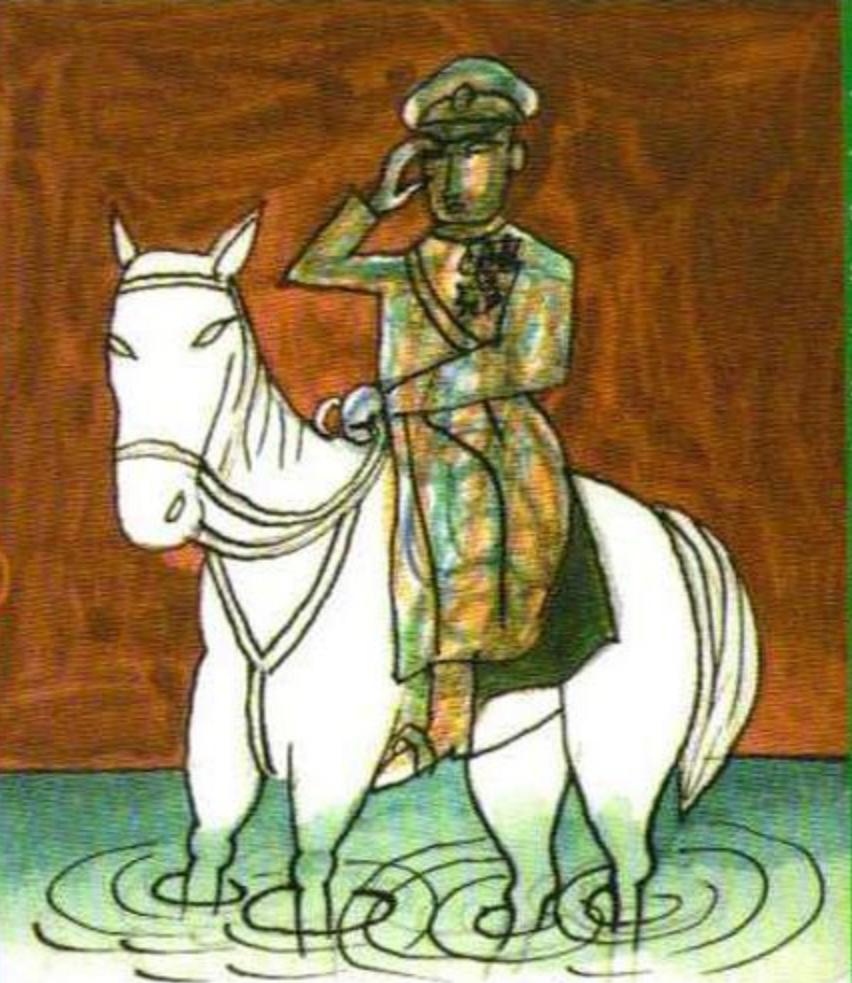

Jerguš Ferko

Maďarské (seba)klamy

I. Bože, požehnaj Maďara! / II. Uční Slovanov (maďarizujú dejiny - sedem maďarských (seba)klamov / „Ľudoprázdná“ Karpatská kotlina - maľovaná lož / „Zaujatie vlasti“ - útek do karpatskej pasie / Štefan I. - sfalšovaná vizitka / Faetonovo sprisahanie / Trianon ako výhovorka / Na útek pred vlastnou minulosťou alebo Vzbura kóplí / Privilegované obete / III. Kult násilia a násilníkov / Sused-agresor / Bilancia agresie / Šťastný lel turula / IV. Z maďarského panteónu / Prisvojený Attila / Krivavý chán Bulcsu / Hrubý generál Klapka / Démonicky tieň Lajosa Kossutha / Dva skony Sándora Petőfího / Maďarský führer Miklós Horthy / László Bárdossy - zločinec, či mučeník? / Vodca-zviedca János Esterházy / Apostol slepej uhlíčky István Bibó / Osvietení Maďari / V. Maďari, Židia, Nemci / Maďari, Židia, Nemci / Maďari vazali Chazarov / Kto bol pánom Uborska? / Dosluhujuča šľachta / Osudovosť maďarsko-židovskej väzby / Smutné prvenstvo / VI. Maďarská politická filozofia a technológia / Poslední otrokári v Európe / Maďarské klučkoslovia / Maďarská politická filozofia a technológia / Pripad Clementis / Medzi dvomi svetmi / Spev smutných a ukriždených / VII. Spoločný návrat do dejín

Jerguš Ferko

Knižka Jerguša Ferka je múdra a inšpiratívna. Nie je to kniha na jedno prečítanie, na jedno zachmúrené popoludnie — je to kniha, ktorú by mal riadok za riadkom prelúkať každý, kto sa poctivo usiluje prekonať stereotypy kolektívnych charakteristík a predpojatostí. Teda každý, kto cestu Slovákov a Maďarov do novej, modernej Európy nepovažuje za rétorické cvičenie, ale za výzvu prekonáť historické traumy, narovnať vzťahy pokrivené stáročiami a rešpektovať sa navzájom, ako sa na vyspelé národy patri. A v tom je i význam tohto literárneho testamentu Jerguša Ferka.

Za odvahu a schopnosť napiisať túto knižku mu patrí miesto v učebniciach. Slovenských i maďarských. Európskych...

Andrej Maťášik

ISBN 80-7090-730-4

9 788070 907306

Maďarské (seba)klamy

Jerguš
Ferko

Vydavatelstvo Matice slovenskej
Martin 2004

Kniha vyšla vďaka pomoci

NADÁCIE MATICE SLOVENSKEJ
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATELOV
AKCIOVEJ SPOLOČNOSTI MATADOR PÚCHOV
FIRME FESTAP s. r. o., BRATISLAVA
PROF. JUDR. KATARÍNY TÓTHOVEJ, DRSc.

Tretie vydanie

Vydavateľstvo Matice slovenskej
Mudroňova 1
036 52 Martin
tel.: (043) 422 06 92, fax: (043) 430 72 43
e-mail: vms@matica.sk
v spolupráci s tlačiarňou Neografia, a. s.,
Škultétyho 1, 036 55 Martin

Zodpovedná redaktorka Johana Hasonová

Návrh obálky a grafická úprava Peter Ďurík

Vytlačila Neografia, a. s., Martin 2004

Text © Jerguš Ferko – dedičia
Fotodokumentačný materiál z archívu autora
vybral Vladimír Ferko
Obálka a ilustrácie © Ondrej Zimka
Doslov © Roman Kaliský
© Matica slovenská, 2004

**TÚTO KNIHU
VENUJEM
SLOVENSKEJ
A MAĎARSKEJ
MLÁDEŽI.**

Poďakovanie

Ďakujem všetkým, ktorí mi
pri trojročnej práci na tejto knihe pomohli.
Boli to menovite manželka Evička,
otec Vladimír a mama Hanka, brat Andrej,
moji strýkovia Milan a Ján Ferkovič
i Andrej a Miloslav Strýčkovci. Pomocnú ruku
mi podali aj PhDr. Ladislav Deák, DrSc.,
pán Roman Kaliský, JUDr. F. Bartošek,
prof. Ján Lazar, prof. Šimon Ondruš,
Ing. Jaroslav Pokorný, pán Gregor Papuček,
Ing. František Manák (Francúzsko),
pani Irina Sečíková, pán Laco Zrubec,
PhDr. Viliam Fábry, pán Dušan Bohunický,
básnik Štefan Moravčík a niekoľko dobrých ľudí,
ktorí si neželali byť menovaní.

Pociújam hlbokú úctu voči nestorovi
slovenských historikov Danielovi Rapantovi
a ďalším, i súčasným autorom, ktorí venovali
mnoho času vedeckému prieskumu témy
a objektivizácii faktov.

Moja vďaka patri aj redakciám
Slovenských pohľadov a Literárneho týždenníka
i Spolku slovenských spisovateľov, Matici slovenskej
a Vydavateľstvu Matice slovenskej.

Slovo autora

Milí čitatelia,

vitajte v tejto knižke. Dúfam, že vás aspoň sčasti zaujme, tak ako mňa zaujala a takmer na tri roky pohltila téma slovensko-maďarského spolužitia.

Viacgeneračná slovenská skúsenosť s Maďarmi a najmä ich politikmi hovorí, že tomuto spolužitiu treba v záujme zachovania pokoja a mieru venovať nadstandardné úsilie. Očividne väčšie ako vzťahu ku ktorémukolvek inému z našich susedov. Napriek tomu, že Maďarsko a Maďari geograficky patria do strednej Európy, v politickom zmysle sa Balkán začína už na južnom Slovensku...

O problematickej maďarskej mentality a tzv. hungaropessimizme, syndróme „depresívneho“ národa, sa sice občas hovorí, ale zatiaľ chýbajú syntetizujúce analýzy týchto javov. Pokúsil som sa vykročiť práve týmto smerom a okamžite sa vynoril hotový príval otázok: Na základe čoho jeden z veľkých publicistov minulého storočia, škótsky autor R. W. Seton-Watson (pseudoonym Scotus Viator) dospel k poznaniu, že žiadnemu európskemu národu nie je taký uzdialený princíp otvorenej hry ako Maďarom? Prečo bývalý maďarský premiér Gy. Horn označil 20. storočie za storočie maďarských prehier? Prečo britskí psychologovia po odbornej analýze označili Maďarov za najneurotickejší národ na svete? Prečo sa Maďari takmer každému zásadnejšiemu civilizačnému posunu vo svojich dejinách tak úporne vzpeřali? Prečo celé svoje dejiny dokonale sfalšovali a prečo týmito falzifikátmi kŕmia svoju mládež? Prečo toľké maďarské osobnosti trpeli psychickými poruchami a prečo si mnohí z nich siahli na život? Prečo v maďarských dejinách väčšina osobností, ktoré Maďari prezentujú ako „maďarské“, museli byť Nemaďari? Prečo Maďari, na rozdiel od Švédov či Rakúšanov, dodnes nedokázali zosadnúť z veľmocenského „koňa“ a prečo si stále tak kŕčovito pestujú nereálne a na neúspech odsúdené ambície a ilúzie? Prečo už celé desaťročia zaznamenávajú veľký demografický úpadok? Prečo sa maďarskí novinári ešte aj dnes boja uverejniť niektoré objektívne podložené fakty?

Slovenské a maďarské spoločenstvo vedie dlhotrvajúci duchovný spor, ktorý by sa dal zjednodušene pomenovať ako konflikt štátnych ideí. Do vzniku samostatného slovenského štátu bolo slovenské spoločenstvo v tomto spore značne handicapované, pretože dialóg nemôže byť rovnoprávny, ak jeden z účastníkov je a druhý nie je zastrešený vlastným národným

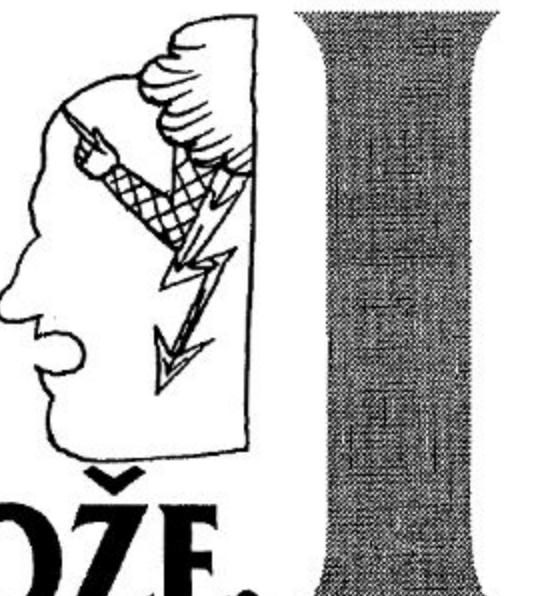
štátom. Na maďarskej strane sa tak vytvorila očividná prevaha, vyplývajúca z nedávnej historickej dominancie a dlhodobej existencie vlastného štátu. Na slovenskej strane je však očividná prevaha argumentov. Prejavuje sa najmä v tom, že kým slovenské spoločenstvo nemá v oblasti dejín prakticky žiadne tematické tabu, maďarské spoločenstvo, naopak, má v tomto smere nemalé problémy. Podvedome si tabuizuje mnohé historické témy (skutočný podiel Maďarov a iných národov na utváraní Uhorska, maďarizácia, Maďari a fašizmus a mnohé ďalšie) ich povrchnou a nepravdivou ideologickou mytológizáciou, z ktorej sa rodia falošné predstavy o vlastnom národe, o jeho dejinách a budúcnosti.

Ilúziami a dezinterpretáciou dejín nemožno dospieť k proklamovanému slovensko-maďarskému vyrovnaniu, ktorého súčasťou je aj morálne vyrovnanie, v súčasnosti dôkladne zablokované prevládajúcimi maďarskými názormi na základné dejinné fakty. Tu nejde o maďarsko-slovenský, ale o maďarsko-európsky spor. Nie o maďarskú a slovenskú, ale o maďarskú a európsku interpretáciu dejín. V tomto spore vystupujú Slováci ako obrancovia európskych humanistických a demokratických hodnôt, preto – na rozdiel od Maďarov – nepotrebuju v tomto spore nič skrývať a môžu hrať otvorenú hru bez prekrúcania faktov a dvojtvárnosti.

Ako vidno, ide o tvrdý oriešok a rozlúsknuť ho nebude ľahké. Som si vedomý citlivosti tejto témy a nerobím si pri jej spracovaní nárok ani na komplexnosť, ani na neomylnosť. Aj keď sa zrejme nevyhnem podozreniu z čierno-bieleho videnia a šovinizmu, v mene priateľstva s mnohými Maďarmi toto riziko podstúpim. Na to, aby som nebol niečím takým zaťažený, som prežil priliš vela času v priateľskej atmosfére rodnej obce mojej matky, obce s nadpolovičným podielom Maďarov. Maďarčina, hoci ju neovládam, patrí k príjemnej vôni môjho detstva a mladosti.

Keď som svojej priateľke, vzdelenej a inteligentnej Maďarke, porozprával, o čom pišem, prekvapene zareagovala otázkou, prečo už nedáme Maďarom pokoj. Aj o tom bude v tejto knihe reč. V žiadnom prípade sa nepokúšam hodnotiť maďarský národ ako celok. Moje dlhorocné dobré vzťahy s ľuďmi zo zmiešaného slovensko-maďarského prostredia na južnom Slovensku mi nikdy nedovolili dospieť k paušalizujúcim, či dokonca šovinizujúcim postojom.

Pomocou hľadania kľúča k maďarskej politickej duši sa pokúšme nájsť kľúč k pokojnejšej susedskej spoločnej budúcnosti. Je to životne dôležitá úloha pre viaceru slovenských a maďarských generácií.

BOŽE, POŽEHNAJ MAĎARA!

BOŽE, POŽEHNAJ MAĎARA!

BOŽE, ZHLIADNI MILOSTIVO NA TENTO SMUTNÝ, NEPOKOJNÝ A NESPOKOJNÝ NÁROD A OBDARUJ HO TÝM, ČOHO SA MU NEDOSTÁVA A O ČO ĎAĽ VYKONLIVO PROSÍ VO SVOJEJ HYMNE UŽ TAKMER DVESTO ROKOV – VESELOU MYSLOU A HOJNOSŤOU. „ZOŠLI MU ŠTEDRÝ ROK“! VEĎ HO „UŽ DÁVNO KMÁŠE NEBLAHÝ OSUD“, „ODPYKAL SI UŽ TENTO ĽUD AJ ZA MINULOSŤ, AJ ZA BUDÚCNOSŤ“!

Predkovia maďarského národa prišli do Európy z ďalekej Ázie. Po ceste brali aj to, čo im nepatrilo – cudzie životy a cudzí majetok. Brali to silou zbraní. Túto silu práve tu, v strednej Európe, zastavila iná sila, ktorá ich prinútila usadiť sa a prejsť k pokojnejšiemu spôsobu života. Už predtým maďarský národ trpel neustálymi bojmi pod vedením cudzích vodcov, ba skôr zvodevov, ktorí nasmerovali jeho osudy na krivolaké cesty lúpeži a násilia. Stari Maďari a ich vodcovia chceli pokračovať, išť ešte ďalej a ďalej brať, čo im nepatrilo, ale Európa ich zastavila a prinútila pracovať. To bolo pre nich veľké utrpenie, obrovská muka, čo sa preneslo aj do maďarského jazyka označením práce slovom munka a robotníka slovom munkás, prácou mučený.

Maďarskému národu akoby odpradávna chýbala väčšia cielavedenosť a pevná vôla. Žil danej chvíli, vedený pudmi a vášňami, neuvedomujúc si, že práve vlastné vášne mu pripravujú „kmásanie neblahým osudom“. Jedna z týchto vášní ho osobitne mučila a mučí dodnes – snaha mať viac, ako dokázal splodiť a vytvoriť. Aj po násilnom usadení sa a násilnom donútení k práci stále túžil mať – viac pôdy, viac otrokov, viac majetku, viac slávy... Túžby boli silnejšie ako vlastné možnosti, a tak vášeň ovládať prinášala a prináša iba občasné úspechy, zamotané v dlhej reťazi neúspechov. Vášeň ovládať sa stala trvalým zdrojom aj ďalšieho problému Maďarov. Chceli svoje okolie vlastniť, čím si zo susedov vyrobili skôr nepriateľov ako partnerov, priateľov a spojencov.

Buď milostivý, Bože, k maďarskej duši, ktorej sa znepáčil svet. Svet, do ktorého ju priviedli najmä cudzí vodcovia a v ktorom ju vlastní vládcovia, najmä veľkoneža Gejza a jeho syn Vajk-Štefan I. násilneoberali o starý spôsob života a o vieri pohanských predkov. Starým Maďarom sa nepáčilo v Európe, ktorá sa ich ako nevitaných hostí už prestávala báť a neprestala nimi ako civilizačne zaostalejšími pohŕdala. Nečudo, veď mali oveľa menšiu slovnú zásobu ako tunajšie osídlenie.

Nemecký kronikár Otto z Freisingu, účastník druhej krízovej výpravy, ktorý roku 1147 prechádzal cez Uhorsko, vydal o starých Maďaroch vo svojom diele Činy cisára Friedricha I. takéto dobové svedectvo: „Spominani Uhri majú totiž mrzké tváre, vpadnuté oči, sú nízkej postavy. Ich jazyk a mravy sú barbarské a divé, takže právom možno viníť osud, či skôr obdivovať Božiu trpezlivosť, ktorá – ani by som nepovedal ľuďom, ale akýmsi ľudským obľudám, dala takú krásnu krajinu...“ Dnes vnímame takéto hodnotenie ako tvrdé, ba surové. Citát uvádzame kvôli historickej autenticite.

Z tohto nepriateľského sveta, ktorý Maďarmi pohŕdal, obráil ich o vieri predkov a mučil prácou, nebolo úniku. A tak z nich začala unikáť maďarská duša. Aby zmiernili svoje utrpenie, ponárali sa do snov o bývalej bojovej sláve a už v 13. storočí začali tieto sny dotvárať vlastnými vidinami a ilúziami. Obraz príchodu predkov do Karpatskej kotliny hnaných Bulharmi a Pečenehmi, obraz strastiplného pochodu porazených na úteku, ktorí prišli o väčšinu rodín a stád dobytka a boli takí skleslí na tele i na duchu, že v krajinom zúfalstve prosili o novú priazeň bohov rituálnym obetovaním najvyššieho vodcu, zabitém sakrálneho kráľa Almoša, a ktorí pokorne prosili Svätopluka II. o možnosť prezimovať v Potisi – takýto obraz nemohol liečiť ubolenú maďarskú dušu, skôr naopak. Preto si stvorila obraz nový, o prichode ako o víťazoslávnom vpáde hrdých víťazov, ktorým sa korili veľké riše i miestny ľud. Jedna časť pravdy sa vyzdvihla a absolutizovala, druhá sa pochovala pod príkrov mlčania.

Prišli do krajiny, ktorá ich prijala a kde na nich nikto neútočil. Len čo im priazeň okolia dovolila zmocniť, obrátili sa proti nej a obnovili svoje staré, krvavé, lúpežné remeslo. Vášeň zmocňovala sa cudzieho, ktorou si ich obdaril i potrestal, Pane, spôsobila, že Maďar každé územie, kde „bol na koni“, zmenil na žalár národov. Tak to bolo v potrianonskom Maďarsku, nemilosrdne likvidujúcim národnostné menšiny, ale tak to bolo aj v závere uhorských dejín a tiež – na čo sa rado zabúda – na ich počiatku, keď staromaďarskí cháni takmer trištvrté storočia ohrozovali Európu a nazháňali z nej do uhorskej nižiny početné húfy zajatcov-otrokov. Aby mal kto pracovať na tých, ktorí holdovali bezbrehej pohanskej svojvôli a pre ktorých bola práca munkou-mukou. Nie náhodou bolo Uhorsko aj neskôr, v stredoveku a následne za tureckej moci na poprednom mieste v obchodovaní s otrokmi.

Chorobná snaha ovládnuť oveľa väčší priestor, než na aký stačil primály počet maďarských duší, zmenšovaný svojho času ešte výbojmi, sprevádza maďarskú elitu dejinami ako nočná mora. Tak ako sa ľudský organizmus v predinfarktovom štadiu podvedome vzopne k zvýšenej aktivite, aby zachoval rod, tak aj Maďarov sústavný strach z vlastného zániku podnecuje k expanzii. Nebyť nepretržitého nasávania zdrojov z okolia, maďarský národ by možno už neexistoval a ešte niekedy na úsvite stredoveku by ho bol postihol osud jemu podobných – Avarov či Hunov, na ktorých ostala Európe iba zlá spomienka. Vpád starých Maďarov vklínil do srdca Európy ázijskú enklávu, ktorá ako magnet pritiaholovala ďalšie a ďalšie vlny pohanských kočovníkov, ktorí splynuli s Maďarmi. Najväčšou takouto vlnou bolo 40 tisíc rodín divých Kumánov v 13. storočí. Ako napísal „najväčší maďarský mysliteľ 20. storočia“ István Bibó, Maďari sa zmiešali „so všelijakým balastom sveta“.

Strach z vlastného zániku, túžba po nadvláde a kultúrna zaostalosť, to neboli ešte všetky kríže, ktoré si na tento ľažko skúšaný ľud uvrhol, Pane. Obdaril si Maďarov ešte urputnou neznášanlivosťou, ktorá spôsobovala, že aj medzi staromaďarskými, ako-tak príbužnými kmeňmi museli byť široké neobývané koridory, aby sa navzájom nevyvraždili. Ale milosť Božia je nekonečná a cesty Božie sú nevyspytateľné. Azda práve vďaka tejto priečnosti a vzdorovitosti Maďari dokáza-

li, čo nedokázali iné národy dobyvateľov – prežiť. Nechal si ich však, Pane, zaplatiť za toto prežitie vysoké mýto.

Ku každému väčšiemu kroku do európskej civilizácie boli prinútení násilím a za každý takýto krok zaplatili kúskom svojej duše. Takto vyprázdené miesto zaplnil v ich srdci strach a smútok. Pretože do európskeho domu chceli vstúpiť spôsobom, ktorý Európa v záujme vlastného prežitia nemohla tolerovať.

A tak prišlo na rad násilie – Maďari boli v Európe násilne usadeni, násilne pokresťančení a násilie voči nim sprevádzalo aj tvorbu uhorského štátu, keď Arpádovec Vajk-Štefan I., kráľ takmer z ich krvi, tvoril Uhorsko v bojoch, pri ktorých nad ním vial znak dvojkrižia s tromi vrchmi a nad húfmi jeho odporcov sa vznášali prevažne – hunské turuly. Násilne musel byť Maďaram vnútený aj maďarský národný štát (Trianon 1920). Postavili sa aj proti výstavbe vodného diela Gabčíkovo, ktoré nielenže zachránilo ich lužné lesy pred vyschnutím, ale stihlo ich už uchrániť pred dvomi katastrofálnymi povodňami. Maďari sa vlastne vzpierajú na ceste do európskeho domu a kráčajú doň po kolenách. Začleňovanie do európskej civilizácie inak, ako si predstavovali, pociťujú ako traumatickú krížovú cestu plnú porážok.

Dopustil si, Pane, že tieto porážky si Maďari spôsobujú zväčša sami – tým, že sa sústavne búria proti európskej civilizácii a jej humanistickým, kresťanským a demokratickým hodnotám, proti jej civilizačnému prúdeniu. Keď sa po rakúsko-maďarskom vyrovnaniu roku 1867 zmocnili vlády nad Uhorskou, opäť ho premenili na žalár národov. Vládnuca vrstva – ten skutočný maďarský panský národ, paradoxne prevažne z nemáďarskej krvi – nastolila v Uhorsku režim štátneho terorizmu, korupcie a svojvôle, ktorým podľa mnohých vtedajších autorov v tejto krásnej časti Európy vyslovene v zlom zmysle slova znova ozili ázijské pomery a ktorý neskôr, roku 1920, viedol k vzniku prvého fašizujúceho režimu na svete. Logickým pokračovaním bolo, že Maďari sa v oboch svetových vojnách postavili na stranu agresora, a tým aj na stranu porazených. Ani po jednej z prehratých vojen sa so svojimi susedmi nedokázali piateľsky pokonať, naopak, na oboch mierových konferenciách ich zástupcovia nielen že nevystupovali ako porazení, ale dokonca sa štylizovali do polohy víťazov a moralizátorov, pričom vo svojom národe nadálej živili démonov vzbury a revanšu, hoci v oboch mierových zmluvách sa zaviazali, že takúto propagandu nedopustia. Porážky sprevádzajú Maďarov v 20. storočí preto, lebo ani po jednom zo svojich veľkých historických hriechov (násilná madarizácia, uhorský štátny terorizmus, obe svetové vojny, krvavá okupácia južného a východného Slovenska, Sedmohradská, Vojvodiny, vodné dielo Gabčíkovo) sa nedokázali podrobiť studenej sprche dôkladnej morálnej očisty, naopak, ešte viac sa ponorili do ilúzii historického alibizmu a politického rasizmu voči svojim susedom. Maďarská duša nechce vidieť svet v jeho reálnych kontúrách, a kým to nedokáže, je odsúdená na úlohu večného bludára a nespokojenca. Radšej blúdi, akoby k Tebe, Pane, prišla na úprimnú spoved.

Maďari naostatok vždy donútili svoje okolie, aby ich umravňovalo a civilizovalo násilím. Aj oni sami dosiahli svoj historický zenit vždy iba pomocou násilia – tak po prichode-vpáde, ako aj vtedy, keď sa faetonovsky zmocnili kočirovania zlatého

voza zvaného Uhorsko. Prečo si, Pane, tých najmenej vyspelých a najmenej dospeľých usadil práve tu, v srdci jednej z najkrajších krajín Európy? Prečo si urobil tmelom tejto krajiny jej najslabší článok a dopustil, že táto veľká ríša zvaná Uhorsko sa v dôsledku toho potácala dejinami ako obor na hlinených nohách a nedokázala sa ubrániť žiadnemu väčšiemu útoku zvonka, či už to boli Mongoli, Turci alebo spupní rakúski Habsburgovci?

Vrchol moci a slávy dosiahli Maďari v posledných päťdesiatich rokoch uhorských dejín násilnou maďarizáciou, bezohľadným lúpením cudzích duší. Braf si paraziticky z cudzieho sa v záujme vlastného prežitia stalo pre nich potrebou a historickým zvykom, ktorého sa nedokážu striať dodnes. Maďarizácia im priniesla závan úspechu, preto ju ešte stále väčšina maďarských intelektuálov nedokáže odsúdiť ani len z etického hľadiska. Údajne neexistuje jediné literárne dielo z pera maďarského autora, ktoré by odmietaло tieto ohavné maďarizátorské orgie intolerancie a šovinizmu. Kult násilia a násilníkov si maďarská duša pestuje doteď ako duchovné azyllové územie pred realitou, ktorá jej nevyhovuje, čo vyvoláva silný historický alibizmus a zlozyk hľadať chyby zásadne mimo seba. A keďže chyby robili z maďarského pohľadu iba iní, maďarská duša si pestuje aj trvalý pocit ukrivenosti a nespokojnosti. Ako výhovorku pred tvárou dejín najčastejšie používa Trianon, ale pocit krivdy, nespokojnosti a presvedčenie, že okolie, Európa, je veľkým dlžníkom Maďarov, sa zrodili oveľa hlbšie v dejinách. Jedným z dôkazov je text maďarskej hymny, ktorý vznikol takmer sto rokov pred Trianonom.

Kto sa cíti ukrivený, nespokojný a má voči okoliu nadstandardné požiadavky, v konečnom dôsledku si vynúti a vytrucuje zvýšenú pozornosť a pomoc, ako keď sa rodičia nakoniec vždy musia najviac venovať najproblémovejšiemu dieťaťu. A keďže Trianon roku 1920 skoncoval so špongiovým efektom, priamym a násilným nasávaním zdrojov z okolia, Maďari sa museli prispôsobiť a nasadiť iné, „mäkšie“ prostriedky – propagandu, diplomaciu a stály psychologický tlak na susedov a západné mocnosti.

Klamali sami seba začali už v dávnej minulosti, a tejto drogy sa nezbavili dodnes. Už krátko po svojom prichode-vpáde boli takí vystresovaní z vyspelejšieho prostredia, že maďarská duša hľadala všemožné únikové cestičky. Začala premaľúvaním obrazu o prichode predkov na premyslený čin hrdinov ovenčených viťazstvami. Aby bol obraz ešte ligotavejší, primaľovala si doň ako predka svojich mýtických vodcov hunského Attilu, zvaného Bič boží, postrach Európy 5. storočia. Meno tohto krvavého dobyvateľa je dodnes častým maďarským mužským menom.

Maďarská duša na svojom úteku pred realitou už začiatkom 11. storočia neváhala sfalšovať pápežskú bulu Silvestra II. z roku 1001 a prikrášliť legendu o kráľovi Štefanovi I. Neváhala vyhlásiť Maďarov za pilier kresťanstva a obrany európskej civilizácie. Neváhala odvrhnúť nemáďarské národy Uhorska, svojich učiteľov kultúry a civilizácie, a vyhnala ich z uhorských dejín, neváhala vyhlásiť mnohonárodné Uhorsko, v ktorom maďarstvo dlhodobo hralo iba druhé husle, za výhradne maďarský štát. Neváhala Maďarov, civilizačne najslabšie a na stálu pomoc zvonka odkázané etnikum, vyhlásiť za najvyspelejší a najkultúrnejší

národ, predurčený na výnimočné historické poslanie v celom karpatskom priesiore. Neváhala sama pred sebou zatajiť deficit výrazných osobností z vlastných radoch a z dejín si prisvojať celú plejádu osobností nemáďarského pôvodu. Maďarská propaganda dodnes obdivne vzdychá, aké obrovské kvantum a akých skvelých osobností dali Maďari svetu, okrádajúc tým Židov, Nemcov, Chorvátov, Rumunov i Slovákov. Maďarská duša neváhala všetky slabiny a hriechy svojho národa pripisať výhradne vonkajším faktorom a „nepriazni osudu“. Neváhala vyhlásiť, že Maďari nemôžu ani za svoju účasť v obidvoch svetových vojnách na strane agresora, ani za vznik a vyčínanie maďarského bolševizmu, ani za horathyovské represálie, ani za to, že v rozhodujúcich zlomoch 20. storočia sa takmer vždy postavili proti hlavnému humanizačnému prúdu európskej civilizácie.

Maďarská duša v úsilí prežiť v realite, ktorú odmietala, si musela vybudovať vzdušný zámok ilúzií. Maďarský národ potrebuje inú, vymysленú realitu, potrebuje (seba)klam ako vitálnu drogu. Potrebuje ju na duchovné i fyzické prežitie. Aby bolo atraktívne byť Maďarom, musel si maďarský národ sám pre seba vytvoriť nové, vykonštruované dejiny. Iné ako tie, ktoré si mu určil Ty, Pane. Maďar ušiel z Božieho diela, lebo mu v ňom bolo tesno a úzko. Kým andersenovské škaredé káčatko bolo v skutočnosti labuťou, v maďarskom kráľovstve krivých zrakadiel sníva škaredé káčatko svoj sen o krásnej labuti. A nielen sníva, snaží sa ho aj žiť a vnucovať iným, nenávistne vyháňajúc skutočné labute z jazera dejín. Káčatko plné strachu, že ak zazrie vo vode pravdy svoj skutočný obraz, mohlo by sa utopiť, káčatko plné strachu plodiaceho agresivity, ktoré práve pre ten strach chce opanovať celé jazero.

Prečo si, Pane, uväznil maďarské káčatko na jazere pravdy, ktorého voda ho mrazi a desí, ktorého vody sa nedokáže napiť? Viem, Tvoje cesty sú nevyspytateľné. Maďarská duša sice odvrhla časť Tvojho diela v podobe dejín, ale zato kopíruje Tvoju nevyspytateľnosť, ako postrehol aj politik a publicista M. Ivanka svojím výrokom „cesty maďarskej logiky sú nevyspytateľné“.

Prečo si, Pane, tento ľud, ktorý „už dávno kmáše neblahý osud“, nechal blúdiť dejinami bez vlastných vodcov? Tí cudzí ho namiesto pomoci skôr zneužívali – a bolo ich neúrekom. Ani len Arpádovci neboli etnickí (staro)Maďari, boli to po meči chazarskí Turci a po praslici prevažne Slovania. Ani medzi uhorskými králi sa akosi nenachádza jediný Maďar – Karol Róbert bol Talian, Samuel Aba Kabar-Chazar, Matej Korvín Rumun, Jagelovci Poliaci, Habsburgovci Nemci... A oveľa lepšie to nebolo ani v závere uhorských dejín. Do slávnej revolúcie v rokoch 1848 – 1849 viedli Maďarov dvaja pomádarcení Slováci – Lajos Kossuth alias Ľudovít Košút a Sándor Petőfi alias Alexander Petrovič, dokonca najväčší maďarský básnik. Obaja sa naučili po maďarsky až v škole, podobne ako „najväčší Maďar“ István Széchenyi (pôvodné meno rodu bolo Sečanský), ktorý sa naučil po maďarsky až na gymnáziu. Aj o „veľkom zveľadovateľovi maďarskej vlasti“ Miklósovi Horthym je známe, že to bol iba „polceduľový“ Maďar a po maďarsky hovoril dosť zle až do svojej smrti.

Koľki Maďari sa napríklad pokúsili vážne zamyslieť nad otázkou, ako sa zlúčuje maďarská politická filozofia etnickej výlučnosti a nadradenosťi s politickým

odkazom sv. Štefana, ktorý hlásal pravý opak? Nad tým, ako a kam zmizli početné národnostné menšiny žijúce na území Maďarska? Prečo toľki politici v maďarských dejinách vyznávali Horthyho zásadu farizejskej dvojtvárnosti „inak doma konáť a inak do sveta hovoriť“? Prečo mnohým maďarským politikom prekáža výraz národnostná menšina, ktorý sa v strednej Európe všade uznáva? Prečo maďarskí politici tak vierolomne porušujú priaté zmluvné záväzky? Prečo obraz Maďarska je vo svete oveľa ligotavejší ako maďarská realita? Prečo maďarský štát už od roku 1920, bez ohľadu na politické zriadenie, patrí k najagresívnejším krajinám Európy? Prečo nie je schopný uskutočniť veľmi potrebný krok, morálne sa vyrovnať so svojimi susedmi? Prečo sa menšinoví Maďari aj po rokoch štúdia štátneho jazyka domáhajú tlmočníkov? Prečo ich predstavitelia tak vytrvalo prejavujú nespokojnosť s rozsahom menšinových práv, ktoré sú na vysokej úrovni európskeho nadstandardu? Prečo pre mnohých je významnejší pocit ako fakt a realita?

Prečo z maďarských biografických slovníkov i z maďarských dejín miznú osvetlené maďarské osobnosti, prečo sa jednostaj posilňujú tradície vrchnostenskej násilnosti a kult vojnových zločincov ako národných hrdinov, ktorým sa stavajú honosné pomníky a razia pamätné medaily? Prečo sú maďarské učebnice plné tvrdení, ktoré prekrúcajú dokázané a ostatnou Európu uznávané historické fakty? Aj bývalý generálny tajomník Rady Európy Daniel Tarschys jasne povedal, že potrebná je európska interpretácia histórie, pretože národný výklad dejín môže viesť k veľmi nebezpečným záverom. Nech sa len Európa bližšie prizrie maďarskému výkladu dejín, ktorý je účelový, ba až škandalózny.

To je len malá ukážka naliehavých otázok, ktoré si sami Maďari zatiaľ nedokázali objektívne zodpovedať. Aj preto maďarská politika v strednej Európe znamenala toľké utrpenie pre Slovákov, Rusínov, Ukrajincov, Rómov, Židov, Rumunov, Srbov, Chorvátov, Nemcov... i samých Maďarov.

Dokazuje to, Pane, najmä 20. storočie, storočie maďarských prehier. Maďarsko ako tradičný agresor porazený v obidvoch svetových vojnách, ako dobrovoľný a najvernejší spojenec Hitlera. Maďarsko ako krajina s trvalým výrazným poklesom počtu obyvateľov a vari najväčší cintorín národnostných menšín na starom kontinente. Maďarsko, ktoré utrpelo fiasko v medzinárodnom súdnom spore o Gabčíkovo. Maďarsko ako hlavný zdroj napäťa v strednej Európe, večne nespokojné s jej usporiadaním. Maďari ako dedičia zlovestnej politickej tradície v Európe...

Na druhej strane tejto smutnej scenérie však svieti nabýskaný, starostlivo vyrábaný imidž Maďarska ako krajiny a národa s bohatými a údajne skvelými historickými tradíciami, dynamickou ekonomikou, liberálnou a demokratickou politikou a vzornou starostlivosťou o menšiny. Najmä v očiach vyspelého Západu sa Maďari usilujú o ten najlepší obraz svojej krajiny. Krajiny, ktorá dokonca ašpiruje na úlohu regionálnej veľmoci, na úlohu regionálneho učiteľa demokracie a menšinovej politiky. Krajiny, ktorá sa sústavne mocným tohto sveta ponúka ako rozhodujúci garant stability a demokracie v strednej Európe.

Maďari dokonale pochopili, že čím má „produkt“ viac defektov, tým mohutnejšia musí byť jeho reklama. A darí sa im. Presvedčili Západ, aby sa na strednú

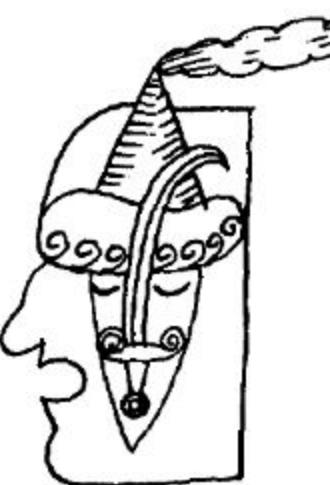
Európu pozeral maďarskými očami. Hlavný politický pacient strednej Európy sa pasuje na jej lídra!

Únik pred vlastnými faživými problémami má rôzne podoby, aj podobu úteku vpred, úteku pred zodpovednosťou, či podobu cestovania dejinami – často na cudzí účet. A k tomu všetkému ešte historicky podmienený hlboký komplex menejcenosti, ktorý nedokážu prehlušiť ani monumentálne paláce a impozantné pomníky v Budapešti. Maďari, tito Švédi strednej Európy, ako ich nazval nórsky spisovateľ E. Lejon, zatiaľ nedokázali – čo práve Švédi alebo Rakúšania už dávno zvládli – zasadnúť z veľmocenského koňa kolonialistov a stať si na pevnú zem reality malého národa, jedného z mnohých. Zaradiť sa – civilizačne, susedsky a partnersky.

Táto úloha Maďarov ešte len čaká. Podľa mnohých príznakov zatiaľ blúdia práve opačným smerom, utápaljúc sa vo svojej duchovnej chorobe – chorobe z vlastných dejín, v ktorých zablúdili, v ktorých sa nedokážu správne zorientovať, pochopiť ich smerovanie a zmysel, neskreslený hlušinou mýtov narcistického nacionalizmu a etnocentrickou ideológiou vlastnej výnimočnosti a výlučnosti.

Stále si nahovárajú, že sú autochtonnym, teda pôvodným obyvateľstvom, že príchod ich predkov do strednej Európy bol premyslený čin a ich krvavé výboje vynútené obranou (vtedy neexistujúceho) štátu, že Uhorsko bolo maďarské, že obránili Európu pred Turkami (ktorí sa neskôr stali ich spojencami), že Štefan I. bol maďarský kráľ a budapeštianska politika napĺňa jeho odkaz, že Trianon bol obrovskou krividou, že Maďari sú najkultúrnejším a najvyspelejším národom na okoli, učiteľom menšinových práv, hlavným garantom mieru a stability v strednej Európe, doslova „ostrovom mieru“, že tu majú historické poslanie a sú predurčení byť lídrom celej Karpatskej kotliny...

Nič z toho nie je pravda, všetko sú to iba maďarské (seba)klamy.

UČNI SLOVANOV (MAĎ)ARIZUJÚ DEJINY SEDEM MAĎARSKÝCH (SEBA)KLAMOV

„LUDOPRÁZDNA“ KARPATSKÁ KOTLINA - MAĽOVANÁ LOŽ

„ZAUJATIE VLASTI“ - ÚTEK DO KARPATSKÉJ PASCE

ŠTEFAN I. - SFALŠOVANÁ VIZITKA

FAETONOV SPRISAHANIE

TRIANON AKO VÝHOVORKA

NA ÚTEKU PRED VLASTNOU MINULOSŤOU ALEBO VZBURA KÓPIÍ

PRIVILEGOVANÉ OBETE

UČNI SLOVANOV (MAĎ)ARIZUJÚ DEJINY - SEDEM MAĎARSKÝCH (SEBA)KLAMOV

PRVÝ MAĎARSKÝ (SEBA)KLAM:

**MAĎARI SA AKO PRVÍ USADILI V PODUNAJSKEJ KOTLINE
AKO PRAPÔVODNÉ (AUTOCHTÓNNE) OBYVATEĽSTVO.**

**„PO AVAROCH PRIŠLI MAĎARI, KTORÍ SA AKO PRVÍ USADILI V KARPATSKÉJ KOTLINE
A SÚ TU DODNES.“**

ÁRPÁD GÖNCZ, maďarský prezent (Oxford 1995)

„LUDOPRÁZDNA“ KARPATSKÁ KOTLINA - MAĽOVANÁ LOŽ

V maďarskom parlamente – postavenom hlavne liptovskými murármami – visí v jednej z najväčších sien monumentálny, šestnásťmetrový obraz nazvaný Príchod starých Maďarov (presnejšie starých Uhrov), ktorý namaloval jeden z najlepších maďarských maliarov Mihály Munkácsy.

Dielo zobrazuje impozantných rytierov-vítézov (víťazov), odetých v blýskavých pancierocho, so skvelou oceľovou zbrojou, na koňoch oširovaných bohatu zdobenými postrojmi. Prichodzí jazdcov – vovodcu Arpáda a jeho družinu – vítajú miestni občania, chudáci odetí v chatrných zrebných habitoch, očividne sociálne i kultúrne zaostalejší. Pravda je však taká, že to bolo presne naopak – práve prichodzí boli tými kultúrne zaostalejšími. Staromaďarské kmene, ktoré sa v Podunajskej (Karpatskej) kotline objavili v 9. storočí, mali oveľa chudobnejšiu slovnú zásobu ako tunajšie, prevažne staroslovenské obyvateľstvo. Starí Maďari (starí Uhri – z ôsmich turko-ungrijských kmeňov sa len jeden volal Meder-Megyer-Magyar, zrejme podľa náčelníka) nevedeli obrábať pôdu a živili sa iba lovom, chovom dobytka a lúpežnými výpravami. Tákmer vôbec nepoznali remeslá a staviteľstvo a o organizácii štátu, kresťanstve, právnej tradícii a európskej vzdelanosti nemali ani potuchy. Ich pôvodná kultúra bola taká biedna a „nekonkurencieschopná“, že sa zkrátka takmer bez stopy rozplynula.

Už Svetozár Hurban Vajanský Munkácsyho obraz premenoval a nazval ho oveľa výstižnejšie – Maľovaná lož. A vôbec nie preto, že pravé meno tohto skvelého maliara nemeckého pôvodu bolo Michal Lieb.

Ozaj, kto to vlastne na Munkácsyho obraze víta náčelníka Arpáda a jeho družinu? Vedľa pána bývalého dlhorocného prezidenta Árpáda Göncza, ktorý ten obraz určite veľmi dobre pozná, tu vtedy nebol usadený nikto. Žeby nejakí náhodní pocestní?

Bývalý maďarský prezent Árpád Göncz roku 1995 pri prednáške v Oxfordre na nemalý úžas prítomného politického a vedeckého publiku vyhlásil, že „po Avaroch (ktorí prišli do strednej Európy v 6. storočí n. l. – pozn. aut.) prišli Maďari, ktorí sa ako prví usadili v Karpatskej kotline a sú tu dodnes“. Učte sa, Slováci!

Popredný maďarský vzdelanec, dokonca hlava štátu, pokojne nazýva nesúrodú zmes kmeňov, z ktorých len jeden sa volal Meder (Megyer-Magyar), Maďarmi, a ani sa nenamáha pridať hoci len prívlastok „starí“.

To je však len menšia časť nehorázneho intelektuálneho podvodu pána prezidenta Göncza. Tvrdenie, že (starí) Maďari prišli ako prví do Karpatskej kotliny, bolo a zostane obyčajnou lžou. Od koho potom náčelnici staromaďarských kmeňov (vraj) „kúpili“ túto krajinu, keď podľa pána historika Göncza „prišli prví“, čiže do ľudopráz dna? A ako mohla v tomto ľudoprázdnne fungovať Veľká Morava, v tom čase jedna z hlavných európskych mocností?

Maďarské „zaujatie vlasti“ (vpád) bolo teda niečo celkom iné, než čo tvrdia romantické nepravdivé legendy. Starí Maďari sem prichádzali postupne po niekoľko rokov a ich hlavná časť bola na zúfalom útek u pred Bulharmi a Pečenehmi. Nepríšli do ľudopráznej Karpatskej kotliny ako prví a vôbec sa tu ako prví neusadili. Žiaľ, ani seriánnejší maďarskí historici (tvoriaci za Dunajom výraznú menšinu) nie sú príliš ochotní priznať nos medzi očami a Karpatskú kotlinu pred príchodom starých Maďarov opisujú ako krajinu s veľmi riedkym a slabo organizovaným osídlením. Redšie osídlená a azda aj slabšie organizovaná bola tá malá časť územia Veľkej Moravy, na ktorej starí Uhri dostali povolenie usadiť sa (alebo iba prezimovať?) – ide o jednu z najodľahlejších periférií Veľkomoravskej ríše, o nížinato-močaristé územia medzi Bodrogom a Tisou.

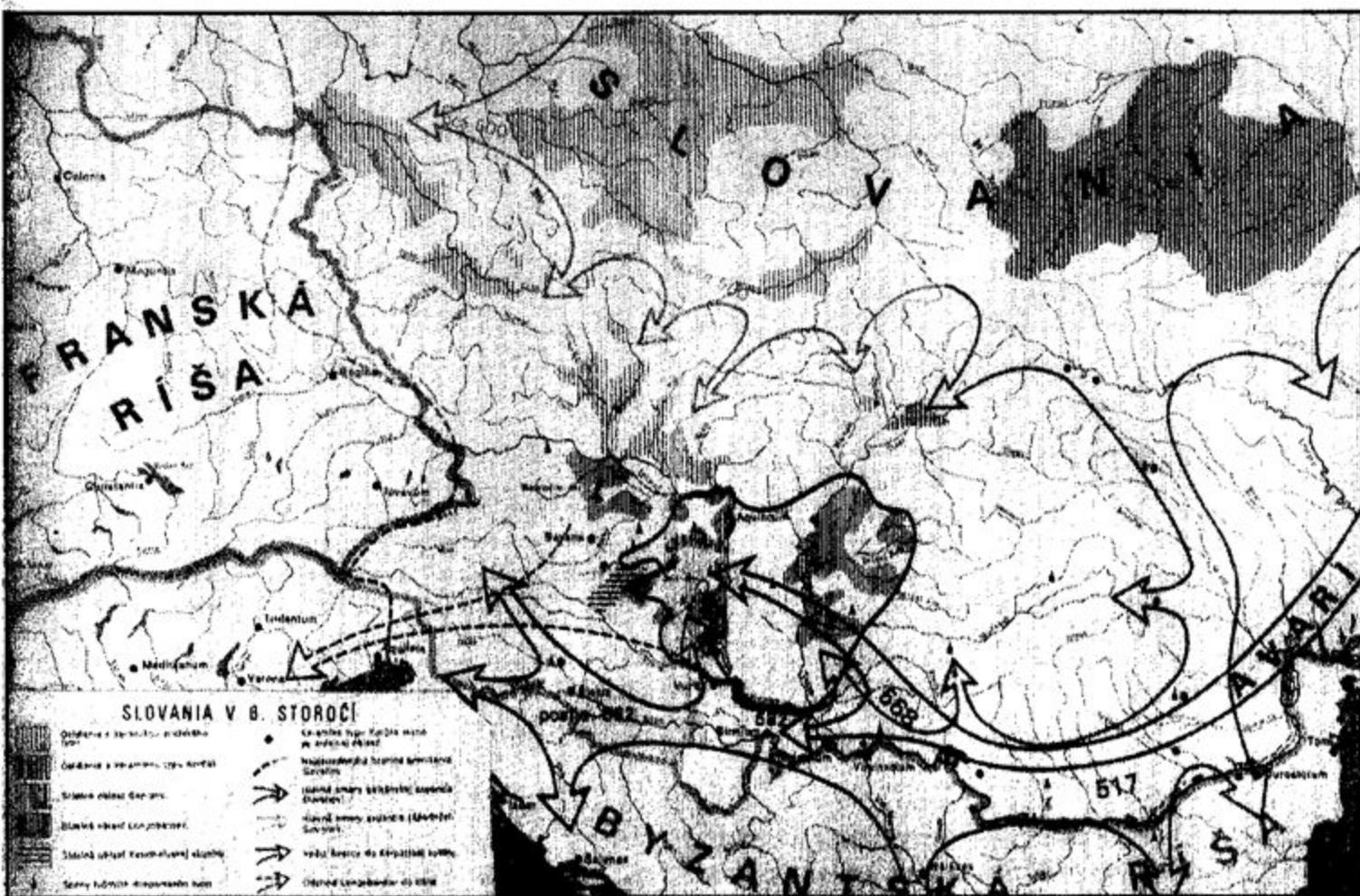
Karpatská kotlina bola primerane osídlená už v dobe kamennej, bronzovej i železnej. Maďari spochybňujú, že toto územie už od 5. – 6. storočia trvalo obývali starí Slováci (Slovania, Sloveni). Ako v takmer všetkých zásadnejších tvrdeniach maďarských historikov, i tu je pravda presne opačná – starí Slováci boli v Podunajskej nížine oveľa skôr.

„V pohľade na Slovanov zohrala negatívnu úlohu predovšetkým nemecká historiografia devätnásťteho storočia, ktorá bez potrebných zdôvodnení a argumentácie prijala myšlienku o príhode Slovanov do dnešných priestorov v 5. – 6. storočí n. l. Už vtedy proti tomu protestovali naši študenti na nemeckých univerzitách (P. J. Šafárik, J. Kollár)“ (V. Timura).

Pri hľadaní odpovede na otázku, kde bola pravlast Slovanov, sa spomína časť Balkánu, predhorie východných Karpát po rieku Pripiať. Poľskí vedci dokazujú, že ide aj o územie v povodí riek Odry, Visly a Bugu. Popowska-Taborska (1991) konštatuje zasa zhodu archeológie a jazykovedy, podľa ktorej sú to územia južne od Karpát v povodí Dunaja, a ruský vedec Trubačov na slavistickom seminári v Bratislave jednoznačne vyhlásil: „Slovania vždy sídlili na strednom Dunaji“ (V. Uhlár).

Možno to povedať aj inak – historické vystúpenie Slovanov na strednom Dunaji v 5. – 6. storočí je v rámci seriánnej vedy nesporné (to uznáva aj časť maďarských historikov). A hoci nikto nevie dokázať, kedy a ako sem prišli, dôkazov o kontinuite tunajšieho indoeurópskeho (vrátane slovanského) osídlenia je viac než dosť. To znamená, že Slovania (i tá ich rozhodujúca časť, ktorú možno nazvať starými Slovákmi) tu boli dávno pred príchodom-vpádom starých Uhrov-Maďarov.

Už tisíc rokov pred vpádom starých Maďarov razili Kelti na bratislavskom

Územný vývoj Veľkej Moravy od štátneho zjednotenia do Svätoplukovej smrti (830 – 895).

a ďalších svojich hradiskách mince – tetradrachmy (ak o tom niektorí maďarski experti ešte nepočuli, môžu si tento biatek-biatec s obrázkom jazdca na koni pozrieť na slovenskej päťkorunáčke). Známa je hypotéza, že už v 5. – 6. storočí boli starí Slováci (Sloveni) nositeľmi právnej kultúry odvodenej zo zvykového práva. S kým tu už osem storočí pred vpádom Arpádových bojovníkov tak dlho a úporne bojovali germánske kmene a rímske legie, v tom čase bezkonkurenčne najmodernejšia armáda sveta? Žeby maďarskí historici nepoznali ani slávny rímsky nápis na trenčianskej skale? Môžu si ho písť prečítať, ak ho dosiaľ nestihli objaviť v odbornej literatúre. Komu vládol v 7. storočí knieža Samo, pôvodne franský kupec? S kým porazil obávané šíky dobyvateľských Avarov? Komu to s takým rešpektom písali rímski pápeži (o čom je množstvo dôkazov vo vatikánskom archíve) v čase, keď sa starí Maďari ešte len veľmi matne dozvedali o existencii písma a nepoznali ani také slová ako dvere či oblok? Nepísali Svätí otcovia azda vladárom Veľkej Moravy? Jednej z hlavných veľmocí vtedajšej Európy, ktorú za panovania Svätopluka označili ako regnum, kráľovstvo, a jeho za svojho „drahého syna“? Komu to vládli títo mocnári, keď v „ľudopráznom“ Podunajsku nebolo takmer nijaké osídlenie? Klame Vatikán, keď tvrdí, že tu už dávno pred príchodom kočovníkov mal kresťanské biskupstvo?

Staroslovenská Veľká Morava sa rozvinula nielen na vojenskú, ale aj na významnú hospodársku veľmoc. Kontrolovala jednu z najdôležitejších európskych obchodných križovatiek – okrem iného, práve tu sa Jantárová cesta z Baltu na Balkán dotýkala Devínskej brány, vstupu do západnej Európy. „Riedko osídlená a slabo organizovaná“ Veľká Morava bola v tom čase európskym špičkovým pro-

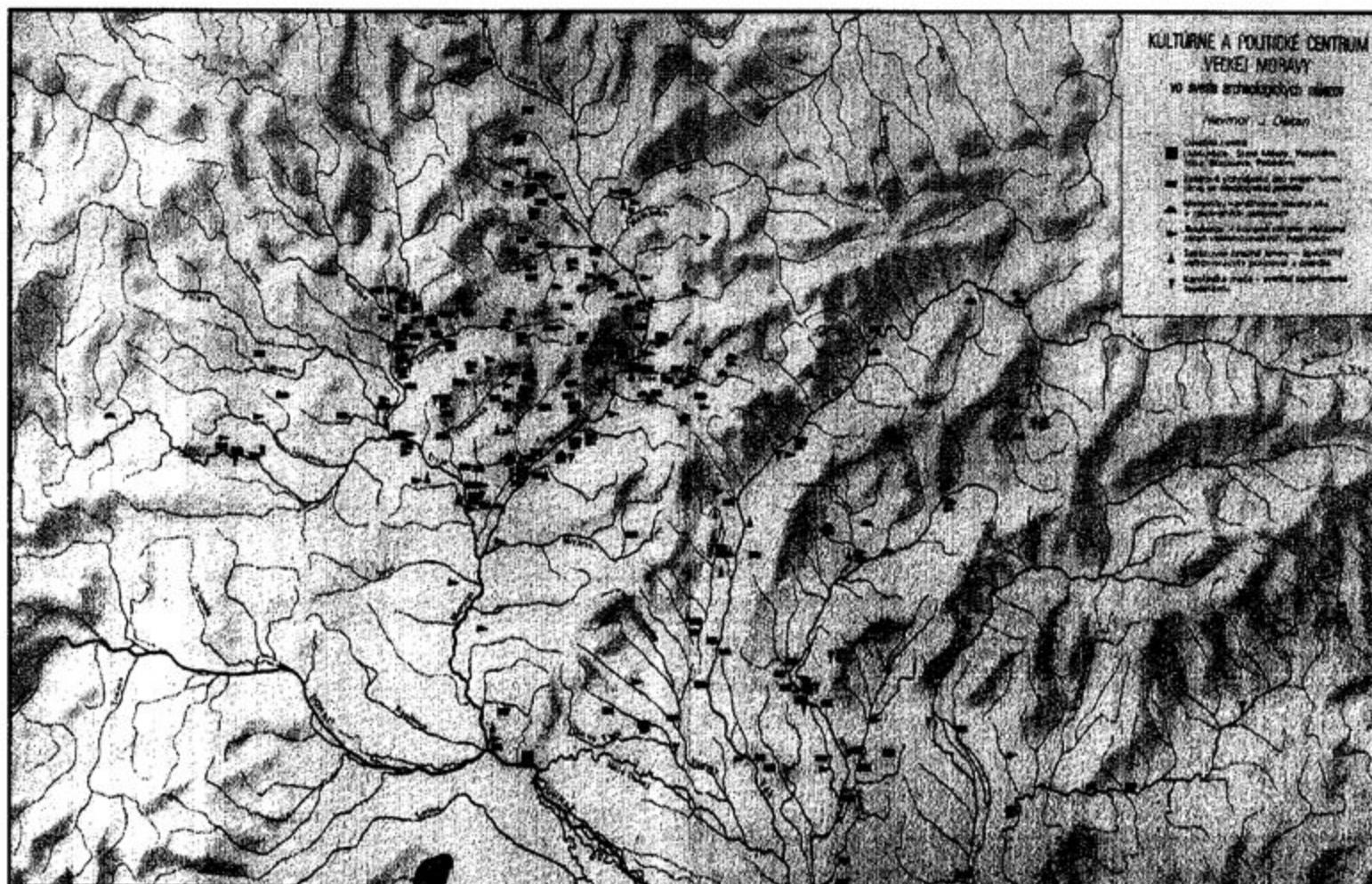
ducentom a exportérom drahých kovov (predovšetkým striebra), kožušín, medu, keramiky, ale najmä železa, ktoré malo zásadný hospodársky a vojenský význam. Ako dosvedčujú archeologické vykopávky, len na území dnešného Slovenska vtedajší jeho obyvatelia vyrábali okolo 100 druhov železných výrobkov. Tak ako dnešní Slováci aj ich staroslovenskí predkovia vynikali svojimi stavbárskymi schopnosťami, čoho dôkazom je množstvo opevnených osád a mohutných hradísk, z ktorých mnohé vybudovali dávno pred príchodom starých Maďarov.

Milan Augustín upozorňuje (1997) na málo známy fakt, že maďarskí archeológovia už pred niekoľkými rokmi zverejnili získané poznatky o zvyškoch mohutného systému zdvojených až strojených obranných valov, ktoré však nedali do súvisu s obrannými stavbami proti postupu staromaďarských bojových družín, ale predpokladajú ich vznik na prelome letopočtu. Ak vezmeme do úvahy „aj valové systémy od Nyíregyházy takmer až po Budapešť, ktoré vlastne ochraňovali územia dnešného Slovenska, je zrejmé, že išlo o rozsiahle obranné systémy, ktoré mohol finančovať len bohatý a mocný štátny útvar. A takýmto, aj na svojom dramatickom sklonku, bola v tejto oblasti len Veľká Morava.“

Ako piše historik Ján Tibenský, arabský kupec a cestovateľ ibn Rusta sa o Svätoplukovi vyjadril ako o panovníkovi hodnom titulu „knieža kniežat“. S úctou o ňom písal aj kronikár Regino či sám byzantský cisár Konštantín VII. Porfyrogenet, ktorý uvádza, že „bol udatným a u susediacich kmeňov obávaným mužom“. Márne a komické sú pokusy niektorých maďarských historikov, ako je Ferencz Kászoni, ktorý sice nepopiera prítomnosť Slovanov a existenciu Veľkej Moravy, ale vo svojom spise Magyar-Szlovák (1940) tvrdí, že Svätopluk a Pribina boli – Avari, alebo Püspöki Nagy Péter, rodák z Podunajských Biskupíc, ktorý sa vo svojej knihe O polohe Veľkej Moravy (vyšla aj po anglicky, New York 1982) popri iných pokúsil premiestniť jadro Veľkomoravskej ríše k srbskému Belehradu a tamojšej riečke Morave.

Maďari, vychovávaní v extrémnom nacionalizme okorenennom oficiálnym rasizmom (panský národ), boli takí obalamutení „bájnymi pravdami“, že mnohých z nich archeologické vykopávky z čias Veľkej Moravy privádzali priam do nepričetnosti. Dal by sa napísať celý román, ako Maďarská akadémia vied (medzi zakladateľov ktorej patrili aj osvietené osobnosti ako gróf István Széchenyi) „zametala“ stopy po dejinnej prítomnosti Slovanov na území Maďarska. Sú známe viaceré prípady, keď sa maďarskí vedci snažili všemožne zatajiť archeologické nálezy potvrdzujúce autochtonnosť Slovákov na tomto území – najmä pri maďarskom Žalaváre, kde sa našli základy kostolov a obydlí Blatnohradu, ktorý ako centrum svojho kniežatstva vybudoval Pribina. Mladí maďarskí archeológovia napríklad nesmeli v Maďarsku publikovať svoje „slovanské“ nálezy pri Balatone z 9. storočia. A keď ich chceli porovnať s veľkomoravskými exponátmi v múzeu Archeologického ústavu v Nitre, museli to urobiť tajne (M. Ferko).

Čo však urobiť s početnými zmienkami antických autorov o Slovanoch a Slovenoch (starých Slovákok) – gótskeho autora Jordanesa, alexandrijského geografa Klaudia Ptolemaia, byzantského historika Prokopia, Menandra, Pseudo-

Kultúrne a politické centrum Veľkej Moravy vo svetle archeologických nálerov.

-Maurikiosa, Sýrčana Jána z Efezu či arabského geografa ibn Hurdádbeha. Čo so známou Fredegarovou kronikou, analími Franskej ríše či Spisom o obrátení Bavorov a Korutáncov? Budeme aj z týchto prameňov, ktoré patria k historiografickej „klasike“, vymazávať zmienky či celé state o Slovanoch a Venedoch (ako niektorí autori označovali Slovanov)? Spáli Európa svoje najcennejšie archívy, aby maďarskí historici a politici mali pravdu, tvrdiac, že Slovania (vrátane Slovákov) tu akoby ani neboli a objavili sa až niekedy v 15. storočí (Györffy), po tureckom vpáde či dokonca v 18. storočí (ako dodnes tvrdia niektoré maďarské učebnice dejepisu)?

Každá ložťahá za sebou reťaz ďalších problémov. Čo urobia premaľúvači dejín, hlásajúci maďarské (seba)klamy, so záplavou archeologických pamiatok, ktoré hádam len nechodili zakopávať do zeme slovenskí národníci? Len na maďarskom území v Zadunajskej po severný breh Balatonu, jazera so slovanským názvom, vedci zdokumentovali 22 staroslovenských sídlisk a ďalších 50 (!) doložili písomnými prameňmi a jazykovedným výskumom. Archeologické vykopávky jednoznačne dokazujú, že staroslovenské (slovienske) osídlenie siahalo hlboko na územie dnešného Maďarska a „vykazovalo rovnocenný spôsob života so životom na ostatnom území Veľkej Moravy“ (Vincent Sedlák).

Staromádarské kočovné kmene boli ešte pri Čiernom mori, keď roku 828 bol v Nitrave (Nitre) vysvätený prvý kresťanský kostol na území strednej a východnej Európy, vôbec prvý v slovanskom svete (len na porovnanie, české kmene boli v tom čase ešte barbarmi, ich prvým pokrsteným kniežaťom bol Bořivoj, ktorý

Pribina
(okolo 800 - pred 861),
nitrianske a blatnohradské
knieža. Vo svojom nitrian-
skom sídle dal vystavať prvý
kostol v strednej Európe.

Rastislav (Rastic)
(okolo 820 - po 870),
veľkomoravský panovník.
V čase jeho vlády sa uskutoč-
nila byzantská misia, ktorá
vytvorila základy slovan-
ského písomníctva.

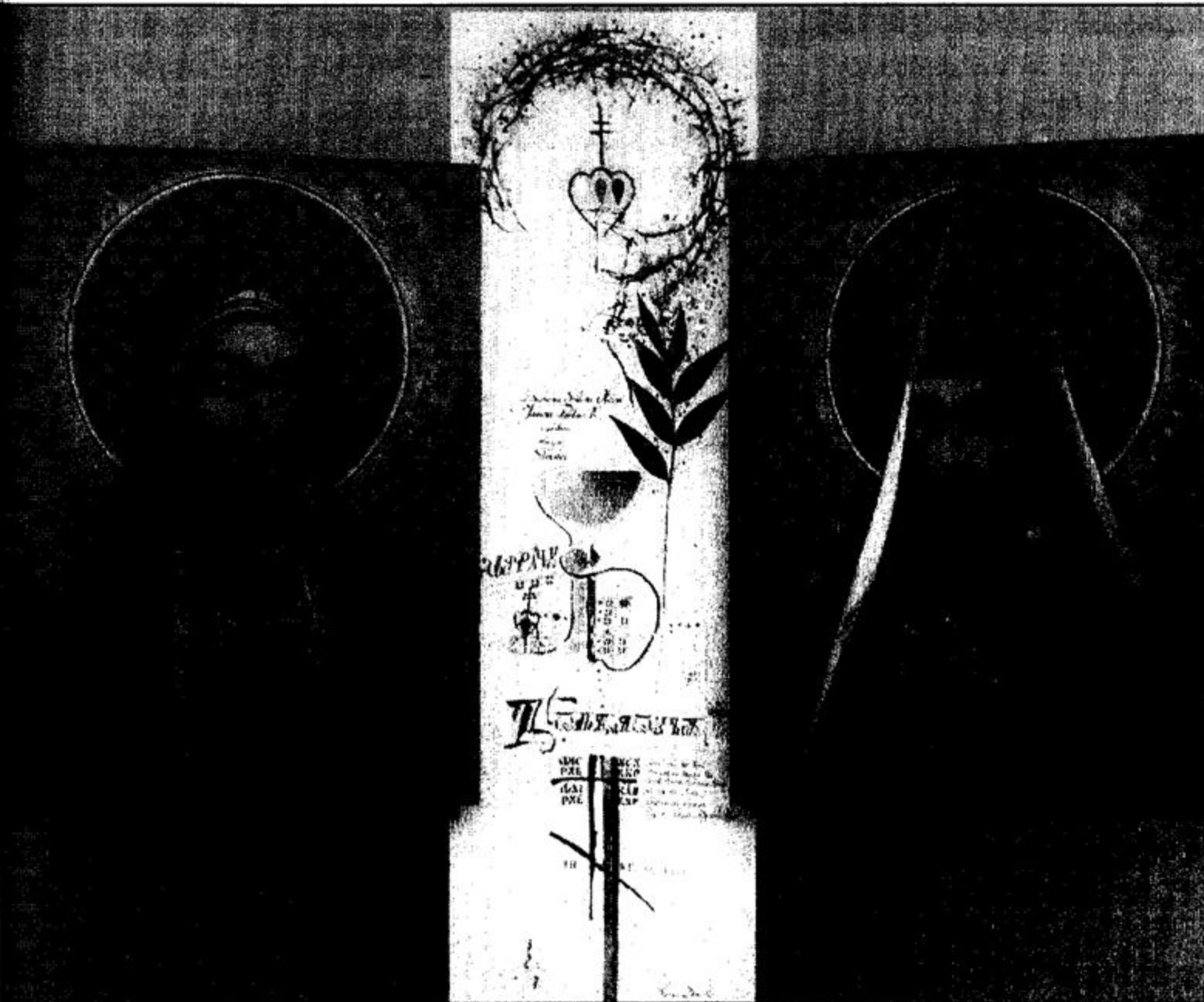
Svätopluk (840 - 894),
kráľ Veľkomoravskej ríše.
Počas jeho panovania kul-
minoval vývoj na Veľkej
Morave.

podľa legendy prijal kresťanstvo od Metoda roku 874). Christianizácia starých Slovákov prebiehala pravdepodobne podstatne skôr, ako sa historicky „medializovala“ tým, že bol pokrstený knieža Pribina.

Starí Maďari boli ešte ďaleko a hovorili primitívnymi, nesúrodými jazykmi, keď na staroslovenskom území vznikol Proglas, písomný skvost, chválospev na preklad evanjelia do staroslovenčiny a vôbec prvý text napísaný v slovanskom jazyku (!), a pápež Hadrián II. zakrátko, roku 868, popri latinčine, grécktine a hebrejčine slávnostne schválil staroslovenčinu ako štvrtý liturgický jazyk v západnom civilizovanom svete. Tým sa starí Slováci priradili ku kultúrnej špičke Európy a sveta. Navyše v sebavedomej a svojbytnej pozícii v 9. storočí vznikla na staroslovenskom území bohatá literatúra písaná glagolikou (hlaholikou), obsahujúcou osemstisíc slovanských a dvetisíc gréckych a latinských slov. „Taký bohatý kultúrny jazyk nemal v 9. - 10. storočí nijaký iný národ v Európe!“ píše profesor Š. Ondruš. Na počiatku bolo Slovo - a práve od tohto magického pojmu mnohí odvodzujú názov národa - Slovákov.

Prirodzene, keď hovoríme o pojme národ na konci prvého tisícročia, myslíme tým skôr kmeňové spoločenstvo spojené spoločným pôvodom a blízkosťou jazyka. Na väčšine územia Podunajskej nížiny je však vedecky doložená kontinuita slovanského (staroslovenského) osídlenia prinajmenšom od 5. - 6. storočia, teda minimálne päť storočí pred príchodom-vpádom predkov našich dnešných južných susedov. Meno jeho najväčšieho vládca - Svatopluk - neznamená „svätý pluk“, ako by sa mohlo zdieť na prvé počutie či videnie, ale „veľký ľud“. Teda vládca veľkého ľudu.

Starí Slováci tvorili väčšinu osídlenia Podunajskej nížiny a boli jedným z najväčších slovanských národov, ako to okrem iných dokazuje Ján Stanislav vo svo-

Konštantín-Cyril, zvaný Filozof
(827 Thesaloniké-Solún - 14. 2. 869 Rím).
Spolu s bratom Metodom tvorili slávnu
byzantskú misiu, ktorá pôsobila na Veľkej
Morave v rokoch 863 - 867. Zakladateľ
slovanského a slovenského písomníctva.

**Metod (815 Thesaloniké-Solún - 6. 4. 885 Veľká
Morava), starší brat Konštantína-Cyrila. Diplo-
mat, spoluzakladateľ slovanského písomníc-
tva, arcibiskup. V roku 1980 bol spolu so svo-
jím bratom a sv. Benediktom vyhlásený za spo-
lupatróna Európy.**

Jom monumentálnom diele Slovenský juh v stredoveku (ktoré básnik Štefan Moravčík výstižne nazval Antibutatónik alebo viagra pre nemužných Slovákov). Územie Maďarska je husto posiate názvami dedín, miest, potokov, riek, hôr, z ktorých veľká väčšina má - po rekonštrukcii z maďarského tvaru - všeslovanský (a najmä sloviensky, čiže staroslovenský) ráz.

Aj niektorí maďarskí učenci priznávajú, že starí Slováci bývali pri Neziderskom a Blatenskom jazere (Balatone). Ján Stanislav na konkrétnych príkladoch dokazuje, že husté (staro)slovenské osídlenie na juhu susedilo s Chorváťmi a Slovincami, že Žitný ostrov a Tekov boli prevažne (staro)slovenské, práve tak ako aj ďalšie oblasti nad Dunajom a za Dunajom - Bukové hory, Matra i Tokaj (takisto starobyty slovanský názov). Na východe obývali predkovia Slovákov kompaktne Novohrad, ba i Hevešskú a Boršódsku stolicu. Aj podľa výskumov maďarského

profesora Moóra žili Slováci v oblasti po rieku Maroš a Sedmohradské hory až do 13. storočia. J. Stanislav upresňuje, že ešte dlhšie.

Pre neveriacich maďarských vedcov tu je množstvo ďalších dôkazov. Jadro takej mohutnej ríše, akou nesporne bola Veľká Morava, musel tvoriť mimoriadne početný a vyspelý kmeňový zväz, ktorý okrem iného niekoľko desaťročí viac-menej úspešne odolával mohutnému vojenskému náporu na dvoch frontoch – zo západu sa naň valili zálahy bojovných Germánov, z východu nemenej bojachivé hordy lúpežných kočovníkov.

Navyše slovenskému jazyku pomerne dobre rozumejú všetci Slovania. Ak je slovenčina dodnes uznávaná ako esperanto slovanských jazykov, museli starí Slováci v slovanskom svete hrať veľmi významnú úlohu. Takéto „parametre“ mohlo mať iba mimoriadne početné a v každom ohľade značne vyspelé spoločenstvo.

Keby Veľká Morava nebola vojenskou a duchovnou veľmocou, byzantský cisár Michal III. by sem nebol poslal takú významnú misiu, ako bola misia vedená Konštantom a Metodom, ktorá položila mohutné a doslova nezničiteľné základy slovanskej kresťanskej kultúry.

Poslal by cisár, v tom čase takmer mocenský poloboh, svojich najväčších učencov do vzdialenej, „riedko osídlenej a málo organizovanej“ krajiny, kde žijú akisi jednoduchí ľudkovia v zrebných habitoch z obrazu Munkácsyho alias Lieba?

Arché znamená po grécky začiatok a logos slovo, archeológia by teda mala byť náukou o začiatku. Začiatok slovensko-maďarských vzťahov bol úplne iný, než tvrdia maďarské učebnice dejepisu. Maďari ako učni Slovanov sa najmä od čias pochybnej a neobjektívnej Anonymovej kroniky (13. stor.) snažia (maď)arizovať dejiny – arizovať ich pre ideologické záujmy hornej vrstvy maďarského národa, aby táto elita, vyvolený „panský národ“ mohol držať radových Maďarov v neustálom „dištančnom“ napäti a konfliktoch so susedmi.

Klamstvo prináša osôb maďarským kolonialistom, rasistom, fašistom a vôbec všetkým, ktorí už dávno nepatria do modernej Európy, žiaľ, vrátane bývalého pána prezidenta Göncza. Objektívne uvažujúcim ľudom dobrej vôle ostáva dúfať, že demokratická a humanistická časť maďarského národa postupne odhalí ľivé manipulácie a rozozná, že cesta k slobode a mierovému susedskému spolunažívaniu vedie iba cez pravdivý a v základných faktoch overiteľný výklad našich spoľočných dejín.

Záujmom maďarského panského národa je vymazať Slovanov (Slovákov) z dejín a prisúdiť im nanajvýš podradnú úlohu historických ministriantov. Pán prezent Arpád Göncz neboli jediný maďarský činiteľ, ktorý sa pokúsil vymazať Slovanov nielen z dejín, ale i z mapy Európy. Urobili to aj mnohí iní už pred ním ako Lajos Kossuth (pôvodom Slovák) a Kálman Tisza. Autochtonosť Maďarov (neexistujúcu) radi skloňujú aj niektorí maďarskí politici na Slovensku, napríklad Miklós Duray, ktorý dokonca prorokoval etnický konflikt (Ženeva 1992) a vyzýval „pravoverných“ Maďarov, aby nevstupovali do manželských zväzkov s Nemaďarmi. Od tohto rasistického výroku sa dodnes nedístancoval ani jeden oficiálny maďarský predstaviteľ.

Náruč Podunajskej kotliny je nesporne rodnou krajinou každého, kto sa pokládá za Maďara, a takisto rodnou krajinou Slováka, Nemca, Žida, Rumuna, Srba, Chorváta, Rusína, Ukrajincu, Róma... Otázka autochtonosti, (pra)pôvodnosti v podobe akýchsi historických etnických lustrácií by zrejme vôbec nevystupovala do popredia, keby z nej práve panskí Maďari neurobili jeden z odrazových mostíkov pre svoje účelové ideologické pируety a keby práve oni, ktorých predkovia vyhubili a z vlastných domovov vyhnali množstvo starousadlíkov, teraz nehanebne nevyháňali aj ich potomkov z vlastných dejín a následne i z ústavy vlastného štátu. Odpoveď na otázkou prapôvodnosti je jednoduchá – koho predkovia sa tu usadili skôr? Starí Maďari to neboli. Maďari nie sú autochtoni, či, čo pochádzajú z iného miesta, než na ktorom sa vyskytujú. Pôvodcami ďalšieho z množstva nezvratných dôkazov sú sami Maďari hlásajúci druhý maďarský (seba)klam o tzv. zaujatí vlasti. Tento kamuflážny pojem sa na rozveselenie informovanejšieho publika dostáva totiž do priameho rozporu s pojmom autochtonosť. Kto tu už bol prapôvodným obyvateľom, nemal čo ani prečo svoju vlast zaujímať”...

Navyše táto konkrétna problematika je ešte zložitejšia a pre maďarských hlásateľov vypätého nacionalizmu ešte nepríjemnejšia. Napokon hlásatelia lží vždy ľahajú za kratší koniec, lebo lož sa konštruuje účelovo, zjednodušene a uzavrete voči novým poznatkom. Dnešní Maďari nielenže nie sú po svojich predkoch autochtonnymi obyvateľmi Podunajska z hľadiska času osídlenia, ale nie sú autochtonnymi dokonca ani geneticky, ani kultúrne. Podľa výskumu profesora genetiky na Stanfordskej univerzite L. L. Cavalli-Sforzu, „len s ľažkostami možno nájsť nejaké stopy maďarských génov u súčasnej populácie“, a dokladá to aj génotópovou mapou. Maďarsko leží v pásme 9- až 16-percentného výskytu negatívneho Rh faktora, čo zodpovedá charakteristickým hodnotám ich súčasných indoeurópskych susedov. „Tento fakt sám osebe ešte nič neznamená,“ píše Peter Žitňan, „ale ruka v ruke so stratou genetickej autochtonnosti prišla zákonite aj strata kultúrnej autochtonnosti.“

Niečo sa predsa len zachovalo. Má to však ďaleko od akejkoľvek kultúry – usilovné maďarské „vylepšovanie“ dejín, priomíajúce prax starovekých vládcov z oblasti Mezopotámie. Totalitní despotovia po nástupe k moci systematicky ničili všetko – písomné pamiatky, sochy, pomníky – čo priomíalo ich predchodcov. Tento primitívny zvyk netolerantných a bohorovných aziatských despotov a nafúkancov fungoval neskôr i v starom Ríme. Je však šokujúce, ak toto kultúrno-politicke barbarstvo s nedozernými následkami sa trpi a existuje aj v dnešnej modernej Európe plnej počítáčov, v epoce demokracie a integrácie, v epoce budovania občianskej spoločnosti.

Snáhy o pokračujúcu lúpež dejín sú pokračovaním smutnej tradície staro-maďarských lúpežných výprav, pokračovaním tradície koristníckeho barbarizmu, ktorý by civilizovaná Európa vo svojom vlastnom záujme nemala ďalej trpieť. Dejiny nás totiž učia, že tento druh tolerancie má (samo)vražedné následky. Z maďarského falšovania dejín treba – a to urýchlene – urobiť medzinárodný problém.

DRUHÝ MAĎARSKÝ (SEBA)KLAM:

ZAUJATIE UHORSKEJ VLASTI BOLO PREMYSLENÝM VOJENSKÝM A POLITICKÝM ČINOM NAŠICH PREDKOV. NÁJAZDY NEBOLI DOBRODRUŽNÝMI VOJENSKÝMI VÝPRAVAMI, VIEDLI SA KVÔLI ZABEZPEČENIU A UPEVNENIU MAĎARSKÉHO ŠTÁTU.

„OD TÝCHTO PÁNOV BOLO NEVKUSNÉ USADIŤ SA V EUROPE,“

povedal na adresu Maďarov následník rakúsko-uhorského trónu František Ferdinand, ktorý zahynul roku 1914 v Sarajeve pri atentáte.

„ZAUJATIE VLASTI“ – ÚTEK DO KARPATSKEJ PASCE

Nepravdy druhého maďarského (seba)klamu dala oficiálna Budapešť dokonca zvečniť v kove – sú vyrazené na pamätných medailách vydaných roku 1996 k oslavám milenecentenária, teda 1100. výročia tzv. zaujatia uhorskej vlasti. Už výraz „zaujatie vlasti“ je nesprávny, pretože nešlo o nič iné ako o ničivý vpád spojený s krviprelievaním, na ktoré s hrôzou dlho spomínal celá Európa. „Zaujatie“ nebolo nijakým premysleným činom, ale útekom pred záhubou a neskôr honbou za novou korisťou. Okrem toho, že spomínaný „maďarský štát“ v tom čase vôbec neexistoval, vodcovia starých Maďarov (presnejšie starých Uhrov) mohli poznáť štátny útvar len veľmi hmlisto od susedných spoločenstiev. Koristnicke pustošenie Podunajska a Európy trvalo takmer trištvrte storočia, a aj po jeho skončení, po roku 955, prešlo niekoľko desaťročí, kym sa začali črtať obrysy štátneho útvaru. Nie maďarského, ale uhorského, postaveného skôr na Nemaďaroch. Štát, kde Maďari presadili svoju zvrchovanosť, vznikol až roku 1867 rakúsko-maďarským vyrovnaním, teda po viac ako 900 rokoch od (nedobrovoľného) skončenia staromaďarských nájazdov.

Ide zjavne iba o ideologickú pozlátku na zamaskovanie pravej podstaty tejto udalosti, ktorú súdobí kronikári súhlasne porovnávali s pustošivým vpádom Hunov v piatom a Avarov v šiestom storočí s tým, že vpád starých Maďarov bol ešte ničivejší. Aj preto, lebo – ako piše rakúsky historik Otto Molden – ohrozovali oveľa väčšiu časť Európy a dlhšie ako pred nimi Huni a po nich v 13. storočí Mongoli. Podľa O. Moldena mala konečná porážka starých Maďarov pri Lechu 10. augusta 955 (tentu deň sa označuje ako dátum vzniku Rakúska) pre Európu rovnaký význam ako porážka Hunov pri Tours a Arabov pri Poitiers, pričom ubránenie európskej civilizácie najmä pred atakmi Arabov zo západu a barbarmi z východu bolo jednou z najvýznamnejších udalostí v dejinách Európy.

Staromaďarskí kočovníci boli povestní svojou krutosťou, o čom sa dochovali svedectvá. Nerozpokovali sa zabijať starcov, deti i kňazov, vypaľovať kostoly a upalovali ľudí, ktorí v nich hľadali úkryt.

„... vtrhol najdivokejší národ Uhrov, krutejší nad všetky obludy,“ napísal kronikár Regino z Prímu. „Pevnosti zrúcali, kostoly vypálili, ľudí pozabíjali, a aby sa stali ešte väčším postrachom, napájali sa krvou zavraždených,“ dosvedčuje

Sedem starouhorských náčelníkov prisahá vernosť Almošovi. Pred útekom-vpádom do Karpatskej kotliny prevzal velenie nad hordami jeho syn Arpád.

Liudprandova kronika Autopodosis z roku 958. „Ľudí zväčša zabíjali, mladé devy ako dobytok odvliekli so sebou (...) všetko spustošili až do základov,“ zaznamenali Fuldske analý.

Vystrašená kresťanská Európa sa zúfalo modlila „Sagitti Hungarorum libera nos, Domine!“ (Bože, zachráň nás pred šípmi Hungarov-Madarov!) – ako o tom napísal i maďarský spisovateľ Gyula Illyés, spomínajúc „zahraničné nájazdy našich dobrodružných (! – pozn. aut.) predkov“. Tento nápis sa našiel aj na jednom z francúzskych kostolov. Čo hľadali staromaďarskí kočovníci vo vzdialenom Francúzsku, Nemecku či Taliansku?

A Budapešť roku Pána 1996 s dobovo módnym liberálno-demokratickým úsmevom servíruje Európe odpoveď zvečnenú v kove: „Nájazdy neboli dobrodružnými vojenskými výpravami, viedli sa kvôli zabezpečeniu a upevneniu (neexistujúceho – pozn. aut.) maďarského štátu!“

Starí Maďari v 9. a 10. storočí šokovali kresťanskú Európu a ich pravý obraz dodnes šokuje vlastných potomkov a dedičov do tej miery, že pred ním radšej zatvárajú oči. Väčšina maďarských historikov pred vlastným nárom zatajuje, že tzv. zaujatie vlasti vyzeralo celkom inak ako viťazoslávny príchod hrdých víťazov. Staromaďarské kmene prišli do Karpatskej kotliny ako utečenci ohrození inými kočovnými kmeňmi, po sérii zdrvujúcich porážok v bojoch s Bulharmi a tradičnými rivalmi Pečenehmi.

Starí Maďari, presnejšie starí Uhri, tvorili pomerne rôznorodú zmes ázijských turkitských a uralsko-altajských kmeňov. O ich predchádzajúcich osudoch sa veľa nevie, ale možno predpokladať, že z pôvodnej vlasti za Uralom ich vyhnal nápor iných bojovných kočovných kmeňov, Pečenehov a ďalších, a tak sa začalo

Bulcsu, tretí najvyšší starouhorský náčelník kmeňového zväzu, ktorého starí Bavori po bitke na Lechu potupne obesili. Do dejín vošiel s privlastkom krvavý, pretože pijal krv porazených nepriateľov. Maďari mu stavajú pomníky, jeden z nich stojí v Búči v okrese Štúrovo v Slovenskej republike. Pre pamätku patrónov Európy Cyrila a Metoda sa však v Komárne dosiaľ nenašlo miesto.

Korene rodokmeňa spupného maďarského panského národa sú teda ázijské, (staro)turecké, jeho základom je vojenská šľachta tvorená dobyvateľmi z povolania. Prezrádzajú to mená (staro)maďarských otcov-zakladateľov: Álmoš – ulumus znamená po turecky velebný alebo tiež – kúpený (!). Herman Vámbéry odhalil aj tajomstvo mena Árpád. Tento maďarský vedec študoval v strednej Ázii turkitské a uralsko-altajské jazykové skupiny a vo svojom diele A magyarság keletkezése és gyarapodása (Budapešť 1895) potvrdil, že Árpád alebo Álpad nie je v turkitských jazykoch osobné meno, ale označenie titulu či hodnosti – Árpád znamená vládca, panovník. Skutočné meno vodcu-vítéra, ktorý previedol starých Maďarov cez Karpaty, teda ostáva neznáme. Turecké súvislosti potvrzuje aj skutočnosť, že v slovnej zásobe súčasnej maďarčiny je 6,5 percenta slov tureckého pôvodu.

Nový nápor Pečenehov však vyhnal starých Uhrov aj z Lebedie, kde žili s vyspelejšími Chazarmi (a zrejme aj pod ich ochranou, ako ich vazali). Uhri sa presunuli bližšie k dolnému toku Dunaja a na niekoľko rokov sa utáborili v oblasti Atelkuze (Etelközu). Medzitým roku 965 kyjevské knieža Sviatoslav Igorevič zničil Chazarskú ríšu – spojenca, civilizátora a tútora starých Maďarov. Podľa maďarského historika Ignáca Acsádyho starí Maďari v Atelkuze hľadali všemožné kontakty na byzantský cisársky dvor a považovali sa takmer za poddaných Byzancie. Dokonca je dosť pravdepodobné, že usadenie staromaďarských kmeňov práve v oblasti Atelkuze bolo premysleným ľahom byzantskej diplomacie vedenej cisá-

rom, ktorého nenadarmo nazývali Lev tündry. Najväčším súperom Byzancie na Balkáne bolo silné bulharské mocnársvo a bojovní kočovníci boli ideálnym nástrojom na vytvorenie severného frontu proti bulharskému cárovi Simeonovi II.

Skutočnosť, že starých Maďarov čase presunu z Lebedie do Atelkuzu už viedla šľachta tureckého pôvodu, sa ak dostáva do ešte zaujímavejšieho svetla.

Chazari bývajú označovaní aj ako chazarskí Turci. „Na čele jednotlivých kmeňov stáli dosadení (! – pozn. aut.) náčelníci“ (J. Tibenský). Álmoš ako velebný a – kúpený! A ďalšia pozoruhodnosť – od roku 740 rozhodnutím chána Bulana bola štátnym náboženstvom Chazarskej ríše židovská viera, čiže nie je vylúčené ani to, že maďarský praotec Árpád bol – obrezaný.

Nech už bola miera byzantských mocenských manipulácií so staromaďarskými kočovníkmi akákolvek, ich existencia je nesporným historickým faktom. Už v Lebedii pri Kryme boli starí Maďari pod krídlami civilizovanejších Chazarov a v Atelkuze boli ich tútormi zasa Byzantinci. Po prechode cez Karpaty vazalsky sklonili hlavu pred Veľkou Moravou a krátko nato pred Franskou ríšou. Reťaz (staro)maďarskej kolaborácie vždy s tým aktuálne najsilnejšimi pokračovala mocenskou „družbou“ s Turkami v rámci uhorských magnátskych a cirkevných intrig (aj priamym pozývaním tureckých vojsk, čo možno označiť za predobraz „internacionálnej pomoci“). Po tureckej nadvláde sa potomkovia starých Maďarov na niekoľko storočí prikryli mocenskými krídlami Nemcov, prízivujúc sa na ich protislovanskej koncepcii Drang nach Osten (tlak na východ), ktorá bola jednou z hlavných príčin oboch svetových vojen. Maďarská tradícia pridávať sa k najmocnejším je dodnes živá, preto súčasné Maďarsko hneď od svojho vstupu do NATO patrí medzi najaktívnejších členov tohto spojeneckého zväzku.

Ak učiteľmi starých Maďarov boli Chazari a učiteľmi Chazarov a nepriamymi „dodávateľmi veliteľských kádrov“ Byzantinci, môže s tým logicky súvisieť množstvo ďalších pozoruhodných záverov. Aziatska vierolomnosť, dvojtvárnosť a prefigurácia sú povestné dodnes, a je nesporné, že vodcovia starých Maďarov v týchto taktických disciplínach vynikali už v čase prechodu cez Karpaty. Nedokázali však to, čo Byzancia. Slabou stránkou staromaďarských náčelníkov (v maďarských

Mileniálny pamätník v Budapešti, kde možno vidieť viacich chánov pokope. Obľúbené miesto zhromaždení maďarských šovinistov.

Centrálna časť šestnásťmetrového obrazu Príchod starých Maďarov o tzv. zaujatí vlasti, ktorého autorom je Mihály Munkácsy (Nemeč, pôvodným menom Michal Lieb). Svetozár Hurban Vajanský dal obrazu výstižný názov – Malovaná lož.

dejinách potom už tradičnou) bola neschopnosť prijímať správne strategické rozhodnutia. Presnejšie – také strategické rozhodnutia (niečo ako pozitívny program), z ktorých by malo dlhodobý osloh celé maďarské spoločenstvo, nielen „panský národ“, horná vrstva privilegovaných.

Z Ateluzu, svojej novej vlasti, sa starí Maďari zakrátka vyhnali sami – spôsobom života, ktorý sa nezaobišiel bez sústavného ohrozovania okolia. Staromaďarská pastiersko-koristnícka spoločnosť, ako píše P. Žitňan, bola parazitická, neproduktívna. Vodcovia kočovníkov mali z viacerých dôvodov silný sklon k organizovaniu lúpežných výprav, ktorými získavalí nielen materiálne hodnoty, ale aj ženy a deti na posilnenie svojich šarvátkami stále preriedovaných radov.

Táto (staro)maďarská tradícia sa neskôr stala tiež základom násilnej maďarizácie, jedného z najväčších politických zločinov 19. a 20. storočia. Zvyk nasávať a zneužívať cudzie, i ľudské „zdroje“ z okolia – aj vojensky – bol zaznamenaný aj u iných ázijských kočovníkov-dobyvateľov. Džingischán, Batuchán i Turci pri útoku hnali pred sebou „živé štity“.

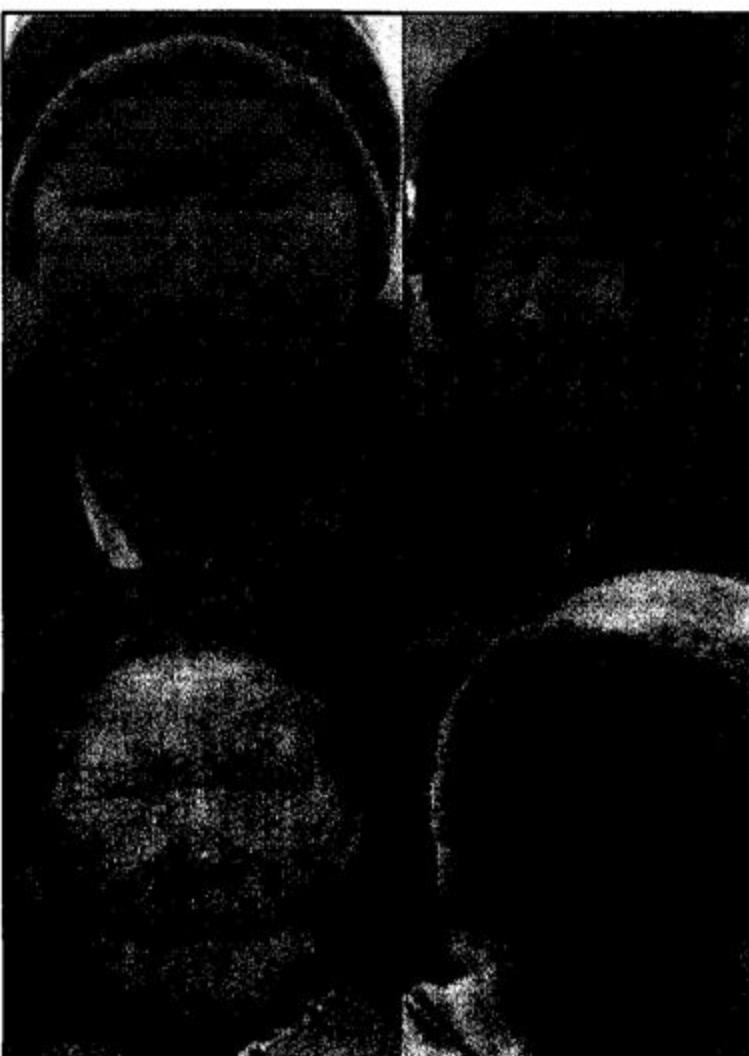
Tradície krutých dobyvateľov pretrvali až do modernej súčasnosti. Horthyho maďarskí velitelia za druhej svetovej vojny čistili minové polia tak, že na ne náhiali „socialistov“ a maďarských Židov, a keď sa im podarilo podobnými „metódami“ zlikvidovať celú jednotku (!), dostali za dobre vykonanú prácu dovolenkú na „zotavenie“ a po nej prichádzali na východný front s ďalším „turnusom“. Lomcujujúce svedectvo o týchto zverských praktikách podal maďarský autor István Kossa v románe Dunától a Donig (Od Dunaja po Don). To však nie je jediný príklad.

Attila (434 – 453), hunský vojvoda, ktorého podľa maďarskej verzie na svadobnom lôžku zabila jeho šestnásťročná nevesta Ildikó, princezná Hildegunda, dcéra burgundského kráľa Henrika, ktorú si v rámci prispôsobovania dejín Maďari prisvojili.

Geneticky a jazykovo najbližší Maďarom sú Chanti a Mansiovia, ktorí žijú za Uralom v centrálnej časti Západosibírskej nižiny. Chantyjsko-mansijský národnostný okruh sa rozprestiera v povodí rieky Ob a má rozlohu 534 800 km², pätnásobne väčšiu ako Maďarská republika. Na tvárich Chantov a Mansiov zreteľne vidíme, ako sa Maďari pretavili v genetickom kotle Európy, ako sa vzdialili podobe svojich predkov.

Portrét súčasného chantyjského šamana, ktorý sa podobne ako Indiáni v Amerike zdobí perami „turulov“. Stavanie turulských pomníkov v Európe je už len primítivnou demonštráciou značkovania teritória. Vo svojej pravosti na tento účel nikdy neslúžili.

Maďarské útvary, ktoré spolu s armádou nemeckého maršala Paulusa v zime 1942 – 1943 bojovali v obklúčenom Stalingrade a boli úplne zničené, pozostávali z väčšej časti z príslušníkov nemadarských národov.

Táto obľudná metóda v maďarskom „panskom národe“ prežila až do 20. storočia. Navyše obohatená o snahu hnať „menejcenných“ (teda Nemadarov) na jatky prvej línie nielen fyzicky, ale aj morálne, a všemožne pchať a škrtiť cudzie hlavy v slučkách vlastnej politickej a etickej (ne)zodpovednosti.

Po fažkej porážke v boji s Bulharmi a vyvraždení kočovísk v Atelkuze Pečenehmi museli značne oslabené staromaďarské oddiely v chvate opustiť aj túto dočasné vlast. Stratili väčšinu svojich rodín i hlavného majetku, stád dobytka. V takomto stave pritiahol do strednej Európy hlavný voj starých Maďarov. Prišli sem ubiedenie a oslabení, prenasledovaní mocnejšími nepriateľmi. Verecký priesmyk v Karpatoch, tzv. Ruskú bránu prekročil „bez rodín, len z bojovníkov sa skladajúci jazdecký pluk (...) so slovanskými manželkami, so slovanskými matkami,“ ako napísal známy maďarský historik F. Salamon. Potvrzuje to aj slovenský historik J. Tibenský: „K ich prechodu do novej vlasti došlo za veľmi dramatických okolností.“

Takých dramatických, že vyústili do zavraždenia vlastného vodcu! Zúfalstvo zo série fažkých porážok a neúspechov zrejme priviedlo ostatných veliteľov k presvedčeniu, že Almoš stratil priazeň bohov a tak: „Podľa niektorých autorov Maďari počas rituálnej obete roku 895 zabili svojho sakrálneho kráľa Almoša na ukrajinskej strane Vereckého priesmyku“ (L. Navrátil). Rozhnevaným bohom priniesli najväčšiu možnú obeť – svojho najvyššieho vodcu. Nebolo to nič iné ako prejav vrcholnej beznádeje.

Na obrade obety sa pravdepodobne zúčastnila celá mocenská elita kmeňového zväzu starých Maďarov, čiže aj sedem náčelníkov, ktorí podľa legend niekoľko rokov predtým prisahali Almošovi vernosť vlastnej krvou, krvnou zmluvou (vérszerződés). Morbídny rituál musel byť pre pohlavárov udalosťou vrcholného významu. Všetko teda nasvedčuje, že na krvavom obrade rituálnej obety Almoša nemohol chýbať ani novoinštalovaný vodca – jeho syn Arpád. Mýtického vodcu starých Maďarov tak sprevádza tieň povesti otcovraha.

Je veľmi pravdepodobné, že na dlhej, strastiplnej a nebezpečnej púti od Uralu po Karpaty, plnej vojen a konfliktov, boli rodiny starých Maďarov – podobne ako pri trestnej výprave Pečenehov v Atelkuze – opakovane ohrozované a vyvraždzované. Svedčí o tom aj skutočnosť, že už počas pobytu v Lebedii a neskôr pri Atelkuze sa predovšetkým u náčelníkov (chánov) čoraz častejšie objavujú najmä slovanské ženy. Turecká šľachta, prapôvodné jadro (staro)maďarského „panského národa“, teda vstúpila do Európy ako prvá, dávno pred prekročením Karpát – cez manželské lôžko.

Po krachu faženia proti Bulharom sa staromaďarské spojenectvo s Byzanciou skončilo a vodcovia kočovníkov začali rozohrávať svoje žoldniersko-spojenecké hry medzi ďalšími dvoma silnými ríšami – Veľkomoravskou a Východofranskou.

Len čo ubiedení starí Maďari, ešte stále predstavujúci nezanedbateľnú vojenskú

silu, prekročili Karpaty, ich nový vojvodca Arpád poslal na Veľkú Moravu poslov s prosbou o povolenie usadiť sa v severnejšej, riedko osídlenej nízinato-močaristej časti medzi Dunajom a Tisou. Arpád, podľa M. Kučeru, prejavil vďačnosť tak, že správcovi východnej časti ríše kniežaťu Salanovi (Svätoplukovi II.) poslal 12 bieleh koní, dvanásť tiav, otrokov a drahé kožušiny. Neskôr starí Maďari začali tvrdiť, že to územie kúpili.

Z tejto historickej chvíle sa zrodila ďalšia z takmer nekonečnej série nepravdivých maďarských legend. Ich predkovia vraj kúpili krajinu od kráľa Svätopluka (dokonca Svätopluka I., ktorý v tom čase už nežil) za bieleho koňa. Logika tejto legendy je deravá ako rešeto. Legenda podsúva, že išlo o celú krajinu – Panóniu alebo Karpatskú kotlinu. Ktorý vladár by predal (či odstúpil) obrovskú krajinu za jediného koňa a jeho výstroj? Okrem toho, keby sa takýto „významný obchod“ uskutočnil, určite by v nasledujúcich storočiach neušiel pozornosti dobových kronikárov – o predaji krajinu za bieleho koňa však nie v súvreckých analóch ani jednej písomnej zmienky. Ale každá legenda obvykle skrýva i racionálne zrnko. Darovať najlepšieho koňa je starodávny vazalský zvyk ázijských a orientálnych (najmä kočovníckych) národov.

Navyše „nefalošovaní“ stredovekí kočovníci nikdy nemali pevnnejší vzťah k územiu. Naopak, potreba nových pasienkov ako aj dlhodobá skúsenosť s neustálym ohrozovaním inými im velila často sa premiestňovať, neostávať dlho na jednom mieste. Ako ukázali udalosti rokov 896 – 955, ďalšieho vyše polstoročia po vpáde, ich vodcovia nemali v úmysle trvalo sa tu usadiť a už vôbec nie organizovať nejaký štátny útvar – vedľa ani poriadne nevedeli, o čo ide.

Ako správne postrehol P. Žitňan, „pri takomto spôsobe života sa daná spoločnosť usadiť ani nemohla, lebo by to bola jej záhuba – pasienky by sa vypásli, kořisť by bola stále menšia, až nakoniec by sa vykorisťované okolie postavilo proti svojim vykorisťovateľom“. Územie obývané kočovníkmi bolo teda po istom čase v takom (zdevastovanom a exploatovanom) stave, že mohli prezísť, len ak sa premiestnili inam – v úlohe večného bludára.

Okrem legendy o kúpe krajinu za bieleho koňa kríva na obe nohy aj tzv. podmaniteľská teória, podľa ktorej si starí Uhri-Maďari tunajšie (aj slovenské) obyvateľstvo podmanili, a tak získali právo mu vládnuť. Vyrukovali s ňou najmä pri oslavách milénia, tisícročia „zaujatia vlasti“ – vpádu do Podunajska. Predovšetkým, ako si mohli podmaniť niekoho, kto tu podľa ich historikov i prezidenta Göncza vôbec neboli? Vedľa ak sem údajne prišli starí Uhri-Maďari ako prví, s kým vlastne museli bojovať?

Staromaďarským náčelníkom sa však nepodarilo vojensky ovládnuť celú Karpatskú kotlinu, ich doménou ostal dnešný Alföld – nížina. Z územia súčasného Slovenska postupne ovládli iba časť Žitného ostrova a nízinatý pás na juhu. Oblasť východného Slovenska neobsadili ani do konca 10. storočia.

Legendy o „zaujatí vlasti“ či spomenutá podmaniteľská teória zároveň spoľahlivo vyvracajú do omrzenia goebbelsovsky opakované tvrdenie, že Maďari sú autochtonnym (prapôvodným, domorodým) obyvateľstvom Karpatskej kotliny. Prapôvodné obyvateľstvo zjavne nemusí svoju vlasť ani kupovať (za bieleho koňa),

ani „zaujať“ podmaňovaním si kohosi, kto tu vraj ani neboli. Napokon, legendy si protirečia – ak by ktosi krajinu kúpil, nemusel by ju obsadzovať, a naopak – keď ju obsadil, nemusel ju predsa kupovať. Tieto dodnes živené potemkinovské mýty maďarských intelektuálov by boli na smiech, keby sa z nich neodvýjali vážne, až tragicke dôsledky. Úsilie vymazať z maďarských dejín či aspoň do najväčšej možnej miery minimalizovať existenciu a význam okolitých národov, predovšetkým Slovanov, je najmä od roku 1867 a ďalej po roku 1918 úporné a systematické a trvá dodnes. Je to snaha odstrániť svojich historických učiteľov, snaha kultúrnych kópií zničiť originál – aby si napríklad maďarská mládež už odmala fixovala nadradenú pozíciu „maďarstva“ v dejinách.

Vojensko-lúpežnej sláve kočovníkov však začal dochádzať dych a ich taktické „tromfy“ sa v konečnom dôsledku obrátili proti nim (čo je v maďarských dejinách obvyklý model). Európski vojvodcovia sa rýchlo učili a vo viacerých bitkách porazili staromaďarských bojovníkov práve použitím ich vlastných metód. Najvýraznejším príkladom je konečná a osudová porázka veľkého staromaďarského vojska (nemecké pramene hovoria až o 50 tisícoch jazdcov) 10. augusta 955 pri Augsburgu na rieke Lech.

Opäť to isté. Po sérii taktických víťazstiev, väčšinou dosť úspešných lúpežných výprav, fatálna porázka. Súčasťou maďarskej tragédie je, že až „národná“ katastrofa, až situácia krajnej nevyhnutnosti privádza maďarských vodcov k historicky správnym strategickým rozhodnutiam – keď už nemajú možnosť rozhodnúť inak, podľa svojho. Tento model si okrem iných všimol aj český autor K. Kálal: „Byla tedy pro ně porázka dobrodiním.“

„Zaujatie vlasti“ bolo v prvej etape zúfalým útekom pred záhubou a v druhej ničivým vpádom, ku ktorému starým Uhrom-Maďarom sama Európa pootvorila dvere svojou, zrejme nemiestnou a kočovníkmi vzápäť zneužitou toleranciou (povolením prezimovať v Potisi).

Premyslenosť „vojenského a politického činu“ staromaďarských predkov výsložne uvádzajú na pravú mieru aj publicista P. Žitňan: „Príchodom do Karpatskej kotliny padli staromaďarské kmene do klepca. Cestu späť na juh a na východ im zahatali Pečenegovia, Bulhari a Byzantská ríša, cestu ďalej na západ husto osídlené spoločenstvo Franskej ríše a cestu na sever neprechodné hrebene Karpát.“

Pre Maďarov posvätné a slávne zaujatie vlasti znamenalo pre ostatnú Európu krvavý vpád a ničivý útok na hodnoty európskej civilizácie. Práve z takéhoto (ne)chápania dejín pramení pokračujúca maďarská duchovná vzbura proti európskej civilizácii a jej hodnotám. Stavanie pamätníkov-turulov ako symbolov „slávneho zaujatia vlasti“ je výrazom tejto vzbury, výrazom intolerancie a politickým značkovaním územia symbolmi expanzívnej maďarskej štátnej idey. Na území jedného štátu však nie je miesta pre pôsobenie dvoch štátnych ideí. Tolerancia voči turulom a maďarskému výkladu dejín je falosná a nebezpečná, je to tolerovanie prípravy etnických konfliktov a ich aktérov.

Vpád starých Maďarov voperoval priamo do srdca Európy poloázijskú enklávu, ktorá ako magnet priahovala ďalších Ázijcov (Chazarov, Kumánov, Sikulov,

Turkov...). Táto oblasť, akási zberná základňa kočovníckych imigrantov a predĺžené predpolie nepokojného Balkánu, sa stala presným rubom toho, čo o úlohe maďarstva hlásia budapeštianska propaganda. Maďarstvo tu nevytvorilo hrádzu proti nestabilite, ale naopak, prehľbilo ju, stalo sa zdrojom chronickej balkanizácie strednej Európy.

Vpád starých Maďarov neboli jednorazovým aktom, ale roky trvajúcim procesom, neboli ani príchodom „šíriteľov kultúry“, ako podsúvajú maďarské učebnice dejepisu a oficiálna Budapešť. Pre veľkú časť strednej Európy znamenal civilizačný krok späť, spôsobil veľké straty na životoch, nesmierne hospodárske a kultúrne škody a približne o jedno storočie pribrezdil proces christianizácie tejto časti kontinentu. Potvrdili to aj sami Maďari, keď si spolu s oslavami milécentenária (1100. výročia) príchodu-vpádu pripominali milénium (1000. výročie) pokresťančenia...

Podobne ako kvapka vody symbolizuje celý oceán, tak udalosti tzv. zaujatia vlasti (vpádu) sú predobrazom takmer všetkých modelových situácií maďarských dejín a ich bludných kruhov. Najväčšou maďarskou politickou slabinou dodnes ostáva nedostatočne vyvinutá schopnosť správne sa orientovať v dejinách, nájsť si v nich stabilnejšie miesto, pozitívnejší program, perspektívnejší a trvalejší životný a duchovný priestor.

Maďari potrebujú zásadnú zmenu nešťastnej, po kočovníkoch zdedenej stratégie expanzie a všemožného chytračenia, ktorá ich udržuje v neustálom napäti voči susedom, v bludných kruhoch frustrácie a neúspechov. Tragické a akoby večné blúdenie starých Uhrov-Maďarov na strastiplnej púti spoza Uralu až do srdca Európy akoby bolo predobrazom a symbolom večného blúdenia maďarskej duše vo vlastných dejinách, v pojmach a hodnotách, a v konečnom dôsledku i v sebe samej. Je to tragickej obraz večného bludára, ktorý odišiel od svojich koreňov a ešte nedokázal pevne a pokojne zakotviť na novom území – najmä v zmysle civilizačnom, duchovnom. Maďari sa pokúsili dobyť Podunajskú kotlinu nie raz, ale päť ráz – prvým pokusom bol vpád v 9. a 10. storočí, druhým (ešte nie celkom dovršeným) maďarizácia v 19. a 20. storočí, ďalej obidve svetové vojny a v súčasnosti pokus o opanovanie priestoru, presahujúceho hranice Maďarskej republiky, pomocou psychologickej vojny, ktorej hlavnou zbraňou je najmä vývoz údajných vlastných krívd kombinovaný so šikovne využívanou a zneužívanou koncepciou ľudských a menšínových práv, ktoré sa v zadunajskom ponímaní tradične uplatňujú len v prospech Maďarov.

Uplynulo 1100 rokov od staromaďarského vpádu, je načase prestať s neustávajúcimi lúpežnými nájazdmi do vlastných i cudzích dejín a „zaujať“ svoju európsku vlast aj duchovne. Kým sa tak nestane, Maďarsko ďalej bude hlavným politickým pacientom strednej Európy.

Maľovaná lož (Munkácsyho obraz) o „zaujatí vlasti“ zatiaľ stále visí v najdôležitejšej budapeštianskej budove – v parlamente. A čo je ešte horšie, i v hlavách väčšiny Maďarov.

V tomto zmysle sa maďarský vpád do európskej civilizácie neskončil.

TRETÍ MAĎARSKÝ (SEBA)KLAM:

ŠTEFAN I. BOL MAĎARSKÝM KRÁLOM A BOL KORUNOVANÝ SVÄTOŠTEFANSKOU KORUNOU. ZALOŽIL MAĎARSKÝ ŠTÁT, KTÓREHO SYMBOLOM JE TÁTO KORUNA. MAĎARSKÁ POLITIKA SA RIADI TZV. SVÄTOŠTEFANSKÝM ODKAZOM.

ŠTEFAN I. – SFALŠOVANÁ VIZITKA

„Tisícročnú korunu zakladateľa prvého maďarského (? – pozn. aut.) štátu Sv. Štefana napriek rozsiahlym protestom opozície premiestnili do budovy parlamentu,“ oznámila 2. januára 2000 Tlačová agentúra SR. Ako vidno, pred stokrát opakovanými veľkomáďarskými bludmi už nie sú imúnne ani seriózne slovenské štátne inštitúcie, o tých zahraničných ani nehovoriac.

Maďarský parlament prijal koncom roka 1999 osobitný zákon o tzv. svätoštěfanskej korune, ktorú vzápäť s najvyššími štátnymi poctami slávnostne premiestnili z Národného múzea do budovy zákonodarného zboru. Koruna je uložená v prísnene stráženej špeciálnej vzduchoprázdnej vitrine. Pekná symbolika – aj všetky tvrdenia tretieho, „svätoštěfanského“ (seba)klamu sa vznášajú vo vzduchoprázdne maďarských oficiálne hlásaných výmyslov. Štefan I. neboli maďarským kráľom a tzv. svätoštěfanskou korunou nielenže neboli korunovaný, ale ju nikdy ani nevidel, pretože za jeho života jednoducho neexistovala. Štefan I. nezaložil maďarský štát a maďarská politika nielenže nenapĺňa tzv. svätoštěfanský odkaz, ale práve naopak, je s ním už takmer dvesto rokov v príkrom rozpore, čo je jednou z príčin maďarskej tragédie.

Predkovia Maďarov to tu od samého začiatku nemali ľahké. Hneď prvý významnejší európsky panovník z vlastných radosť Štefan I. (Vajk) ich zradil takmer na celej čiare – práve preto sa mohol stať významným európskym vladárom. Štefan I. väčšinu svojich rodnych a ich pohanské kulty odvrhol, vzal si za ženu Nemku a na jeho kráľovskom dvore (staro)maďarčinu „každý lokaj sácal v temný kút“. Rozhorčení rodáci hneď roku 997, na začiatku jeho vlády, zorganizovali mohutné povstanie pod vedením pohanský orientovaného šomodského župana Koppánya (po latinsky Cupana). Mladý, nedospelý arpádovský vladca (vtedy ešte Vajk, Štefanom sa stal až pri korunovácii v decembri roku 1000 alebo 1. januára roku 1001) sa ocitol v kritickej situácii a útekom z Ostrihomu cez Dunaj si zachraňoval holý život. Vtedy sa ho ujali dvaja veľmoži – Hunt (podľa tejto feudálnej rodiny bola neskôr pomenovaná župa Hont) a Poznan (Slovan), ktorí ho v mohutnom zimnom vojenskom tábore v Bíni nedaleko dnešných Nových Zámkov – jeho zvyšky vidno dodnes – „opásali mečom“. Znamenalo to uznanie za vodcu, akúsi korunováciu v polných podmienkach. Nový vodca mal vtedy len 17, najviac 22 rokov (dátum jeho narodenia nie je istý). Bližšie k pravde bude nižší vek. „Sám Štefan I. však roku 1002 vo svojej donačnej listine pre kláštor na Panónskom vrchu spomína, že po nástupe na otcovský trón musel ako chlapec (in pueritia mea) čeliť vzbure“ (Kniha kráľov). Aj z tohto hľadiska ešte nemohol mať dostatočnú pozíciu a potreboval tútorov. Okrem Hunta a Poznana to boli aj predkovia Miškovcov a Bogatradvanovcov. „Ich majetkové domény sa rozprestierali práve v Šomodskom

komitáte, ktorý bol východiskovým priestorom pre Kopáňa. Museli ich teda dostať po potlačení povstania (...) to všetko boli veľmoži slovenského pôvodu“ (J. Lukačka). Základným kameňom budovania uhorského štátu bolo spojenectvo Nitrianska, ktoré aj za Veľkej Moravy tvorilo osobitý územnosprávny celok, so starými Maďarmi. (Význam Nitry a jej širšieho okolia jednoznačne potvrdzujú archeologické vykopávky a nálezy vzácnych byzantských skvostov – pyxida z Čiernych Klačian, zlatý pektorálny krížik zo Zlatých Moravie, relikviárny byzantský kríž na Nitrianskom kódexe či tzv. Monomachova koruna, ktorú pravdepodobne roku 1860 na poli v chotári Ivanka pri Dunaji vyoral panský sluha Pavol Holubec.) Nitriansko „jednoznačne totiž pôsobilo ako stabilizujúci a štátotvorný prvok. Z Nitrianska navyše pochádzali a istý čas tu ako údelníci vládli mnohí budúci uhorskí králi, až po Kolomana Knihomoľa (1095 – 1116). Táto situácia nie celkom náhodne pripomína právny stav vo Veľkomoravskej ríši“ (M. Homza).

Vajkovi tútori si dobre uvedomovali, aké ďalekosiahle a katastrofálne dôsledky by malo viťazstvo pohanského staromádarstva. Pochopilo to aj iné dôležité mocenské centrum vtedajšej Európy – centrum kresťanstva v Ríme. Po desaťročiach kočovnicko-pohanského rozvratu na strednom Dunaji Svätá stolica potrebovala tento priestor konsolidovať, riešiť dva úzko súvisiace problémy – pacifikovať staromáďarských kočovníkov, ktorých zvyšky aj po porážke pri Lechu predstavovali potenciálnu hrozbu, a potom naplno riešiť hlavný strategický zámer Ríma – šírenie kresťanstva, ktoré bolo práve vpädom starých Maďarov umŕtvené na celé storočie.

Najlogickejším východiskom preto bolo podporiť Gejzovho syna Vajka a zároveň (čo sa osvedčilo už za Gejzu) problém „vietnamizovať“, čiže pacifikovať starých Maďarov starým Maďarom Vajkom. (Spojené štáty vo vojne v juhovýchodnej Ázii nasadili proti Vietnamcom-komunistom zo Severného Vietnamu vojsko z Vietnamcov-nekomunistov z Južného Vietnamu – tak vznikol pojmom vietnamizácia problému.) Vodca z „vlastných“ radosť mal pri pacifikácii starých Maďarov určite väčšie šance než ktokoľvek iný. Podľa významného českého historika J. Macúrkova však o povýšení Vajka-Štefana na kráľa „rozhodol rovnako ako o povýšení Přemyslovcov a Piastovcov predsa len vplyv susednej ríše a cisára Otta III.“ Na začiatku svojho kraľovania bol Štefan I. pravdepodobne niekoľko rokov vazalom Franskej ríše. O vplyve a početnosti francúzskych bojovníkov v službách Štefana I. svedčí aj fakt, že jeho boje s pohanskými kmeňovými náčelníkmi južne od Balatonu sa tradujú ako boje medzi „Teutónmi a Maďarmi“ – pričom tzv. maďarský kráľ nebojoval na strane Maďarov. A najvyššie hodnosti pri dvore i v cirkvi zvereoval cudzincom. Stredoveké zobrazenia kráľa Štefana I. tiež hovoria jasnou rečou. Viedenská obrázková kronika nám ho ukazuje opásaného mečom, ako v rukách drží štít a kopiju s bojovou vlajkou. Na vlajke i štite je byzantský dvojkríž, na štite dokonca s trojvrším – ide o jasného symboliku Horného Uhorska, čiže Slovenska. Práve pod týmto znakom sa zakladalo Uhorsko, zatiaľ čo medzi odporníkmi vzniku štátu prevažovali staromáďarské turuly!

Župan Koppány si robil nároky na vodcovstvo právom – bol vtedy najstarším žijúcim mužským členom arpádovského rodu. Neskorší svätec Štefan I. dal svojmu porazenému strýkovi najprv zaliať uši roztaveným olovom (ku koncu svojej vlády dal oslepíť a zaliať uši olovom aj svojmu bratrancovi Vazulovi-Vasilovi, aby

sa nemohol uchádzať o trón) a potom víťazstvo nad ním a pohanskými staromilcami, ktoré bolo pre Štefana-Vajka v danej chvíli také dôležité, dobe primeraným spôsobom doširoka „medializoval“ – Koppányove rozštvrené telesné pozostatky dal naraziť na koly a na výstrahu svojim odporciam vystaviť na hradby štyroch uhorských miest. Tento v tom čase zrejme dosť bežný spôsob najpotupnejšej likvidácie protivníkov (spolu s narážaním hláv na koly) sa v maďarskom prostredí objavil ešte aj – šokujúco – roku 1956... Pripomeňme si, že civilizovanejšie kruhy Európy napríklad po bitke pri Lechu roku 955 (teda 42 rokov pred likvidáciou Koppánya) zvolili menej drastickú metódu potupnej popravy – vodcov porazenej staromaďarskej výpravy Bulcsua a Léla obesili. Dobyvateľovi Bulcsuovi koncom druhého tisícročia maďarskí aktivisti – skutoční „Európania“ – postavili v obci Búč na južnom Slovensku honosnú jazdeckú sochu...

Na to, aby sa mohol pokresťať staromaďarský pohanský ľud, museli sa najskôr pokresťať jeho vodcovia, pochádzajúci po meči z radov vojenskej šľachty chazarských Turkov. Pri tomto takmer shakespearovskom „skrotení zlých mužov“ zrejme zohrali veľkú a historicky zatiaľ nedocenenú úlohu ženy – manželky staromaďarských chánov. Už od ich pobytu v chazarskej Lebedii išlo napospol o urodené dcéry okolitých vladárov, ženy stojace civilizačne vyššie, a čo bolo najdôležitejšie – boli to kresťanky, pre ktoré muselo byť pošepnuté želanie Svätej stolice tým najvyšším prikazom. Vajk-Štefan, takto pripravený a predurčený, mohol a musel vykročiť v ústrety svojmu veľkému historickému poslaniu – obnoviť dedičstvo staroslovenskej Veľkej Moravy. „Pretože Morava tiahla k pravoslávnemu východu, pápež si neprial vzkriesenie riše Moravskej, posilňoval radšej Sv. Štefana“ (K. Kálal).

Ako dokazuje M. Augustín, „Štefan I. pravdepodobne už dávnejšie pred týmito udalosťami sídlil v Nitre, mal úzke kontakty s tamojšími vodcami, musel sa aspoň čiastočne s nimi dorozumieť, teda rozumel slovanskému jazyku a mal k nim i osobné vzťahy. Tie sa prejavili v rýchlej a účinnej pomoci a oficiálnym uznaním“. Prečo sa stal zakladateľom novej dynastie práve Vajk-Štefan? Prečo nie jeho otec Gejza? Gejzovi tieto ambície určite nechýbali, čo naznačil aj tým, že pri svojom krste roku 972 prijal rovnaké kresťanské meno ako neskôr jeho syn Vajk-Štefan. Stefanos pritom znamená – korunovaný. Gejza však s najväčšou pravdepodobnosťou bol bratovrahom (naznačuje to tzv. veľká Svätoštefanská legenda a maďarský historik Szabolcs de Vajay to priamo tvrdí), čo sa už aj v tom čase považovalo za ťažký zločin a hriech – takýto človek nemohol byť zakladateľom dynastie. Roku 995 odovzdal vládu synovi Vajkovi-Štefanovi a poistil to odstránením svojho brata Michala, vtedy nitrianskeho kniežaťa, ktorého syna Vazula-Vasila, svojho bratra, dal roku 1036 Štefan I. azda z rovnakých dôvodov oslepiť. Starouhorské nitrianske kniežatá so slovanskými menami – zavraždený Gejzov brat Michal a jeho umučený syn Vazul-Vasil – „boli obeťami a zlým svedomím zakladateľov uhorského štátu. Hoci boli priamymi predkami všetkých nasledujúcich arpádovských kráľov, ich mená vypadli z arpádovského rodokmeňa, nikto z kráľovského rodu ich už nedal svojim potomkom“ (Kniha kráľov).

Hlavnou mocenskou základňou zakladateľa uhorského (!) štátu teda zjavne bola západná polovica dnešného Slovenska (!) a jadrom jeho vojska nemeckí a najmä staroslovenskí bojovníci (!). S takýmto vojskom vedeným nemeckým rytierom

Vendelinom prekročil Vajk Dunaj a v urputnej bitke pri Veszpréme utopil vzburu starých Maďarov v krvi. Navyše územie dnešného Slovenska bolo hlavným kryštalizačným jadrom vznikajúceho Uhorska nielen po stránke mocensko-vojenskej, ale aj po stránke cirkevnej – mohutný rodinný klan Hunt-Poznanovcov bol svetským patrónom, a najpravdepodobnejšie i zakladateľom najstaršieho benediktínskeho opátstva v Nitre pod Zoborom. Založenie tohto kláštora sa nesprávne (hlavne z maďarskej strany) pripisuje Vajkovi-Štefanovi I., čo spoľahlivo vyvracajú zachované listiny z neskoršieho obdobia, zo začiatku 12. storočia, „z ktorých jasne vyplýva, že Sv. Štefan už dávnejšie existujúci kláštor len obdaroval ďalšími majetkami (...) aj z vďačnosti za pomoc a ochotu Hunta a Poznana“ (M. Augustín). Obaja veľmoži sú menovite a na popredných miestach spomenutí roku 1001 v sprievode kráľa Štefana I.

O sile a doslova vrcholovom postavení rodu Hunt-Poznanovcov, ktorí rozsahom svojich držav konkurovali takmer monopolnému vlastníctvu panovníka, a to nie len pri mocenskom nástupe Vajka-Štefana, ale aj v ďalšom období formovania uhorského štátu, existuje viacero dôkazov. Za všetky stačí spomenúť, že vďačný kráľ Štefan ich po konsolidácii svojho postavenia obdaroval veľkými majetkami a zveril im kľúčové posty v správe krajiny. Jeden z jeho nasledovníkov – kráľ Ladislav I. (1077 – 1095) – dal Huntovmu potomkovi Lampertovi za ženu svoju sestru Žofiu. „Za stopäťdesiat rokov sa tento rod rozčlenil na dvanásť rodových vetiev, ktoré obsiahli takmer celé územie dnešného Slovenska“ (M. Augustín).

Nástup Vajka-Štefana ku kráľovskej moci zafinancovalo banskoštiavnické striebro, z ktorého dal Štefan I. neskôr raziť prvé uhorské strieborné mince. Staromaďarskí kočovníci očividne v bani pracovať nevedeli. Príslušné bohaté banské revíry vlastnili práve Huntovci a Poznanovci. Staré Slovensko tak dalo do vieda zápasu o charakter novovznikajúcej uhorskej kráľovskej moci hradiská s početnými posádkami, vojsko, financie i dôležité cirkevné štruktúry. Vajk-Štefan dodal popri svojich nesporných schopnostiach najmä charizmu arpádovskej krvi. Ak nám už Maďari svojím neustálym demagogickým premaľúvaním Uhorska i jeho zakladateľa Vajka-Štefana farbami maďarskej trikolóry vnútli túto, v podstate trápnú polemiku o tom, kto a ako založil Uhorsko a aký „národnostný“ či „národný“ charakter mal tento štát, potom z naznačených faktov celkom zreteľne vyplýva, že podiel starých Slovákov na založení tohto štátu bol významný a že Štefan I. zdaleka nepatrí len Maďarom, ale aj ďalším národom, z ktorých na poprednom mieste sú Slováci.

Takmer po celý čas uhorských dejín platilo, že kto mal podporu Horného Uhorska, čiže Slovenska, mal v rukách ten najsilnejší tromf v uhorskom mocenskom mariáši. Svedčí to o kľúčovom význame územia dnešného Slovenska v uhorskom štáte (napriek tomu, že začiatkom 11. storočia bolo nadľho okupované poľským vládcom). Napríklad pri dlhodobých fahaniciach o uhorský trón po smrti Štefana I. „Tieto boje – tak ako aj všetky predošlé „vojvodské“ boje – sa odohrávali zväčša na území Slovenska, ktoré zrejme hlavne pre svoju blízkosť k riši, Morave i Poľsku malo najvýhodnejšiu polohu pre každého búriaceho sa vojvodu“ (J. Tibenský). Matúšovi Čákovi Trenčianskemu ešte začiatkom 14. storočia stačilo ovládať zhruba polovicu Slovenska, aby bol úplne nezávislým vladárom (s vlast-

ným dvorom, vojskom a financiami vrátane vlastnej „meny“ i s vlastnou zahŕňanou politikou). Navyše nemusel poslúchať ani uhorského kráľa (Karola Róberta). Aj väčšina neskorších protihabsburských povstaní (Bocskay, Bethlen, Tököl, František I. Rákóczi, František II. Rákóczi) sa opierala predovšetkým o potenciál vyspelého Horného Uhorska, čiže Slovenska.

Štefan I. si na rozdiel od Koppánya a jeho (staro)maďarských pohanov uvedomil, že do Európy nestačí prísť len fyzicky, že treba do nej vkročiť aj duchovne. Prijať kultúru, náboženské a etické hodnoty Európy a s nimi súvisiaci spôsob konania a života. S pochopením tejto jednoduchej pravdy majú mnohí maďarskí intelektuáli a politici ešte aj dnes problémy. Uhorský (teda vonkoncom nie maďarský!) vládca Štefan I. ostal dodnes symbolom vzniku a budovania uhorského štátu. Jeho ponaučenia pre syna Imricha (vypracované niektorým z jeho poradcov), najmä výroky „sila kráľovstva spočíva v mnohorakosti národov, ktoré v ňom žijú“ a „krajina jednej reči a jedného mravu je nerozumná a krehká (imbecile et fragile)“ sa považujú za tzv. svätoštefanský odkaz, ktorý priamo vyplýva z ústrednej politickej idey rastislavovsko-mojmírovsko-svätoplukovskej staroslovenskej Veľkej Moravy a je iba jej aktualizovanou podobou! Ideou, ktorú Štefan I. múdro prevzal a ktorá mu spolu s kresťanstvom poslúžila ako jednotiaci tmel formovania nového stredoeurópskeho štátu – Uhorska.

„Ved pôvodná idea Uhorska, tak ako ju postavil Štefan I., bola založená na multietnickom (moderne by sme povedali občianskom) princípe“ (E. Chmelár). Kým táto idea žila, žil aj uhorský štát.

Zásadné rozhodnutie o trvalej orientácii Uhorska na európsky západ však neučinil Vajk-Štefan I., ale ešte jeho otec Gejza, kopírujúc, čo takmer sto rokov pred ním urobil veľký kráľ Svätopluk, keď roku 880 zveril svoj veľkomoravský štát pod ochranu Svätej stolice. Aj tento rozdiel v letopočtoch dokazuje, že vpád starých Maďarov vrhol vývoj v Podunajsku späť nominálne o celé storočie, reálne však ešte o oveľa viac. Kým v 8. a 9. storočí bola táto, čiže stredo-východná časť Európy kultúrne vyspelejšia ako západná, nájazdy kočovníkov tento stav zvrátili, čo trvá prakticky dodnes. Arpádov pravnuk knieža Gejza sa dal roku 972 pokrstiť a prostredníctvom najmä bavorských misionárov začal s christianizáciou svojho kniežatstva, ktorého jadrom bolo územie západného Slovenska a priľahlá časť Zadunajska. Rok Gejzovho pokrstenia bol – nie náhodou – začiatkom lámania odporu ostatných staromaďarských chánov, ktorých „pohanské“ vzbury vyvrcholili spomenutým mohutným Koppányovým povstaním.

Gejza bol, podobne ako neskôr i jeho syn Vajk-Štefan, „mierny voči cudzincom a tvrdý voči vlastným“. Svojich staromaďarských poddaných poznal tak dobre, že osobnú stráž (asi desatinu z približne dvadsaťtisícového vojska) tvorili „cudzí“. „Nemalú úlohu v kniežacom vojsku i telesnej stráži už za Gejzu, ale najmä za Štefana I., zohrali cudzinci, najmä Bavori vo vojsku a Rusi, Varjagovia a asi aj Poliaci v telesnej stráži“ (J. Tibenský). Tu treba znova pripomenúť, že „maďarskú“ zakladateľskú dynastiу Arpádovcov (Almoš, jeho syn a pravdepodobne i otcovrah Arpád, Taksony, Gejza, Vajk-Štefan, Imrich...) netvorili etnickí starí Maďari, bol to rod chazarsko-tureckej vojenskej šľachty, ktorá sa vlády nad staromaďarskými kočovníkmi zmocnila počas ich niekoľkostoročného pobytu na juhoruských ste-

bach. To, že aj Štefan I. dôveroval viac cudzincom, dosvedčuje tiež jeden z najznamnejších maďarských historikov Ignác Acsády: „Zo začiatku (iba zo začiatku? – pozn. aut.) ich pokladal za spoľahlivejších ako domorodcov, a tak za kapitána svojej telesnej stráže vymenoval cudzinca Václava...“ Podľa iných zdrojov zvezdil svoju osobnú gardu pod velenie Hunta a Poznana.

Tradícia cudzích vodcov, ktorí si voči (staro)Maďarom zachovali očividný odstup, sa vinie prakticky celými maďarskými dejinami. „Ak by naši južní susedia vychádzali z fundamentalistickej predstavy, že ich kráľ je len Maďar, potom sa ich kráľovstvo skončilo roku 1301 (rok vymretia dynastie Arpádovcov – pozn. aut.). Predsa si privlastňujú aj ostatných kráľov na uhorskom tróne, hoci to boli Nemci, Poliaci, Česi, Taliani, Rakúšania – všetko, len nie Maďari. Rovnako aj Česi sú podľa logiky takého uvažovania mali mať depresie z toho, že ich najslávnejšími králmami boli Nemci“ (E. Chmelár).

Maďari nesporne majú tichú depresiu zo svojej tradície cudzích vodcov (vede ešte z roku 1848, ktorý bol pre Maďarov v moderných dejinách prelomovým, im najvyšších vodcov „dodali“ Slováci – Kossutha-Košúta a Petőfího-Petroviča), ale nedávajú ju najavo. Naopak, sami pred sebou ju maskujú hlučným prezentovaním väčšiny uhorských kráľov ako svojich, ako Maďarov, predovšetkým Vajka-Štefana I. Pre Maďarov posvätná postava – Szent István király (Svätý kráľ Štefan) – mala skutočnosti takéto parametre „maďarskosti“. Jeho otec Gejza (syn ešte pohanského kniežaťa Taksonya a slovanskej matky) bol tureckého pôvodu a matka Šárka dcérou sedmohradského vojvodu Gyulu (jeho brata Gyulu II. spomína saský kronikár Thietmar pod slovanským menom Prokuj). Na trón posadili Vajka-Štefana I. staroslovenskí veľmoži a rakúski rytieri, keď krvavo potlačili odpor väčšiny starých Maďarov, a najpočetnejšie a najvplyvnejšie jadro dvora mladého kráľa tvorili osobnosti všemožných, prevažne však nemadarských nácií. Pre podliehanie vplyvu „cudzincov“ a pre (vtedy bežne aj inde v Európe násilné) presadzovanie kresťanstva musela Vajka-Štefana väčšina starých Maďarov považovať skôr za tradiču ako za vodcu „svojich“, čo mu dali náležite najavo sériou povstaní. Parametrom Štefanovej „maďarskosti“ bolo aj to, že ako údelné knieža sídlil v Nitre a za hlavné mesto si neskôr zvolil staroslovenský Ostrihom.

Možno – sčasti oprávnene – namietnuť, že voči novonastupujúcim vládcom boli vzbury mocibažných vladykov bežné. Každá vzbura vo väčšej či menšej miere sleduje aj mocenské a koristnícke ciele. Ústredným motívom viacerých povstaní starých Maďarov proti „Maďarovi“ Štefanovi však bol predovšetkým ich odpor proti zavádzaniu kresťanstva. Išlo o vzbury pohanov zvyknutých na bezbrehú volnosť (najmä koristenia a vraždenia), o vzbury proti zavádzaniu akej-takej „regule“, bez ktorej sa nedá vytvoriť organizovaná a fungujúca spoločnosť.

Práve tu možno nájsť jeden z rozhodujúcich klúčov k údajnej maďarskosti tureckého chána Vajka alias kráľa Štefana, oveľa dôležitejší než akési komické etnické lustrácie v kotle prepestrej zmesi národov vtedajšej strednej Európy. „Maďarské“ bolo v tom čase predovšetkým pohanské, násilnicke a netolerantné. Už sme v kapitole o príchode-vpáde spomínali, že aj medzi pastvinami etnickými ako-tak príbužných staromaďarských kmeňov museli byť široké „sanitárne korydory“ (zvané gyepüelve), aby sa predišlo chronickej tendencii ku konfliktom. Gejza

i Vajk-Štefan zrejme vedeli, prečo si silnou osobnou gardou z cudzincov držali vlastných staromáďarských poddaných radšej ďalej od tela.

Netreba veľkú fantáziu, aby sme si predstavili, ako asi títo starí Maďari reagovali na kresťanstvo, ktorého ústredná idea – láska k bližnému – musela byť ich zvykom a mentalite úplne cudzia. (Staro)maďarstvo väčšiny kočovníkov a štátotvorné kresťanstvo Vajka-Štefana I. v tom čase tvorili dva odlišné a vzdialené protipóly, takmer ako oheň a voda. Označovanie Štefana I. za maďarského kráľa sa tak podobá tomu, ako keby niekto oslavoval ortodoxného pohana Koppánya ako šíriteľa svetla kresťanskej viery.

Maďarstvo nikdy nebolo a ani dnes nie je otázkou ethnicity či genetiky (už v 14. až 15. storočí bolo treba „echtovného“ starého Maďara hľadať s lupou v ruke), ale predovšetkým otázkou reči, stupnice hodnôt a mentality. A od tej staromáďarskej musel byť Vajk-Štefan svojím hlásaním kresťanskej lásky a tolerancie k cudzincom veľmi ďaleko („nevyhovoval im pokojný spôsob života a zavádzanie kresťanstva s ústrednou vládou arpádovskej dynastie“ – M. Augustín). Práve namáhavé lámanie staromáďarskej kočovnickej mentality smerom k európskosti bolo pre Štefana I. pri vytváraní základov uhorského štátu jednou z najťažších úloh.

„Avšak odveké pohanstvo, jeho bezuzdná voľnosť, ktorá bola hlboko vrytá do duší prvotných Uhrov, nemohli byť náhlou reformou Sv. Štefana od základov odstránené. Vznešené ideály kresťanstva a na druhej strane nekrotená pohanská samolúbosť a úplná nezávislosť na akýchkoľvek hlbších myšlienkach, hýbajúcich už pokrstenou Európu, stáli v príkrom rozpore, ktorý za krátky čas odstrániť bolo takmer nemožné“ (P. Macháček).

„... na založení štátu najväčšiu zásluhu mali Slovania a Nemci. Maďari ale často i so zbraňou v ruke povstali proti svätému Štefanovi a jeho civilizátoriským, kultúrnym poriadkom, ktoré nenávideli z celej svojej duše“ (M. Ivanka).

Väčšina staromáďarského etnika (presnejšie – starouhorských etník) zohrala ústrednú úlohu pri vytváraní Uhorska len v tom zmysle, že bola usídlená v strede politického diania, v zemepisnom ľažisku Podunajskej kotliny.

Označovaním Štefana I. za svojho kráľa pokračujú Maďari v dobyvateľskom vykrádaní strednej Európy rovnako požadovačným vykrádaním jej dejín. Popri množstve iných dôkazov ich v tomto usvedčuje hlavný corpus delicti, práve takzvaná svätoštefanská koruna. Takzvaná preto, lebo do svätoštefanskej legendy bola vmontovaná až dodatočne, pričom sama koruna je vyhotovená z viacerých (dvoch základných) častí úplne rozdielnego pôvodu. Tento „zlepeneč“ (ako korunu charakterizoval I. Janota) tak názorne symbolizuje nielen to, čo mu pripisuje oficiálna Budapešť, ale aj pozliepanosť povymýšľaných legiend, takých lahodiacich nejednému maďarskému uchu.

Podme však po poriadku – akou korunou bol korunovaný Štefan I. a čo sa s ňou stalo? Štefana I. „z vôle cisára Otta III. a rímskeho pápeža Silvestra II. v Stoličnom Belehrade (dnešnom Székesfehérvári – pozn. aut.) korunovali za prvého uhorského kráľa. Kráľovskú korunu, resp. zlatú čelenku, mu údajne venoval sám pápež. Táto čelenka potom slúžila – ako tzv. svätoštefanská koruna – na korunovanie ďalších uhorských kráľov. Až do roku 1074, keď ju ňou korunovaný, neskôr však kráľovskej moci zbavený Šalamún zobrajal so sebou pri útek u do exilu – do Rakúska – kde sa nenávratne stratila“ (I. Janota). Pravá svätoštefanská koruna

(čelenka) sa teda nenávratne stratila a v budapeštianskom historickom vzduchoprázne opatrujú iba náhradu. Označenie takzvaná je teda pri svätoštefanskej korune naozaj na mieste – zakladateľ uhorského štátu Štefan I. s ňou nemal nič spoločné. Koruna, ktorou bol korunovaný Štefan I., „sa nám nezachovala. Jej pravdepodobné zobrazenie nachádzame na korunovačnom plásti. Bol to diadém so štyrmi výbežkami tvaru ľalie, vykladaný drahými kameňmi“ (Kniha kráľov).

Okrem toho hodnoverné dôkazy, že korunu a kráľovský titul udelil Štefanovi pápež, chýbajú. Maďarski historici spomínajú len preukázateľne podvrhnutú čienu pápeža Silvestra II. z roku 1001 a Hartvikovu legendu z roku 1100, vychádzajúcu práve z tohto falzifikátu. J. Macúrek uvádza viaceré pramene, z ktorých vyplýva opak – že kráľovský titul dostal Štefan od svojho mocného franského suseda (Dětmarova a Ademarova kronika, Aventinove správy v Annales Boiorum bula pápeža Gregora VII. z roku 1074). A dodáva: „... v súčasných listinách alebo starších spoľahlivých kronikárskej správach nie je (ako ukázal Chaloupecký) nič, čo by dokazovalo, že by sv. Štefan alebo niekterý z jeho nástupcov bol používal titul apoštolského legáta alebo apoštolského kráľa“ (za ktorého ho dnes Maďari vydávajú). Macúrek otázku uzatvára: „Štefan nepochybne zriadoval uhorské diecézy a menoval osoby za biskupov z vlastnej moci panovníckej, ako zakladateľ patriarchálnej monarchie a držiteľ neobmedzenej zákonodarnej moci...“ Rímska cirúria mu sice nedala korunu a neudelila titul apoštolského kráľa, ale uvítala jeho príklon k západnej cirkvi (zásluhou vplyvu cisára Ota III., sv. Vojtechu, manželky Gizely a svojich radcov) a udelila mu určité zvláštne, aj jej vyhovujúce cirkevné kompetencie. Obnova cirkevnej organizácie (stará veľkomoravská bola vpádom takmer zničená) sa však neudiala razom roku 1001, ako tvrdí Hartvikova legenda, ale až ku koncu vlády Štefana I. Ani križ v uhorskom štátnom znaku nie je tričom pápežským (J. Macúrek).

Takzvaná svätoštefanská koruna sa pokladala za pravú korunu svätého Štefana práve na základe spomínamej Hartvikovej legendy (z roku 1100). Dnes už aj väčšina maďarských historikov datuje vznik koruny do obdobia medzi rokom 1074 až druhou polovicou 13. storočia. Koruna je zhotovená z dvoch základných častí, z ktorých každá vznikla na inom mieste a v inom čase. Základ dolnej časti (tzv. grécka koruna – corona graeca) pochádza pravdepodobne – alebo najskôr – z rokov panovania Gejzu I. (1074 – 1077, netreba si ho myliť so Štefanovým otcem Gejzom). Túto časť koruny, zlatý byzantský diadém, dostal od byzantského cisára Michala Ducasa pravdepodobne roku 1075, čomu nasvedčuje aj grécky nápis „Geovitzas pistos krasies Tourkias“ (Gejza, kráľ Turkov – ako vtedy mnohí označovali Uhrov, starých Maďarov). Horná (tzv. latinská koruna – corona latina) sa datuje do čias Bela III. (1172 – 1196). Pomenovanie koruny svätoštefanská je teda vymyslené, pretože svätý Štefan nemohol vidieť ani len jej staršiu, grécku časť, lebo na javisku uhorských dejín sa objavila najskôr roku 1074, čiže najmenej 36 rokov po jeho skone. Prvý a skutočne veľký uhorský kráľ zomrel roku 1038 a za svätého bol vyhlásený až roku 1083 spolu so svojím predčasne zosnulým (1031) synom Imrichom z iniciatívy nitrianskeho vládcu a neskoršieho kráľa Ladislava I. – ako uvádza Kronika Galla Anonyma – „Poliaka rodom i mravmi od samého detstva“ (M. Homza).

„Je pritom viac ako symptomatické, že samotné slovo kráľ (király – po maďar-

sky, kralis – na svätoštefanskej korune) je západoslovanského pôvodu. Ako sa dostal slovanský termín na kráľovskú korunu uhorského kráľa a do vlastného jazyka Madarov?" (M. Homza).

„Pozliepanosť“ koruny je zrejmá nielen z toho, že pozostáva z dvoch odlišných hlavných častí. Dva zlaté prekrižené pásy, tvoriace hornú časť, sú dosť primitívne prevŕtané, aby sa tam dal vložiť zlatý križik (vykrivený od čias jednej z krádeží koruny roku 1440). Križik bol zjavne prirobený dodatočne a je vlastne tretím dorábaným prvkom koruny. A to takým násilným spôsobom, že je barbarsky zasadnený rovno do vyobrazenia Ježiša Krista! Vrcholná neúcta k symbolu kresťanskej svätosti je tak zvečnená priamo na vrchole „svätej“ koruny! O barbarstve „rýchlomontážnikov“ koruny svedčí aj to, že na oboch koncoch prekrižených zlatých pásov odrezali po jednom vyobrazení Kristových apoštolov, takže namiesto pôvodných dvanásťich ich na korune ostalo len osem (chýbajú Šimon, Matúš, Júda a Jakub). Niekoľko tú korunu zrejme veľmi rýchlo potreboval, a aby ňou potvrdil svoju moc, neváhal sprzniť ani sväte symboly kresťanstva. Najposvätnejšia relikvia maďarstva tak popri uhorskej štátnosti mliekovo symbolizuje aj barbarské znásilňovanie dejín a tradíciu pohrdania univerzalizmom kresťanských hodnôt civilizovanej Európy.

Koruna predstavovala osobitý symbol svätosti Bohom vyvoleného kráľa a naozajstný kresťan by sa dal radšej ukrižovať, ako by dovolil prevŕtať podobizeň Krista a odrezaf apoštolov...

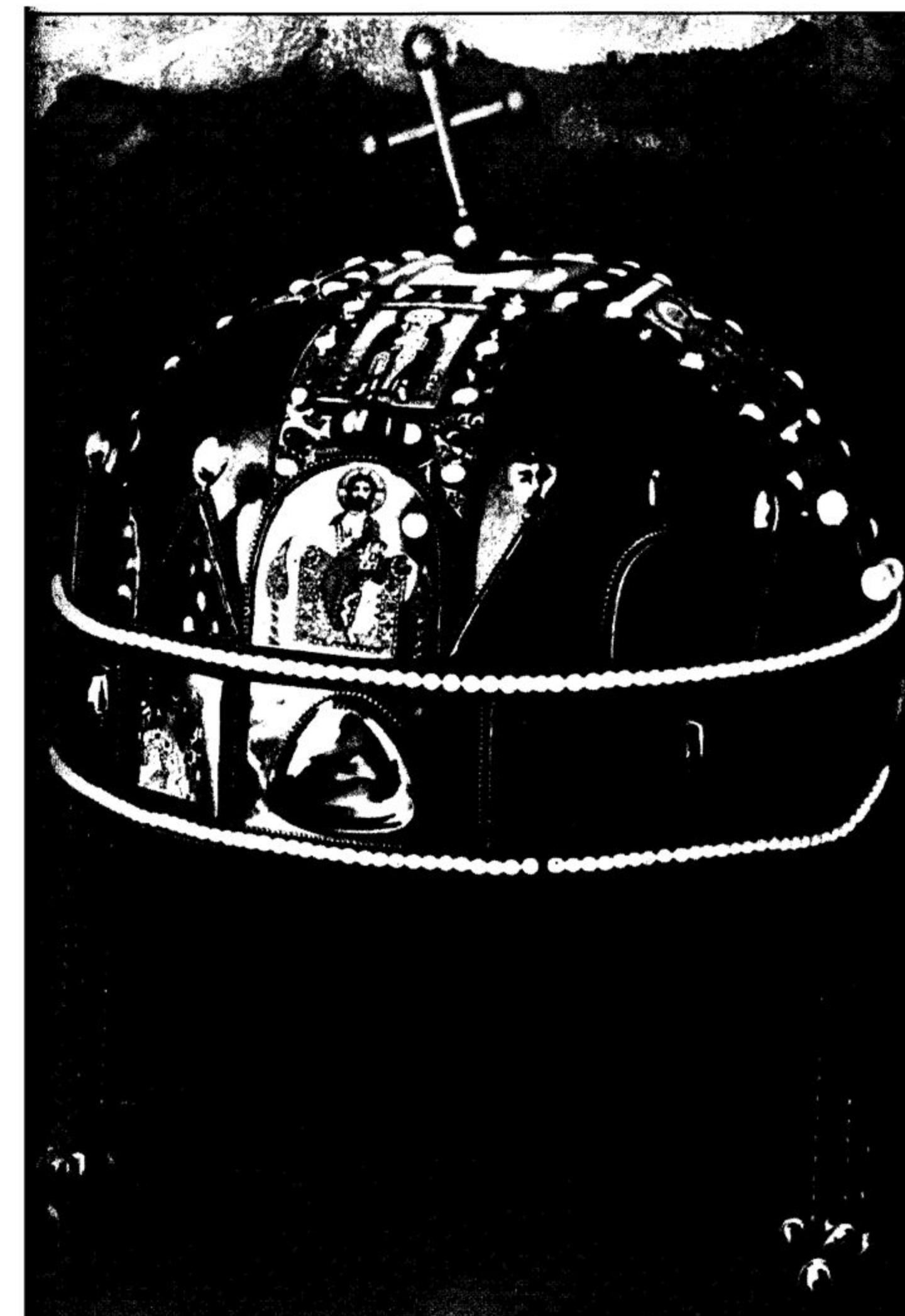
Senzačnú hypotézu v súvislosti s korunou vyslovil M. Augustín. Podľa neho ňou mohol byť korunovaný sám veľký kráľ Svätopluk a koncepcným „konštruktérom“ koruny by potom bol vierožvest Metod.

A prekrižené zlaté pásy s Ježišom Kristom uprostred, tvoriace hornú časť tzv. svätoštefanskej koruny, mohli byť pôvodne Metodovým arcibiskupským križom, píše M. Augustín.

Takzvaná svätoštefanská koruna sa používala pri korunováciach až do roku 1916. Ešte roku 1944 na ňu prisahal fašistický vodca nyilašovcov, Šípových križov, inak naivný džentrický dôstojník Szálasi, popravený roku 1946 ako vojnový zločinec.

Koruna ostáva tým najposvätnejším symbolom „maďarstva“, ktoré zrejme nebude ochotné priпустiť, že je zároveň aj symbolom veľkej maďarskej lúpeže dejín, symbolom ich pozliepanosti a symbolom dosť nezvyčajného vzťahu k ideálom kresťanstva. Nepravou korunou a pamiatkou veľkého kráľa Štefana I. sa maďarskí politici v dejinách opakovane zaklinali a prisahali, že konajú v svätoštefanskom duchu. Pod týmito heslami vtiahli maďarský národ do nejednej historickej kalamity. Pod symbolom svätého Štefana mu pripravili smutný záver maďarských dejín – 20. storočie ako storočie maďarských prehier. Kritickejšie zmýšľajúci Maďari už zrejme začínajú chápať, že posledných približne stopäťdesiat rokov maďarskej politiky bolo práve popretím a prekrútením odkazu ich veľkého kráľa.

Štefan I. bol jednou z najschopnejších osobností uhorských dejín. Jeho potomkovia nielenže nepoznajú meno otca-zakladateľa Arpáda, ale ani presný rok narodenia svojho najväčšieho kráľa, dokonca nie je isté ani to, či jeho matkou bola spomenutá Šarlota alebo až druhá Gejzova manželka, poľská knažná Adelaida.

Najdrahotnejším klenotom Maďarska je tzv. Svätoštefanská koruna. Čím viac sa Maďarsko vzdaľuje od zásad proklamovaných kráľom Štefanom I., tým viac uctieva, ba priam zbožštuje Svätoštefanskú korunu, ktorou Štefan I. nemohol byť a nikdy neboli korunovaný. Na 1100. výročie korunovácie Štefana I. nepravú korunu inštalovali priamo v parlamente.

Pozoruhodné svedectvo o kultúrnej úrovni staromaďarských súčasníkov Štefana I.

Nezomrel ani Koppányov duchovný odkaz násilného etnocentrizmu, barbarskej zahľadenosti do vlastného etnika a slepoty voči európskej realite. Koppányov vírus povýšeneckej dobyvateľskej neznášanlivosti opäť výraznejšie ožil najmä v období, keď latinčina začala byť vytláčaná z pozície úradného jazyka Uhorska.

Nástup Vajka-Štefana na uhorský trón a jeho (Európu sponzorovaný a riadený) viťazný stretnutie so staromaďarským pohanstvom má pre dejiny strednej Európy, a osobitne pre maďarské dejiny mimoriadny symbolický význam. Starí Maďari neprijali európske hodnoty, preto ich Európa odvrhla a rukou vlastného vládcu hubila ako zdroj nebezpečnej, Európu ohrozujúcej nákazy. Štefan I. európske hodnoty prijal a rešpektoval, preto ho aj Európa prijala a rešpektovala.

To sú dva základné maďarské politické princípy. Štefan je budovanie a integrácia, Koppány spor, konflikt, horúca krv a dezintegrácia. Tieto dva princípy má v sebe v rôznej miere každý človek a každý Maďar, a každý sám musí zviesť svoj vnútorný spor, ku ktorému z nich sa prikloni.

Duch tolerantnejšieho Štefana I. a duch neznášanlivého Koppánaya v maďarskej mocenskej špičke súperia už celé tisícročie. Kým bol maďarský živel v Uhorsku v početnej a mocenskej menštine, vifazila línia svätého Štefana. Keď sa koncom 18. storočia presadila v Uhorsku ako hlavná úradná reč maďarčina, začal ožívať aj prizrak koppányovskej intolerancie, ktorý naplno ožil v idei štátneho „panského národa“. Rozsiahla a brutálnymi metódami uskutočňovaná maďarizácia pochovala ideu Štefana I., a tým aj Uhorsko, stojace a padajúce spolu so svojimi mohutnými velkomoravskými základmi. Maďarizácia ako jeden z najväčších a dodnes nahlas neodsúdených politických zločinov najmä 19. a 20. storočia spustila lavínu udalostí maďarskej tragédie. Vybočenie z línie Veľkej Moravy a Štefana I. malo a dodnes má pre maďarský národ neblahé a osudové dôsledky. Pretože predstieraním, že koná v mene jeho najsvätejších záujmov, vyprázdnuje maďarskú dušu, a takto oslabenú ju sáče do nelútostného víru dejín, do vopred prehratých zápasov so samým sebou, a tým aj so svojimi susedmi.

Maďarská elita ukazuje svetu obraz svätého Štefana ako svoju vizitku na vstup do civilizovanej Európy, v praxi však ešte i dnes v nejednom smere uskutočňuje politiku, v ktorej prežíva vírus koppányovskej nadradenosťi, agresivity, nespokojnosti a intolerancie. Odkaz svätého Štefana je už takmer 200 rokov pošliapaný, no nehodný dedičia sa nehanbia vytrácať jeho podobizeň ako falošného vizítka. Spoza obrazu tolerantného Európana Štefana I. cerí zuby tieň neznášanlivého Aziata Koppánaya. Vidno to nielen na pretrvávajúcim pokryteckom vzťahu maďarskej spoločnosti k svojim menšinám, ale aj na pokračujúcej psychologickej vojne voči európskym susedom. „Krajina jednej reči a jedného mravu je nerozumná a krehká (imbecile et fragile)“ – a práve na takú krajinu sa až príliš ponáša dnešné Maďarsko.

V maďarskom národe nepochybne prevláda duch veľkého kráľa Štefana, ale mocenskej špičke (najmä jej pravicovej časti) robí ešte stále našepkávača intolerant Koppány. Aj to je súčasťou pokračujúcej maďarskej tragédie.

Duch svätého Štefana ešte len čaká na svoju ďalšiu historickú príležitosť – na bezvýhradný návrat maďarského národa na európsku cestu pravdy, humanizmu a tolerancie.

(SEBA) KLAM ŠTVRTÝ:

UHORSKO JE DIELOM MAĎAROV, ONI HO VYTVOŘILI A BOLI V ŇOM VEDÚCOU SILOU. BOL TO MAĎARSKÝ ŠTÁT: UHORSKO = MAĎARSKO. MAĎARI BOLI RYTIERMI VÝCHODU, BRÁNILI EURÓPSKU CIVILIZÁCIU, OKREM INÉHO ZACHRÁNILI EURÓPU PRED TURKAMI.

„KEDYSI SOM TO NAZVAL TRAGÉDIOU MAĎARSKÉHO LUDU, ŽE VLASTÍ, KTORÚ NAŠIEL PRED TISÍC ROKMI NA ÚZEMÍ STAREJ PANÓNIE, BOLA PRE JEHO MALÝ POČET DUŠÍ PRIVELKÁ.“

E. NEUGEBAUER, nemecký vedec

„NADVLÁDA NÁŠHO NÁRODA BY BOLA NAŠÍM NAJVÄČŠÍM NEŠTASTÍM.“

barón JÓZSEF EÖTVÖS (1813 – 1871), maďarský politik a spisovateľ, spoluvorca Deákovej politiky vedúcej k dualizmu, od roku 1866 predseda Maďarskej akadémie vied

FAETONOVO SPRISAHANIE

Podľa gréckej báje bol Faeton syn boha slnka Helia, ktorý zatúžil previeť sa na otcovom slnečnom zlatom voze. Mladý Faeton však neboli schopný udržať záprah okrielených koní, a tak sa z nebeskej klenby aj s vozom zrútil a biedne zahynul. Túto symbolickú a na neúspech vopred odsúdenú vzburu nezrelých a nepripavených, ktorími lomcuju obrovské ambicie, s majstrovstvom hlbavého filozofa analyzoval Viktor Maťuga v knižke s názvom Faetonovo sprisahanie. Na adresu nezreleho Faetona napísal, že klame sám seba, že jeho voľbu podmieňuje infantielnosť a neschopnosť vidieť reálnu skutočnosť.

Pri našej téme bola slnečným vozom „tisícročná“ ríša zvaná Uhorsko a tragickej úlohu Faetona zohral maďarský „panský národ“. Kto vysoko lieta, nízko padá. Ten pád bol taký tvrdý, že sa z neho dodnes nespamäta a nepoučila značná časť maďarskej inteligencie, ktorá nedokáže trievzo posúdiť a odsúdiť iluzórnu faetonovčinu predkov a príčiny pádu z historického výslnia zásadne hľadá mimo seba. Faeton si bol jednoznačne sám na vine, a práve tak je na vine aj maďarská oligarchia so svojou politikou ako hlavnou príčinou rozpadu Uhorska.

Dejiny Uhorska možno z tohto pohľadu rozdeliť na dve základné obdobia – epochu uhorského Uhorska a epochu maďarizovaného či (zmaď)arizovaného Uhorska. Uhorské Uhorsko pritom trvalo najmenej osem storočí (od roku 1000 asi do začiatku 19. storočia) a maďarizovať sa v miernejšej forme začalo sice už od konca 18. storočia, ale v pravom zmysle slova a „tvrdzo“ až po rakúsko-maďarskom vyrovnaní roku 1867, čo prakticky predstavuje iba pol storočia.

Hlásateľom nepravdivej bájky o maďarskom charaktere Uhorska treba teda pripomenúť nielen to, že multietnický charakter (i v politickom zmysle) malo Uhorsko po asi desaťnásobne dlhšie obdobie, ako bolo obdobie, keď sa štátneho kormidla zmocnilo panské maďarstvo, ale aj to, že Uhorsko stvorili sily stojace vo väčšine mimo Maďarov a dokonca proti vôle väčšiny Maďarov. Maďarstvo teda nebolo rozhodujúcim faktorom ani pri vzniku Uhorska, a nebolo rozhodujúcim

faktorom ani počas jeho trvania – bolo rozhodujúcim faktorom iba jeho neslávneho faetonovského zániku.

Rozhodujúcim momentom, bodom zlomu, po ktorom sa už začali črtať veľmi konkrétnie obrysy nového uhorského štátneho útvaru, bola porážka odbojnej staromaďarskej pohanskej šľachty, vedenej šomodským županom Koppányom (997). Už sme spomínaли, že počas Koppányovho povstania sa asi sedemnásťročný Vajk (neskorší Štefan I.) ocitol v situácii, keď sa musel pred vzbúrenecami zachraňovať útekom z Ostrihomu cez Dunaj na územie dnešného Slovenska. (Ako veršuje český humorista, „Ištvan byl vyštván“.) Tu sa ho ujali veľmoži Hunt a Poznan a predkovia Miškovcov a Bogatradvanovcov. S ich pomocou a za prispenia francúzskych (nemeckých) obrnencov vedených rytierom Vendelínom Koppánya porazil.

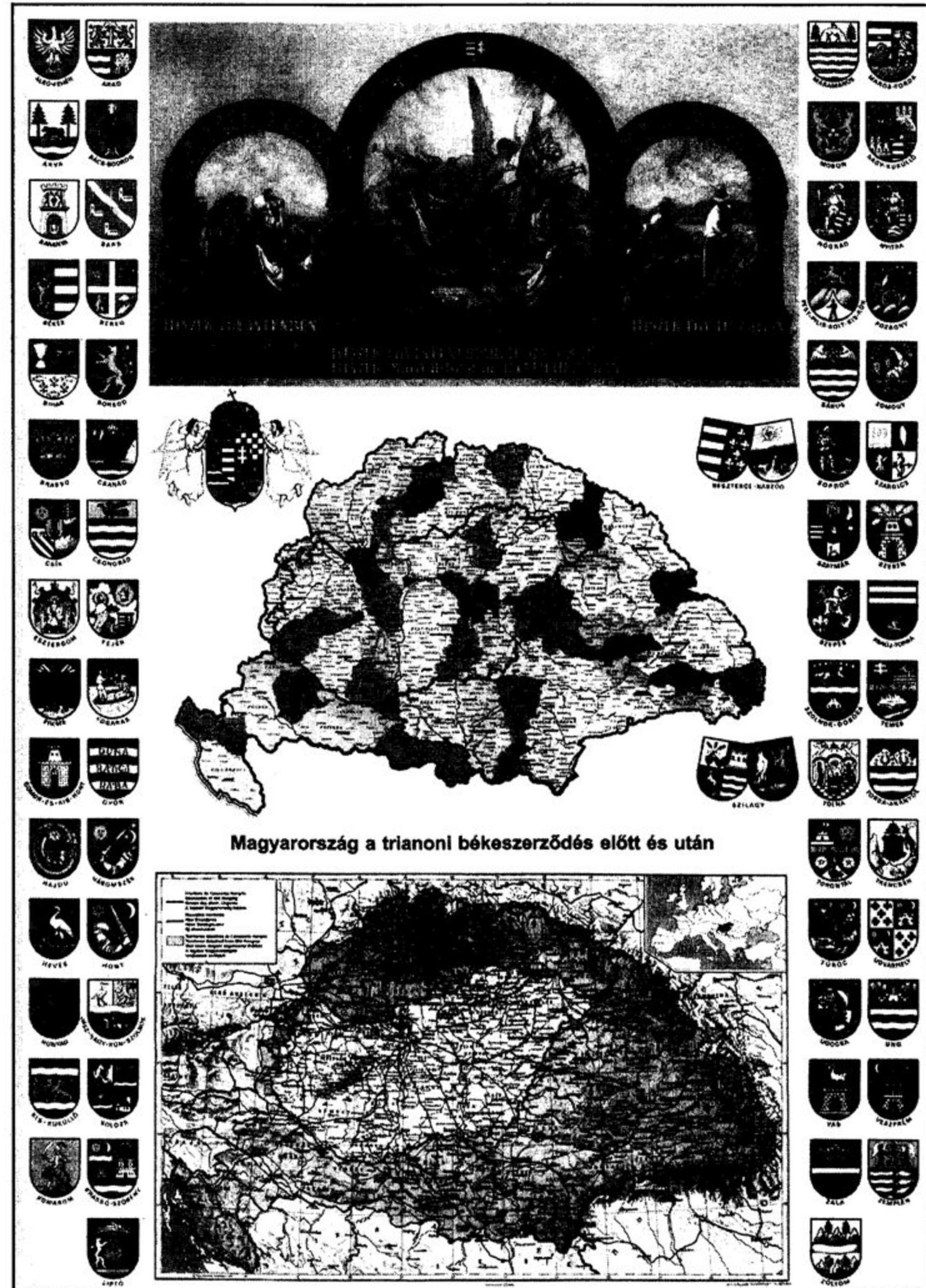
A ďalší dôkaz nad dôkazy – dobové zobrazenie Štefana I. vo Viedenskej obrázkovej kronike. Údajne „maďarský“ kráľ a zakladateľ „maďarského“ štátu má na svojej zástave i na svojom štíte ten istý znak – byzantský dvojkríž, dokonca aj s trojvrším. Uhorsko sa teda zakladalo v bojoch, pri ktorých nad vojskami zakladateľov viali znaky Horného Uhorska, čiže Slovenska (Nitrianska)! Zároveň ide o ďalší rukolapný argument proti tzv. podmaniteľskej teórii – víťazní podmanitelia by sotva bojovali a zakladali štát pod výsostným znakom podmanených. Na strane odporcov uhorskej integrácie a kresťanstva, naopak, prevažovali – staromaďarské turuly s konskými chvostmi...

Vznik Uhorska bol ďalším civilizačným posunom, ktorý musela Európa väčšine staromaďarského etnika vnútiť násilím (násilím boli usadení, násilím pokresťančení, násilím im bol vnútený vznik Uhorska... – rovnako ako im roku 1920 Trianonskou zmluvou Európa vnútila vznik maďarského národného štátu a ako im bolo vnútené aj ďalšie dobrodenie – vodné dielo Gabčíkovo). Aj preto vznik Uhorska pripomína dlhotrvajúci a ľažký pôrod. „Dejiny Uhorska až po sv. Ladislava (1077 – 1095) sú samá zvada a nešvár. Detronizácia nebola neznámym pojmom“ (P. Macháček).

„Je nesporné, že až v druhej polovici 10. a na počiatku 11. storočia sa definitívne vyformovalo stredoveké maďarské etnikum, ktoré spolu v tomto období taktiež už so Slovákmi (Slovenmi) tvorilo najvýznamnejšie a rozhodujúce etniká v procese konstituovania Uhorského štátu“ (D. Čaplovič).

Hlavnú územnú základňu Vajka-Štefana I. tvorila najmä západná časť územia dnešného Slovenska, čiže Nitriansko, a severná časť Zadunajska. Pričom netreba zabúdať, že „takmer tri štvrtiny dnešného územia Slovenska boli mimo priameho obsadenia. Aj na územiach vzájomného dotyku mala nesporný podiel na formovaní budúcej uhorskej organizácie slovenska aristokracia“ (D. Čaplovič). Quido Matejko to formuluje ešte kontrastnejšie: „V štáte, v ktorom tvorili početnú väčšinu a duchovne boli vysoko, stali sa Slováci kostrou, podľa ktorej sa utvárali spoločensko-štátne pomery.“

Vzletne povedané, srdce Uhorska začalo biť na Slovensku a bolo ním nielen počas tureckej moci, keď bolo Uhorsko priamo totožné so Slovenskom a uhorských kráľov korunovali v Bratislave-Prešporku. Územie Slovenska bolo po väčšinu uhorských dejín hlavnou politickou, hospodárskou a mocenskou základňou štátu. Práve vdaka Slovensku bolo Uhorsko Klondíkom stredovekej

Hoci sa Maďari v dvoch mierových zmluvách (Trianon a Paríž) zaviazali, že nepripustia obnovu revanšizmu a šovinizmu, nadalej vytrvalo pestujú ideu veľkého Maďarska. Ešte aj roku 2002 sa v Maďarsku predávajú mapy predtrianonského Maďarska s erbami všetkých žúp – aj Pozsony, Nyitra, Trencsén, Liptó...

Európy. Tu bolo najviac baní, remeselnej výroby i najživší vzdelanecký a kultúrny život.

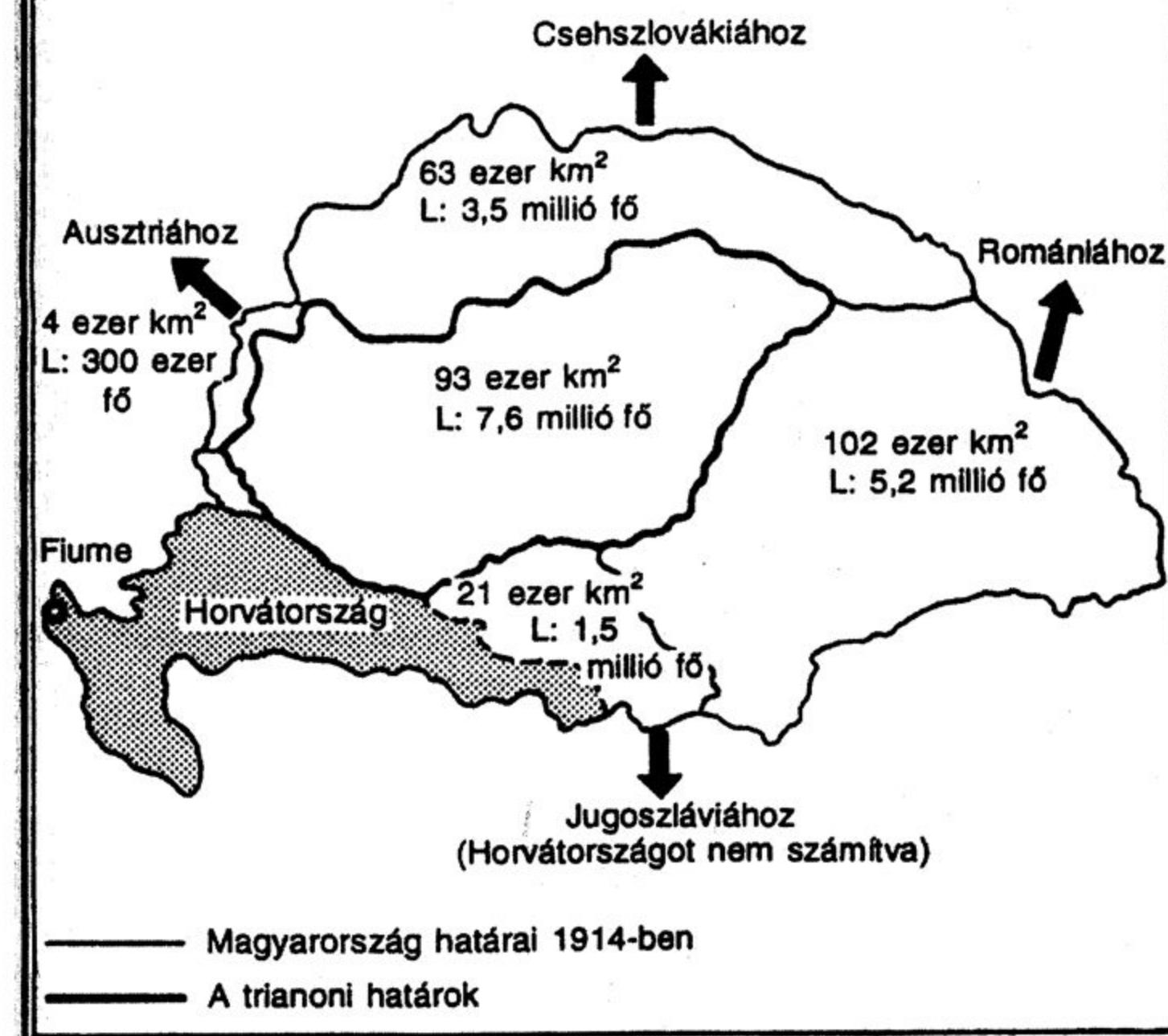
Základom bohatstva Uhorska a pevnosti jeho meny bolo hornouhorské (slovenské) zlato a striebro. „Na Slovensku sa v 15. storočí vydolovalo ročne 1000 až 1500 kilogramov zlata, čo bolo až 40 percent svetovej produkcie, a desaťtisíc kilogramov striebra, čo bolo 30 percent svetovej ťažby (...) Slovensko bolo na prelome 15. – 16. storočia najväčším producentom medi v Európe,“ pripomína M. Tkáč a dodáva, že roku 1762 vznikla v Banskej Štiavnici prvá banská a lesnícka akadémia na svete a roku 1786 v Sklených Tepliciach prvá medzinárodná učená spoločnosť pre rozvoj baníctva. Uvádza, že „celých šesť storočí sa uhorské štátne hospodárenie opieralo o nerastné bohatstvo z hlbín Slovenska“. Ďalej M. Tkáč konštatuje: „Podľa výsledkov sčítania ľudu v rokoch 1715 – 1720 žila na Slovensku, na 1/5 uhorského územia, viac ako polovica uhorskej šľachty.“

Platilo, že kto ovládal Horné Uhorsko, čiže Slovensko, mal najväčšie šance stať sa pánom celého Uhorska. A nejde o náhodu, že väčšina povstaní proti uhorskej a neskôr cisárskej habsburskej korune vznikla a odohrávala sa práve na území Slovenska. Staromaďarské etnikum ovládalo Alföld, uhorskú nížinu, ktorá bola sice hospodársky najzaostalejšou časťou neskoršieho veľkého Uhorska (v dôsledku staromaďarského vpádu i v dôsledku toho, že ju obývalo staromaďarské etnikum, hospodársky i kultúrne najzaostalejšie), ale zároveň spolu so svojimi nomádskymi obyvateľmi z priestorového hľadiska bola v centre diania, ovládajúc hlavnú obchodnú a komunikačnú tepnu celej kotliny – veľrieku Dunaj. Ako píše Q. Matejko, periférne územné postavenie nemedaďarských národov sa neskôr zákonite premietlo aj do ich politickej a hospodárskej periferizácie. Nebude ďaleko od pravdy, že Maďari si svoju neskoršiu centrálnu pozíciu v Uhorsku – jednoducho „vysedeli“.

Skutočnosť, že sa tmelom veľkého štátu (po osem storočí územným a v závere i politickým) stalo všeobecne najzaostalejšie a z hľadiska jazyka i mentality najodlišnejšie a najproblémnejšie etnikum, malo pre osudy Uhorska a jeho národov fatálne dôsledky. Ak je tmelom systému jeden z jeho najslabších článkov, spôsobuje to zákonite jeho vnútornú slabosť – čo bol nesporne jeden z faktorov, že v osudových momentoch dejín, pri tatárskom vpáde v 13. a tureckom vpáde v 16. storočí, sa Uhorsko, hoci išlo o územne a počtom obyvateľstva i hospodárskym potenciáлом mohutný kolos, prejavilo ako obor na hlinených nohách a nedokázalo sa účinne brániť. Po väčšinu predhabsburského obdobia, čiže plnú polovicu uhorských dejín, bolo Uhorsko „rozbitym štátom feudálov“ (F. Ďurčanský). Enkláva nepokojného a dezintegračného aziatizmu pôsobila ako trvalá brzda hospodárskeho a spoločenského rozvoja. Panská spupnosť zdedená po kočovníckych predkoch mala aj svoj sociálny rozmer. „Roku 1496 píše istý biskup, že šľachta zaobchádza s poddanými horšie ako s dobytkom“ (E. Denis).

Maďarčina ešte ani roku 1790 nebola vhodná ako úradná reč, čo si uvedomovali aj významní maďarskí publicisti, medzi ktorými sa dokonca šíril strach zo zániku maďarčiny a maďarského národa. V tom čase začínajú nepočetní maďarskí vzdelanci v oblasti pravopisu a tvorby nových slov skoro od začiatku.

A történelmi Magyarország és a trianoni határok

Historické Maďarsko a trianonské hranice. Mapka z publikácie Mátyás Helmécsyho z roku 2001.

Aký to obrovský rozdiel oproti slovenčine, ktorej predchodyňa – staroslovenčina – bola už za pápeža Hadriána II. roku 868 povýšená na bohoslužobný jazyk západného kultúrneho kresťanského sveta. Takmer tisícročný civilizačný náškok!

Srdce Uhorska bilo na Slovensku prinajmenšom do konca 18. storočia. Stačí pripomenúť, kde prebiehali hlavné udalosti protihabsburského odboja. „... všetky tieto povstania odohrávajú sa na Slovensku“ (F. Hrušovský). Nížiny obývané Maďarmi a Kumánmi tieto povstania akosi obchádzali. Snahy niektorých panovníkov obmedziť nadpráva uhorskej šľachty ústili do veľkých rebélií, ktoré dnes maďarský dejepis prezentuje takmer ako maďarský boj za slobodu proti nenávideným Habsburgovcom.

Dokonca aj sedliacke povstania akoby sa maďarskej puste vyhýbali. Ľudové nepokoje sa zaznamenali v rokoch 1430, 1436 a 1437 (sikulskí rolníci v Sedmohradsku), roku 1456 na Zemplíne, 1462 spolu s českými bratříkmi na Spiši, 1514 povstanie pod vedením sikulského zemana Juraja Dóžu. Roku 1672 povstanie vedené Gašparom Pikom na Orave, 1697 reťaz poddanských povstaní v Tokaji. Jednu z výnimiek tvoria nepokoje koncom tridsiatych rokov 15. storočia v Budíne – meste so silným podielom nemeckého obyvateľstva.

Uhorským špecifíkom bolo, že prítomnosť cudzincov na najvyšších štátnych a cirkevných postoch mala prakticky trvalý charakter. Medzi uhorskými kráľmi možno nájsť Slovanmi čoraz viac „šmrncnutých“ Turkov (Arpádovci), poľských Jagelovcov, Talianov (Karol Róbert), Rumunov (Matej Korvín), Slovana Jána Zápoľského a Nemcov (Žigmund, Habsburgovci), ale etnických Uhrov-Maďarov medzi nimi treba hľadať s lupou.

V Budapešti pri usilovnom natieraní celých uhorských dejín maďarskou trikolórou s obľubou šermujú aj údajnými „zásluhami maďarstva“ pri obrane Európy proti atakom z východu. Pozrime sa teda bližšie na tie údajné úspechy. Pri tatárskom vpáde bolo uhorské vojsko pod vedením Bela IV. roku 1241 v bitke na rieke Slaná rozdrvené a takmer celá krajina spustošená.

Ďalšia finta maďarskej historickej sofistiky sa týka tureckého vpádu. Kedže postup Turkov pri invázii do Európy sa podarilo zastaviť na území Uhorska a v závere víťaznou bitkou pri Viedni (1683), Maďari si aj túto zásluhu pohotovo (zmadjarizovali) tvrdením, že práve oni sú vrah „rytiermi východu“, ktorí ubránili Európu pred Turkami. Podiel maďarského obyvateľstva na protitureckých bojoch nemožno poprieť, ale je to čudný úspech obrany a čudné „víťazstvo“, keď „porazený“ nepriateľ obsadí a potom nepretržite 150 rokov okupuje prakticky celé územie obývané údajnými víťazmi. Nehovoriac o tom, že prelomové víťazstvo pri Viedni dosiahli Rakúšania s rozhodujúcou pomocou oddielov poľského kráľa Jána III. Sobieskeho, v ktorých bojovali Poliaci, Nemci, Rakúšania a iste aj Slováci.

Na protitureckých vojnách sa podieľali všetky národy a národnosti žijúce v Uhorsku, pričom uhorská vrchnosť v tomto obrannom úsilí skôr zlyhávala ako dosahovala úspechy. Uhorská šľachta napríklad totálne odsabotovala pripravovanú križiacku výpravu proti Turkom roku 1514, ktorá potom prerástla do spomínaného Dóžovho povstania.

„Najnestabilnejším faktorom bola uhorská šľachta maďarského pôvodu, v jej myslení pretrvávali atavizmy na nespútanú minulosť, často podfarbené i nepochopením, či skôr nenaplnením predstáv povinností vyplývajúcich z kresťanstva i podriadenosti kráľovi“ (M. Augustín, 1997).

Po neskoršom zatlačení dobyvateľov hlbšie na Balkán sa budapeštianska tlač nijako netajila nadšením z tureckých víťazstiev nad Srbskimi, Chorvátkmi či Bulharmi. „Kým všetky prejavy sympatie so Srbskom Maďari kruto potláčali, Turkov horivo podporovali“ (Scotus Viator). Budapeštianska vysokoškolská mládež sa po tureckom víťazstve nad Srbskimi pri Aleksinci dokonca zozbierala na „čestný meč“, ktorý jej delegácia osobne odovzdala poprednému tureckému hrdlorevovi generálovi Abdulovi Kerimovi.

Ked bol môj brat Andrej na sklonku socializmu ako člen spisovateľskej delegácie v Budapešti, pri slávnostnej večeri prednesol prípitok, v ktorom spomenul aj maďarské kontakty s Turkami. Jeden z členov slovenskej delegácie, známy maďarský spisovateľ, sa s bratom takmer pobil – vrah Maďari s Turkami nemali nič spoločné. Veď predsa pred nimi bránili a ubránili Európu...

Kuriozitou je, že „maďarskí autori sami sú nútene doznať, že (privilegovaná trieda turecká) v mnohom ohľade pripravila poddanému ľudu lepší osud ako domáca šľachta“ (F. Ďurčanský, 1943). Za ešte väčšiu kuriozitu možno považovať, čo o období tureckej moci priznáva aj maďarský historik F. Salamon: „Radostné je, že národ maďarský v tom čase zaznamenal veľký duchovný pokrok (...) nad východnou časťou našej vlasti nezachodilo slnko vzdelania a pokojného rastu. Sedmohradsko (v tom čase vazalské kniežatstvo Turkov – pozn. autora) vyše 40 rokov prežívalo rozkvet a maďarskej národnej kultúre preukázalo nezabudnuteľnú službu.“ V Sedmohradsku vtedy vznikli mnohé klasické diela maďarskej literatúry, rozvíjala sa maďarčina, kym v Hornom Uhorsku nadalej v úradnom styku dominovala latinčina. Maďarské národné uvedomenie tak vlastne vďaka Turkom začalo získavať náskok.

Koniec 18. storočia bol súmrakom éry uhorského Uhorska a začalo sa schylovať k ére maďarského Uhorska. Predohrou bol nevydarený pokus Jozefa II. (vládol v rokoch 1780 – 1790) o reformy. Chcel mnohonárodnú ríšu viac centralizovať, zreformovať daňový systém, obmedziť práva šľachty a namiesto latinčiny zaviesť ako oficiálny úradný jazyk nemčinu. Uhorská šľachta a župy sa tradične postavili na odpor, nechceli sa vziať svojich výsad. Vtedy si uhorsko-maďarská elita po prvý raz uvedomila, že jazyk môže byť i politickým nástrojom. Boli to stavovské a politické ohľady, ktoré ju stmelili pod záštitu maďarčiny.

„Štátny stroj bol Slovákom dôsledne nepriaznivý, nepriateľský od začiatku 19. storočia“ (J. Škultéty). Kým na začiatku tohto storočia mali Slováci početnú a sebavedomú majetnú vrstvu mešťanov, remeselníkov a obchodníkov, v jeho závere bol slovenský národ ako celok už len vlastným tieňom. Parazitizmus maďarského špongiového efektu nasávania zdrojov z okolia, sformulovaný neskôr „upírskou doktrínou B. Grünwalda“ (S. Viator), urobil svoje.

Quido Matejko (spolu s inými) konštatuje, že nikde nezohrala latinčina takú významnú úlohu a nikde v Európe sa neudržala ako úradný jazyk tak dlho ako práve v Uhorsku. Kým etnický pomohol Maďarom v dejinách prežiť najmä prílev ázijských Kumánov v 13. storočí, druhou veľkou šťastnou náhodou pre maďarský národ bolo dlhé zotrvanie latinčiny v pozícii úradného jazyka. Pomohlo prežití maďarčiny. Ak by sa dominancia latinčiny skončila skôr, malo byť vyvinutá maďarčina, tento jazyk „dávno ranený mŕtvicou“, by v súperení s vtedy oveľa vyspelejšími jazykmi okolitých národov mal mizivé šance.

Faktory, ktoré pomohli maďarčine na piedestál, v súvislosti s dielom D. Rapanta výstižne komentuje aj J. Hučko: „Rapant v súvislostiach s maďarčinou zdôrazňuje, že jej postavenie má hlboké korene, tkvejúce v stredovekej stavovskej ideológii.“ Nielen v Uhorsku výsadné triedy odvodzovali svoje osobitné postavenie od podmaniteľského práva.

Nadobudnutiu výsadného postavenia pomohla maďarčine aj početná prevaha maďarského živlu v privilegovaných triedach. Najdlhšie sa latinčina v rámci Európy udržala v Uhorsku a Poľsku, teda v krajinách s „nadúrodou“ šľachty. Tento neúmerne vysoký podiel šľachty sa dodnes prejavuje určitými negatívmi v maďarskej a poľskej spoločnosti. „Heslá o národnej reči a obleku teda nie sú „škovránkami obrodeneckého slnka“, ale vanie z nich ešte stredovek. Obidva tieto prejavy „národného ducha“ hodnotí Rapant ako piliere lepšieho zabezpečenia stavovskej ústavy“ (J. Hučko).

Chronický pocit maďarskej ukrivenosti, ktorý súvisí aj s trvalým strachom z vlastného zániku, bol vitálny už počiatkom 19. storočia (v období, keď vznikol aj bolestínsky text maďarskej hymny). „Sme jediným národom v Európe, žaloval roku 1830 jeden z maďarských magnátov, ktorý vo svojom materinskom jazyku nesmie písť a hovoriť, keď si k tomu nevymôže dovolenia od vlády. Zástupca vlády mu však odpovedal, že tiež niet v Európe žiadneho národa, ktorý by mal 4 až 5 materinských jazykov ako národ uhorský“ (F. Kulhánek). Ak v Uhorsku po „uhorsky“, tak v Indii po „indicky“ a vo Švajčiarsku po „švajčiarsky“.

Strach z vlastnej slabosti, strach z vlastného zániku a z toho prameniaci pocit dejinnej ukrivenosti sa tak najmä v období jozefinských reform umocnil úporou snahou o zachovanie stavovských privilégií, čím sa začali črať kontúry novej agresívnej ideológie – maďarizácie. Po neúspešnom pokuse dobyť Karpatskú kotlinu v 10. storočí tak začali Maďari zbierať sily na nový dobyvateľský pokus – tentoraz s mečom zvaným maďarizácia. Tak ako stáročia predtým i teraz si vytýčili úlohu, ktorá bola nad ich sily, a po krátkej faetonovsky nezrelej a infantilnej eufórii musel zákonite nasledovať neúspech a historický pád.

Už začiatkom 19. storočia nastupuje etapa maďarského, presnejšie – zmaďarizovaného Uhorska. Spoločenská strnulosť rakúskej monarchie neschopnej reformi a na druhej strane rastúce emancipačné snahy národov žijúcich v Uhorsku, to všetko smerovalo k spoločenskému výbuchu rokov 1848 – 1849. K obdobiu, pri hodnotení ktorého „aj akademické kruhy len ľažko zachovávali pokojný hlas“ (D. Rapant). Rok 1848 priniesol prudkú radikalizáciu a revolučný výbuch. Bol to tiež definitívny zlom maďarskej politiky, ktorá sa už netajila snahou premeniť uhorský štát na maďarský – čím definitívne pochovala odkaz svätého Štefana. Kým na maďarskej strane aj v revolúcii mala prím aristokraticosť, na strane slovenskej to bola ľudovosť. Ako uvádzá D. Rapant, maďarský liberalizmus toho obdobia mal veľmi úzke limity práve preto, že sa ho chopili privilegované vrstvy, silne orientované na štátoprávny a nacionálny radikalizmus. Frazeologiu revolucionárov nazval pseudopokrokovou.

Rapant nabúral mýtus o slobodomyselnosti maďarskej revolúcie a o reakčnosti Slovanov v rokoch 1848 – 1849 a „vytvoril predpoklady, aby sa Slováci plnohodnotne vrátili do vlastných dejín, z ktorých boli počas 19. storočia vytlačení“ (J. Hučko). Rapantovo dielo je výzvou pre slovenskú, ale aj pre maďarskú kultúru. Ak prvej adresovalo úlohu zbaviť sa silného „komplexu malosti“, druhej rovnako neodôvodneného „komplexu veľkosti a výlučnosti“.

Osvietený maďarský duch gróf István Széchenyi, neskôr zakladateľ Maďarskej

akadémie vied, nenadarmo nazval L. Kossutha, ktorý odvrhovať nemadarské národy vrátane národa, z ktorého sám pochádzal, zlým duchom Maďarov, ktorý „apeluje na srdce a obchádza rozum... roznechoval väsnivými prejavmi i bezvzdnosťou svojich požiadaviek celý maďarský národ až k šialenosťi“ (J. Macúrek, 1934).

Nemadarské (aj nenemecké) národy monarchie boli týmito postojmi zahanené na druhú stranu revolučnej barikády – na stranu reakčnej Viedne. O tom, kto v skutočnosti „kočíroval“ revolúciu, svedčí fakt, že „gróf Lajos Batthyány poskytol... 100 000 zlatých, aby zaistil zvolenie L. Kossutha v peštskej stolici“.

„Slovenský národ neexistuje ani vo sne,“ vyhlásil Slovák Ľudovít Košút, v tom čase novopečený Maďar, a vo svojom „zlatom“ období naliehavo vyzýval: „Ponáhľajme sa, ponáhľajme sa a pomaďarčujme (...) inak zahynieme!“ Bez nasávania zdrojov z okolia hrozila Maďarom národná smrť. Aj preto v okolitých národoch nevideli partnerov, ale skôr biologický materiál použiteľný na ich maďarizačné ciele. Namiesto spojencov v nich videli súperov v boji o prežitie. Podľa seba súdim teba.

Maďarská revolúcia začala v polovici roka 1849 zákonite prehrávať na všetkých frontoch. „V poslednej chvíli, keď sa už blížila hodina ich pádu, spomenuli si na uhorské nemadarské národnosti a v júli 1849 odhlasovali na sneme dosť liberálny, M. Szemerem vypracovaný zákon, ktorým chceli získať pre svoju vec domáčich súperov. Slávnostne im priznávali práva, ktoré im skôr zo zásady odmietali... Ale zmierlivý duch sa prebudil medzi Maďarmi príliš neskoro, až pod tlakom zverchovaného nebezpečia, a pádu maďarskej revolúcie tým nezabránil“ (J. Macúrek, 1934).

Spupnosť a obmedzenosť elity, tzv. panského národa, priviedla maďarskú revolúciu ku krachu. Ruský cár Mikuláš I. („žandár Európy“) poslal cisárskej Viedni na pomoc pluky donských kozákov, ktoré maďarských revolucionárov doslova prevalcovali. Pri rumunskej obci Siria (známejšej pod maďarským názvom Világos) 13. augusta 1849 pred ruským generálom Paskevičom kapitulovali už len zvyšky maďarskej revolučnej armády vedenej A. Görgeym. Dva dni predtým zložil L. Kossuth úrad správcu krajiny a ušiel do zahraničia.

Nasledovala krutá odveta. Väznice boli preplnené a 6. októbra v Arade popravili trinásť maďarských generálov, ktorí tak vošli do dejín ako aradští mučeníci. Ich pamiatka je nesporné hodna úcty, ale ak ich M. Duray v „miléniovej“ ankete označí za najväčšie osobnosti ľudských dejín, možno sa nad takýmto prejavom vypäťeho etnocentrizmu iba trpko pousmiať. Ak hľadáme stopy „maďarského“ Uhorska, hodno spomenúť, že najvýznamnejšími vojvodcami, ktorí sa svojimi nespornými kvalitami najviac zaslúžili o čiastkové úspechy Maďarov na bojovom poli, boli generáli Dembiński a Bem (pôvodom Poliaci), Damjanich (pôvodom Srb), Klapka (po otcovi Moravan) a hlavným vojvodcom bol generál A. Görgey, pôvodom Nemec. Významnú zložku maďarskej revolučnej armády tvorili – poľskí legionári. Hlavnými ideovými vodcami revolúcie boli pôvodom Slováci Ľudovít Košút-Kossuth a Alexander Petrovič-Petőfi... Galéria „čistého“ maďarstva by mohla pokračovať podobne pestrou

„etnickou lustráciou“ pôvodu predstaviteľov maďarskej šľachty. Akosi pramálo etnických Maďarov na čele svätých zápasov.

Po Világoši bola maďarská vec stratená. Presnejšie, vec maďarskej aristokracie, pod ktorej vládou sa mal maďarský ľud aj neskôr očividne horšie, ako sa mali napríklad nenemecké národy pod rakúskou aristokraciou v západnej časti monarchie. Maďarská historiografia v podstate dodnes zotrvava na marxistickom hodnotení revolúcie 1848 – 1849, ktoré jej pomáha kamuflovať pred Maďarmi, ako veľmi bola táto revolúcia vzdialená od ideálov slobody francúzskej revolúcie, ako daleko mala od žiarivého hesla *Liberté, égalité, fraternité*.

Nastúpil hlbokým feudalizmom raziaci absolutizmus. V revolúcii preliata maďarská i nemaďarská krv však predsa len prispela k dozretiu štátoprávneho problému a otvorila cestu k dualizmu. Vývoj urýchľila drvivá porážka Rakúska vo vojne s Pruskom pri Hradci Králové (1866). Nakoniec sa elity dvoch neslovanských národov – Rakúšanov a Maďarov – ako-tak dohodli, v duchu známej vety rakúskeho ministerského predsedu kniežaťa Friedricha Ferdinanda Beusta: „Vy si budete strážiť svoje hordy a my svoje.“ Roku 1867 sa aj z tejto filozofie zrodilo rakúsko-maďarské vyrovnanie, dodnes často nesprávne nazývané rakúsko-uhorským vyrovnaním.

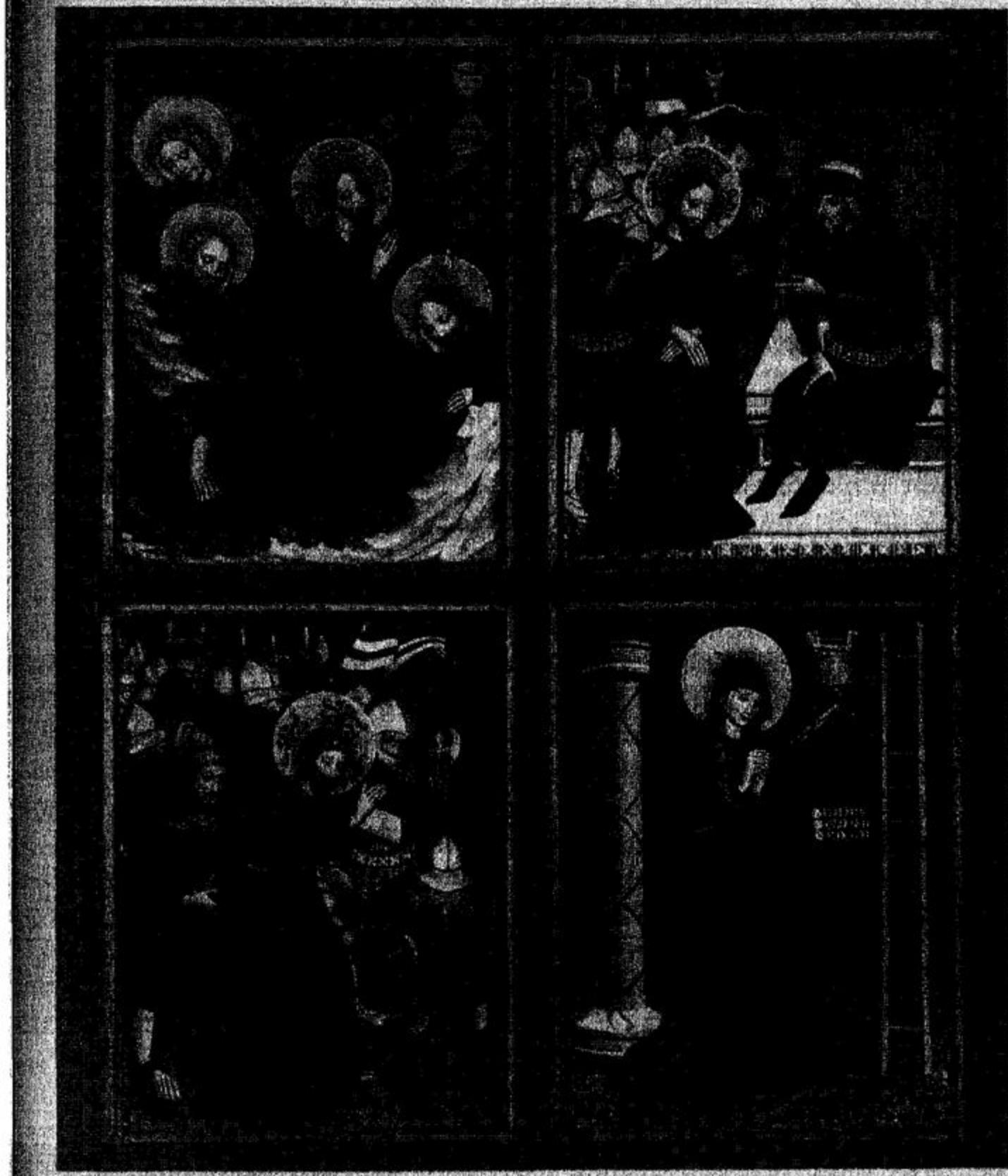
Rok 1867 sa stal čiernym dátumom nemaďarských národov Uhorska a naopak, začiatkom zlatej éry maďarského panského národa, začiatkom jeho polstoročného historického zenitu. Maďarská elita sa dočkala vytúženého cieľa – získala do svojej moci obrovskú a bohatú krajinu s miliónmi nemaďarských duší. Nezrelý Faeton sa zmocnil oprát zlatého slnečného voza a pokúsil sa vzletnuť s ním do výšav. Maďarizácia Uhorska mohla nabrať nebývalé obrátky.

V maďarskej elite sa upevnilo povedomie nadradenej kasty (maďarská panujúca rasa – magyar uralkodó faj), predurčenej a povolanej „civilizovať“ okolité „kulturne menejcenné“ a „zaostalé“ národy. V krajnej tvrdzi objavený záblesk zdravého rozumu z roku 1849 (rovnosť s Maďarmi pred zákonom, právo používať v školách, v cirkvi a na úradoch materinský jazyk) ostal zabudnutý. Tak ako na úsvite uhorských dejín aj teraz sa Maďarmi ovládané územie zmenilo na žalár národov.

Jednoduchí Maďari, najmä chudobní roľníci, nemali z historického zenitu maďarstva nič, iba európsky nadpriemernú biedu. V aprílovom čísle v Prahe vydávaného „mesačníka na obranu uhorských Slovákov“ časopisu Naše Slovensko L. Czávolszky piše o pomeroch po vyrovnaní – Uhorsko má 36 miliónov jutár úrodnej pôdy, čiže mohlo by tu bývať 60 miliónov ľudí. V skutočnosti tu však nemôže vyžiť ani 20 miliónov. „Nikde na svete nie sú také zúfalé pomery ako v Uhorsku.“

Na úradoch, obsadených zväčša nekvalifikovanými a nevzdelenými protežantmi, vládol ozajstný neporiadok – prekvitalo pátolizačstvo, korupcia a intrígy. Scotus Viator v tejto súvislosti použil Sennyeyov a Politov „štipľavý výrok“ „Nous sommes en pleine Asie“ (Naozaj žijeme v Ázii). Slovenskí vzdelanci označovali maďarskú šľachtu a úradníctvo podobne štipľavo, výrazom „naše mongolstvo“. Aziatske pomery, ktoré sem kedysi priniesli staromaďarské kmene, sa po opäťovnom posadení Maďarov „na koňa“ po roku 1867 dočkali svojej veľkej historickej reprízy. Kým voľakedy Maďari „zachránili“ Európu pred Turkami tým, že ich nechali obsadiť celé svoje etnické územie, teraz boli podobným „obranným valom“

NATIONALGALERIE BUDAPEST

Alte Sammlung

Maďari dlhodobo okrádali Slovensko o kultúrne pamiatky. Obidve mierové zmluvy prikazovali Maďarsku všetky nezákonne prisvojené diela vrátiť, čo sa nestalo. Jeden zo stoviek dôkazov – publikácia MAĎARSKÁ NÁRODNÁ GALÉRIA – STARÁ ZBIERKA (v nemčine) o prvej obrazárni v Maďarsku na obálke s oltárnymi krídlami zo slovenskej obce Bzenov pri Prešove.

pred Európou a jej civilizáciou tým, že zavádzali v Uhorsku aziatske, drsné a vonkoncom necivilizované a neeurópske pomery. Pričom „katolicka cirkev a Židia sú dnes dve hlavné opory maďarského šovinizmu“ (S. Viator).

Výsmechom európskej civilizácie boli aj uhorské voľby. Volebné právo malo iba 6 percent obyvateľstva ovládaného najbohatšími, hlavne veľkostatkársymi rodinami. Zamotanosť volebného zákona z roku 1874 museli aj vládne noviny charakterizovať ako uzákonenie „babylonského zmätenia“. „Nevlasteneckým“, čiže nemadarským voličom – čo ako ich bolo málo – pripravil neprekonateľné množstvo prefikaných nástrah a prekážok. Tento zákon môže dodnes slúžiť ako klasická učebnica zákernej perfidnosti. Volebné zákony v Uhorsku znamenali kolosalny podraz aj voči maďarskému obyvateľstvu – napríklad štyri desaťročia vládla Liberálna strana „tvrdohlavého a rafinovaného kalvína“ (S. Viator) Kálmána Tiszu proti vôlei väčšiny Maďarov verných myšlieniam L. Kossutha. Liberáli (prirodzene, boli nimi len podľa názvu) vládli na základe opakovane falšovaných volebných výsledkov z okrajových, nemadarských oblastí Uhorska.

Každé voľby v Uhorsku mali charakter občianskej vojny, masovo sa pri nich nasadzovalo četníctvo a armáda, ani jedny voľby sa nezaobišli bez bitiek, násilností, ranených a mŕtvyx. „Naše mongolstvo“ sa činilo. Premiér Dezső Bánffy v rozhovore o národnostiach a maďarskom charaktere štátu vyhlásil: „Bez šovinizmu nič nedosiahneme.“ Vyslovil tak opäť tradičný maďarský recept na úspech – násilie a intolerancia k Nemaďarom.

„Len za desaťročie 1898 až do 1908 bolo u nás 86 politických procesov, 452 ľudí odsúdených spolu na 78 rokov a na 33 523 korún pokuty okrem veľkých súdnych trov“ (M. Grečo). „Ostrov slobody“ má nedostatok žalárov pre politických väzňov. Vláda preto zamýšľa postaviť 4 nové väznice. Väznice vo Vacove a Szegedine sú preplnené“ (Naše Slovensko, 1908). Naproti tomu takmer všetky maďarské práce spred roka 1918 označujú Maďarov za jediných garantov pokroku a slobody v strednej Európe – „ich rozhodnutia a činy boli v každom smere správne a oprávnené“ (D. Škvarna).

Po masakri v Černovej sa budapeštiansky režim napriek lavíne protestov vrátenie zahraničia neštítil odsúdiť 40 nevinných na 37 rokov väzenia a 131 rokov straty občianskych práv. „Morálna hodnota Maďarov v Európe sa dnes rovná nule,“ napísal po tragédii v Černovej časopis Naše Slovensko.

Aziatska prefíkanosť a krajná šovinistická brutalita boli hlavnými princípmi politiky štátneho terorizmu, ktorú maďarská spoločnosť dodnes nevie civilizovať stráviť a prehodnotiť z pohľadu európskeho humanizmu.

Maďarský recept bezohľadného nasávania zdrojov zo svojho okolia, založený na intolerancii a násilií, nemohol fungovať večne, a tak sa aj nad druhým maďarským pokusom o dobytie Karpatknej kotliny začali sfáhovať mračná. Uvedomovali si to aj mnohé maďarské osvetené osobnosti. „Môj národ zahynie od pýchy,“ predpovedal už roku 1842 na zasadnutí Maďarskej akadémie vied akademik gróf István Széchenyi (1791 – 1860), ktorého maďarskí historici označili za „najväčšieho Mađara“. A z hľbky dejín začala zaznievať ozvena kliatby Františka II. Rákóczoho, ktorú vyrieckol, keď sa lúčil: „Nech vyliata krv našich predkov padne na vás a na vašich potomkov.“

Ázijské pomery Uhorska a tvrdosť, s akou maďarská štátna moc postupovala proti umierneným a vynúteným krokom sebaobrany nemadarských národov, opäť pripomína jú, že maďarskú politickú filozofiu v značnej, možno i v rozhodujúcej miere spoluvtvárala duchovná elita ďalšieho neeurópskeho národa – Židia. Nebude to teda celkom nemiestna súvislosť, ak si pripomienieme, že práve v židovskom Talmude (obsahujúcom aj množstvo ďalších prvkov xenofóbie a intolerancie) sa „tým druhým“ vyslovene odopiera právo na sebaobranu – gójovia na ňu podľa Talmudu jednoducho nemajú právo...

Právo päste, ktorým chcela budapeštianska maďarsko-židovská elita z pozíciej politického rasizmu vládnutím miliónom Nemaďarov v Uhorsku, sa dostalo najmä počas prvej svetovej vojny do dejinného stretu s civilizačným prúdom demokracie a jedným z jej základných práv – právom národov na sebauročenie. Násilie tento stretnutie s demokraciou zákonite prehralo, čo dodnes väčšina maďarských intelektuálov a politikov prinajmenšom v hĺbke svojej duše ľutuje a nevie sa s tým vyrovnat. Zdochýnajúca kobyla si opäť poriadne okolo seba zakopala a rozlúčka Slovenska rokov 1918 – 1919 s Uhorskou bola značne krvavá. Najprv vyčíňali najmä maďarsko-židovské gardy, ktoré umučili a zavraždili stovky ľudí. Jedným z našich smutných dlhov voči dejinám je, že ani v súčasnosti nemáme túto bilanciu násilia dôkladne zosumarizovanú.

Roku 1919 nastalo podobne brutálne šafárenie Kunovej Červenej armády na južnom a východnom Slovensku – pričom je opäť pozoruhodné jednak to, že aj po radikálnej zmene režimu z krajne pravicového na krajne ľavicový smerovali maďarské bodáky neomylne na sever, a jednak to, že väčšinu Kunovho boľševického vedenia tvorili – Židia. Koleso dejín však panhungarizmus zastavil nedokázal. Maďari boli posledným porazeným, s ktorým viťazné mocnosti uzavreli vo francúzskom Trianone mierovú zmluvu (jún 1920). Už Világos roku 1849 bol pre Maďarov malým Trianonom a Trianon roku 1920 bol pre nich veľkým Világosom.

Inými slovami, za svoju najväčšiu tragédiu považujú, že už nemôžu vládnutím iným, utláčať ich, pretvárať ich násilne na Maďarov a priživovať sa nielen na ich biologickej vitalite, ale aj na výsledkoch ich práce. Trianon, ktorý im vystavil veľmi poučný účet historickej pravdy, si prerobili na výhovorku pred dejinami za svoju slabosť a neúspešnosť, ktorá sa naplno prejavila práve po roku 1920, keď zbavený „nekultúrnych a zaostalejších“ národov musel „najvyspelejší a najkultúrnejší národ so vznešeným historickým poslaním“ začať hospodáriť sám. S naozaj žalostnými výsledkami – vždy o jeden režim pozadu za susedmi, na popredných priečkach tabuliek chudoby a zadlženosťi v rámci celej Európy.

Takto vyzerala „maďarskosť“ Uhorska a „civilizačný obranný val Európy“, v skutočnosti enkláva zaostalosti a násilenstva pod ferulou „nášho mongolstva“, ktorého pohrobkovia dodnes tak radi rozdávajú lekcie o demokracii, etike a európanstve.

Maďarský Faeton chcel lietať vyššie, než na čo mu stačili sily. O to hlbšie spadol z výšin uhorskéj veľkosti. Hnáty si sice dolámal, ale jeho hlava funguje ďalej a pod zástavou demokracie a ľudských práv nadalej spriada z dejinného záhrobia nereálne, pomýlené a faetonovsky infantilné plány.

(SEBA)KLAM PIATY:

TRIANON AKO „MIEROVÝ DIKTÁT“ BOL OKYPTENÍM MAĎARSKÉHO ŠTÁTU, BOLA TO STRAŠNÁ HISTORICKÁ KRIVDA SPÁCHANÁ NA MAĎAROCH. DÔSLEDKY TEJTO TRAGÉDIE EŠTE AJ DNES DESTABILIZUJÚ STREDNÚ EURÓPU, PRETO ICH TREBA REVIDOVAŤ. VÄČŠINU MAĎARSKÝCH NEÚSPECCHOV SPÓSOBILI VONKAJŠIE FAKTORY, NAJMÄ NEPRIATEĽSTVO SUSEDOV A NEPOCHOPENIE VĒMOCÍ.

„PRAJEME MAĎARSKÉMU NÁRODU, ABY V TICHI A POKOJI ROZMÝŠLAL O SVOJICH CHYBÁCH.“

ŠTEFAN OSUSKÝ, slovenský diplomat, po podpise Trianonskej zmluvy

TRIANON AKO VÝHOVORKA

Väčšina Maďarov považuje Trianonskú mierovú zmluvu, podpísanú 4. júna 1920, za maďarskú národnú tragédiu. Dodnes bežne používajú výraz „trianonský mierový diktát“ (Trianoni békediktátum). Od obdobnej ideológie ukrivenosti zastrešenej revanšistickým pojmom „versaillský mierový diktát“ sa odvájalo nemecké zdôvodňovanie „odplaty“ v podobe druhej svetovej vojny.

„Je mojím svätým presvedčením, že Maďarsko je všade tam, kde žijú Maďari,“ vyhlásil roku 1997 podpredseda maďarského parlamentu Sándor Kávassy. „Nemecko je všade tam, kde žijú Nemci,“ vyhlasoval roku 1938, teda v predvečer druhej svetovej vojny Adolf Hitler...

Pripisovanie fažkých a tragickej chýb vlastnej politickej reprezentácie iným, chronická tendencia hľadať príčiny vlastných prehier a zlyhaní zásadne mimo seba je, prirodzene, oveľa pohodlnejšie ako akékoľvek sebaspytovanie. Trianon bol logickým vyústením a zavŕšením politiky maďarskej elity, ktorá jednoducho zlyhala a neobstála pred tvárou dejín. „Hriešna politika urputného panstva jednej triedy“ (M. Károlyi, 1918).

„Panský národ“ vo svojom „neustávajúcim, večnom poslani“ zlyhal. Postrehli to aj niektorí jeho rozhľadenejší príslušníci – dlhé roky pred neslávnym trianonským koncom Uhorska. „Ak sa maďarský národ konečne nepovznesie nad chápanie požiadaviek národností z pohľadu maďarskej aristokracie, zapríčiní zánik Uhorska,“ prorokoval jasnozrivo už 21. júla 1849 v uhorskom parlamente vtedajší minister vnútra Miklós Szemere. A nešlo len o národnosť, ale o celý politický systém, ktorý vznikol po rakúsko-maďarskom vyrovnaní roku 1867 – bol to systém, ktorý nielenže nerešpektoval najzákladnejšie práva iných národov, ale ani vlastné zákony, a bol (spolu s cieľne liberálnejším a civilizovanejším Rakúskom) právom označovaný za žalár národov.

Aj maďarské pramene uvádzajú, že viaceré uhorské vlády sa dostali k moci a vládli nezákonne, a čo je ešte paradoxnejšie – dostali sa k moci najmä na základe zmanipulovaných volebných výsledkov v prevažne nemaďarských oblastiach. Inými slovami – nejedna vláda v Uhorsku vládla nielen nezákonne, ale aj proti vôlei väčšiny Maďarov.

Z toho tiež vidno, kto a prečo tak veľmi žialil za polofeudálnym a násilníckym Uhorskom budapeštianskeho politického strihu. Za Uhorskom, ktoré „liberálne“ upieralo vyše 90 percentám obyvateľstva volebné právo a ktorého najväčším priemyselným odvetvím a najvýraznejším hospodárskym „úspechom“ bola maďarizácia, teda umelá výroba Maďarov pomocou štátneho terorizmu.

Čo sa vlastne stalo pamätného 4. júna 1920 vo francúzskom zámčku Grand Trianon pri Paríži? „Vysoké zmluvné strany“, teda víťazné mocnosti Dohody, tu mierovou zmluvou potvrdili výsledky prvej svetovej vojny hlavne stanovením hraníc novovzniknutých štátov v strednej Európe. Priznaním práva tamojších národov na sebaurčenie v zmysle téz amerického prezidenta W. Wilsona sa v tejto časti starého kontinentu udial obrovský demokratizačný posun, ktorý urobil zásadnú historickú bodku za érou maďarského kolonializmu – a práve to považuje dodnes značná časť Maďarov za krivdu a tragédiu, tak ako staromaďarskí predkovia považovali za krivdu a tragédiu zavádzanie kresťanstva a s ním súvisiacich európskych hodnôt.

Podpisu zmluvy predchádzala úporná snaha Budapešti všemožnými prostriedkami zvrátiť výsledok a obrátiť späť koleso dejín. Celú majstrovsky rozohrávanú škálu diplomatických fint a zákulisných fahov maďarská delegácia korunovala predložením takmer päťtisícstranového elaborátu písomných námietok voči návrhu Trianonskej zmluvy.

V dokazovaní svojej údajnej pravdy produkovaním siahodlhých elaborátov maďarská politika vyniká už tradične – stačí spomenúť doslova metrákové štôsy maďarských sťažností na prvú ČSR, adresované v rokoch 1920 – 1938 Spoločnosti národov, či mnohokilogramové spisy, vypracované množstvom budapeštianskych odborníkov, ktoré Maďari predložili pri prehratom spore v Haagu so Slovenskou republikou o zmluvu týkajúcu sa vodného diela Gabčíkovo-Nagymaros. Maďarská loba dodnes produkuje a všemožnými prostriedkami vrátane internetu šíri enormné kvantum písomných výziev, sťažností a protestov, takže v tomto smere sa môže maďarské spoločenstvo smelo uchádzať o zápis do Guinessovej knihy rekordov. Zároveň je to významný podporný argument pre jednu z teórií o pôvode názvu Maďar (Magyar) – vraj je odvodený od výrazu magyarázni – vysvetľovať.

Maďari považovali za vhodné písomne, a to čo najpodrobnejšie osvetliť mierovej konferencii všetky otázky maďarského štátu od jeho založenia. Mohutný elaborát obsahoval až 88 základných „memoirov“, z ktorých už mnohé názvy sú dosť úsmevné – napríklad Pôvod názvov miest a dedín v Sedmohradsku, O Csángoch v severnom Multánsku, Ochrana menších v Sedmohradsku, Memoir o nebezpečenstve hroziacom katolicizmu rozdelením Uhorska, Vedecké spoločnosti a inštitúcie maďarské – rok ich založenia a ich periodiká, Grafikon fluktuácie vody v Tise a Dunaji, Grafikon kolísania produkcie hlavných obilních na Dolnej zemi...

Československo je v týchto maďarských dokumentoch dôsledne uvádzané ako „český štát“ a Slováci tu figurujú len ako „útočníci, zákerníci, inferiórne a nekompetentné individuá“, v lepšom prípade akisi „obyvatelia horských krajov“. Do vypracovania rozsiahlej odpovede na návrh Trianonskej zmluvy Maďari

zapojili početné štáby odborníkov, pričom však neustrážili množstvo vlastných argumentačných protirečení.

„Hlavnou myšlienkou a osou celej odpovede je tvrdenie, že Maďari v štáte, ako im bol zmluvou saint-germainskou (1919 – pozn. aut.) ustálený, nebudú mať dostatočnú hospodársku kapacitu, aby mohli splniť všetky záväzky a náhrady, ktoré mierová zmluva od nich požaduje, ba že dokonca nebudú schopní samostatného hospodárskeho života...“ Pozoruhodné priznanie – podľa oficiálnej budapeštianskej ideológie boli predsa Maďari vyvoleným náromom Karpatskej kotliny, ktorý bol po všetkých stránkach vyspelejší ako „zaostali“ susedia. Ako to, že teraz, po zbavení sa „zaostalej“ príťaže, nebudú Maďari schopní uživiť sa vlastnými silami?

Po Trianone všetky okolité „kultúrne nižšie národy“, zbavené maďarského panstva, zaznamenali výrazný rozvoj a dokázali si usporiadať svoj spoločenský život v porovnaní s potrianonským Maďarskom demokratickejším a liberálnejším spôsobom – o tom však budapeštianska tlač vytrvalo mlčala a mlčí až doteraz, plných 80 rokov.

Maďari vo svojom rozsiahлом podaní tvrdili, že bývalé Uhorsko bolo voči svojim národnostiam zhovievavejšie a slobodomyselnejšie než iné európske štáty (!), zaklínali sa humanizmom, dovolávali večnej lásky a bratstva, „svoju vec“ prezentovali ako osudovú vec celej strednej Európy, dokonca všetkých civilizovaných národov, vec západnej, ba i všeľudskej kultúry... „Je v záujme európskej civilizácie, aby Vysoká Mierová Konferencia prijala naše Požiadavky...“ tak sa končia takmer všetky maďarské memoiry.

A zároveň klasická nôta maďarského nápevu, že za všetko zlo môžu zásadne len tí druhí: „Dokážeme, že následkom porušenia dohôvorov stanovených prímerím (...) ako i následkom absolútnej ľahostajnosti, preukázanej voči nášmu budúcomu osudu, boli vyprovokované okolnosti, ktoré vo svojich dôsledkoch zrodili bolševizmus.“

Rozumej, nechápavá Európa! My, Maďari, nemôžeme ani za to, že v Maďarsku vznikol bolševizmus. Ide opäť o klasickú argumentáciu z hlboko zafixovanej pozícii politického infantilizmu a historického alibizmu, spojenú s neschopnosťou pripať zodpovednosť nielen za doterajšie činy, ale ani za svoju budúlosť. Tieto zvláštne postoje si maďarská duša vyspievala, ako sme už spomenuli, aj vo svojej hymne – celé storočie pred Trianonom.

Za účasť Maďarov v prvej svetovej vojne vraj môže Rakúsko a za maďarský bolševizmus nesú vinu západné mocnosti, ktoré dovolili odtrhnúť od Uhorska niektoré územia. Ostáva pritom nezodpovedaná logická otázka, prečo nevypukol bolševizmus aj na týchto „perifériách“ Uhorska, takisto zbiedených a takisto hospodársky závislých od centra. Tradícia historického alibizmu ožila aj neskôr, na konci Horthyho éry, keď sa pán regent v liste anglickému kráľovi ponosoval, že Maďarsko zavliekli do vojny Nemci...

Maďari sa v memorandoch mierovej konferencii dovolávajú úplnej reciprocity medzi nimi a mocnosťami, akoby vyjednávali so seberovným a akoby vôbec neboli porazeným štátom. Žiadali dokonca dane spred 3. novembra 1918 – akoby boli oni vyhrali vojnu! – a ešte s vážnou tvárou chceli, aby okolité štáty za nich

prevzali časť vojnových reparácií! Ani táto arogancia nie je náhodná a vyjadruje hlboký maďarský pocit, že dejiny (rozumej Európa) sú ich veľkým dlžníkom, ktorého povinnosťou (!) je im pomáhať.

Ďalším maďarským argumentom proti Trianonu bolo, že všade dookola bude obyvateľstvo ujarmené štátmi prevažne nižšej civilizácie (!) a: „Vzhľadom na nenávisť susedných štátov voči maďarskému elementu a maďarskej kultúre rozdelenie Uhorska povedie neomylne k balkanizácii tejto krajiny, k balkanizácii značnej časti strednej Európy a k destrukcii drahocenného elementu západnej civilizácie.“

Naozaj pozoruhodný slovnik, ktorý logiku stavia na hlavu – vraj okolité európske národy sú menej civilizované a nenávistné. Nuž, ako hovorí slovenský klasik, „každý piše seba“ a maďarská duša vlastné komplexy a negatíva opäť smeruje inam, presne ako v prípade hesla Tót nem ember. A to, čo považuje za „maďarský“ štát, označuje za „drahocenný element západnej civilizácie“ a vlastný hriech trvalej balkanizácie stredoeurópskeho priestoru opäť smečom vrhá na hlavu niekoho iného. A už tradične: maďarskí menšinoví politici na Slovensku dodnes radi varujú pred balkanizáciou – ktorú sami spôsobujú.

„Maďarská odpoveď ukázala nám zas našich susedov v pravom svetle,“ oprávnené si povzdychol Š. Janšák a dodal: „Najväčším prameňom ich vád a chýb je slepá a nekritická sebeláska (...) Je naším skutočne životným záujmom, aby sme ostražito sledovali každý ich pohyb.“ Ako ďalej piše, Maďari chceli pri mierových rokovaniach usmerniť úpravu dvojstranných vzťahov so susedmi do rozličných komisií a súdov. Treba dodať, že opäť ide o tradičnú maďarskú politickú taktiku. Keď oni potrebujú v konkrétnej veci vyvinúť na niekoho nátlak, zakaždým si na pomoc privolávajú veľmoci a Západ, ale keď Západ v niečom umravňuje ich, „slávnostne“ vyhlásia, že to doriešia bilaterálne – dvojstranne. Teda na nižšom poschodi, kam už veľmoci nedovidia, a tam potom Budapešť veci dokonale zahrá do stratena. Presne takto postupovali Maďari po oboch svetových vojnách a rovnakou taktikou postupujú aj po prehratom medzinárodnom súdnom spore o Gabčíkovo-Nagymaros.

Vifazné dohodové mocnosti však odmietli maďarskú argumentáciu a Trianonská zmluva bola slávnostne podpísaná. Rozpad rakúsko-uhorskej monarchie, žalára národov, bol spečatený.

Trianon znamenal zásadnú demokratizáciu dusivých polofeudálnych pomerov v strednej Európe, na území bývalého Rakúsko-Uhorska, uplatnením práva národov na sebaurčenie. Z Uhorska sa odčlenili dve tretiny územia s desiatimi miliónmi obyvateľov – Srbov, Chorvátov, Slovincov, Rusínov Rumunov a Slovákov. A čo po sebe zanechalo Uhorsko? Na odobratých územiach bolo vyše milióna bezzemkov, s rodinami najmenej 3 milióny ľudí bez existenčného minima. Maďarsku ostalo 85 percent pozemkov skultivovaných melioráciami a najhustejsia železničná sieť – v priemere 9 km železničných tratí na 100 kilometrov štvorcových, oproti 5,8 km na odobratých územiach – tiež výrečné svedectvo o hospodárskej politike Uhorska, ktorá evidentne preferovala oblasti obývané Maďarmi (pripravila to situáciu po rozdelení ČSFR, keď ČR mala oproti SR až desaťnásobne dlhšiu diaľničnú sieť).

V potrianonskom Maďarsku ostalo najmenej milión Nemaďarov, ktorí sa nikdy nedočkali reálnych menšinových práv a časom podľahli násilnej asimilácii. Klasické maďarské zaostávanie o jeden režim pozadu za svojimi susedmi sa prejavilo i tentoraz – kým menšiny v Maďarsku boli nepriznaním práv takmer zlikvidované, maďarské spoločenstvá v susedných štátach požívali bohatú paletu menšinových práv. Maďarskou odpovedou na túto toleranciu je neustále vyrábanie medzinárodného problému práve z menšinovej otázky, avšak striktne viazané iba na otázku práv a nadpráv pre Maďarov. Maďar je v ich chápani ohrozeným druhom, ktorý si vyžaduje osobitné príprivilegiá. Maďarská politika má dodnes výraznú tendenciu vyrábať z Maďarov, i menšinových, kastu privilegovaných obetí, ktoré majú v dôsledku „nadstandardných“ krívdu právo na nadstandardné práva. Vedľa oni si odpykali už „aj za budúcnosť“ (!). Perfektná duchovná barlička, perfektný biánko šek na hocičo.

Potrianonská budapeštianska revanšistická propaganda, ktorá bola vážnym porušením mierovej zmluvy, tvrdila, že územie bývalého Uhorska bolo maďarské a že sa Maďarom udiala nesmierna krivda. „Akým právom považujú Maďari tie milióny Slovákov, Rusínov, Srbov, Chorvátov, Rumunov, Nemcov za svoje vlastníctvo?“ Ak by malo byť volanie po revízii a náprave krívdu vypočuté naozaj dôsledne, „potom vráťte nám zmaďarčené obce“ – ak by to žiadali aj iné národy, Maďarom by ostali ledva 3 milióny duší! (J. Slávik)

Nečudo, že v šovinistických ilúziách udržiavaný maďarský „panský národ“ upadol po Trianone do šoku, z ktorého sa nedokázal zásadnejšie vyliečiť dodnes (čo nedávno priznal aj Pál Csáky), čiže ani po osemdesiatich rokoch. Po pamätnom 4. júni 1920 Maďari založili až 50 (!) iredentistických organizácií a Maďarsko ovládla masová hysteria, ktorá sa propagandou prenášala aj na Maďarov v zahraničí.

Inými slovami, za všetko zlo sú vinní iní (Európa, ktorá nám, Maďarom, nerozumie), a namiesto pozitívneho programu hľadania, rozvíjania a kultivovania vnútorných zdrojov sa maďarské spoločenstvo zameralo na absolútne nereálnu snahu o návrat do „panského“ postavenia, na útek pred realitou, späť do dejín, späť na pozíciu privilegovanosti a potláčania práv iných. Ozvena kočovníckeho i sociálneho rasizmu v duchu hesla „ži a nemusíš nechaf žiť“ tak v potrianonskom Maďarsku dospela ku svojej smutnej historickej renesancii a repríze. Namiesto sebasptytujúcej očistu nasledovalo ďalšie dejstvo maďarskej tragédie.

Pritom nenávidený Trianon Maďarom paradoxne priniesol naplnenie ich dávneho sna – o maďarskom národnom štáte, o štáte, v ktorom by mali Maďari väčšinu. (V Uhorsku sa im väčšinové postavenie nikdy nepodarilo dosiahnuť – ani najväčšie priemyselné odvetie Uhorska, ktorým bola štatistická veľkovýroba Maďarov, im nepomohlo prekročiť hranicu 50-percentného podielu na počte obyvateľov). Kto sám seba odsúdil na život v sebaklamoch, prestáva byť subjektom a stáva sa skôr objektom dejín. Najväčší maďarský sen sa tak splnil proti ich vôle a celkom inak, ako si vysnívali – Trianon im daroval, či presnejšie vnútorný národný štát. Tu treba pripomenúť, že Maďari sa pozitívnym historickým posunom väčšinou vzpierali – azda s výnimkou prechodu od komunizmu k pluralitnej spoločnosti roku 1989. Starí Maďari sa vzpierali prechodu k usadlému spô-

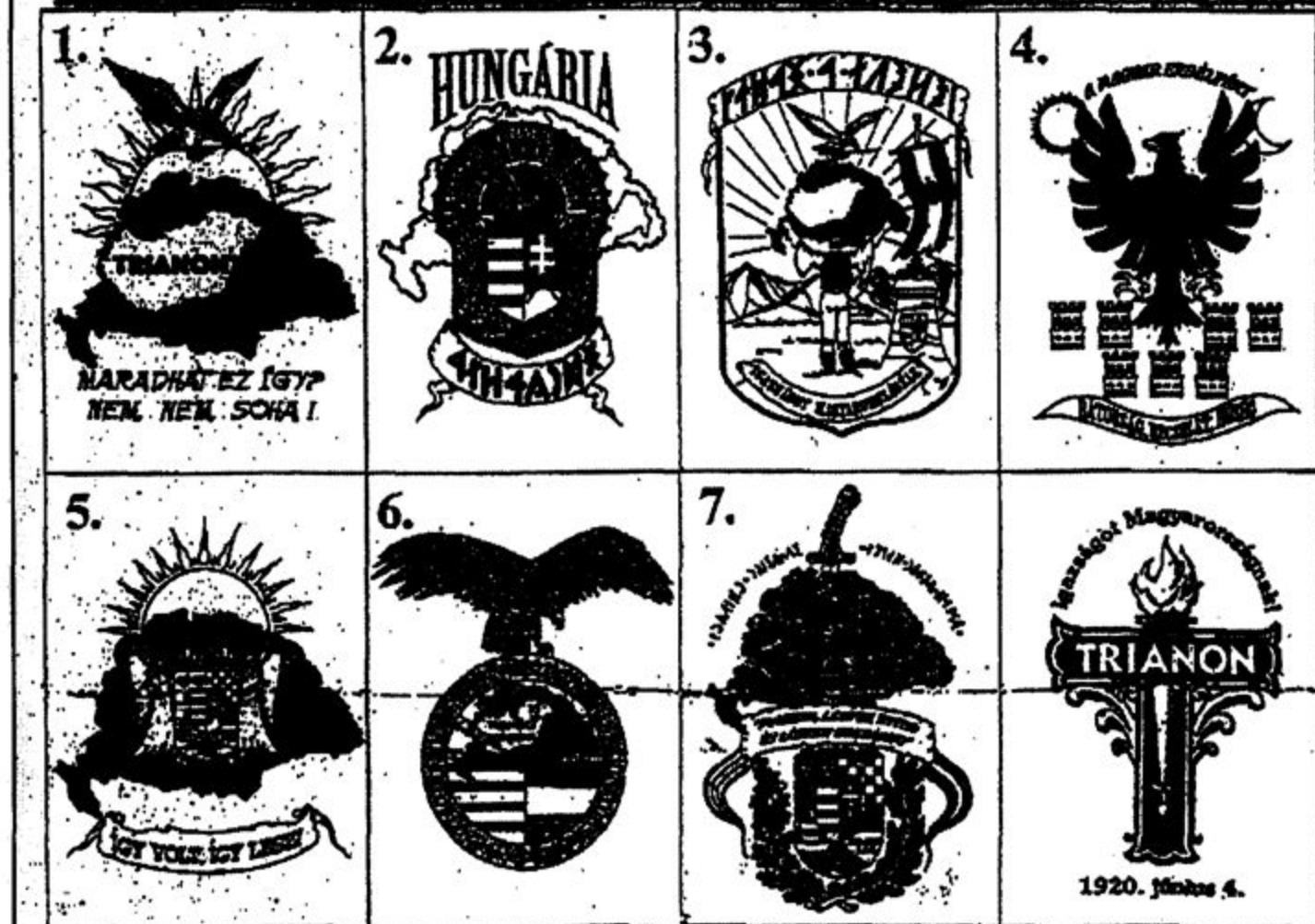
PÓLÓK NEMZETI ÉRZELMŰ MAGYAROKNAK

(Fehér alapon, fekete grafika: 1; 2; 3; 4; 5 képek. Fehér alapon színes grafika: 6; 7 képek)

MÉRET: S; M; L; XL; XXL; XXXL

ÉRDEKLŐDNI: 4060 Balmazújváros, Táncsics M. u. 41. Tel.: (52) 241-276

Telefon május 1.-től: (52) 274-596.

Színes póló
(Fehér alapon hat szín:
piros, zöld, fekete, barna,
arany, sárga)

Színes póló
(Fehér alapon hat szín:
piros, zöld, fekete, barna,
arany, kék)

Ex a kör minden póló
háttoldalán található.

Hol az ellen kördezed? ne kördezed.
Mindennel van, óhová tekintez,
S legnagyobb és legvezetélyesebb az,
Ki min a testvérek simán kebleinkhez.

Kötött van a legnagyobb ellenünk,
A császár, az Árpád testvérek!
S egy körülük színesköt ront el, mint
A pokár bojt az egy cseppnyi máreg.”

Sajn kirács Kolozsvár. Mítás bűschesége
Nem lehet, nem soha Oláhország éke!
Nem terenhet Bánát a rácnak kenyere!
Magyar szél fog fűni a Kárpátok felett!”

(József Attila)

Nem kell nekünk a másik folyója,
Nem kell nekünk a másik bárcsá,
Csak magyar vagy és magyar róna.
Ahogy az isten rég körötte.
Nem kell nekünk idegen tábolt,
Egy porzsmára sem a világunk,
Csak az kell, ami a miénk volt.
Igazságot Magyarországnak!”

(Falu Tamás)

Emlékezz és emlékeztess mindenkit a TRIANONI tragédiára és következményeire.
Soha ne feledekezz meg hazádról, a Kárpátok koszorúzta Magyarországról, és az elrabolt területeinken élő honfitársainkról.

**VESSZEN TRIANON! VESSZEN A NEMZETGYÜLÖL, KIZSÁKMÁNYOLÓ
KOMMUNIZMUS ÉS LIBERALIZMUS!**

sobu života a kresťanstvu, novodobí Trianonu, ktorý im vnútil národný štát a urobil z nich väčšinu, i vodnému dielu Gabčíkovo, ktoré ich ochránilo pred povodňami.

Trianon zároveň skoncoval s metódou nasávania nemáďarských zdrojov z okolia, hlavným zameraním maďarskej politiky. Pre Budapešť to bola naozaj katastrofa, koniec násilnej asimilácie, udržiavania Nemaďarov na nižšom kultúrnom stupni likvidovaním predovšetkým ich školstva a inteligencie. Koniec získavania lacných pracovných sôl, koniec vstrebávania nemáďarskej inteligencie a posilňovania vlastnej kultúry, vedy a hospodárstva, keďže „maďarstvo takých činiteľov produkuje pomerne málo“! Tu sa im vymklo z područia vyše 10 miliónov ľudí! Katastrofa, ktorú tak dojemne popísali stovky maďarských politikov, novinárov, dramatikov, prozaikov a básnikov. Prirodzene, bez zmienky o pravých príčinách rozpadu Uhorska, ktorými boli najmä násilná maďarizácia, ekonomický kolonializmus a totalitárny štátny terorizmus.

Takisto ani pri 80. výročí Trianonu roku 2000 v budapeštianskych médiach nezaznala ani len zmienka o tom, že „Trianon je ideologicke založený vo vrcholnej idei demokratickej: v sebaurčení národov“ a rakúsко-uhorská monarchia zanikla „v podstate pre regeneračnú neschopnosť“ (D. Rapant). Aj v Nemecku pôsobila intenzívna revanšistická propaganda, ale to, čo sa dialo po 4. júni 1920 v Maďarsku, malo všetky parametre masovej posadnutosti. Maďari sa pripravovali na vlastnú budúcnosť čoraz hlbším utápaním sa v nereálnych fantasmagóriach, aj preto je 20. storočie storočím maďarských prehier (Gy. Horn).

Svetový zväz Maďarov, ktorý nezabudol zasadať práve v predvečer výročia, volá vo svojom uznesení po (morálnej) revíziu Trianonu. Už výraz „morálna revízia“ je pozoruhodný, rovnako ako ďalšie perly zo zlatého fondu maďarského klučkoslovia („národná menšina“ či „personálna autonómia“).

„Trianon znamená mier. Kto je proti Trianonu, hľadá vojnu,“ napísal Andrej Ferko, polemizujúc s Istvánom Bibóom (1911 – 1979), „jedným z najvýznamnejších maďarských mysliteľov 20. storočia, ba možno celých maďarských duchovných dejín“, ako ho charakterizoval R. Chmel. Bibó totiž vo svojom diele Bieda východo-európskych malých štátov neskrýva svoje prototrianonské názory (podobne ako mnohé ďalšie maďarské osobnosti, napríklad aktuálne oslavovaný Sándor Márai alias Grossmidt, či novšie François Fejtő). Ani István Bibó, jeden z významných maďarských autorov, teda neboli schopní vystúpiť spod trianonského tieňa...

Bibóov postreh o „osudovej neschopnosti pochopiť skutočné danosti vlastnej situácie“ v značnej miere platí na maďarskú spoločnosť dodnes. Stačí sa pozrieť, čo hovoria o Trianone maďarské učebnice dejepisu... Pokračujúca trauma z Trianonu je traumou zo skončenia zlatej éry maďarstva, ktorou boli roky najnehatenejšieho uplatňovania kolonalistického nasávania zdrojov zo svojho okolia. Kým tento model pomocou uplatňovania štátneho terorizmu fungoval, Maďari (presnejšie – ich vládnuca elita) prežívali svoj historický zenit. Koniec éry maďarského pocitu úspešnosti, po ktorom väčšinou märne prahli počas celých svojich dejín, im psychologicky splynul práve s Trianonom, pričom ignorovali vnútorné príčiny, ktoré k nemu viedli. Trianon tak obnovil a ešte posilnil maďarský (seba)klam, že príčinou ich neúspechov sú vonkajšie faktory.

Po roku 1920 sa potrianonské Maďarsko stalo na dlhé desaťročia nedemokratickým, zaostalým chudobincom Európy, čo vážne naštrbilo oficiálny mýtus o výnimočných kvalitách maďarského národa a jeho „historickom poslaní“ v Karpatskej kotline. Preto Trianon začal slúžiť ako výhovorka, i ako záchranná brzda pred očistným, ale značne neprijemným sebasptytovaním. Ved za všetko môžu tí druhí...

Kým mali Maďari v rukách moc, ktorú násilne uplatňovali bez ohľadu na práva iných, boli úspešní. Vlastný úspech sa im tak priamo psychologicky spája s násilím, povýšenectvom a bezohľadnosťou k Nemaďarovom. Demokracia bola faktorom, ktorý ukončil ich historický zenit a priniesol im trpkú pachuť neúspechu. Jednoduché rovnice: násilie = úspech, demokracia = neúspech. Navyše „vnútorná“ vina za trianonskú traumu sa nepripísala hlavnému vinníkovi, násilnickej politike budapeštianskej elity. „Osudová neschopnosť pochopiť skutočné danosti vlastnej situácie“ obrátila hnev spoločnosti proti menšinám – proti „vlastizradcom“, čím sa opäť nadviazalo na predchádzajúce desaťročia sústavnej kampane a boja proti umelo vyrábanému strašiakovi panslavizmu.

Podvedomá averzia k demokracii a menšinám (posilnená pomýleným chápáním príčin, ktoré viedli k Trianonu) sa v maďarskej spoločnosti prejavuje dodnes. Príznaky tejto váznej diagnózy máme pred očami na oboch stranach Dunaja – pokračujúci plazivý henleinizmus, uctievanie vojnových zločincov (J. Esterházyho, M. Horthyho) ako národných hrdinov, snahy o presadenie Európu neuznávaných kolektívnych práv (čiže privilegií) v podobe autonómie, povýšenie tzv. svätoštefanskej koruny (ktorú svätý Štefan nikdy ani nevidel) na právny subjekt či pomýlený postoj k vodnému dielu Gabčíkovo-Nagymaros.

Budapešť, ktorá je tradičnou rekordérkou v porušovaní dohôd, viac ráz hrubo porušila Trianonskú zmluvu – nedala práva menšinám, nevrátila (dodnes) ukradnuté kultúrne pamiatky a podieľala sa na kampani revanšizmu a vojenskej agresii (marec 1939 – tzv. Malá vojna) prekročením hraníc, ktoré sama zmluvne uznala. Ak sa chcú Maďari vracať k Trianonu (ktorý je po právnej stránke prekonaný Parížskou mierovou konferenciou), majú šancu i priestor nie len na morálnu revíziu – ospravedlniť sa za viacnásobné porušenie tejto zmluvy, symbolizujúcej demokraciu, civilizáciu a mier, ospravedlniť sa za brutálnu maďarizáciu a jej obete a vrátiť stovky kultúrnych pamiatok, k čomu sa (roku 1920 aj 1947) zaviazali a čo opakovane nedodržali. Ide o jedinú civilizovanú cestu k slovensko-maďarskému vyrovnaniu, ktoré je však zatiaľ dosť beznádejne blokované duchovným stavom maďarskej spoločnosti.

Kým Rakúšania dokázali po trianonskom rozpade Rakúsko-Uhorska bez väčších problémov zosadnúť z veľmocenského koňa, Maďari sa na ňom pokúšajú rajtovať dodnes a klamú sami seba. Aj preto maďarská politika nadalej ostáva väžnym destabilizačným faktorom v otázke balkanizácie tejto časti kontinentu. Usporiadanie strednej Európy nepotrebuje zásadnú revíziu. Potrebuje ju maďarská duša.

Takzvaná trianonská trauma je farizejským plačom Maďarov na nesprávnom hrobe. Kým s ním neprestanú, ostanú smutným národom strateného času.

ŠIESTY (SEBA)KLAM:

MAĎARSTVO MÁ V KARPATSKÉJ KOTLINE „TISÍCROČNÚ“ MISIU – OSOBITNÚ KULTÚRNU MISIU A OSOBITNÉ HISTORICKÉ POSLanie. V MINULOSTI INTEGROVALO A VIEDLO JEJ NÁRODY A AJ DO BUDÚCNA JE PREDURČENÉ NA ÚLOHU GARANTA STABILITY, DEMOKRACIE A LIBERALIZMU. MAĎARSKO JE TÝM PREDURČENÉ NA ÚLOHU REGIONÁLNEJ VELMOCI V STREDNEJ EURÓPE A JE PRÍKLADOM VZOROVEJ MENŠINOVEJ POLITIKY. TIETO SKUTOČNOSTI BY MALIBRAŤ DO ÚVAHY NAJMÄ ZÁPADNÉ MOCNOSTI A PODĽA TOHO SA K MAĎAROM A MAĎARSKU SPRÁVAŤ, ČO PREDPOKLADÁ OSOBITNÝ PRÍSTUP, GARANCIE, POMOC A PODPORU.

„NEMÔŽE BYŤ ČLENOM NATO MAĎARSKO, KTORÉ SPOLUPRACUJE SO SEPARATISTICKÝMI HNUTIAM V RUMUNSKU A NA SLOVENSKU A V KTOROM SA DOSTÁVAJÚ K MOCI NACIONALISTICKÉ SKUPINY, ABY SA POTOM POKÚSILI ANEKTOVAŤ TIETO ÚZEMIA A TAM ŽIJÚCE NÁRODY.“

JAMES BAKER, americký minister zahraničných vecí, 17. januára 1994 (po Komárňanskej výzve predstaviteľov maďarskej menšiny v Slovenskej republike)

NA ÚTEKU PRED VLASTNOU MINULOSŤOU ALEBO VZBURA KÓPIÍ

Maďarov v priebehu celých dejín prenasleduje silný komplex malosti a závislosti, ktorý sa snažia kompenzovať velikášskou hrou na silných, slávnych a povoľaných viesť iných. Niekoľkostoročný presun ich predkov, starých Uhrov, zo zauzárskej pravlasti do strednej Európy bol akoby nekončiaci sa útek pred silnejšími. Väčšinou silnejšími nielen vojensky, ale aj civilizačne, kultúrne.

Bol to útek pred dôsledkami včerajska, útek pred vlastnou minulosťou (na ktorom sú Maďari dodnes) a nadväzovanie krátkodochých účelových spojenectiev. Neobzerať sa na minulosť, utekáť a spájať sa, s kym sa dá, tento recept na liečenie pocitu vlastnej malosti sa už u starých Uhrov dlhodobo fixoval aj ako návod na život a prežitie. Ten, koho neustále prenasleduje hrozba zániku, pocituje silnú tŕňu žiť naplno, a ten, kto trpí pocitom vlastnej malosti, najviac túži byť veľkým a slávnym. Tieto „historické“ motívy sú v maďarskej mentalite nesporne veľmi intenzívne.

Útek starých Uhrov sa napokon skončil v Karpatskej kotline, z ktorej nebolo úniku. Okolitá Európa ich násilím donútila prejsť k pokojnejšiemu spôsobu života, usadil sa a pokresťančí. Obyvateľstvo na území Karpatskej kotliny, uzavretom takmer zo všetkých strán horami, prirodzene gravitovalo k určitej forme integrácie. Ti, čo sídlili v centrálnej časti tejto oblasti, mali prirodzenú pozičnú výhodu, lebo na rozdiel od iných etník susedili so všetkými a navyše boli v geografickom centre hospodárskej komunikácie, pričom mohli kontrolovať najdôležitejšiu komunikačnú tepnu – Dunaj. Napriek tejto „centrálnej“ pozičnej výhode sa maďarské etnikum dostalo do centra uhorského diania až v samom závere uhorských dejín. Vnútornú slabosť maďarského spoločenstva, danú viacerými faktormi (civilizačný handicap, spôsob života, mentalita, vysoká miera etnickej hetero-

gennosti, slabšia demografická vitalita a pod.), si už vtedy uvedomovali viacerí maďarskí vzdelanci, tušiac, že Maďari ako najslabší článok v reťazi národov Uhorska nezvládnu úlohu hlavného integrátora. Najvýstižnejšie to vyjadril D. Bánffy: „Nadvláda nášho národa by bola našim najväčším nešťastím.“ A práve toto nešťastie, spejúce k historickému zlyhaniu, sa napokon stalo skutočnosťou – v konečnom dôsledku aj na škodu samých Maďarov. Postrehol to aj významný francúzsky historik, slavista a diplomat E. Denis: „... hoci sa chvastajú, že milujú slobodu, radi ju obetujú opojnému panovaniu. Keby im, na ich vlastnú škodu, úmysly vyšli, stali by sa onedlho ich obeťou a svoje víťazstvo by zaplatili svojím národným životom.“

Po viac ako osem storočí existencie Uhorska sa Maďari museli deliť o moc s inými etníkami, aj keď v tých časoch hralo v spoločnosti oveľa väčšiu rolu stavovské ako etnické kastovanie. Navyše spoločenstvo, ktoré možno s istou mierou zjednodušenia označiť za maďarské, bolo v rámci genetického kotla strednej Európy vnútorne oveľa rôznorodejšie ako jeho starousadlicki etnickí susedia, pretože do značnej miery „nasávalo“ a početne sa posilňovalo, najmä v prvých storočiach po prichode-vpáde predovšetkým miešaním sa so stále prichádzajúcimi etníkmi z východu – Polovcami, Sikulmi, Kumánmi...

Maďarské etnikum bolo rôznorodejšie nielen geneticky, ale aj kultúrne – azda najviditeľnejším dôkazom tejto dlhodobej vnútornej nehomogénnosti a slabosti maďarského spoločenstva je, že z pôvodnej kultúry starých Uhrov, predkov dnešných Maďarov, sa do súčasnosti nezachoval takmer žiadny výraznejší prvok. Na rozdiel napríklad od Cigánov (Rómov) – takisto kočovného etnika pochádzajúceho z Ázie – ktorí si dokázali pri svojej ceste dejinami dodnes uchovať isté prapôvodné osobité prvky v obliekaní, hudbe či ľudovej slovesnosti. Ruka v ruke so stratou genetickej autochtonnosti postihla Maďarov aj strata autochtonnosti kultúrej. Ich kultúrne tradície sú prevzaté a okopírované od súčasných európskych susedov. Z takejto kultúrnej vykorenenosťi vyplývajúci „historický smútok“ je ďalším zo zdrojov známeho fenoménu hungaropesimizmu, s ktorým maďarská spoločnosť dodnes neúspešne bojuje.

Vzdelanci s maďarským cítením sa pokúšali tento deficit a handicap voči susedom riešiť už dávno. Každý národ si svoje dejiny mytológizuje, ale v maďarskom prípade to dosiahlo také parametre, že naozaj možno hovoriť o úteku pred vlastnou minulosťou. Jeho stopy možno sledovať už od prvotnej etapy mytológickej Štefana I. (sfalšovaná bula pápeža Silvestra II., podľa ktorej tzv. svätoštefanskú korunu dostal od pápeža), ktorá po stáročiach dospela k jeho totálnemu premaľovaniu na čisto maďarského kráľa a dôkladnému zatajeniu, že hlavní odporcovia jeho štátotvorných snáh pri zakladaní uhorského štátu sa grupovali prevažne pod staromaďarskými turulmi, či toho, že Uhorsko zakladal pod zástavou, na ktorej bol „slovenský“ dvojkriž s trojvrším.

Za takmer bibliu programového maďarského úteku pred vlastnou minulosťou možno označiť Anonymovu kroniku (Gesta Hungarorum – Činy Uhrov-Maďarov), ktorá deficit kultúrnych tradícií a „boľačku“ komplexu vlastnej malosti „poriešila“ naozaj vo veľkom štýle, keď popri vykreslení Arpádovcov v tých najskvelejších farbách suverénnych stvoriteľov Uhorska pripísala do maďarského panovníckeho

rodokmeňa krutovládcu zhruba polovice vtedajšieho sveta, slávneho hunskejho dobyvateľa Attilu, hoci Huni mali so starými Uhrami-Maďarmi spoločný iba ázij-ský pôvod a kočovnícko-lúpežný spôsob života. Etnicky ani jazykovo neboli prí-buzní, a navyše historicky ich delilo asi päť storočí. Huni a Attilova rozsiahla euro-ázijská ríša sa totiž po Attilovej smrti (453) bez viditeľnejších stôp definitívne roz-plynuli v dejinách. Viditeľnou stopou po Hunoch popri zlej spomienke na ich niči-teľskú krutosť je iba ak pomenovanie Attila (čo pôvodne znamenalo otecko), ktoré, paradoxne, dodnes (ajhľa, akú silu majú aj lživé legendy) patrí medzi veľmi rozší-rené mužské mená v Maďarsku. A kym maďarskí knazi v časoch (zmaďarizova-ného Uhorska 19. a 20. storočia odmietali krstíť slovenské deti menami slávnych spolupatrónov christianizácie Európy Cyrila (Konštantína) a Metoda (najmä preto sa dnes tieto mená na Slovensku vyskytujú tak poriedko), kresťanskí dušpastieri v súčasnom Maďarsku sa vonkoncom nerozpakujú krstíť nevinné dievčatá menom Attila, menom krvavého krutovládcu a plieniteľa Európy, ktorý si nenadarmo vyslúžil prezývku Bič boží. Pri mnohých historických faktoch je v Maďarsku dodnes v móde krátka pamäť.

Práve živenie umelo prikrášľovanéj dobyvateľskej tradícii, ktorej základnými kameňmi sú takto „adoptovaný“ Attila a silne zidealizovaní Arpádovci, slúžilo ako náhrada za deficit iných, napríklad duchovno-kultúrnych tradícií. Výraznejší zdvih maďarského národného povedomia prinieslo až 19. storočie, ale s národným sebavedomím to bolo stále dosť biedne. Ešte v polovici storočia najväčší maďarský básnik Sándor Petőfi, rodom Slovák, hovorí o Maďaroch ako o svojom „úbo-hom národe“.

Po celé 19. storočie sa maďarská elita zúfalo usilovala dohnať mnohostoročný civilizačno-kultúrny náskok svojich susedov. Úporná snaha malého byť veľkým sa stala maďarskou mániou, ktorá mala aj svoje vyslovene komické podoby. O jednej z nich hovorí fakt, že v Uhorsku až do 700 (!) názvov miest a obcí nieslo prí-vlastok Nagy (veľký). Keď už vlastnú veľkosť nebolo cítiť inak, tak si ju stvorili aspoň vo svojich myslach. Hlavným nástrojom posilňovania slabého národného sebavedomia a zároveň prehlušenia pocitov malosti a závislosti na iných však bolo predovšetkým hrubozrnné sfalšovanie a dezinterpretácia dejín. Širenie takto namiešaného koktailu etnocentrizmu a vypäteného šovinizmu do všetkých možných pôrov krajiny sa najmä po rakúsko-maďarskom vyrovnaní roku 1867 stalo rozhodujúcou prioritou štátnej politiky. Škola, kostol, rozpočet, hospodárska sféra, propaganda, kultúra, to všetko sa v Uhorsku s použitím aj tých najbezohľadnej-sích metód vrátane štátneho terorizmu a priam oficiálne hlásaného šovinizmu podriaďovalo strategickému cielu vytýčenému Budapeštou – všestrannému posil-ňovaniu maďarského živlu na účet a na úkor všetkých ostatných národov žijúcich v mnohonárodnom štáte. (Maďarizácia dejín slúžila ako ideologický a mocenský kyjak (maďarizácie národov Uhorska. A v myslach väčšiny Maďarov sa táto zhora organizovaná vzbura šovinizmu a etnocentrizmu naozaj zafixovala, čoho dôsled-kom je pokračujúca maďarská duchovná tragédia, prejavujúca sa okrem iného pretrvávaním maďarských (seba)klamov.

„Kultúra bola pre barbarov predmetom dvojakého úžitku. Bud' rabovali z kos-tolov, šľachtických sídel a domov kultúrne a umelecké diela, alebo rabovali kul-

túru identitu (teda pamäť) a nahradzali ju vlastným systémom hodnôt, zmoc-ňujúc sa koristi zvnútra“ (D. Podracká).

Kym starí Slováci mali v 9. storočí už staroslovenčinu, svoj spisovný jazyk (dokonca ako prví v slovanskom svete!) so slovnou zásobou (literárnu) vyše sedemtisíc slov, starí Maďari mali v tom čase celkovú slovnú zásobu podstatne chudobnejšiu (asi len tisíc slov). Nehovoriac o tom, že ešte v 18. storočí, po vyše deviatich storočiach, Vl. Füredi označil maďarčinu za jazyk ranený mŕtvicou. Takmer tisícočný civilizačný náskok...

V spevníku *Cantus Catholici* od jezuita Benedikta Szöllösiho z 290 piesní bolo 227 slovenských. Aj prvé univerzity v Uhorsku vznikli na území Slovenska – Academia Istropolitana roku 1465 v Bratislave (Prešporku) a trnavská jezuitská univerzita roku 1635, pričom nezaškodí pripomenúť, že budapeštianska univer-zita vznikla až roku 1777 – prestahovaním trnavskej univerzity do Budapešti... Prvý učiteľský ústav v Uhorsku bol založený roku 1819 v Spišskej Kapitule.

Práve rozsiahle rabovanie kultúrnej identity (pamäti) iných tvorilo podstatu kultúrnej misie Maďarov v Karpatskej kotline. Pravda, ak vôbec možno v civilizo-vanom slovníku nazvať misiou niečo, čoho základom je násilie a rabovačka. Najväčšou kultúrnou misiou druhého tisícočia v Karpatskej kotline bolo niečo iné – bola to veľkolepá civilizačná misia nemáďarských národov, ktorá Maďarov pozdvihla zo značne primitívnej a barbarskej kočovníckej podoby 9. storočia na moderný európsky národ súčasnosti. Najrukolapnejším dôkazom tejto misie je maďarčina, ktorá obsahuje takmer štvrtinu slov očividne a dokázateľne slovan-ského, prevažne slovenského pôvodu, zatiaľ čo slovenčina, naopak, slová maďar-ského pôvodu obsahuje iba v zanedbateľnej miere. Tu jasne vidno, ktorým sme-rom pôsobilo kultúrne prúdenie, kto bol učiteľom a kto učňom.

„Tento veľký maďarský dlh Slovanstvu je potrebné poznáť a pyšným Maďarom ho pripomínať“ (K. Kálal). Je naozaj smiešne, ak sa civilizačne najzaostalejšie („najbarbarskejšie“) etnikum začne hrať na popredného civilizátora. A práve o to sa Maďari pokúsili, pričom recidív takéhoto smiechotného, avšak nebezpečného myšlienkového pochodu sa ani dnes ešte celkom neskončili.

Keď bol pred niekoľkými rokmi bývalý maďarský prezident Árpád Göncz na Slovensku, povedal – všetko (rozumej zvyky, tradície, kroje...) chápem, ale (reči) nerozumiem. Napriek jazykovej bariére rozumel všetkému, lebo súčasná maďar-ská kultúra je v podstate okopírovaná od okolitej Európy. Aj hlavného rabína v Budapešti Györgya Landeszmanna očividne iritovalo nehanebné kokošenie a prisvojovanie si cudzích zásluh, ako o tom svedčí rozhovor v novinách IGEN z apríla 1993, kde povedal: „Keby sme vymenovali všetkých Židov a hodnoty, ktoré vytvorili, a keby sme ich vyňali z Maďarska, z maďarskej kultúry, okrem širokých gatí a barackovice by neostalo nič.“

Maďarské etnikum bolo v druhom tisícočí zjavne v oveľa väčšej miere faktorom barbarizácie ako faktorom civilizovania Karpatskej kotliny. Maďarským predstavi-teľom to však vôbec neprekáža pri hlásaní pravého opaku. Podľa ministra kultu Bálinta Hómana „tisícočnou misiou Maďarov v Karpatskej kotlinе je okrem iného ochrana a rozšírenie kresťanskej kultúry a západnej civilizácie proti východu a juhovýchodu“ (Q. Matejko).

Quido Matejko uvádza aj ďalších hlásateľov bludu o kultúrno-integračnej misii maďarstva v Karpatskej kotline. Maďarský spisovateľ, člen Maďarskej akadémie vied Alexander (Sándor) Márai (vlastným menom Grossmidt) zverejnil počas prvej svetovej vojny sen o takomto veľmocenskom pechorení sa: „Maďarský národ je silný a tvorí zvláštnu individualitu, preto po skončení tejto vojny čaká naň v novej Európe obrovská úloha, o ktorú sa podelí v jej plnení s Francúzskom. Na západe Francúzsko, na východe Maďarsko... Treba bojať proti všetkým javom, ktoré značia vertikálny útok a vniknutie barbarských súl do európskej kresťanskej kultúry.“

A. Sipos v peštianskom Külügyi Szemle kontroval: „Maďari považujú za svoju úlohu nielen organizovanie priestoru obývaného vlastným nárom (Volksboden), ale aj organizovanie okolia, zahrnujúceho iné, menšie národy a nimi obývané územia.“ Zjavné veľmocenské ambicie špičky národa, donedávna ešte „úbohého“ a úpenivo prosiaceho vo svojej hymne Boha o všeestrannú pomoc, teraz ústami svojich predstaviteľov rasisticky pasujúceho sa za kastu nadľudí Karpatskej kotliny.

„Nebude dobre byť naším susedom, keď Maďarov bude 15 miliónov...“ vyslovil temnú hrozbu už polstoročie predtým maďarský premiér, ideológ a spolutvorca rakúsko-maďarského vyrovnania gróf Gyula Andrásy (1823 – 1890).

Miklósa Kozmu, osobného palatína regenta Horthyho, postihol roku 1939 zrejme záchvat nebyvalej úprimnosti, keď vyhlásil: „Pre nás, čo stojíme na zásadách svätoštefanskej myšlienky, platí, že sa nevzdáme našej tisícročnej úlohy v Dunajskej kotline, na ktorú sme povolení, lebo máme všetky predpoklady viesť cudzie národy. Etnická zásada bola by vražedná, lebo by ohraňovala Maďarsko na krajoch Alföldu (maďarskej nižiny), po ktoré siahala maďarské osídlenie.“ A celkom otvorené priznal: „... bola by to pre nás samovražda“. Rovnaké priznanie nemenovaného „slovanského renegáta“ uverejnili aj v Pesti Hírlap (uvádza to Scotus Viator): „Čo teda (...) je cieľom netrpezlivého boja a mohutnej rozpínavosti maďarizmu? Odpoveď je veľmi jednoduchá. Hľadá garancie svojej budúcej existencie.“

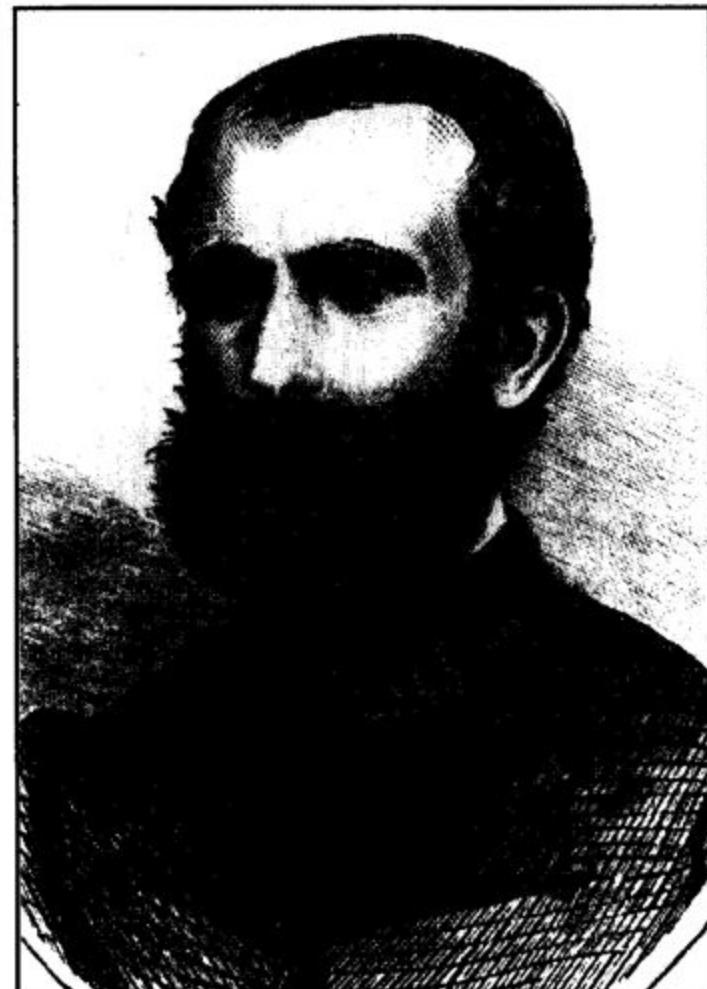
Vykľulo sa sídlo z vreca – „tisícročnou“ misiou Maďarov (bez ohľadu na prívlastky) je vládnutie, lebo ak by nevládli iným (v súčasnej obmene: nemali aspoň čo najviac nadpráv, čiže privilégií), bolo by to pre nich „vražedné“ a „samovražedné“. Dokonale sa to ukázalo po roku 1920, keď tento údajne vyspelý, najkultúrnejsí a najschopnejší národ bol odkázaný sám na seba. Po Trianone v Maďarsku nastúpilo tradičné hľadanie chýb a vinníkov za vlastnú neúspešnosť mimo seba, priam programová ukrivdenosť a nespokojnosť.

„Stále nie sме spokojní, lebo maďarský národ má trvalé, večné poslanie: riadiť život národov sídliacich v Karpatskej kotlinе. Maďarský národ má zvláštnu duchovnosť, ktorá mu umožňuje splniť túto úlohu. Túto zvláštnu duchovnosť by sme mohli charakterizať tým, že sме ‚panský národ‘,“ vyznáva sa predseda maďarskej vlády (1938 – 1939) Béla Imrédy (1891 – 1946).

Sila veľkomáďarských bludov bola taká veľká, že z nich budapeštiansku špičku nevyliečila ani katastrofa v podobe prehranej prvej svetovej vojny, ani historický účet pravdy, ktorý Maďarom vystavil Trianon. Dokonca v lete 1944, keď to s Maďarskom ako Hitlerovým spojencom už išlo riadne z kopca, zneli z hornej paluby potápačného sa budapeštianskeho Titaniku krajne falošné tóny: „Ešte aj

Lajos Kossuth (1802 – 1894), slovenský odrodilec, vodca maďarskej revolúcie 1848 – 1849. Roku 1849 bol zvolený za prezidenta nezávislého maďarského štátu. Po porážke revolúcie emigroval do Talianska. Stal sa symbolom túžby maďarského ľudu po slobode, ktorú Rakúsko-Uhorsko upieralo iným nárom.

Lajos Mocsáry (1826 – 1916), statkár, politik, publicista. Jeden z mála osvietených Maďarov, ktorý vyznával ideu, že na dosiahnutie samostatnosti Uhorska je nevyhnutná dohoda s nemaďarskými náromi a národnosťami. Bol výrazným odporcом zločinnej maďarizácie.

v tejto bezvýchodiskovej situácii maďarské vládu zdrožovali požiadavku zachovania vedúcej úlohy maďarského národa v Karpatskej kotlinе z titulu svojej duchovnej nadradenosťi“ a blúznili o obrane „tisícročných hraníc“ (M. Potemra). Ako povedal „najväčší Maďar“, akademik a osvietenec gróf István Széchenyi: „Môj národ zahynie od pýchy.“ Toto proroctvo vyslovil už roku 1842, keď Maďari ešte len snívali, že raz budú držať opraty Uhorska vo svojich rukách!

Aké dôsledky malo toto blúznenie, je známe. Maďari bojovali za naplnenie týchto veľmocenských snov v oboch svetových vojnách na strane agresora a v oboch prípadoch si dopochodovali po totálnej porážke. Všetky veľkomáďarské vízie utkané na brde predstavy o nadradenosťi Maďarov (kultúrna a integrátorská misia, veľmocenské ambicie) sú príkladom klasického maďarského modelu uvažovania, ktoré vedie do slepej uličky.

„Kultúrna misia“ Maďarov a s ňou súzvuciace ambicie nadvlády a nadradenosťi majú aj ďalšie zaujímavé súvislosti. V o čo väčšom duchovnom kríci sa ocitala maďarská špička (teda ten skutočný „panský národ“), o to rozsiahlejšia bola jej

propaganda. Chrdenie vlastnej, „maďarskej“ pravdy na všetky strany začalo naberáť obrátky už za maďarizácie počas Uhorska. Popri organizovaní konferencií, najmä pre zahraničných činiteľov, Budapešť financovala vydávanie množstva periodík, brožúr, kníh a plagátov, pričom mnohé z nich, písuce naružovo maľované bludy o uhorskem „ostrove slobody“, boli určené výhradne pre zahraničie, napríklad noviny Pester Loyd. V medzivojnovom období chrdenie pokračovalo v duchu revizionistického „nem, nem, soha“ (nie, nie, nikdy – nikdy sa nevzdáme ani piade územia...) a zaplavovalo nielen potrianonské Maďarsko, ale smerovalo aj k maďarským menšinám v zahraničí a západnej verejnosti.

Jedno z dobových svedectiev podáva Ľudovít Bazovský v článku De nobis sine nobis (O nás bez nás): „Nemožno pripustiť, aby noviny z Maďarska k nám dochádzali vôbec, lebo tie sú preplnené stále hnusnými nadávkami a štvanicami proti nám a proti Čechom (...) sú stále preplnené ideami integrity bývalého maďarského kráľovstva, stoja stále v znamení ‚nem, nem, soha‘, keďže sú nedemokratické, neprístupné pravde, ale lživé a nečestné... U nás na Slovensku je toľko maďarských časopisov, že to ani zdaleka nezodpovedá číselnému počtu a pomeru Maďarov, a ak nie všetky, tak v prevažnej väčšine sú udržiavané peniazmi z Maďarska“ (Národné noviny, 10. júla 1921).

Kruté hodnotenie – maďarské noviny sú „nedemokratické, neprístupné pravde, ale lživé a nečestné“. Zrejme to bol posudok objektívny, lebo roku 1908 vyslovil rovnaký postreh aj Scutus Viator: „... maďarská tlač – okrem zriedkavých výnimiek – nemá najmenšie poňatie o fair play.“

Napriek tomu malo toto reakčné, revizionistické a agresívnu zahraničnú politiku uskutočňujúce potrianonské Maďarsko samo o sebe úplne nekriticky skvelú mienku. Národné noviny 9. júla 1921 prevzali z A Nép-u vyhlásenie maďarského ministra zahraničia grófa Apponyho, podľa ktorého „Maďarsko i popri macoškom zachádzaní proti nemu je činiteľom poriadku a pokoja v strednej Európe...“ Uhorsko ako žalár národov, z ktorého utekali emigranti pred biedou a útlakom v státiach, bolo podľa oficiálnej Budapešti „ostrovom slobody“. Potrianonské Maďarsko, predstavujúce sopku revizionistickej a agresívnej nespokojnosti, bolo zas „činiteľom poriadku a pokoja“ a súčasné Maďarsko ako hlavný politický pacient strednej Európy, neustále znepokojujúci svojich susedov nezmyselnou a nebezpečnou požiadavkou „práva na sebaurčenie“ pre maďarské menšiny (hoci medzinárodné právo tento status menšinám nepriznáva), sa prezentuje ako „ostrov mieru“ a garant stability a demokracie v regióne. Časy sa menia, ale recept propagandistickej kamufláže ostáva rovnaký. Opäť treba pripomenúť výrok M. Ivanka: „Cesty maďarskej logiky sú nevyspitateľné.“

Kým o politickej úlohe svojej krajiny si Maďari (v hrubom rozpore so skutočnosťou) systematicky pestujú ten najligotavejší obraz, voči väčšine svojich susedov tradične uplatňujú presne opačnú optiku v duchu klasického maďarského hľadania chýb zásadne mimo seba. Dosvedčuje to aj svedectvo posledného česko-slovenského veľvyslanca v Budapešti (1990 – 1993), hungarofila Rudolfa Chmela: „Netreba si ani zastierať, že Slovensko spolu s Rumunskom a Srbskom sú podľa všeobecného maďarského názoru, výdatne živeného masmédiami i časťou politiky, národy, krajiny, ktorým je vlastný nacjonalizmus, agresívna rétorika...“

Ide to tak ďaleko, že voči niektorým svojim susedom Maďarsko vlastne trvale vedie psychologickú vojnu, pričom toto jedovaté semeno intolerancie u maďarskej verejnosti, odchovanej na sfalšovaných dejinách a povýšeneckej etnocentrickej samolúbosti, padá na naozaj „dobre“ pripravenú pôdu. Opäť nič nové pod budapeštianskym slnkom. Už začiatkom storočia (1908) to postrehla a okomentovala aj ďalšia nestranná osobnosť, škótsky publicista R. W. Seton-Watson (Scutus Viator): „Holá pravda je taká, že Maďari svojim slovanským susedom pripisovali rovnaké pohnútky, aké mali oni sami (...) nazdávali sa, že Slovania musia byť rovnako neznášanliví...“ Tažisko maďarského strachu a intolerancie voči susedom akoby malo základ práve v tom, že Maďari svoje vlastné psychologické a politické úchylky a tendencie (expanzivita, požadovačnosť, vyvyšovanie sa nad druhých) pripisujú „tým druhým“.

Tieto pomýlené reflexy sú, prirodzene, prekážkou na ceste k rovnoprávnemu partnerstvu. Maďarská politika – na rozdiel od rakúskej – ešte stále nedokázala zliezť z veľmocenského koňa a stále trpí pocitom, že práve ona predstavuje vrchné riaditeľstvo Karpatskej kotliny, oprávnené dirigovať okolité štáty. Na ilustráciu ďalší postreh R. Chmela: „Takáto zmes ultimát voči susedom je, pravdaže, vždy trochu iritujúca, nehovoriac o tom, že obsahuje starú vlastnosť maďarskej zahraničnej politiky, akýsi pedagogický syndróm, ktorý používala v kauze Gabčíkovo-Nagymaros i pri prijímaní Slovenska do európskych integračných štruktúr.“

Pedagogický (mentorský) syndróm má aj iné prejavy. Začiatkom deväťdesiatych rokov týždenník Zmena uviedol prekvapivé údaje, podľa ktorých súhrnný náklad všetkých na Slovensku vydávaných novín a časopisov v maďarčine je v prepočte na jedného občana SR maďarskej národnosti dvojnásobný oproti tomu, koľko výtlačkov novín a časopisov v slovenčine pripadá na občana slovenskej národnosti. Ako vidno, história sa opäť opakuje... Maďarský spisovateľ L. Klimits v knihe nazvanej V spoločnom štáte (Madách, Bratislava 1989), ktorá je nadšeným chválospevom, ako skvele sa má maďarská menšina v Československu, okrem iných superlatív uvádzá, že 19 ústredne vydávaných novín a časopisov v maďarčine má jednorazový náklad 504 000 výtlačkov, pričom vychádzajú aj slovensko-maďarské periodiká na okresnej úrovni (9 titulov, náklad 17 200) a z Maďarska sa dováža ďalších 9 titulov.

Ani to však nie je všetko. Z členských zoznamov spisovateľských organizácií na Slovensku sa dá vyrátať, že kým jeden slovenský spisovateľ pripadá zhruba na 9600 Slovákov, jeden maďarský spisovateľ na 5900 Maďarov žijúcich na Slovensku. Ak sa pritom vezme do úvahy očakávaný pravdepodobný pokles počtu obyvateľov hlásiacich sa k maďarskej národnosti pri sčítaní ľudu roku 2001 (postupom sebauvedomovacieho procesu Rómov), potom vychádza, že maďarská komunita má v SR dvojnásobne vyššiu hustotu spisovateľov ako slovenská.

V tejto súvislosti hodno opäť pripomenúť nesmierne množstvo sťažností potrianonského Maďarska na bývalé Československo adresovaných najmä Spoločnosti národov, záplavu maďarských sťažností, výziev a petícii zadunajských i tunajších Maďarov proti údajným krivdám, za svoje požiadavky, proti Gabčíkovu, jazykovému zákonu, za tlmočníkov (po rokoch učenia sa štátnemu jazyku), za povýšenie maďarčiny na druhý úradný jazyk štátu atď. O sústavnom zaplavovaní internetu

a bombardovaní e-mailových adres významných západných politikov skupinami podobnými tej, ktorú viedie pán Béla Lipták, už ani nehovoriac.

Vyvyšovanie sa nad svojich susedov, ich neustále poučovanie s ani príliš neskryvanými ambíciami hrať v Karpatskej kotline prvé husle ako regionálna veľmoc, ktorá je tou pravou zárukou demokracie a stability – to všetko sú dodnes vitálne motívy budapeštianskej politiky, ktoré sa rôznou mierou objavovali tak za Antallovej, ako aj za Hornovej a Orbánovej vlády. Za roky 1990 – 1993 o tom poskytol celý rad svedectiev R. Chmel:

„Maďarské oficiálne kruhy sa zväčša domnievajú, že Maďarsko by malo reprezentovať v Rade Európy záujmy celého regiónu...“ (február 1991).

„.... v podstate polovica západného kapitálu smerujúceho do krajín strednej a východej Európy zakotvila práve v Maďarsku“ (júl 1991).

„Navyše Maďarsko prvé pochopilo spomedzi všetkých bývalých socialistických krajín svoje geografické prednosti a začalo veľmi účelne licitovať, aby v očiach Západu získalo štatút onej „vyhliadkovej veže, z ktorej sa dá dovidieť na nedozerné trhy smerom k Uralu a ešte aj za ním“ (júl 1991).

Maďarský minister zahraničia G. Jeszenszky (z rodiny pochádzajúcej zo Slovenska) sa vyjadril, že Maďarsko v otázke vodného diela zastupuje aj záujmy Slovenska (máj 1992).

Chmel pripomenuľ aj Antalov mýtus o „ostrove stability uprostred nepokojej stredo-východnej Európy“ (september 1992) a prerokúvanie zásad maďarskej bezpečnostnej politiky v parlamente, pri ktorom „sa nepodarilo presadiť jednoznačnú formuláciu o tom, že Maďarsko odmieta akúkoľvek – teda nielen násilnú – zmenu historicky vytvorených hraníc v našom regióne“ (marec 1993).

V júni 1990 vtedajší premiér József Antall vyvolal oprávnené pobúrenie svojim výrokom, že sa v duchu cíti byť premiérom pätnástich miliónov Maďarov (hoci Maďarsko má len 10 miliónov obyvateľov) a v decembri 1992 podpredseda zahraničného výboru György Csóti zdôraznil v podstate to isté, keď povedal, že maďarská zahraničná politika musí vždy myslieť na pätnásť miliónov Maďarov.

Rudolf Chmel to komentuje: „Tu je teda expressis verbis formulovaná oficiálna doktrína spojitosťi otázky hraníc a menšín. To v situácii Maďarska znamená predovšetkým symbolickosť vo vzťahu k hraniciam, ktoré obývajú na druhej strane maďarské menšiny.“ A dodáva, že menšiny a hranice sú „klúčové pojmy maďarskej zahraničnej politiky od roku 1990“.

Mimočodom, takéto zjavné a destabilizačné zasahovanie do vnútorných vecí susedných štátov (vyhlásením zodpovednosti za Maďarov aj mimo hranic Maďarska), hrubo odporujúce okrem iného princípom helsinského procesu, je zakotvené aj v maďarskej ústave. A čuduj sa, svete, nikto za to neposiela do Budapešti demarše. Táto pomýlená tolerancia Európy voči Maďarsku je spoluzodpovedná napríklad aj za to, že Maďari ani za osemdesiat rokov (od Trianonu) nedokázali v plnej miere pochopiť a prijať svoju novú historickú pozíciu a zmieriť sa s postavením neveľkého národa. Ak by napríklad nemecký parlament držal pri výročí Versailleskej zmluvy minútu ticha, bol by z toho prinajmenšom celoeurópsky škandál. Keď to bežne robí maďarský parlament pri výročiach Trianonu, Európa pri týchto budapeštianskych revanšistických resentimentoch nepochopiteľne mlčí...

SIEDMY (SEBA)KLAM:

MAĎARI SI V DEJINÁCH VYTRPELI VIAC AKO INÉ NÁRODY, PRETO MAJÚ NÁROK NA NADSTANDARDNÉ PRÁVA A OCHRANU, POTREBUJÚ OSOBITNÝ PRÍSTUP. KRIVDÁM A OHROZOVANIU MAĎAROV STÁLE NIE JE KONIEC, NAJMÄ ZO STRANY SUSEDOV, PRETO MAĎARI OPRÁVNENE POTREBUJÚ TRVALÚ A ROZSIAHLU POMOC (ÚVERY, PRIVILÉGIÁ...) A STÁLE OBNOVOVANÉ ZÁRUKY - DE FACTO ZÁRUKY ICH ZACHOVANIA A BUDÚCNOSTI. TEJTO POMOCI, NADPRÁV A ZÁRUK NIKDY NIE JE DOSŤ, ČO JE OBJEKTÍVNYM DÔVODOM NA TRVALÝ MAĎARSKÝ POCIT OHROZENIA A CHRONICKÚ NESPOKOJNOSŤ.

PRIVILEGOVANÉ OBETE

Osobitnú zmienku si hned teraz zaslúži slovo objektívny, ktoré maďarská propaganda rada a často používa i zneužíva. Menovite na označenie rýdzej subjektivity.

Máloktočný národ sveta má také protirečivé sebahodnotenie ako Maďari. Kým vo vyjadreniach politikov a ideológov zjavne prevažuje seba preceňovanie (národ so skvelými tradíciami a veľkým historickým poslaním, garant mieru a stability, ambícia hrať úlohu regionálnej veľmoci a viesť iných), množstvo výpovedí iného, menej oficiálneho druhu má presne opačný charakter. Zaznieva z nich pocit ohrozenia a krivdy, obmeny známej Petőfiho tézy o „úbohom národe“. Väčšina aj súčasných maďarských spisovateľov tlmočí hlbinný pocit maďarskej duše, že v dejinách fahala skôr za kratší koniec.

Úporná snaha Maďarov zaujať oveľa väčší priestor (populáciou, vojensky, hospodársky i kultúrne), než na aký im stačia sily, kráča s nimi v dejinách ako ich verný tieň. Snaha expandovať má byť riešením chronického maďarského pocitu bezperspektívnosti. S tým úzko súvisí aj pocit dejinnej osamelosti (Ázijčici medzi Európanmi, Ugrofini medzi Slovanmi) v etnický a jazykovo odlišnom prostredí, strata etnickej a kultúrnej autochtonnosti a celkový strach z vyspelejších a vitálnejších susedov, umocňovaný podozrievaním ich z expanzívnych úmyslov. Jeden z renegátov si v budapeštianskej tlači ešte za čias Uhorska sám odpovedal na otázku, čo je príčinou expanzivity maďarstva: „Hľadá garancie svojej vlastnej budúcnosti!“

Toto úporné hľadanie a vymáhanie garancií na maďarskú budúcnosť má tie najrozmanitejšie podoby. Po novembri 1989 maďarskí politici pôsobiaci na Slovensku rozvinuli veľký zápas za najrozličnejšie i viacnásobne fixované právne záruky menšinových práv. „Životne dôležitými“ boli pre nich nové a nové garancie aj na práva, ktoré už v praxi dávno reálne fungovali. A keď sa tak stalo, bolo treba „poistiť“ všetko i medzinárodne. Do tohto prúdu pseudoargumentácie spadá celý rad aktivít a dobových tancov okolo Rámcového dohovoru, zákona o používaní jazyka národnostných menšín, charty menšinových jazykov a naostatok – no nie s najmenšou prioritou – v európskom práve bezprecedentný zákon o zahraničných Maďaroch, ktorý v duchu na Slovensku odskúšanej akcie Alapcel (Základný cieľ) bude zabezpečovať oficiálne podplácanie rodín za hranicami Maďarska, aby

dávali deti predovšetkým do maďarských škôl. S tým súvisí aj evidentný program ustavičného unavovania verejnej mienky doma i v zahraničí – znova a znova a už dlhé roky sa medializujú ďalšie a ďalšie požiadavky.

Keby sme však vo svetle historických faktov mali nájsť skutočnú krivdu, nájdeme ju celkom na úsvite písaných dejín, keď lúpeživí Maďari boli proti svojej vôle nútene usadiť sa, prijať namiesto kočovného poľnohospodársky spôsob života, čiže vyspelejšiu technológiu spolu s jej staroslovenskou odbornou terminológiou, museli sa teda mnoho učiť – namiesto lúpenia pracovať a komunikovať o nových problémoch. Museli takisto proti svojej vôle meniť náboženstvo. Proti tomuto vlastnému civilizačnému pokroku sa vzbúrili a povstali, čím zaznamenali v Karpatskej kotline zrejme prvú „občiansku“ vojnú. Dnes svoje oneskorené pokresťančenie v rámci bezbrehej propagandistickej lži samozrejme vydávajú za úžasnú prednosť.

Pri tomto násilnom scivilizúvaní museli naozaj trpieť. Lenže tým sa preukázateľné maďarské utrpenie viac-menej končí. Maďarská duša, ktorá nenachádzala k sebe klúč, po stáročia zavaňovala svojimi problémami a komplexmi mieru-milovných susedov. A pokial sa to reprezentantom tzv. maďarstva darilo, za maďarské ciele prelievali krv iní, v maďarských očiach menejcenní Nemáďari. Keď sa pri maďarskou dušou vyvolaných krviprelievaniach stala ujma Maďarom, vnímali sa ako superprivilegované obete, čo by sa dalo ozrejmiť na sociálno-psychologickej analýze príbehu maďarského fašizmu, ktorý sa dnes úspešne pretransformoval do toho, čo súčasný maďarský politológ Gábor Tamás nazýva postfašizmom – Orbánova vláda viac či menej podporovala Haidera a Berlusconihu, preveľmi jej vyhovovalo znovuožívanie fašizmu v jeho kolískach (G. Tamás: Berlusconi, Haider a postfašizmus, SME, 22. mája 2001). Najlepšie však prelievanie cudzej krvi a utrpenie iných, neľudí-nememberov, preukazuje genéza internacionálnej pomoci v strednej Európe.

INTERNACIONÁLNA POMOC - ZDROJ NEŠŤASTÍ

Roku 1547 vyvrcholil v Karpatskej kotlinе dovtedy nepoznaný proces. Na riešenie vnútropolitického sporu s habsburskou Viedňou si maďarská šľachta prizvala cudzu veľmoc, svojich etnicky príbuzných Turkov, Osmanskú ríšu. Tieto fakty si možno polahky overiť v Encyklopédii Slovenska (Bratislava, Veda 1982, VI. diel T-Ž, s. 507 – 508).

Roku 1505 tzv. národná strana stavov vyhlásila za kandidáta na uhorský trón Jána Zápoľského. Inými slovami, maďarská duša chcela, ako vždy, viac moci a za každú cenu, takmer či doslova za cenu samovraždy či vlastizrady vlastného štátu. Roku 1527 teda prepukla pustošivá občianska vojna a o 20 rokov neskôr Turci, pozvaní Izabelou a jej prívržencami v boji proti zákonnému kráľovi Habsburgovi Ferdinandovi I., donútili viedenský dvor k ponižujúcemu prímeriu a rozdeleniu Uhorska na tri časti, z ktorých Sedmohradsko so Zápisim pripadlo Izabelinmu synovi Jánovi Žigmundovi ako vojvodstvo vazalsky závislé od Osmanskej ríše.

Za internacionálnu pomoc sa vždy fažko platí, najmä vlastnou suverenitou. Turci nezostali a nezastali v Transylvánii, ale postúpili až pod Viedeň, sám Budín sa stal sídlom osmanskej provincie a fažisko maďarskej kultúry sa nútene prešťahovalo na sedmohradský kniežaci dvor. Utrpenie mnohých etník sa opakovalo aj pri ďalších svetových kataklizmách, ktoré aktívne spoluiniciovala aj spolu-vyvolávala chorobná, až choromyselná maďarská politika – pri prvej a druhej svetovej vojne.

Mechanizmus internacionálnej pomoci sa stal bežným inštrumentom maďarskej politiky. V tomto zmysle jej poslúžil aj Adolf Hitler, aj Leonid Brežnev, ktorého práve János Kádár presvedčil, aby roku 1968 „internacionálne pomohol“ nenávidenému Československu. Model postupu sa opakuje: Izabelini emisári našli cestičky k sultánovi a pozvali ho do Transylvánie. Miklós Horthy a jeho blízki spolupracovníci (M. Kozma, Gy. Gömbös, I. Héjjas a iní) cestičku k Hitlerovi hľadať nemuseli, veď bol v istom zmysle ich žiakom, k moci sa dostal až štrnásť rokov po ustanovení prvého fašistického režimu na svete v rokoch 1919 – 1920 v Maďarsku. Nasledovala Viedenská arbitráž, súčasť Mnichovského diktátu, a vojenský vpád na východné Slovensko v marci 1939. Husársky kúsok sa podaril Kádárovi, ktorý použil vlastne ideológiu proletárskeho internacionálizmu na dosiahnutie tradičného fašistického, nacionalistického a šovinistického cieľa. V súčasnosti Budapešť pracuje na tom istom modeli – tentoraz jej tú istú Hitlerovu hranicu z konca 30. rokov pomáha obnovovať Washington a Brusel, samozrejme, so súčasnou rétorikou ľudských práv. Ide v poradí o minimálne štvrtú internacionálnu pomoc. Zakaždým sa mení iba rétorika, cieľ uspokojuje neuspokojiteľnú maďarskú dušu ešte po stáročia ten istý. Klúč k sebe samej jej chýba, preto siaha čoraz návykovejšie po droge moci.

ZLOČINY PROTI ĽUDSKOSTI A NEMAĎAROM

Nástrojom nových a nových neštastí v strednej Európe a otrokom chorobných ambícií politikov s „ideálmi“ prinajmenšom z 19. storočia sa nie celkom vlastnou vinou stal maďarský národ. Jeho politickí vodcovia boli takmer bez výnimky zvodcami, patrili do tzv. panského národa, ktorému sa však pomocou prefikanej šovinistickej propagandy zakaždým podarilo sfanatizovať masy.

Na tieto pogromy krvavo doplácali Nemáďari, viac-menej dodnes označovaní oficiálne za nememberov, neľudí. Dokazuje to okrem iného ignorovaný zákon o zastúpení Nemáďarov v parlamente. Z tohto hľadiska vladne súčasná moc dlhodobo a bez zaváhania protiústavne, ale šovinistická až rasistická jednota prevládajúcich politických sôl je skalopevná.

Zločiny maďarskej štátnej moci proti Nemáďarom v 19. storočí rekapitulujú na tisícoch strán vo viacerých knihách Scotus Viator a Daniel Rapant a v mnohých článkoch s medzinárodným ohlasom Björnsterne Björnson. Medzi najdrastickejšie patrí policajné mučenie rumunských rolníkov a deportácie slovenských detí na pomádarčenie. Bohato je zdokumentovaný masaker v Černovej začiatkom 20. storočia.

Za prvej i druhej svetovej vojny maďarskí velitelia vedome vyvražďovali nemáďarské vojenské a pracovné oddiely. O vyvražďovaní Židov touto metódou za Horthyho existuje kniha Od Dunaja po Don od I. Kossu. Prvý protižidovský zákon v strednej Európe bol prijatý v Budapešti roku 1920. P. Johnson v Dejinách židovského národa uvádza, že v Maďarsku zavraždili 21 747 Židov a 596 260 ich deportovali. Celkovo za Horthyho zahynulo okolo 40 tisíc Židov. Obraz Horthyho ako ochrancu Židov nemá preto opodstatnenie. Obete dvoch pokusov o ozbrojenú okupáciu Slovenska sumarizuje kniha Karola Medveckého Slovenský prevrat (1930) a zborník dokumentov Krvácajúca hranica (2. vydanie 1994).

Okrem týchto rafinovanejších metód etnického čistenia maďarského územia medzinárodné opovrhnutie vyvolali dve ohavné udalosti. Masová poprava v Kragujevci roku 1918 (spoločné dielo rakúskej a maďarskej vrchnosti) a masové vraždenie v Novom Sade roku 1941 na priamy písomný rozkaz vojnového zločinca M. Horthyho. Stovky plávajúcich nemáďarských mŕtvol v Dunaji nemajú pravdepodobne obdoby. Inak povedané, v strednej Európe trpeli prevažne Nemaďari a ich mučiteľmi a vrahmi boli predovšetkým sfanatizovaní maďarskí žandári a velitelia.

V 20. storočí bolo Slovensko prepadnuté minimálne sedemkrát. V rokoch 1918, 1919, 1938, 1939, 1944, 1945 a 1968. Agresormi boli predovšetkým Maďari. Obetami koloniálnej ideológie Budapešti Slováci, Židia, Rómovia, Rumuni, Nemci a menšie etniká. Z útlaku sa emigrovalo, útlaku sa prispôsobovalo, aj bezpodmienečnou asimiláciou detí v „najväčšom maďarskom priemysle“ – vo výrobe asimilantov v školách. Etnické a jazykové čistenie maďarského územia trvá a víťazi.

Samozrejme, za chorobnú politiku platili utrpením aj Maďari. Tieto obete sú však neporovnatelné s doteraz uvedeným letmým prehľadom. Siedmy (seba)klam je spomedzi všetkých možno najdôležitejší, lebo ním vrcholia historické a sociál-nopsychologické aspekty predchádzajúcich šiestich lží. Siedmy (seba)klam predstiera morálku, no v skutočnosti je perverziou morálky. Presviedča agresora, že je obefou. Týmto vrcholí orwellovská prax maďarskej propagandy. Zámena dravca za korisť, dobra za zlo, negovanie prazákladnej hodnotovej orientácie...

Maďarski žandári, nyilaši, szabadčapatoši, teroristi, vrahovia a otrokári, oficiálne trénovaní sadisti a fašisti... tí všetci majú byť symbolicky rehabilitovaní, ako zločinec János Esterházy. Kde sa len vlas skrivil na hlave Maďarov, tam má trpieť celý svet. A kde maďarská ruka masovo vraždila, tam sa vlastne nič nestalo.

Ani táto amorálna forma propagandy, resp. kontrapropagandy doteraz nebola adekvátnie pomenovaná. Takže treba humanisticky nekompromisne povedať, že – ide o typ fašistickej kontrapropagandy. Aj v tomto vrchole amorálnosti možno zvažovať, či je objavom fašistov nemeckých, alebo maďarských. Veď po masakri v Černovej išli do väzenia obete, nie páchatelia!!! Nie vrahovia, ale ich obete.

Aký je praktický zmysel tejto amorálnosti? Zopakujme si siedmy (seba)klam ešte raz: Maďari si v dejinách vytrpeli viac ako iné národy, preto majú nárok na nadštandardné práva a ochranu, potrebujú osobitný prístup. Krivdám a ohro-

zovaniu Maďarov stále nie je koniec, najmä zo strany susedov, preto Maďari oprávnene potrebujú trvalú a rozsiahlu pomoc (úvery, privilegia...) a stále obnovované záruky – de facto záruky ich zachovania a budúcnosti. Tejto pomoci, nadpráv a záruk nikdy nie je dosť, čo je objektívnym dôvodom na trvalý maďarský pocit ohrozenia a chronickú nespokojnosť.

Áno, aj v tejto amorálnosti ide zase len o peniaze a o moc. Rasisticky sa reflektujúci „panský národ“ sa so svojou sebaoklamanou dušou presne tak, ako to uvádza I. Bibó vo svojom apelativnom texte, ktorý napísal počas udalostí roku 1956, má stať bezmála ústredným problémom socialistického tábora, kapitalistického sveta Západu i tzv. tretieho sveta a celého sveta vôbec. Dobreže nie celého vesmíru. Z choroby maďarskej duše sa exhibicionisticky robí celosvetová záležitosť.

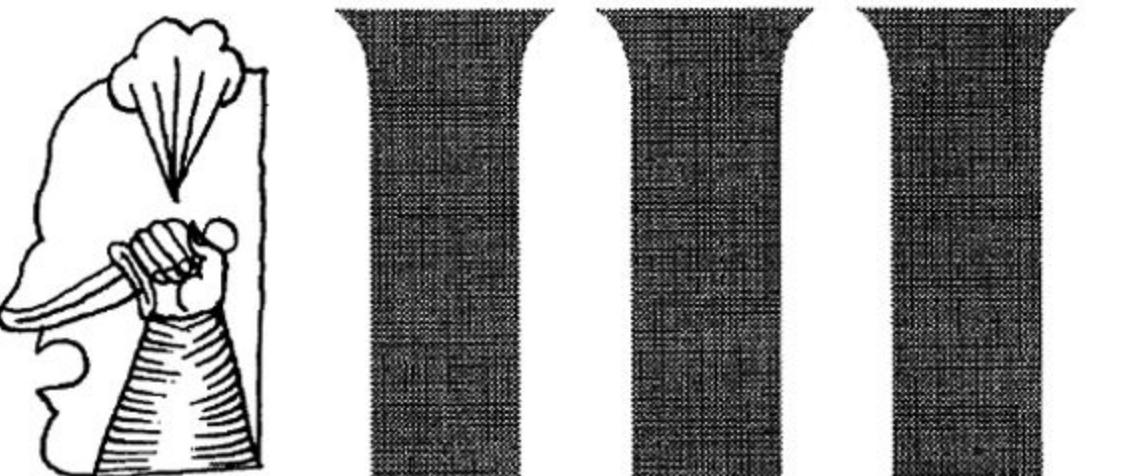
Agresívnej propagande na základe amorálneho siedmeho (seba)klamu sa v najnovšej súčasnosti pozoruhodne darilo a Budapešť s bezostyšne natrčenou dlaňou predbehla všetky transformujúce sa krajinu v objeme získaných západných investícii i zahraničného dlhu. Nie je zrejme náhoda, že bývalá veľmoc Turecko dnes spolu s Maďarskom patria k najzadlženejším krajinám Európy. Je v tom skrytý ďalší zábavný rozpor – chcú sa hrať na regionálnu veľmoc. Ani pri využívaní poskytnutej pomoci sa nesprávajú korektnie. Časť pôžičiek používajú na nacionalistické ciele – pomníky, oslavu, propagandu... Tým sa koleso zadlženosťi viac a viac roztáča. Túto techniku, zdá sa, prevzali od istých židovských kruhov. Ale aj za know-how sa odvádzajú po svojom. Historik G. Jeszenszky sa na jednej z takýchto osláv s arogantnou bezočivosťou a šovinistickou bezcitnosťou opovážil použiť nerovné a neopodstatnené porovnanie s holokaustom, čo vyvolalo prudký odpor nielen u Židov.

Dlh, finančné i morálne, majú istú vlastnosť, ktorá z nich robí aj výchovný prostriedok. Platia sa z nich úroky a časom sa musia tou či onou formou splatiť.

DUŠA BEZ KĽÚČA?

Na záver analýzy (seba)klamov sa vráťme k metaforickému obrazu maďarskej duše, ktorá nevie nájsť k sebe kľúč, pretože ho ukryla prinajmenšom za sedem hlavných (seba)klamov. A tu ju zase raz čaká skutočné utrpenie – nápoj pravdy bude maďarskú dušu bolief. Niet však inej cesty. Do budúcnosti, do spoločnej budúcnosti v strednej Európe sa nedá kráčať s ilúziami, ktoré odporujú faktom, pravde, morálke a proklamovanému humanizmu ako základnej európskej hodnote, ktorú práve vyčíňanie maďarskej nespratnej politiky toľko ráz v mene bludnej národnostnej ideológie pošliapavalo a pošliapalo.

Maďarský národ si zaslúži lepšiu budúcnosť ako byť nástrojom nových nešťastí v strednej Európe a otrokom chorobných ambícií politikov s „ideálmi“ prinajmenšom 19. storočia. Zrušenie samovázby maďarskej duše a morálne vyrovnanie so susedmi-obefami možno odkladať – ale nie odložiť. Kľúčom je pravda.

KULT NÁSILIA A NÁSILNÍKOV

SUSED – AGRESOR

BILANCIA AGRESIE

BLUDNÝ LET TURULA

KULT NÁSILIA A NÁSILNÍKOV

SUSED – AGRESOR

Mráz prichádza z juhu. Z Maďarska nemožno za celú história zaznamenať ani jediný pozitívny susedský krok. Agresie, deportácie detí, nedodržané sľuby a zmluvy, nezaplatené reparácie, vraždy, cintorín menších, ukradnuté a nevrátené kultúrne pamiatky...

„Najväčšie položky na nevyrovnanom účte s našimi pobratimami a susedmi sa viažu k Maďarsku. Dávnejší súpis udáva 503 položiek, čo je len časťou toho, čo Maďari získali, vzali, vyrabovali, vypožičali, nakradli. Bezmála dve desiatky gotických oltárov, zlaté kódexy, unikátny sarkofág zo štrnásťeho storočia z kláštorného kostola v Sv. Beňadiku, blatnický zlatom platovaný meč z čias Veľkej Moravy, poklady vykopané na Slovensku, keltský zlatý nákrčník (torques) z Myjav, obrazy, sochy, náhrobné kamene, relikviár (herma) z pozláteného plechu, zdobený drahými kameňmi, vzácné nálezy z Púchovskej skaly, mestská kniha Rajca, písaná v slovenčine, staršia ako známa Žilinská kniha, zbierka mincí z Kremnice, ktorú zozbieran kremnický numizmatik, zbierka Matice slovenskej ulúpená po jej zatvorení, ale aj mnohé antropologické unikáty nájdené na Slovensku – to je iba malá ukážka z toho všetkého, čím sa dnes popri svojich artefaktoch pýšia maďarské múzeá...“ (V. Ferko, Zákon smotany).

Trianonská zmluva v článku 11 prikazovala maďarskému štátu vrátiť kultúrne a historické pamiatky. Maďari jej ustanovenie nesplnili. Oni sami by z takejto kauzy urobili masmediálny ohňostroj a jej genézou by zaplavili Štrasburg, Brusel i Washington.

Naši politici pokorne čušia, ukradnuté kultúrne pamiatky, ba ani zločiny, za ktoré by sa predstaviteľia Maďarska mali svetu a Slovensku ospravedlniť, nespomenú ani slovom. V tomto sú si rovné koaličné i opozičné strany vrátane cirkvi.

A tak sa stalo nevyhnutnosťou, aby záujmy Slovenska obhajovali či aspoň pri-pomíinali – jednotlivci.

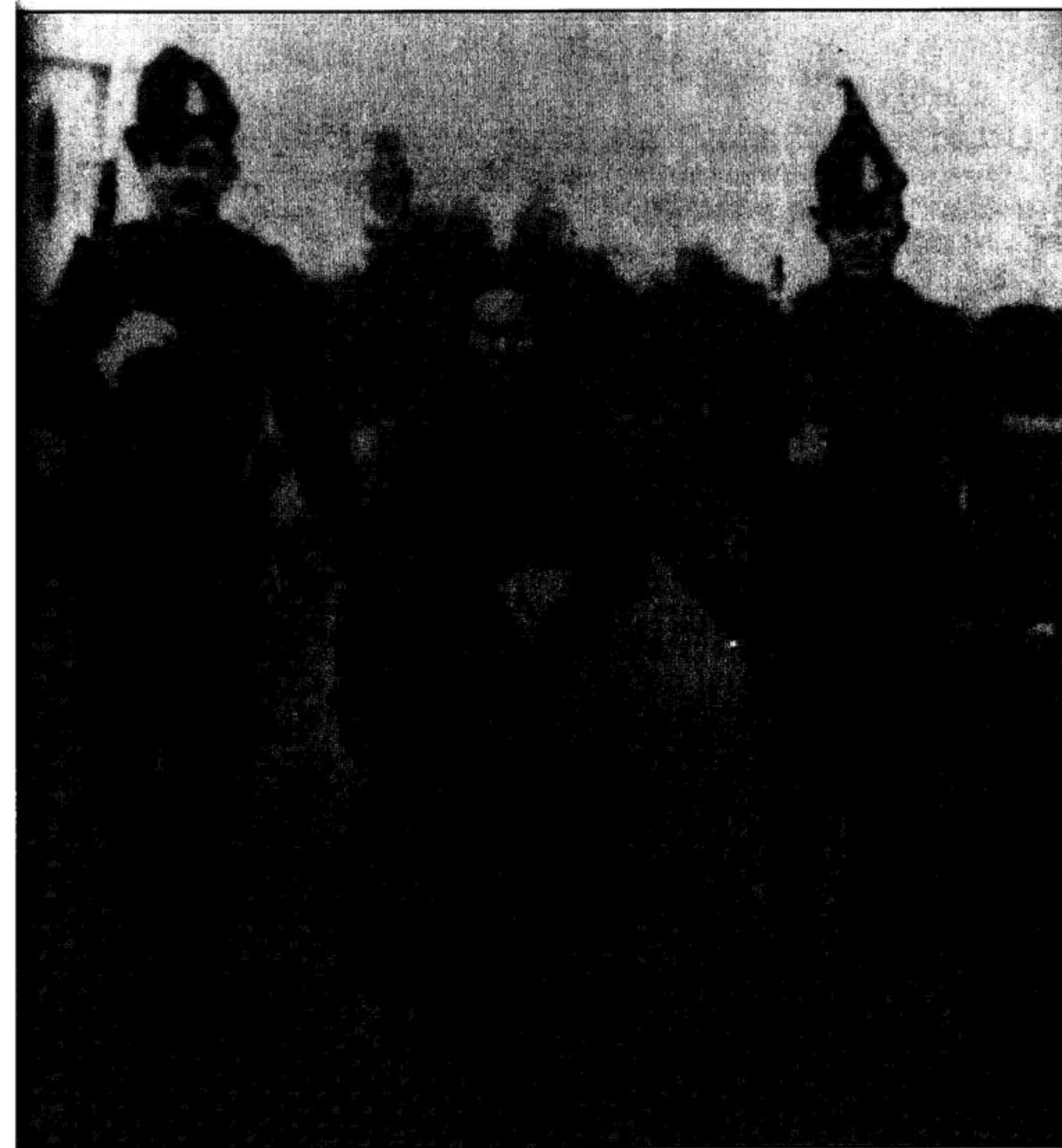
Publicista V. Fábry sa pýta: „Nemala by sa však ospravedlniť práve maďarská vláda Slovákom za krvavé potlačenie revolučného povstania v rokoch 1848 – 1849 a za následné perzekúcie jeho vodcov Štúra, Hurbana a Hodžu? Nebolo by vhodné a správne, aby sa maďarská vláda ospravedlnila za zatvorenie Matice slovenskej roku 1875, za likvidáciu jej majetku, z ktorého zriadila organizáciu FEMKE na odnárodňovanie slovenských detí, a za zrušenie troch slovenských gymnázií a pomádačovanie banskobystrického gymnázia?“

Dôvodom na ospravedlnenie sa slovenskému národu je aj násilné uplatňovanie národnostného zákona Uhorského snemu z roku 1868, podľa ktorého sa mal dosiahnuť stav, že existuje iba „jednotný uhorský národ“, a v záujme toho sa Slováci násilne asimilovali. Za zmienku a ako dôvod na ospravedlnenie sa Slovákom stojí aj uplatňovanie zákona Uhorského parlamentu z roku 1897 o zavedení maďarských názvov obcí na celom území Slovenska (Felvidéku), dôsledky čoho pocítujeme dodnes.

Maďarskí žandári odvádzajú Andreja Hlinku. 26. jún 1906.

Nemala by sa maďarská vláda ospravedlniť aj za krvavý masaker v Černovej roku 1907, ktorý zburcoval svedomie kultúrnej verejnosti aj v zahraničí? Kedy sa maďarská vláda ospravedlní Slovensku, najmä tej časti obyvateľov, ktorí boli postihnutí okupáciou južného Slovenska na základe Viedenskej arbitráže roku

Maďarskí žandári odvádzajú rolníčku z Černovej do väzenia v Ružomberku.

1938, za masaker v Šuranoch v decembri 1938, za bombardovanie Spišskej Novej Vsi, vojenskú okupáciu časti východného Slovenska roku 1939 a maďarskú spoluúčasť pri potláčaní SNP?

A konečne, nemala by sa maďarská vláda ospravedlniť i za viac ako poldruhoročný útlak Slovákov, ktorý sa na území dnešného Slovenska po rokoch 1918 – 1919 skončil, ale na území Maďarska pokračuje do dneška?"

Mlčanie v tejto zásadnej veci a rafinovaná kontrapropaganda majú dlhú tradíciu, ktorú možno označiť iba ako profesionálny šovinizmus.

Každý národ má svoje posvätno...

SLOVENSKO

*Srdce Európy
I jej svedomie
Kolíska slovienskeho písma
Más krstných otcov v nebi:
Cyril a Metod s Gorazdom v dávnošere
zaslúbili ľa viere.
Bez nich si mohlo i nebyť.
Neskláňaj šiju pred nátlakom.
Podrž si právo veta.
Táto zem je svätá.*

ZLATA SOLIVAJSOVÁ

BILANCIA AGRESIE

Túto knihu venujem slovenskej a maďarskej mládeži v nádeji, že sa stanú dobrými susedmi. Slovenské posvätno, sacram, sa však zatiaľ u nášho južného suseda nerešpektuje. Naopak, sakrifikuje sa kult násilia a násilníkov. „Vojny sa začínajú v učebničach dejepisu,“ napísal básnik Štefan Moravčík. Mladých Maďarov týmto smerom orientuje školstvo i štát.

Žijú vedľa nás i s nami a väčšina z nich chce kráčať spoločnou cestou. K demokracii, prosperite, do integrovanej Európy. Zhoda však panuje iba vo vysokom nebi týchto najvšeobecnejších ideálov. Pod ním leží hrboľaté pole slovensko-maďarských vzťahov, zaburinené pahýlmi starých krívdiel i celkom nových boľavých sporov. Odkiaľ pochádzajú zlé zaklinadlá, kde sú ich korene? Očividne hlboko v dejinách, o čom svedčí aj ich úporná životaschopnosť.

Značná časť maďarskej inteligencie akoby duchovne uviazla v pasci vlastných dejín. A ostane v nej dovtedy, kým si to sama a poriadne nahlas neprizná. S nohami v okovách a s hlavou v oblakoch sa nedá vykročiť dopredu, výsledkom je okrem iného efekt známy ako „depresívny národ“. Nepomôže iné, iba začať riediť ópium namiešané z vlastných dejín a zostúpiť na sice hrboľatú, ale pevnú zem reality, na územie faktov.

Začnime stručnou inventúrou slovensko-maďarskej „susedskej bilancie“ hoci len za posledné, 20. storočie.

Do roku 1918 krutá maďarizácia Slovákov v rámci Uhorska, väznenie hoci aj za piškanie slovenskej pesničky, masaker v Černovej (15 mŕtvych, asi 70 ranených).

Roku 1918 všemožné pokusy Budapešti a jej verných zabrániť začleneniu Slovenska do vznikajúceho Československa. Maďarské vojsko a maďarsko-židovské gardy na stovkách miest na Slovensku mučili a vraždili slovenských obyvateľov – v Trnave, Vysokej nad Kysucou, Siladičiach, Nemšovej, Modrovke, Veľkých Kostoľanoch, Dubovanoch, Kocuriciach, Východnej, Slatine, Žarnovici, Urmíne,

Vraždenie Slavianov
V RAKÚSKO-UHORSKU.

Niekoľko obrázkov z boja za našu svobodu.

CENA 50 CENTOV

Krončadiel popravy deviatyň Slovanov skrz maďarských horvátorov.

Vydala Slovenská Liga v Amerike.

Printed by P. Jazerník & Co., 628—30 Grant Street, Pittsburgh, Pa.

Faksimile titulnej a zadnej strany brožúry, ktorú vydala Slovenská liga v Amerike. Brožúra obsahuje dvanásť dokumentárnych fotografií, ktoré aj po desaťročiach vyvolávajú zimomriavky. Brutálny teror – taká bola odpoveď rakúsko-uhorskej vrchnosti na zákonité požiadavky Slovanov.

Majcichove, Chtelnici, Hriňovej, Málinci, Novom Meste nad Váhom... Obete na životoch dodnes nie sú zratané.

Z Budapešti bol organizovaný aj štrajk železničiarov (3. 2. 1919), streľba a popravy. Počet mŕtvych, bilancia dodnes nevyčíslená dôsledne, ešte čaká na odbornú systematickú summarizáciu...

Roku 1919 útok Červenej armády komunistickej Maďarskej republiky rád na Slovensko. Opäť množstvo mučených a zabitých slovenských civilov, ktorých počet nie je presne vyčíslený. Popravy v Leviciach, Kálnici, Detve, Kňažiciach pri Vrábľoch, v Rimavskej doline, Hermanovciach, Muráni... Násilnosti boli na mnohých miestach spojené s rozsiahlym rabovaním a drancovaním. Obranné boje si vyžiadali na československej strane takmer 3000 ranených, 964 vojakov padlo. Nestačil počet mŕtvych. Väčšinu pomníkov čs. legionárov Maďari zlikvidovali, nestoja dodnes.

Roku 1920 bola uzavretá mierová dohoda v Paríži, podľa ktorej bola povinná ochrana menšíň. Praha a Bratislava dohodu dodržali, Budapešť nie. Výsledok – zlikvidované menšiny vrátane nemeckej... Napriek tomu si Maďarsko dokázalo v Európe získať povesť krajiny liberálnej voči národnostným menšinám,

Slovensko sa „teší“ skôr opačnej povesti, hoci v menšinových právach nesporne patrilo a patrí k európskej špičke. Maďarsko tak bolo vlastne medzinárodne odmenené za bezohľadnú asimilačnú politiku, Slovensko je, naopak, trestané za toleranciu a veľkorysosť voči menšinám, osobitne voči menštine maďarskej. Nebezpečný precedens.

Roku 1938 sa podarilo nemeckému diktátorovi Adolfovi Hitlerovi rozbiť Česko-slovenskú republiku, v čom mu Maďarsko aktívne pomáhalo. Zneužilo pritom maďarskú menšinu v ČSR ako piatu kolónu. Maďarsko sa vtedy chcelo zmocniť celého Slovenska, nakoniec sa mu podarilo získať približne päťtinu ($10\ 390\ km^2$) slovenského územia! 1. novembra 1938 vtrhli maďarské vojská na slovenské územie a touto ďalšou maďarskou vojenskou inváziou v 20. storočí sa začala šesťročná okupácia južného Slovenska.

Maďarská okupácia 1938 – 1945 priniesla južnému Slovensku prudký pokles životnej úrovne a sotila ho do oveľa nedemokratickejších pomerov, než aké panovali vo vtedajšej ČSR. Z juhu vyhnali alebo muselo ujsť asi 100 tisíc obyvateľov, prevažne Slovákov a Čechov, väčšina pritom prišla o značnú časť svojho majetku (A. Marko – P. Martinický, Slovensko-maďarské vzťahy, 1996). Zrušili 424 slovenských škôl. Napriek oficiálnym zárukám, ktoré dala Budapešť, boli Slováci počas okupácie vystavení ponižovaniu, šikanovaniu a otvorenému teroru, obete sumarizuje kniha Krvácajúca hranica. Zahynulo aj asi 27 tisíc juhoslovenských Židov.

Maďarskí honvédi a žandári bez zábran strieľali do slovenského obyvateľstva. V roku Viedenskej arbitráže (1938) zastrelili v Šuranoch devätnásťročnú Máriu Kokošovú. Zámienka – veriaci po polnočnej omši spievali slovenskú hymnu. Sedem Šurancov zranili, vyše 30 mužov a žien zatkli.

Na Tri krále v obci Čechy pri Nových Zámkoch zastrelili 30-ročnú Katarínu Mihálikovú, matku dvoch detí, vo vysokom stupni tehotenstva, a 14-ročného chlapca Ferdinanda Šuláka. Ich „vina“ – po bohoslužbe spievali slovenské hymnické piesne...

Celková bilancia mŕtvych a ranených z tých tragickejších rokov nie je úplná, ale to už je len naša vlastná vina i podlžnosť.

Štrnásteho marca 1939 vznikla prvá Slovenská republika a hned nato ju Maďarsko vojensky napadlo. Súčasťou agresie bolo bombardovanie Spišskej Novej Vsi 24. marca, pri ktorom boli desiatky ľudí ranených a 13 alebo 16 obetí (pramene sa rôznia), z toho dvaja Maďari. Bilancia štvrtnej maďarskej vojenskej agresie voči Slovensku, tzv. Malej vojny – 36 mŕtvych a okupácia ďalšieho slovenského územia.

Pri povojnovej výmene obyvateľstva na základe rozhodnutia viacnych mocností sa navzájom vymenili stácisice obyvateľov. Maďarsko realizáciu tohto rozhodnutia veľmocí všemožne sabotovalo a jedným z dôsledkov týchto obstrukcií bolo, že kým Maďari si mohli zo Slovenska odviezť maximum svojho majetku na železničných vagónoch, ktoré im dal bezplatne k dispozícii československý štát, Slováci si z Maďarska mohli priniesť iba batôžky s osobnými vecami. Dnes Maďari v rámci svojho princípu dvojakého metra označujú odchod Slovákov na Slovensko ako repatriáciu a odchod Maďarov do Maďarska ako deportáciu.

Roku 1968 bolo maďarské vojsko súčasťou inváznej okupačnej armády Varšavskej zmluvy, ktorá obsadila Československo. Maďarské jednotky pritom – iste nie náhodou – obsadili územie južného Slovenska, približne zhodné s územím, ktoré Maďarsko okupovalo v rokoch 1938 – 1945. Za veliteľov maďarských okupačných jednotiek osobitne vyberali dôstojníkov, ktorí mali rodinné väzby na práve nimi obsadzované lokality južného Slovenska... Čiže aj mocenské a vojenské špičky komunistického kádárovského Maďarska pri pohľade na mapu južného Slovenska rozmyšľali rovnako ako uhorskí premiéri či grófi, ako fašistický diktátor Horthy či bolševický vodca Béla Kun. Myšlienka panhungarizmu a obnovenia Veľkého Maďarska prežíva v Budapešti bez ohľadu na zmeny režimu.

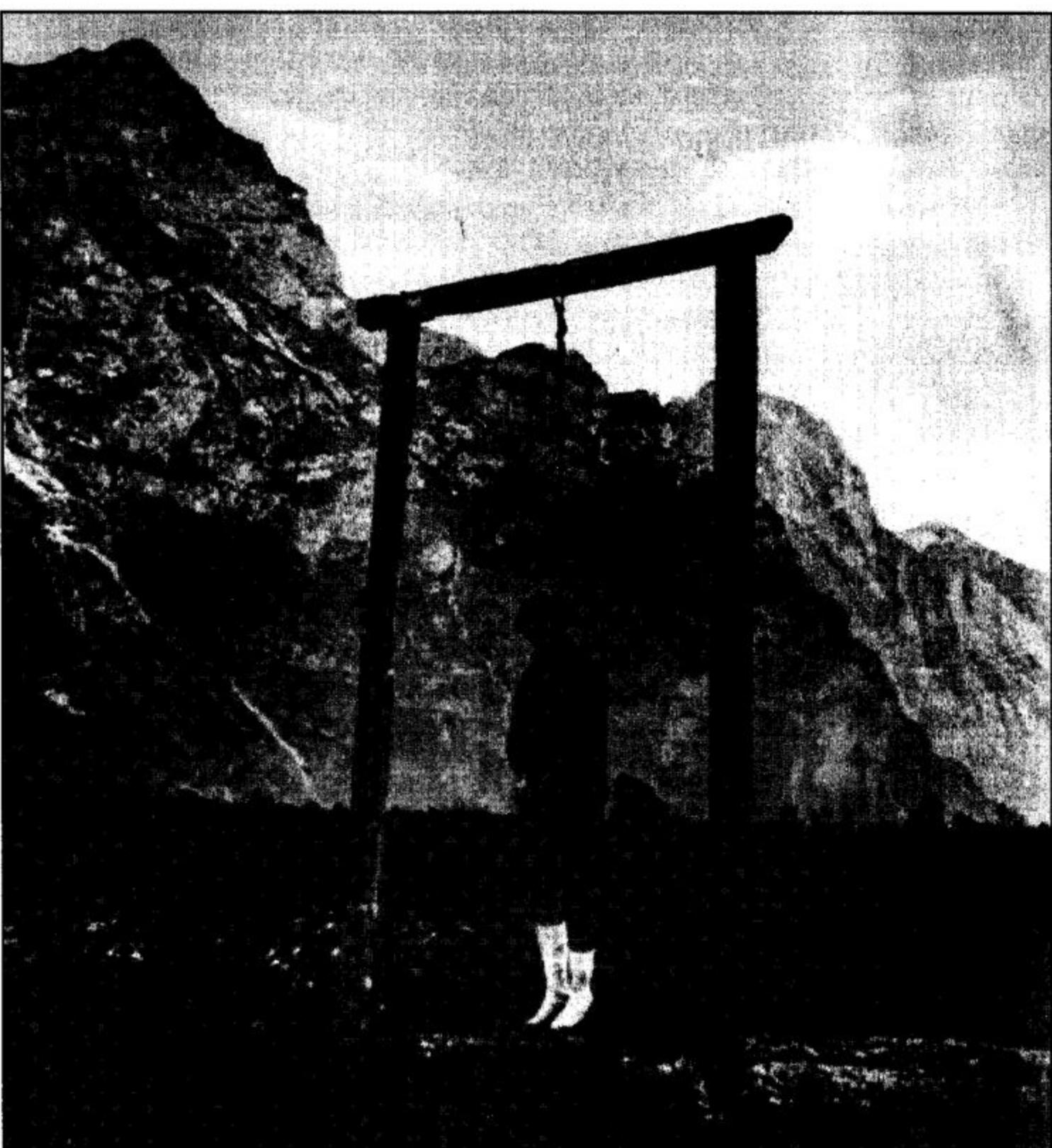
Nedodržiavanie platných medzinárodných dohôd je tradíciou maďarskej politiky.

Ešte pred rokom 1918 boli z územia dnešného Slovenska pod najrôznejšími zámenkami (napríklad z titulu mileniálnych osláv roku 1896, na „čistenie a úpravy, reštaurovanie“ a pod.) najmä formou „výpožičiek“ od miest, kláštorov, knižníc, múzeí atď. odvážané najkrajšie a najvzácnejšie umelcové predmety. Množstvo cirkevných stredovekých a barokových textílií, gobelinov a výšiviek, oltárov, obrazov, písomností, kníh, reliktárov, historických zbraní, mincí, medailí, banských insignií, rukopisných a knižničných pozostalostí, rodových archívov, archeologických pamiatok... V Budapešti je popri tisícoch iných predmetov zo Slovenska napríklad pozlátené brnenie Matúša Čáka Trenčianskeho, obrovská, tzv. Belházyho zbierka medailí a mincí, meč veľkomoravského veľmoža z Blatnice v Turci a dva kusy banských insignií (dve prekrižené tridsaťcentimetrové kladivká zo zlata, ktoré si spolu s inými ceninami nazbierali baníci, vázia 2 kg), sú súčasťou maďarského národného zlatého pokladu...

Podľa ustanovení prvého a druhého článku č. 168 a č. 177 Trianonskej mierovej zmluvy podpísanej 4. júla 1920 sa mali takto „získané“ kultúrne pamiatky vrátiť. Napriek úsiliu československej strany Budapešť tento zmluvný záväzok nerešpektovala a takmer nič nevrátila.

V rokoch 1940 – 1941 maďarská strana po dlhých prieťahoch vydala Slovensku časť rukopisnej a knižničnej pozostalosti Matice slovenskej, ktorú roku 1875 zrušila vtedajšia uhorská vláda.

Vrátiť odvlečený kultúrno-historický materiál pochádzajúci z ČSR (hlavne zo Slovenska) bolo Maďarsko zaviazané aj článkom 11 Parižskej mierovej zmluvy z roku 1946. Budapešť bola tentoraz nútená aspoň predstierať ochotu a viackrát sa už aj rokovalo o celkom konkrétnych položkách – najmä v rokoch 1946, 1948, 1949, 1958, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968... – pričom predstavitelia maďarskej vlády opakovane podpísali viacero konkrétnych dohôd, podľa ktorých: „Výmenu kultúrnych hodnôt medzi obidvoma krajinami treba uskutočniť v duchu zásad socialistického internacionalizmu a ďalšieho upevňovania bratského prialstva obidvoch národov.“ Pre zámerné prieťahy, obstrukcie a všemožné taktizovanie maďarskej strany, značne vzdialené „upevňovaniu bratského prialstva obidvoch národov“, sa tak nestalo dodnes a tisíce ukradnutých historických vzácností zo Slovenska stále ostávajú v Maďarsku.

Popravený legionár v severnom Taliansku.

Nepomohol socializmus, nepomohla ani demokracia. Keď sa po novembri 1989 začali v slovenskej tlači objavovať články o ukradnutom a nevrátenom slovenskom kultúrnom dedičstve (písal o tom napríklad Milan Vároš v časopise Život), mnohé spomenuté vzácnosti ako na povel zmizli z vitrína maďarských múzeí a stratili sa v šere dobre uzamknutých depozitov. A keď sa niekedy v budúcnosti naučí a dokáže Slovensko správať ako suverénny štát a začne sa opäť zaujímať o vrátenie ukradnutého (v slovensko-maďarskej medzištátnej zmluve z roku 1995 tak neurobilo), maďarská strana bude môcť tvrdiť, že tie alebo oné kultúrne vzácnosti sa stratili, boli zničené, poškodené atď. Odcudzené slovenské kultúrne relikvie totiž majú pre maďarskú duchovnú

Vešanie na stromy, ktoré si maďarskí honvádi oblúbili v meruôsmych rokoch (Košútové šibenice), zopakovali ich synovia na sklonku prvej svetovej vojny a ich vnuci deň pred oslobodením Košíc, keď v uliciach mesta obesili dvanásť slovenských vlastencov.

elitu mimoriadny, priam posvätný význam – sú súčasťou krádeže značnej časti slovenských dejín a ich vrátením by sa táto krádež do značnej miery demaskovala.

Ďalšou zmluvou, ktorú maďarská strana nedodržala, je zmluva o spoločnej výstavbe vodného diela Gabčíkovo-Nagymaros, podpísaná roku 1977. Keď bola

obrovská stavba už rozostavaná, Maďarsko jednostranne zmluvu vypovedalo, prerušilo práce a dokonca navrhlo celé vodné dielo, na ktoré vtedy MR už vynaložila asi 10 miliárd forintov a ČSFR približne 18 miliárd korún, zlikvidovať. Slovensko bolo nútene dokončiť výstavbu tzv. variantom C. Spor musel riešiť Medzinárodný súdny dvor v Haagu, ktorý v septembri 1997 potvrdil oprávnenosť výstavby variantu C aj platnosť a záväznosť medzištátnej zmluvy z roku 1977.

Zatiaľ poslednou slovensko-maďarskou dohodou je základná medzištátna zmluva, podpísaná v marci 1995. Maďarská strana pri jej zostavovaní odmietla slovenský návrh, aby sa otázka národnostných menšíň riešila iba odvolávkou na platné a Európu uznávané normy (Kodanský dohovor, Rámcový dohovor Rady Európy...), a tak sa príslušný článok zmluvy (čl. 15) zmenil na najrozsiahlejší. Menšiny na oboch stranach Dunaja boli po roku 1945 približne rovnako početné – maďarská na Slovensku i slovenská v Maďarsku mali polmilióna ľudí. Súčasný stav je taký, že maďarská menšina na Slovensku má 567 tisíc príslušníkov (podľa oficiálneho sčítania roku 1991) a slovenská v Maďarsku necelých 10 tisíc.

BLUDNÝ LET TURULA

„JE MOJÍM SVÄTÝM PRESVEDČENÍM, ŽE MAĎARSKO JE TAM, KDE ŽIJÚ MAĎARI...“

S. KÁVASSY, podpredseda maďarského parlamentu, v rozhovore pre denník Népszava, november 1997

„NEMECKO JE TAM, KDE ŽIJÚ NEMCI...“

ADOLF HITLER, nemecký diktátor, 1938

Maďari žijú s nami i vedľa nás, sú to naši príbuzní, priatelia, susedia, partneri. Za bývalého socialistického režimu si spolužitie so Slovákmi nevedeli vynachváliť. A Slovensko v skutočnosti ostáva jedinou krajinou sveta, v ktorej už 30 rokov počet Maďarov trvalo rastie. Keď sa po novembri 1989 otvorili stavidlá názorovej plurality, predstavitelia našich menšinových Maďarov sa politicky zorganizovali medzi prvými a veľmi energicky sa pustili aj do širšie založeného vyčleňovania sa zo slovenskej spoločnosti. Zrazu bolo všetko inak a namiesto kultivovania už dosiahnutých, vysoko pozitívnych parametrov slovensko-maďarského spolužitia na báze občianskej spoločnosti sa na scéne objavil ultimativne presadzovaný, spoza Dunaja podporovaný ménšinový politický program, založený najmä na dvoch princípoch – na nespokojnosti a etnocentrizme.

Naši maďarskí politici, česť zatiaľ len niekoľkým výnimkám, tvrdo presadzujú hmlisté vízie, ktorých jedinými pevnými kontúrami je neustále a pokiaľ možno čo najmasívnejšie a najsústavnejšie rozširovanie práv pre maďarskú menšinu. Už dosiaľ privilegovaná menšina má byť ešte privilegovanejšia, bez ohľadu na rámec práv iných a celospoločenské záujmy. Táto tragikomická politická tieňohra si už zjavne vytvorila vlastné královstvo krvíckych zrkadiel, v ktorom sa iné myslí a iné

hovorí. V ktorom sa používa hadí jazyk posunutých významov, meniaci dialóg na monólogo hluchých. Monologicky sa občanovi-voličovi maďarskej národnosti vsu-gerúva vírus trvalej, chronickej nespokojnosti so svojím, už dávno zjavne európsky nadstandardným menšinovým postavením. Z hodnôt civilizovanej Európy sa rešpektuje iba to, čo vyhovuje etnocentricky jednostrannému pohľadu a názoru. Takáto krátkozraká politika, ktorá stavia na chronickej nespokojnosti, plytvá časom i energiou, vynakladá obrovské úsilie, ale i nespornú šikovnosť na dosahovanie iluzórnych „strategických“ cieľov, nejednému pozorovateľovi situácie na európskom kontinente pripomínajúcich politickú fatamorgánu. Spôsobujú ju maďarskí vodcovia.

Historia magistra vitae – história ako učiteľka života – varuje: politika založená na ilúziách vždy bola a je nebezpečná pre všetkých, ktorí sa nachádzajú v jej bezprostrednom dosahu. Práve s historiou ako učiteľkou života má väčšina maďarskej inteligencie problémy, pretože namiesto smerodajných faktov si z nej upletla na všetky strany poskakujúce kľbko poloprávd a vyslovene lživých mýtov. Pokojné politické spolužitie s Maďarmi preto vyžaduje veľa trpezlivosti. O to viac, že rozsah práv maďarskej národnostnej menšiny na Slovensku už dosiahol takú kvantitu, ktorá môže prerásť do novej kvality a priamo ohrozí slovenskú štátosť i stabilitu strednej Európy. Navyše riešenie maďarskými politikmi nastoľovaných i vytváraných problémov spotrebúva nadstandardné množstvo času a spoločenskej energie. Prax ukazuje, že maďarskí politici – naši menšinoví i tí zadunajskí – sa nezaobídú bez silného európskeho civilizačného korektívu. Rozpory a konflikty vznikajúce agresívnym prebojúvaním maďarského etnocentrického nacionálizmu pod maskovacou zástavou občianskych a menšinových práv nie sú maďarsko-slovenským konfliktom, ako by sa mohlo zdieť na prvý pohľad. Máme tu pred očami stret dvoch svetov – sveta západnej civilizácie a sveta maďarského, hodnotovo silne ovplyvneného prežívajúcou šovinistickou ilúziou „panského národa“, „predurčeného“ vládnucí Karpatskej kotliny a byť vedúcou silou stredoeurópskeho priestoru.

Demokracia je odskúšaný a vždy nanovo probovaný návod na spolužitie i s tými, ktorí rozmýšľajú a konajú podľa odlišných rebríčkov hodnôt. Čím odlišnejšie sú tieto hodnoty, tým viac trpezlivosti a tolerancie vyžaduje demokratické spolunažívanie. Najlepšou cestou k trpezlivosti a tolerancii je poznanie toho druhého, vcítenie sa do jeho názorového vesmíru. Táto knižka je pokusom i výzvou na lepšie spoznanie maďarskej duše, lepšie spoznanie motívov, ktoré ju ženú za politickou fatamorgánu.

V starých povestiach sa často spomínajú osudy tých, ktorí odniekial odišli, ale dôjsť do ciela svojej cesty zatiaľ nedokázali – odsúdení na strastiplné, utrpení sprevádzané putovanie s neistým výsledkom.

Ako dlhý let maďarského turula, ktorý opustil svoje hniezdo na východe a v tom novom, zvanom Európa, sa ešte nedokázal pokojne uhniesťiť.

Kým svoj pokoj nenájde, nenájde ho ani stredná Európa.

Z MAĎARSKÉHO PANTEÓNU

PRISVOJENÝ ATTILA

KRVAVÝ CHÁN BULCSU

HRUBÝ GENERÁL Klapka

DÉMONICKÝ TIEŇ LAJOSA KOSSUTHA

DVA SKONY SÁNDORA PETŐFIHO

MÁĎARSKÝ FÜHRER MIKLÓS HORTHY

LÁSZLÓ BÁRDOSSY - ZLOČINEC, ČI MUČENÍK?

VODCA-ZVODCA JÁNOS ESTERHÁZY

APOŠTOL SLEPEJ ULIČKY ISTVÁN BIBÓ

OSVIETENÍ MAĎARI

Z MAĎARSKÉHO PANTEÓNU

PRISVOJENÝ ATTILA

Maďarstvo zažilo v Európe dve zlaté éry – obe priamo spojené s násilím voči svojmu okoliu. Prvou bol zlatý vek lúpežnickej slávy približne v rokoch 896 – 955, druhou vláda nad nemadarskými národmi a národnosťami Uhorska v rokoch 1867 – 1918 vo forme štátneho terorizmu. V týchto obdobiach sa Maďari – prenešie ich panská zložka – cítili na koni. Za pánov svojho osudu sa považovali práve vtedy, keď nemuseli brať ohľady na iných, keď vlastné záujmy mohli povýsiť nad všetky morálne princípy. Čo bolo dobré pre Mađara, to bolo neomylné a správne...

Proti tejto politickej filozofii násilia protestoval roku 1907 aj slovenský poslanec Milan Hodža: „Vyhlasuje sa tu voči nám právo pästi. Deje sa to v mene maďarskej národnej politiky. My to právo pästi berieme na vedomie, od našej politiky nás to však neodstraší.“

Obe spomínané zlaté éry maďarstva svojou násilníckou podstatou pôsobili priamo proti európskemu civilizačnému trendu a jeho hodnotám. Expanzívne násilie ako spôsob života a prežitia väzne poznačilo aj maďarské duchovno – prezíva v ňom priveľa prízrakov a hrozieb, priveľa komplexov a strachu, priveľa bezvýchodiskovosti a bezradnosti. Ak by sa mal z maďarských dejín vyabstrahovať základný model správania, zrejme by v ňom bol hlavným motívom strach (strach z vlastnej slabosti korunovaný obavou zo zániku) a následne agresivita a expanzia. A to nielen vojenská, ale aj politická, diplomatická a mediálna. Analýza súčasného obsahu maďarských médií by takisto nesporne potvrdila, že Budapešť stále – prirodzene, v kulantnejšej forme – pokračuje v psychologickej vojne voči svojim susedom. Azda s výnimkou Rakúska, ktoré je súčasťou Západu, preto si maďarski politici nechcú kaziť imidž na tomto strategickom smere. Pričom je pozoruhodné, že maďarská menšina v Rakúsku nemá ani zdaleka také práva a privilégiá ako maďarská menšina na Slovensku, ktorému Budapešť systematicky adresuje svoju kritiku a výhrady.

Strach a násilie – i na vlastnom národe, ktorý je rukojemníkom tohto strachu – to sú nerozlučné dvojčky kráčajúce po trajektórii maďarských dejín a vedúce ich príčasto – do slepej uličky. Zatiaľ čo strach si Maďari nepriznávajú a všemožne ho sami pred sebou taja, násilie pre nich ostalo starostlivo pestovaným územím kultu, územím duchovného azylu, kde si budujú úkryt pred vlastným strachom a zaháňajú jeho stále sa objavujúce prízraky. Jedným zo smutných maďarských prvenstiev tak je vysoký spoločenský kredit násilníkov a vojnových zločincov, nebývalý v celej Európe a ojedinely azda aj v celosvetovom meradle.

Dokazujú to rozsiahle a systematické snahy o rehabilitáciu týchto osôb, budovanie a posilňovanie ich kultu všemožnými prostriedkami – médiami, literatúrou, školskou výchovou i stavaním pomníkov. Apropo, pomníky. V tom, že Maďari tak obľubujú najmä tie jazdecké, je skrytá hlboká vnútorná symbolika a túžba po obdobiach, keď Mađar sedel na koni... Na koňoch sedia staromadarskí (tureckí)

cháni v Budapešti i ich súkmeňovec staromadarský chán Bulcsu v obci Búč v okrese Komárno, v sedle sedí aj generál György Klapka pred komárňanskou radnicou... Kôň predstavuje aj symbol bezbrehej slobody, v rámci ktorej možno unikať pred všetkým možným – aj pred vlastným tieňom a vlastnou zodpovednosťou.

Únik pred vlastnou zodpovednosťou takisto patrí k charakteristickým črtám maďarskej duchovnej tragédie. Táto únikovosť ústi do takmer totálneho historickeho alibizmu – ide o hlboko zakorené presvedčenie a filozofiu, podľa ktorej Maďari nenesú podiel viny ani na tých najzločinnejších a najtragickejších činoch maďarskej politiky. Naopak, nech sa v minulosti stalo čokolvek, Maďari si to interpretujú iba dvomi – vzájomne si odporujúcimi – hodnoteniami. Bud boli „na koni“ (vojenská sláva, veľkosť činov ich predkov a jedinečnosť historickosť ich poslania v Podunajsku), alebo boli obefami – „pod koňom“. Pri jednom i pri druhom u nich takmer úplne absentuje morálka rovna seba hodnotenia.

Ciastočne to súvisí aj s tradíciou cudzích vodcov, ktorí v maďarských dejinách početne prevažujú nad „echtovnými“ Maďarmi, i s pocitom, že väčšinu temných škvŕn na maďarských dejinách spôsobili vonkajšie faktory – napríklad nepriazeň osudu, nepriateľstvo susedov a nepochopenie veľmoci. Ide o klasický maďarský pocit objektu a nie subjektu dejín. Maďari si myslia, že boli skôr vo vleku dejín ako ich aktívnymi tvorcami. Pozoruhodný deficit sebavedomia u národa, ktorého mnohí ideológovia, politici a historici dodnes hlásajú „teóriu“ o jeho historickej vodcovskej misii v Karpatskej kotline. S historickej alibizmom zas logicky súvisí snaha dostať sa opäť do sedla, bez ohľadu na práva iných či morálne princípy. Kruh sa uzatvára – kŕčovitá snaha sadnúť si v dejinách znova do sedla pomáha zaháňať prízraky strachu, unikať pred pocitom vlastnej slabosti a pred vlastnými komplexmi na územie kultu násilia.

Azylové územie kultu násilia budujú a rozvíjajú Maďari naozaj systematicky – najmä tým, že sa neostýchajú vo vedomí svojho spoločenstva vyzdvihovať do sedla aj vyslovených vojnových zločincov. Je dosť šokujúce, že tieto snahy v maďarskom spoločenstve nenarážajú takmer na žiadny odpor. Maďarskí intelektuáli sa v druhej väčšine sice vehementne hlásia k európanstvu, na druhej strane však mlčky tolerujú a väčšinou aj aktívne kolaborujú na posilňovaní kultu násilníkov a vojnových zločincov. Hoci hovoria niečo iné, národ a jeho údajne „sväté veci“ u nich stoja nad ľudskými právami, morálkou i toleranciou.

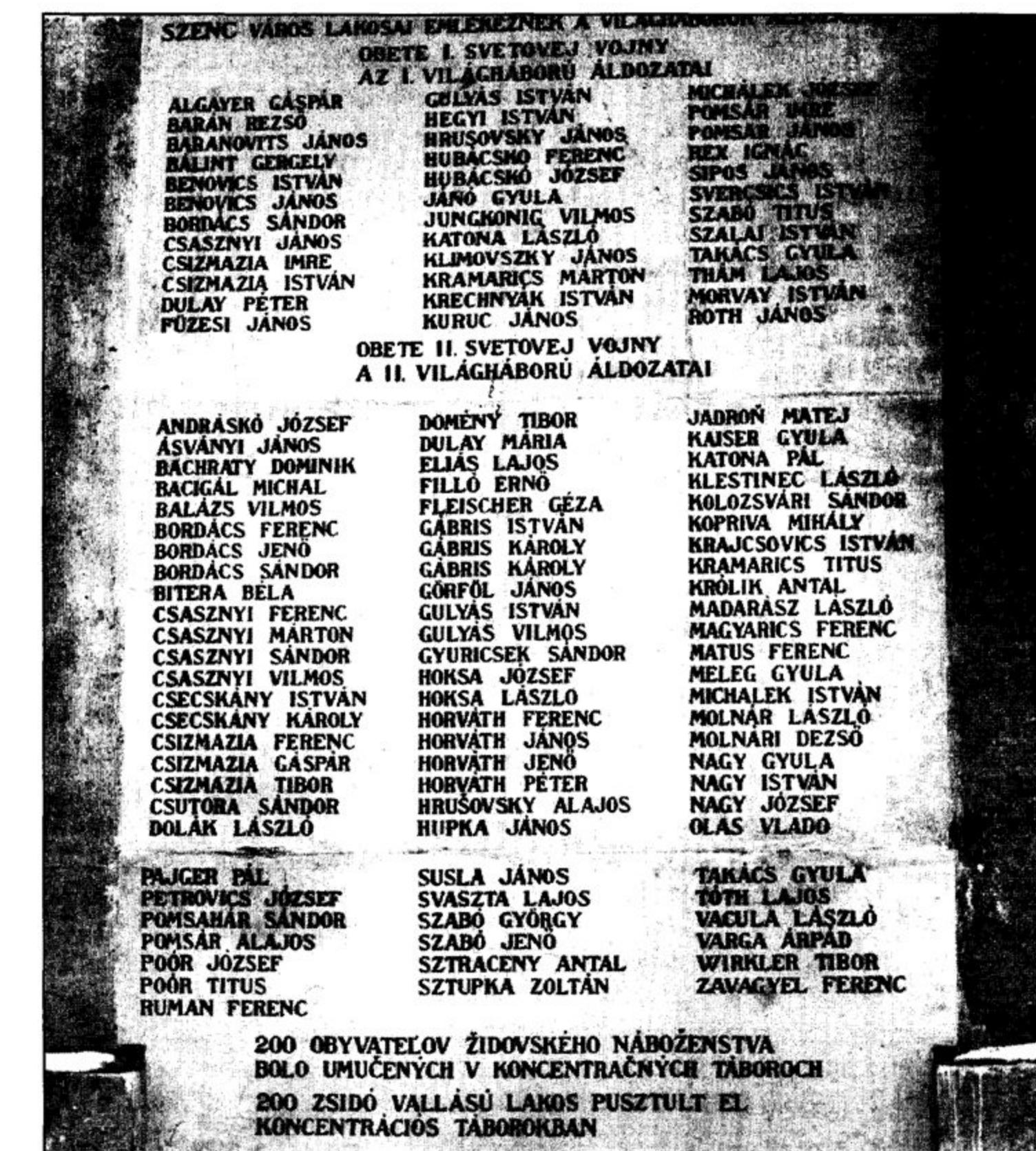
Kto sa odváži verejne zapochybovať (duchovná rozpoltenosť mnohých Maďarov sa prejavuje aj tým, že mnohé veci dokážu priznať a odsúdiť iba v súkromí), riskuje vyhlásenie za zradcu národa a tichú ostrakizáciu v rámci spoločenstva. A tak väčšina maďarských intelektuálov už celé desafročia na viaceré témy radšej vytrvalo mlči. Tabuizovanými sú napríklad morálne aspekty maďarizácie, spoluúčasť maďarských politikov na oboch svetových vojnách, horthyovské výčiny, henleinizmus maďarských menšinových vodcov, morálka zodpovednosť za udalosti v Černovej, Šuranoch, Novom Sade... i celý balík maďarských (seba)klamov.

Mlčanie, ktoré bije na poplach. Európa by ho mala začuť a náležite sa k nemu vyjadriť. Bez impulzov zvonka sa maďarská duchovná a morálka obroda zrejmé nezačne.

Obnovený pamätník v Senci – ideologickej znásilnená pieta.

Pomaďarčené mená 144 padlých ukazujú stupeň maďarizácie v tomto kraji. Na zadnej strane pomnika nechýba ani jeho "ideová vstupenka" do Európy – zmienka o 200 židovských obetiach. Na pomníku so štátnym znakom horthyovského Veľkého Maďarska jeho tvorcovia zamlčali, že Židov odvieckli a umučili v čase, keď bol Senec okupovaný Maďarskom.

Plánovaný vstup do európskych integračných štruktúr sa v každom štáte bývalého sovietskeho bloku očakáva s nádejami i určitými obavami. Aj v Maďarsku vládne na jednej strane proeurópanská eupória, umocňovaná tradičnou únikovosťou z reality do minulosti a vkladaním priveľkých, často nereálnych nádejí do projektov budúcnosti, na druhej strane sa však bije na poplach – Európa nás kultúrne pohltí!

Imunitnou reakciou spoločnosti na spomenuté obavy je mohutná vlna historizmu, badateľná vo všetkých postsocialistických štátach, ale v Maďarsku o to pozoruhodnejšia, že Maďari boli dejinami fascinovaní a „posadnutí“ už predtým. Zjavne v európsky „nadpriemernej“ miere. Historické témy sa pravidelne pertraktujú v maďarských médiách a intenzívne sa o nich diskutuje. V tejto národnej mánii nezaostávajú ani štátne orgány. Predvierli to sériou početných podujatí najmä k 1100. výročiu tzv. zaujatia vlasti (1996) a roku 2000 zas množstvom akcií k 80. výročiu Trianonu a 1000. výročiu korunovácie Štefana I. a christianizácie. V málokturej krajine sveta sa venuje dejinám taká pozornosť i zo strany štátu.

V rámci návratov do histórie sa často spominajú aj Huni a ich vodca Attila, ktorý v 5. storočí vyplienil značnú časť Európy. Hoci starí Uhri-Maďari nemali s Hunmi nič spoločné okrem podobného spôsobu života a okrem toho, že niektorí doboví kronikári o päť storočí neskôr označovali aj Arpádove kmene ako Hunov (tiež ako Avarov, Uhrov, ale najmä ako Turkov). Šimon z Kézu vo svojej Kézai kronike už v 13. storočí vyrukoval s teóriou, že prapredkovia maďarskej šľachty sú potomkami Hunov a Attilu. Táto ďalšia maďarská „výpožička“ z dejín sa hojne používala už za Uhorska v rámci tzv. podmaniteľskej teórie zaujatia vlasti ako ideologická barlička uhorskej šľachty, ktorá sa vyhlasovala za Attilových potomkov vládnucich „právom meča“.

„Táto tradícia o pôvode sa v novoveku silno zakorenila v kruhoch šľachty, obávajúcej sa o svoje nadpráva,“ konštatuje aj maďarská Pannon Encyklopédia a s pozoruhodnou objektivitou dodáva: „Objav jazykovedy v 19. storočí (ide o dôkazy príbuznosti s dosť zaostalými ugro-finskymi kočovníkmi, pastiermi, poľovníkmi a rybármami – pozn. autora) – môžeme to povedať bez zveličovania – mal šokujúci vplyv na súčasnú maďarskú verejnú mienku, veď v plameňoch miléniovéj horúčky plápolajúci národ, za poddôstojné považoval „rybno-tukové starootcovstvo“ a aj nadalej sa držal zo stredoveku pochádzajúceho nevedeckého pôvodu, dostatočne vznešeného pre seba.“ Opakovane preukázaná nevedeckosť teórie o hunskom pôvode však nebráni tomu, aby sa stala hojne medializovanou a pevnou súčasťou maďarského národného povedomia.

Hunmi sa nazývali ázijské kočovné kmene pochádzajúce z oblasti dnešného Mongolska a južnej Sibíri, ktoré začiatkom 5. storočia vpadli do Európy. Niekoľko rokov po roku 433, keď hunský kráľ Ruas zomrel, stali sa vládcami kmeňového zväzu jeho synovci Attila a Bleda. Roku 445 Attila svojho spoluvládcu zavraždil a opanoval obrovskú ríšu, siahajúcu približne od južnej Germánie až k Volge alebo Uralu a od Baltu až k Dunaju, Čiernemu moru a Kaukazu. Veľkými poplatkami si od neho musel vykupovať mier aj taký mocnár ako východorímsky cisár Theodosius.

V 18. storočí vyrukoval s „maďarským“ rodokmeňom Attilu aj istý pán Bencsik, pričom jeho rod dokonca odvodil už od biblického Nimroda. Historik S. Timon ho

vtedy pohrdliovo zahriakol: „Zmizni s týmito babskými bájkami!“ (J. Tibenský, 1965).

Tak ako za Uhorska i dnes má vymyslená bájka o Attilových potomkoch prispieť k tomu, aby bolo atraktívne byť Maďarom. Aby boli „maďarské“ dejiny ligotavejšie ako dejiny susedov, z ktorých kultúrnej prevahy majú Maďari taký oprávnený strach. Opäť platí – čím väčší a nehoráznejší podvod, tým účinnejšie funguje v praxi.

K attilovskej bájke prispieva aj „vylepšená“ interpretácia smrti veľkého vodcu Hunov. „Podľa maďarských dejepisov vodcu Hunov Attilu zavraždila šestnásťročná Ildikó na svadobnom lôžku, čo navodzuje predstavu, že išlo o dáku hrdú bohatiersku Maďarku. Nie je to pravda. Menom Ildikó Maďari so spiatočnou platnosťou premenovali princeznú Hildechundu, dcéru burgundského kráľa Henrika. Nehovoriac o časovej nezrovnalosti, lebo Attila zomrel roku 453, keď ešte Maďari kočovali medzi Dneprom a Dnestrom“ (V. Ferk, Zákon smotany, 2000).

Attila – ukradnutý historickej pravde.

KRVAVÝ CHÁN BULCSU

Zaujímavým „pacientom“ maďarských dejín je aj starouhorský-staromaďarský chán Bulcsu, ktorému juhoslovenskí Maďari, neľutujúc prostriedky, postavili honosnú jazdeckú sochu v obci Búč v okrese Komárno. Iniciátori stavby tohto súsošia sú už možno presvedčenými Európanmi, ale fažko predpokladá, že by netušili, koho kult takto pestujú. Nejde len o ďalší pamätník ničiteľa hodnôt európskej civilizácie. Pochádzal z kmeňa či rodu s príznačným názvom Vérbulcsu (Krvavý Bulcsu) a kronika Šimona z Kézu z 13. storočia o ňom podáva lomcujúce svedectvo...

Nezaškodiť pripomenúť, že ide o kroniku písanú po maďarsky (Kézai kronika). Slovenské cestovné kancelárie by urobili záslužný čin, keby umožnili turistom – Nemcom pokochať sa pohľadom a vyfotografovať si pamätník, ktorý naši juhoslovenskí Európania postavili neľútostnému plieniteľovi Európy, čo píjal ľudskú krv. Pri tej milej príležitosti by priamo v obci Búč mohli naši turistickí sprievodcovia pripomenúť nemeckým návštěvníkom, že pre uchovanie historickej pamäti Európy by sa patrilo skôr postaviť pamätník pri juhonemeckom Augsburgu na rieke Lech, kde nemecký cisár Oto I. zničil armádu staromaďarských nájazdníkov a jej dvoch zajatých vodcov Lélu a Bulcsua dal potupne obesif. Krvavý chán Bulcsu bol pravdepodobne hlavným veliteľom tejto poslednej veľkej staromaďarskej lípežnej výpravy, vedľa vtedajšej mocenskej hierarchii kočovníckych kmeňov bol treťim najvyššie postaveným činiteľom.

Niekoľko rokov pred touto osudovou výpravou, ktorej porážka prinútila starých Uhrov-Maďarov usadiť sa, bol chán Bulcsu ešte s ďalším kmeňovým náčelníkom Tormásom v Konštantínopole vybrať výpalné. Bolo to roku 943. Uzavrela sa dohoda – kočovníci inkasovali a za to slúbili, že počas piatich rokov nenapadnú dŕžavy Byzantskej ríše. Byzantinci túto príležitosť dokázali šikovne využiť a oboch chánov slávnostne pokrstili, pričom Bulcsuovi, ako hlave

výpalníckej delegácie, dokonca udelili titul patricij. Všetko sa dialo v záujme aspoň akej-takej pacifikácie bojachivých nomádov. Bulcsu však krst chápal zjavne iba ako súčasť celkového okiadzania v rámci byzantského lichotníctva. Kresťanskými zásadami sa nezaťažoval a aj ako pokrstený sa ďalej neviazane oddával lúpežiam a zabíjaniu.

Zvečniť takého násilníka v jazdeckej soche, vodieval k nej školskú mládež a klášť k nohám jeho koňa kvety – to nie je nič iné ako akt pokračujúcej maďarskej duchovnej vzbury voči Európe a jej civilizačnému modelu. Krvavý chán Bulcsu predstavuje ďalší zo symbolov (staro)maďarskej agresivity a expanzie. Ďalší zo symbolov kultu násilia, ktorým chcú Maďari sami sebe demonstrovať lesk svojej údajnej historickej veľkosti a svoju prevahu nad susedmi.

HRUBÝ GENERÁL KLAPKA

Postupné heroizovanie generála Györgya Klapku a zatajovanie čiernych škvŕn v jeho životopise sa začalo koncom minulého storočia. Aj to je kontroverzná postava – a nielen z pohľadu Slovákov. Tento Maďar s pôvodným krstným menom Jiří (jeho otec bol Moravan) sa po maďarsky naučil až na gymnáziu. „Nesie zodpovednosť za smrť Slovákov väznených v komárňanskej pevnosti v revolučnom roku 1848“ (J. Zadolan). Medzi tými, ktorí zahynuli, bol aj Ľudovít Šulek, po ktorom pomenovali slovenské gymnázium v Komárne. Navyše je známe jeho kruté zaobchádzanie aj s ďalšími slovenskými zajatcami. Klapka bol (ne)sporne hrdinom, keď po krátkom velení posádku „ako veliteľ maďarského vojska sa nakoniec vzdal, komárňanskú pevnosť vydal cisárskejmu (2. októbra 1849) a oni ocenili jeho čin tak, že mu povolili odchod do exilu“. Po rakúsko-maďarskom vyrovnaní bol amnestovaný a stal sa poslancom Ilavy za vládnucu šovinistickú „Liberálnu“ stranu, ktorá presadzovala najtvrdšiu madarizáciu, pričom bol obvinený zo závažných finančných čachrov.

Komárňanskí radní páni zrejme ani netušia, že generál György Klapka šikoval a chcel dať popraviť veľkého barda maďarstva Sándora Petőfiho, ktorého pred obesením zachránil len osobný zákrok generála Bema (poľského pôvodu). Klapka Petőfimu natoľko strpčil život, že: „Nad básnikom sa opäť zhromažďujú mračná. Márne sa snaží, ani Bem nedokáže prekaziť tú ďalšiu kauzu, tú klapkovskú. Toto bodnutie je najkrutejšie spomedzi všetkých, ktoré utrpel jeho ‚milovaný syn‘ ako vojak. Práve preto plynú posledné básnikove mesiace v tragickej horkosti (posledné mesiace v Uhorsku, lebo nezahynul roku 1849, ako tvrdí maďarská propaganda, ale až ako ruský vojnový zajatec na Sibíri – pozn. autora). To spôsobuje veľký duševný zlom, po ktorom sa opäť cíti ako prenasledovaná zver,“ píše maďarský spisovateľ Gyula Illyés vo svojej monografii Sándor Petőfi (s. 403 – 405).

Básnik, ktorý celkom inak chápal a pristupoval k revolúcii ako žoldniersky generál, nielenže napísal Klapkovi (keď bol už mimo jeho dosahu) list, v ktorom reaguje na jeho urážky: „... v mierových časoch by som vás bol vyzval na súboj, možno by som vás bol zastrelil ako vrabca, pretože ja obstoje strieľam,“ ale posta-

vil nenávidenému Klapkovi ešte onakvejší a trvácejši „pomník“, než aký inštalovali pochybnému hrdinovi komárňanskí maďarski otcovia mesta pred radnicou. Veľký básnik ho napichol na svoje pero a zvečnil v básni.

Istému hrubému generálovovi

*Pán generál, ja sa nepokladám za veľkého,
no hádam tolký som, aby sa ku mne drobci ako vy
so sňatou čiapkou prihovárali.*

*A vy mne hrubosti ste na hlavu sypali,
že som sa pýriť musel.*

*Červenal som sa, no nie pre seba,
lež pre maďarskú armádu,
lebo tá takéhoto generála má.*

*Pán generál, nepriateľov je dosť:
nadávajte na nich, to môžete,
no správajte sa slušne ku brancom,
lebo si ešte môžeme pomysliť,
že ich z armády odohnať chcete.*

A to by bolo tvrdé obvinenie.

Hrubostou práve na mne sa vŕsite!

*Nebojíte sa, že vás nastoknem na pero?
To je, Bohu prisahám,
ostrejšie ako dýka či svedomie.*

*Koho ním pichnem, boliet ho to bude,
aj keď ho dávno už červy v hrobe
budú hladkať tam dolu pod zemou.*

*Napísal by som vám tu meno,
ale čo svojou šablou nedokážete,
ja svojím perom nechcem robiť:
nezvečním vás ani za tri svety.*

*Len to vám odporúčam,
ak sa raz na našu smolu ešte stretneme,
skúste sa ľudsky so mnou rozprávať,
lebo ja sice sa nepokladám za veľkého,
no tolký hádam som,
aby sa ku mne drobci ako vy
so sňatou čiapkou prihovárali.*

Nebol to generál Lázár Mészáros

Sándor Petőfi v závere básne pre istotu ešte upresnil, že nejde o generála Mészárosa, ktorého po jeho porážke pri Košiciach odvolali z funkcie veliteľa hornouhorského honvédského zboru a na ktorého miesto menovali práve

Klapku. Toho pochybného maďarského „hrdinu“, ktorý na adresu veľkého básnika vyhlásil, že „keby neprihliadal na to, s kým má do činenia, v priebehu 24 hodín by ho dal obesif“ (J. Zadolan).

Skutočne veľká osobnosť – Sándor Petőfi by Klapku nezvečnil „ani za tri svety“. Komárňanskí radní, neľutujúc groše, ho premiestnili z nedalekého parku a vystrčili na najčestnejšie miesto v Komárne. V tom istom Komárne, v ktorom je socha slovenského politika generála M. R. Štefánika neustálym terčom zneuctovania, a v tom istom Komárne, v ktorom radní páni už celé desafročie sabotujú umiestnenie súsošia spolupatrónov pokresťančovania Európy Cyrila a Metoda na dôstojnom verejnom mieste. Prípad Klapka a vierozvestovia zároveň ukazuje, ako by na tom boli Slováci a ostatní Nemadžari v prípade zriadenia tzv. Komárňanskej župy, v ktorej by mali väčšinu Maďari...

Báseň o hrubom generálovi vyšla v súbornom posmrtnom vydaní Petőfiego – v ďalších vydaniach jej nies, cenzorsky ju vyškrtili z básnikovho diela. Žeby pre nedostatok vhodného miesta, tak ako v prípade súsošia slovanských velikánov európskej kultúry? Čo by na to asi tak povedal veľký básnik maďarstva? Neobracia sa vo svojom chladnom sibírskom hrobe, navýše doteraz zatajovanom pred maďarskou verejnosťou, ktorá nevie ani to, že na pamätnej tabuli na rodnom dome bánska je chybne uvedená tá najzákladnejšia informácia – v tom dome sa totiž nenarodil nikto s menom Petőfi, ale Alexander Petrovič. Veľký básnik bol Petőfim iba 6 rokov svojho života. Koncom augusta roku 2000 informovala maďarská Duna TV, že v evanjelickom kostole v slovenských Necpaloch odhalili pamätnú tabuľu matke A. Petrovič-Petőfiovi Márii Hrúzovej. Samozrejme, nepadlo pritom ani slovo, že to bola Slovenka, ktorá nevedela po maďarsky. Keď jej Petrovič už ako Petőfi začal v tejto reči recitovať, rozplakala sa, že nerozumie – vlastnému synovi.

Socha generála Györgya Klapku, trýzniteľa veľkého básnika, je zároveň ďalším monumentom maďarskej duchovnej tragédie, v rámci ktorej sa mnohé autentické hodnoty a tradície cenzurujú a zatláčajú do zabudnutia. Pochybným hodnotám a ich nositeľom sa, naopak, budujú pompézne pomníky. Tie z kameňa a bronzu, i tie v mysliach dezorientovanej väčšiny Maďarov, ktorých chronická choroba z dejín sa tak vedno s vírusom šovinistickej intolerancie prenáša na ďalšie a ďalšie generácie.

DÉMONICKÝ TIEŇ LAJOSA KOSSUTHA

Dvojicu dominantných postáv kultúrneho a politického života v Uhorsku 19. storočia tvoria Lajos Kossuth (Ľudovít Košút) a Sándor Petőfi (Alexander Petrovič), obaja pôvodom Slováci.

Na maďarskom nebi hviezdy prvej veľkosti, národní hrdinovia, po ktorých sú pomenované rôzne ustanovizne, námestia a ulice a ktorých mená si prepožičiavajú rôznorodé podujatia (Petőfiovi krúžky z roku 1956, Kossuthova cena a pod.). Od svojho skonu majú trvalé miesto v maďarskom panteóne.

Generál Milan Rastislav Štefánik s talianskym generálom Grazianim pri prehliadke Československého pluku. Monte Baldo 1918.

A dodajme – dvaja typickí slovenskí odrodilci, ktorí sa ako janičiari dali do cudzích služieb.

Rodovou kolískou Ľudovíta alias Lajosa Kossutha sa stal Turiec, dedinka Košúty, dnes súčasť Martina. Kvôli rodinnému kontextu pripomeňme najprv biografiu jeho staršieho priameho bratanca, zemana, veľkostatkára Juraja Košúta (1781 – 1849).

Juraj Košút vysoko prevyšoval svoje zemianske okolie intenzitou, s akou zavádzal nové výnosnejšie technológie a postupy hospodárenia na svojich majetkoch, aktivitou, s akou prispieval do súvekej tlače, ale najmä svojou politickou angažovanosťou v slovenskom národnoslobodzovacom hnutí. Bol výrazným odporcом maďarizácie. Roku 1842 stál na čele turčianskych zemanov, ktorí podporovali Ľudovíta Štúra, zorganizoval podpisovú akciu žiadajúcu vydávanie slovenských novín i zbierku na podporu slovenských študentov, ktorí roku 1844 na protest proti zosadeniu Ľudovíta Štúra z profesúry odišli z Bratislavы do Levoče, podporoval spolok Tatrín. Písal si s Jánom Kollárom, Gustávom Fejérpatákym-Belopotockým i Ľudovítom Štúrom atď. atď. Oslavné bánske mu venovali Janko Kráľ i Janko Matúška.

Teda vlastenec!

A Lajos sa stal napriek tejto prirodzenej rodinnej profilácii odrodilcom, ktorý zradil vlast a judášsky poprel existenciu národa, z ktorého vzišiel, keď napo-

kon vedený prízemnou nenávisťou napísal, že slovenského národa niet. To on sa stal prvým autorom tejto vedomej propagandistickej lži. Ponecháme bokom odhad vplyvu bratancovej veľkosti a nízkej závisti (aj rodinného) okolia na vývoj autora nenávistného sloganu.

Fakty hovoria, že Lajos Kossuth (1802 – 1894), maďarský politik, štátnik a publicista, študoval právo v Sátoraújhely a Prešove, deväť rokov fiškálčil v Zemplíne a od roku 1832 bol juristom na Uhorskom sneme v Bratislave. Tam okolo seba zhromaždil skupinku nadšencov a s ich pomocou vydával opozične ladené (hektografované) Snemové správy, ktoré vo forme súkromných listov rozposielali do stolic. Za svoje reformne národnostné názory si vyslúžil súd a štyri roky väzenia, ktoré znamenali obrat v jeho životnej kariére. Stal sa politickým symbolom. Roku 1840 ho na nátlak šľachtickej opozície prepustili. Do väzenia šiel ako právoplatne odsúdený previnilec, vrátil sa z neho ako martýr a víťaz, lebo zarovno s väzenským prepúšťacím listom dostal povolenie vydávať noviny.

V januári 1841 začal pod jeho vedením vychádzať Pesti Hírlap (Peštiansky spravodaj). Tieto noviny sa stali významným organizátorom a ideovým usmerňovačom opozičného hnutia, nekompromisným tlmočníkom stredno-šľachtických ideí premeny Uhorska a jeho nového štátoprávneho a hospodárskeho postavenia v rámci habsburského cisárstva. Rovnako intolerantne sa on i jeho noviny zasadzovali za pretvorenie mnohonárodnostného Uhorska na jednonárodný maďarský štát. On sám sa postupne vypracoval na vedúcu osobnosť maďarského národnostného hnutia. Ako príslušník vtedajšej opozície vyvinul enormné úsilie v záujme konstitučných premien i na Uhorskom sneme v Bratislave (1847 – 1848) a pri ich kodifikovaní v marcových konstitučných zákonoch.

Kossuth bol nepochybne impozantný, až démonický muž činu – ale aj vojny. Vo funkcií ministra financií novej maďarskej vlády sa uprial na budovanie samostatnej armády a vlastnej uhorskej meny. Úspech, ktorý pri týchto strategických úlohách dosiahol, ho vyniesol na najvyššiu politickú priečku – 15. septembra 1848 sa stal predsedom Výboru na obranu vlasti a hlavným vodcom a organizátorom národnostného a separatistického hnutia za nezávislé Uhorsko. V Debrecíne 24. apríla 1849 vyhlásil detronizáciu Habsburgovcov.

Pred revolúciou i počas tejto vášivého bojovníka za práva Maďarov kategoricky upíral tie isté práva iným národom a nepripustil ani najmenšie zblíženie stanovísk s požiadavkami nemaďarských politikov.

„Spravodlivé požiadavky druhých národov uhorských za práva jazykové, samostatnosť cirkevnú a samosprávu politickú podľa programu Palackého o spravodlivom Rakúsku a Uhorsku odbil Kossuth príkro slovami: Nuž nech teda rozhodne medzi nami meč!“

Nerealistická nekompromisnosť však znamenala v konečnom dôsledku vlastné oslabenie. Maďari sa pripravili o možných spojencov a cisár prizval na pomoc cársku armádu. Po príchode ruských kozáksov, „keď už sa pohroma zo

všetkých strán hrnula na panstvo maďarské, spomenul si Kossuth na druhé národy uhorské v narychlo pripravenom národnostnom zákone plnom slubov (júl 1849)“ – keď už bolo neskoro.

Jedenásteho augusta 1849 odstúpil vedenie obrany generálovi Artúrovi Görgeymu a ešte pred porážkou maďarskej armády pri Világosi ušiel z Uhorska, za ktoré chcel tak často vo svojich plamenných a strhujúcich prejavoch – padnúť.

Dožil svoj život v talianskom Turíne.

Francúzsky historik a slavista Ernest Denis (1849 – 1921), profesor parižskej Sorbonny, napísal prenikavé svedectvo, ktoré jasne osvetľuje mnohé udalosti, javy i atmosféru tých čias: „Každá udalosť, ktorá v Európe označovala pokrok liberálnych ideí, javí sa v Prešporku v stupňovaní šovinizmu. Vlastenci (uhorskí) sa ponosovali na ľahostajnosť vyššej šľachty, tvrdili, že najlepšie spisy maďarské majú sotva dvesto odberateľov, kým knihy slovenské predávali sa na tisíce, aby urobili koniec tomuto smutnému stavu, jedinú spásu videli v ráznom nátlaku.“

Pred rokom 1848 jedine zemania požívali politické práva, za vojny s Turkami za zásluhy celé dediny podstávali zemianske listiny, oslobodzujúce ich od daní. Tým sa vytvorilo dosť početné zemianstvo, 600–700 tisíc, medzi nimi mnoho jednoduchých sedliakov a ich robotníkov.

Tito sedmoslivkári, núdzni, neuvedomeli, namyslení na svoj stav, ktorý ich vyvyšoval nad ľud, hluční a svárliví, chodili usilovne na zhromaždenia, ktoré im popri príležitosti ľahkého zisku poskytovali hojné hostiny a značné rozptýlenie pri obyčajnej jednotvárnosti ich života. Rozhodovali o voľbách, ľahkej to koristi niekoľkých kortešov, ktorí kupovali hlasu alebo ich opájali svojimi rečami.

Aby ich strhol, postačilo ich pohladkať po dvoch veľmi citlivých miestach – po nenávisti k Viedni, ktorej zradné povzbudzovanie udržiavalo odboj inorodcov (Nemadžarov), a po stavovskej pýche, ako s erbom zrastali so svojou maďarskou rečou, ktorá vytvoriač priečasť medzi aristokraciou a tlupou poddaných, posväcovala ich vyššou hodnosťou.

Zvedení ich príkladom, z márnomyseľnosti, z ambície, z lakovstva, alebo jednoducho preto, že treba žiť, takmer všetci, ktorí dosiahli vyšší stupeň vzdelanosti alebo bohatstva, zriekali sa materinské reči a stávali sa nepriateľmi svojho rodu: najslovnejší rečník Uhorska a jeho najznámejší básnik, Kossuth a Petőfi, sú jeden i druhý slovenskí renegáti, ako i Burian, terajší minister zahraničných vecí. Tito odstiepenci začínali zápas so svojimi bývalými priateľmi s obyčajnou prudkosťou neofytov a trpkou zášľou zradcov...

Lúdovít Kossuth, znamenitý publicista, obdivuhodný agitátor, neporovnatelný rečník, neodolateľný v úsudku, nesklátiteľný v nešťastí, bol modlou aj zlým duchom svojho nového národa. Zúrivý vlastenec, všetky neskrotiteľné vášne jeho spoluobčanov vreli v jeho ohnivej duši. Bol to jakobín v klasickom zmysle slova, hotový obetovať všetko štátnym záujmom, a fanatik, ktorý majúc čelo v oblakoch, nebadal zrúcaniny, ktoré zapríčiňoval vôkol seba...

Debaty, ktoré rozpútali vášne, je ešte i dnes zaujímavé prečítať si, lebo v nich živo zachytíme myslenie maďarských šovínov a sofistický zmätok, o ktorý opierali svoje názory.

„To je zákon sveta,“ vyhlásil Kossuth za zlovestného kriku väčšiny, „aby slabý bol obremeňovaný a zavaľovaný daňami, a silnejší bol šetrený a zahrňovaný výsadami.“ Jeho neúprosná nadutosť s cynickou úprimnosťou vyjadrovala program Maďarov...

Ked' sa Maďar hompála na nejakom stípe, je mučenik. Ale Slovákov môžu vešať na tucty proti právu a bez súdu, až kým stromy nepraštia pod ich farouchou ako siete plné drozdov, nikto nepohne ani prstom. V každej dedine bola šibenica, Maďari ich menovali stromami slovenskej slobody, ľud ich nazval Košútovými šibenicami.“ Toľko Ernest Denis.

Zvyšok života strávil Kossuth v zahraničí, najmä v Taliansku, kde nadalej organizoval protihabsburský odboj. Nevzdával sa plánu na získanie nezávislosti Uhorska. Vypracoval niekoľko návrhov na nové štátoprávne usporiadanie v strednej Európe. Za celý svoj život, hoci ako talentovaný politik, ktorému v tomto „spojeneckom“ ohľade zatemnila myseľ horespomínaná odrodilecká nenávisť, iba jedinký raz si spomenul na Slovensko. V čase, keď hrozila „jeho“ revolúcii neodvratná kozácka pohroma. Vtedy horúčkovito spoluvtváral nový národnostný zákon, plný úskokov, klamu a slubov. V emigrácii sice čiastočne revidoval svoj postoj k národnostnej otázke, no Slovákov zo svojich federalizačných plánov zakaždým vyniechal. Zrejme sám uveril autosugescii svojho chimerického sebaklamu, že slovenského národa niet.

A nad maďarskou politikou od tých čias zavisol démonický tieň spupného Lajosa Kossutha, odkaz intolerancie, meča proti slabým – a šibeníc.

DVA SKONY SÁNDORA PETŐFIHO

Môj priateľ, Slovák žijúci v Maďarsku, mi prezradil, ako uviedol do rozpakov už nejedného Maďara. Ked' príde reč na najväčšieho maďarského básnika, prekvapuje svojich spolubesedníkov otázkou, či vedia, že na jeho rodnom dome v Kiskörösi (pôvodne Malom Kereši) je na pamätnej tabuli chybne napísaný základný údaj. Aky? – čudujú sa neveriacky Maďari. Jeho meno – odpovedá priateľ. V tom dome sa totiž 1. januára 1823 nenašiel Sándor Petőfi, ale Alexander Petrovič. Toto meno mal nielen pri narodení, ale aj počas väčšiny svojho 33-ročného života. Petőfim sa stal až asi ako dvadsaťročný, aj to len na krátkych šesť rokov... Maďari to môjmu priateľovi akosi nechcú uveriť. A ešte väčšimi sa čudujú, keď im navyše prezradí, že Petőfi nezomrel hrdinskou smrťou roku 1849 pri bitke nedaleko mestečka Segesvár, ako tvrdí oficiálna propaganda, ale až roku 1856 na Sibiri. Nie ako hrdina, ale ako vojnový zajatec. Nie so šabľou v ruke, ale v posteli, na zápal zubov a travu krvi. A nie ako Sándor Petőfi, ale opäť ako Alexander Petrovič...

Rodičmi Alexandra Petroviča boli mäsiar Štefan Petrovič a Mária Hrúzová, pochádzajúca z Necpalov v okrese Martin. Zosobášili sa roku 1819 a podobne ako vtedy mnogo iných Slovákov sa prešťahovali na Dolnú zem, kde sa im roku 1823 narodil syn Alexander. V Kiskörösi si otvorili mäsiarstvo a časom aj krčmu pre miestnych Slovákov. Maďarský životopisec Gy. Illyés o rodičoch najväčšieho maďarského básnika uviedol, že sa nikdy poriadne nenaučili po maďarsky. Lámanou maďarčinou hovoril iba otec. „Maďarská historiografia Petőfiho otca nikde neuvádza. Zrejme preto, že pochádzal z rýdzo slovenského prostredia...“ (L. Zrubec).

Chlapec začal ako desaťročný navštievoať evanjelickú školu v Pešti, kde ho konfirmoval sám Ján Kollár – po slovensky. Napriek tomu, že mal slabý prospech, otec syna ako trinásťročného poslal na štúdiá. Bol však natoľko biednym študentom, že štyri triedy absolvoval v piatich školách. Po sérii študijných neúspechov sa vrátil domov. Mal vtedy sedemnásť rokov a stále sa volal Alexander Petrovič. Maďarský autor Lajos Halvany zaznamenal príhodu, ktorá ilustruje, že v tom čase sa už mladý Alexander začína identifikovať s Maďarmi ako vládnucim národom. Jeden jeho švábsky spolužiak napísal na dvere triedy národnostne provokatívnu riekanku (doslovne):

*Maďar vôl,
Slovák kôl,
Čech tráva zelená,
Nemeč ruža červená.*

Mladý Petrovič neváhal a vedľa napísal odpoveď (čitateľ, opusť vulgarizmus, ale originál je originál):

*Prišiel vôl,
zlomil kôl,
spásol trávu zelenú,
osral ružu červenú.*

Pozoruhodné je, že obaja – aj Šváb aj Petrovič – si takto vymenili názory v slovenčine, pričom text mladého básnika už predznamenal, ako sa budú Maďari správať počas bližiacej sa revolúcie, keď nielenže odmietli spoluprácu s ostatnými národnosťami Uhorska, ale popri vzbure proti Viedni sa dokonca pustili aj do boja prakticky so všetkými Nemaďarmi.

L. Zrubec píše, že roku 1839 sa dal mladý Petrovič zverbovať k vojsku. Po čase sa na otcovo naliehanie vrátil k štúdiu. Opäť neúspešne. A tak sa pretíkal, ako vedel – ako herec v kočovnom divadle, ako pomocný redaktor... Roku 1847 sa oženil s Júliou Szendreyovou. V tom čase už písal básne, ktoré mali šancu na uverejnenie, len v maďarčine, čo sa týkalo i mena autora, a možno to bol hlavný dôvod, prečo z neho vydavatelia a redaktori urobili pomaďarčeného Sándora Petőfiho. Nebránil sa, ani nemohol – kto sa chcel uplatniť, musel sa zmeniť na Maďara. A. Petrovič (Petőfi) a jeho priateľ

a neskorší vodca revolúcie 1848 – 1849 L. Kossuth (Košút) sú azda najvýznamnejšími obefami maďarizácie. Petőfiho básne (o matke, otcovi, o krčmách, pekných dievčatách, o slobode národov) mali ohlas a on sám sa stal znáomou postavou, jedným z vedúcich predstaviteľov revolučného hnutia. Jeho burcujúce básne Talpra Magyar (Hor sa, Maďar), János Vitéz (Hrdina Janko), Tiéd vagyok, tiéd hazám (Tvoj som, tvoj, vlast moja) a ďalšie sa recitovali po celom Uhorsku.

Z básni však príliš nevyžil a v ostatných smeroch spoločenského uplatnenia bol neúspešný. Neúspech a nespokojnosť mu dopomohli k rozhodnutiu – na podnet L. Kossutha – dať sa na politiku. Je v tom istá symbolika – aj posadnutosť maďarskej inteligencie politikou možno do istej miery vysvetliť práve pocitom neúspešnosti a nespokojnosti a z toho vyplývajúcou snahou o veľkú zmenu (revíziu). Hlavne však svojho okolia, nie seba samého... Ale ani ako politik Petőfi neuspel a vo voľbách do snemu prepadol. „... tamojší Slováci ho považovali za zradcu – a Maďari zas za prištipkára, slovenského chudáka z privandrovanych rodičov“ (L. Zrubec). On sám žil ako bludár – striedavo v Mezőberényi, Kecskeméte, Pešti, Debrecíne a vo viacerých mestách na Slovensku.

Sándor Petőfi vrazil zahynul v bitke s ruskými kozákmi, ktorí prišli pomôcť Viedni proti maďarským povstalciam, a bol pochovaný spolu s ďalšími bojovníkmi v spoločnom hrobe. Básnikova údajná hrdinská smrť 31. júla 1849 na bojisku pri mestečku Segesvár, kde bol ako pobočník generála Bema, sa stala námetom pre množstvo umeleckých diel, úvah a dokonca hudobných skladieb. Petőfi sa stal idolem revolucionára, bojujúceho za slobodu a maďarstvo. Dodnes patrí k najoslavovanejším a najuctievanejším osobnostiam maďarských dejín, pričom sa dôsledne zamlčiava jeho rýdzo slovenský pôvod a obchádzajú sa pochybnosti o čase a mieste jeho skutočnej smrti. K jednému z najväčších maďarských hrdinov sa predsa nehodí... Legenda už žije svojím vlastným životom.

Pritom pochybnosti o pravosti tejto hrdinskej legendy sú známe už dávno. Ešte Petőfiho spolužiak, evanjelický farár Lajos Kapli, vyhlasoval, že básnik pri Segesváre nezahynul, ale zajali ho kozáci. Písala o tom aj vtedajšia maďarská tlač, ale hodnoverné svedectvá a pochybnosti sa radšej odsunuli nabok – legenda bola pohodlnnejšia. Na maďarskú verejnosť preto roku 1989 zapôsobila ako bomba správa o medzinárodnej expedícii k Bajkalskému jazieru, kde sa údajne našiel hrob s telesnými pozostatkami Sándora Petőfija. Expedíciu maďarských, sovietskych a amerických antropológov financoval maďarský podnikateľ Ferenc Morvai. Na cintoríne v Barguzine skutočne našli v hrobe číslo sedem telesné pozostatky veľkého básnika. Pravosť nálezu potvrdili bez akýchkoľvek pochybností všetci prítomní vedci a dokázala to aj laboratórna expertiza v júli 1989.

Existuje aj dávnejšie svedectvo MVD Dr. Pavla Hallona z Malaciek, ktorého otec sa tiež ako zajatec dostal v prvej svetovej vojne na Sibír a videl tam na vlastné oči Petrovičov hrob. Na kríži bol nápis Alexander S. Petrovič. Jeho

otec bol Štefan (po rusky Stepan), preto aj ruské „otecestvo“ S. – skratka od Stepanovič. Usadlosť, kde zrejme žilo viacero zajatcov, miestni volajú Vengerskaja – Uhorská. V miestnej pamätnnej izbe údajne opatruvali istý čas aj Petrovičovu šablu.

Maďarská verejnosť mala značné problémy prijať novú pravdu. „Kde odpočíva Petőfi? Literárni vedci neprijímajú verziu o Petőfiho pobytu na Sibíri,“ napísali noviny Vasárnapi Hírek (8. septembra 1985). „Pochybujeme... Zvíťazíť musia fakty“ (Új Tükör, 20. júna 1988).

Aj zvíťazili. Tlačová agentúra TASS 20. júla 1989 oznámila: „17. júla 1989 o 12.00 sa našli pozostatky veľkého maďarského básnika a revolucionára Sándora Petőfija.“ O niekoľko dní (31. júla 1989) už priznali aj noviny Magyar Nemzet, že antropológ István Kiszelý potvrdil: Je to Petőfi!

Ked sa Petőfi ako zajatec ocitol v slovanskom prostredí, nezasiahnutom maďarizáciou, rýchlo sa vrátil k svojej autentickej kultúrnej identite a opäť sa stal Petrovičom. Oženil sa s poštmaistrovou dcérou, s ktorou mal aj dieťa a ktorá je pochovaná na tom istom cintoríne. Ďalší potomok, vnuk Petrovič, sa dokonca stal podplukovníkom cárskej jazdy. Veľký revolucionár a básnik bol strážmajstrom v Čite a dokonca písal básne. S najväčšou pravdepodobnosťou nie v maďarčine. Ak by sa ich podarilo dnes objaviť, bola by to naozajstná udalosť. Nie je vylúčené, že niektoré z nich odpočívajú pod siedmimi zámkami v Budapešti, zatajované pred kultúrnym svetom – práve preto, že najväčší maďarský básnik ich nenapísal v maďarčine, a bez rešpektu k veľkosti tejto osobnosti mu Maďari dodnes upierajú jeho druhú, slovenskú a slovanskú kultúrnu identitu. Pozoruhodné je, že sa „nezachovali“ ani Petrovičove prvé básne, písané po slovensky...

Existuje hypotéza, že v Budapešti takto ukrývajú pred zrakmi verejnosti nejednu kultúrnu senzáciu – viaceré originálne významné „maďarské“ literárnych a dramatických diel, napísané pôvodne v inom jazyku. Napríklad známe dielo Imre Madáchia Tragédia človeka (Az ember tragédiája) – v slovenskom origináli. Oficiálne miesta však niečo také nikdy (naozaj nikdy?) nepriznajú – to sú predsa iba výmysly.

Výmyslom však nie je, že najväčší a právom najuctievanejší maďarský básnik napísal svoje prvé básne v slovenčine, a tie posledné aj v ruštine, možno niektoré i v slovenčine. Ruština mu určite nebola cudzia, vedľ popri maďarčine a čiastočne nemčine ovládal dva veľmi príbuzné slovanské jazyky – slovenčinu a poľštinu. Literárni historici potvrdzujú, že aj pri písaní maďarských básni cítil ako Slovák.

Slovenské národné noviny (6. augusta 1991) napísali: „Nech mu je všetko odpustené, berme ho ako nešťastnú osobnosť, ktorej sa zrútil ideál, za ktorý bojoval. Azda aj preto sa nikdy neohlásil, kde je...“

Skutočne, Petrovič-Petőfi prežil krátke, ale búrlivý a nevelmi šťastný život, spalovali ho nenaplnené ideály a múza, ktorej sa naplno oddával. Pred jeho impozantným dielom treba s úctou skloniť hlavu a prijať ho celostne, teda aj s viacrozmersnosťou jeho kultúrnej identity. Maďari upierajú svojmu naj-

väčšiemu básnikovi jeho slovenskú dimenziu, tak ako sami pred sebou zatajujú svoj vlastný silný slovanský a slovenský kultúrny rozmer. Ozaj, ktorý iný národ prebral veľkú časť svojej slovnej zásoby od národov pochádzajúcich z úplne odlišného etnického, a tým aj jazykového „súdka“ a doteraz je schopný tváriť sa, akoby s nimi takmer nič nemal?

Kto si nedokáže priznať, uvedomiť a precítiť, na akých základoch stojí, ostáva zavesený nad zemou a jeho hľadanie pevných bodov pripomína iba neisté a vopred neúspešné habkanie... Aj príklad Petroviča-Petőfího názorne ilustruje, prečo nie sú Maďari dodnes schopní kritického pohľadu na maďarizáciu. Čo tam po tom, že išlo o hrubé násilie, šliapanie po ľudských, občianskych a národných právach iných – za dôležitejšie považujú, že maďarizácia im napríklad darovala ich najväčšieho básnika, kultúrnu perlu s celosvetovým leskom, akou Petrovičovo-Petőfího básnické dielo nesporne je.

Pripomeňme, ako nesmierne si tohto básnika cenil český veľduch Jan Neruda: „Petőfi je tou diamantovou sponou, ktorou sa maďarská literatúra pripojila k literatúre svetovej. Krásny, ohnivý národ maďarský nemá väčšieho syna než jeho a nemal šťastnejšieho dňa než deň, keď sa mu narodil Petőfi... Keby sme nevedeli pranič o tomto národe a poznali len Petőfího básne, poznali by sme predsa i najjemnejší nerv národa...“ Povedané inak (odpusťte, pán Neruda), maďarský národ nemal šťastnejšieho dňa, ako keď sa mu narodil Slovák Alexander Petrovič, ktorý pozdvihol maďarskú literatúru k svetovej kvalite a sprostredkoval svetu „najjemnejší nerv“ maďarského národa písaním básni, keď mu pero viedlo jeho slovenské cítenie. Diamanty na spone, ktorá spojila maďarskú literatúru s literatúrou svetovou, brúsil slovenský cit. Darmo si pred tým Maďari dodnes zakrývajú oči.

Maďarskí literárni vedci a historici, ospevujúci Petőfího, vynechávajú z jeho životopisu otca Slováka, obchádzajú matkinu neznalosť maďarčiny, zamlčiavajú jeho skutočný hrob a skutočné meno i to, že bol Petőfi iba šesť rokov svojho života, že sa narodil i zomrel ako Slovák-Slovan, že svoje prvé i posledné básne nepísal v maďarčine... Dokonca neváhali cenzorsky siahnuť na jeho básne – v prvom posmrtnom vydaní súborného diela vyšla aj báseň Istému hrubému generálovi. Veľký básnik ňou napichol na svoje pero generála Györgya Klapku, ktorého považoval za hanbu maďarskej armády. Z ďalších súborných vydaní bola táto báseň vynechaná, scenzurovaná – aby nevrhala tieň na inú, Maďarmi pestovanú legendu, vyrábajúcu z hanby maďarskej armády jej hrdinu tróniaceho na koni pred komárňanskou radnicou. Neváhali povýsiť úcelovú nacionalistickú ideologickú pozlátku nad fakty a autentické hodnoty.

Petrovič-Petőfi žil viac životov a azda aj preto symbolicky zomrel dva razy a má dva hroby. Jeden vymyslený, z ktorého vyrastá legenda živiacia pan-hungarizmus, a jeden skutočný. Prvý v Maďarsku, druhý ďaleko za Uralom. Dva hroby najväčšieho maďarského básnika zároveň symbolizujú dvojdemosť a rozpoltenosť maďarskej duše – aj jej druhá, neeurópska časť dodnes blúdi kdesi za Uralom. Blúdi „Medzi dvomi svetmi“ – tak príznačne znie i názov knihy politika Pála Csákyho.

Maďarská duša bude blúdiť medzi dvoma svetmi dovtedy, kým Maďari nepriznajú svojmu najväčšiemu básnikovi Petrovičovi-Petőfimu aj jeho druhú – a základnú! – kultúrnu identitu. Kým mu nedokážu priznať jeho skutočnú kolísku a skutočný hrob.

MAĎARSKÝ FÜHRER MIKLÓS HORTHY

Hned po druhej svetovej vojne Maďarsko a Juhoslávia žiadali vydanie Miklósa Horthyho ako vojnového zločinca. Roku 1993 mu Maďarsko ako národnému hrdinovi pripravilo veľkolepý, de facto štátny pohreb (pochovávali sa telesné pozostatky prevezené z Portugalska, kde Horthy ako mnohonásobná „persona non grata“ dožil u tamojšieho fašistického diktátora Salazara). Niekoľkohodinové podujatie bolo v Maďarsku udalosťou číslo jeden, zúčastnili sa na ňom takmer všetci členovia vlády a pohreb v priamom prenose vysielala maďarská štátna televízia.

„Aby sa dalo propagandisticky luhať o neštátnosti tohto pohrebu, na obrazde sa zo špičkových politikov nezúčastnil premiér, no jeho manželka a syn prišli. Sám premiér o pári dní neskôr položil na hrob kvetinový dar. Účasť premiérovej manželky i kladenie kvetinového daru sa hojne medializovali a zdôrazňovali. (...) Uniformy a dekorácie pripomínali zlatý vek maďarského fašizmu koncom 30. rokov. O tejto udalosti sa dodnes bezočivo tvrdí, že to bol súkromný pohreb. Pozerať na tento pompézny priamy prenos bolo veľmi bolestné pre každého, kto si aspoň štipku pamätá, kto bol Horthy a za čo všetko nesie (niesol) neodňateľnú politickú i trestnoprávnu zodpovednosť. Pritom v Maďarsku platí zákon o zákaze šírenia symbolov, pripomínajúcich utrpenie... Predstavte si Hitlerov ‚súkromný‘ pohreb, na ktorom bude rodina nemeckého kancelára a potom o pári dní príde kancelár, aby na hrob položil kvety“ (A. Ferko).

Horthy (maďarský diktátor v rokoch 1920 – 1944) patrí medzi ústredné postavy a symboly v súčasnosti tak systematicky rozvíjaného maďarského kultu násilia. V rámci tradície historického alibizmu sa zamlčiavajú, obchádzajú a prekrúcajú jeho evidentné zločiny a maďarskej verejnej mienke sa podsúva, že išlo skôr o „zveľaďovateľa vlasti“ (to bol aj jeden z oficiálnych titulov Horthyho kultu osobnosti – gyarapitója). Horthymu sa s pomocou A. Hitlera podarilo stvoriť aj keď nie Veľké, ale aspoň väčšie Maďarsko okupovaním časti južného a východného Slovenska, Sedmohradská a Vojvodiny v rokoch 1938 – 1945. Pre značnú časť maďarskej verejnosti je podstatné práve toto a pred Horthyho zločinmi si radšej zakrýva oči. Nezaujíma ich, že Horthy zavliekol Maďarsko do ďalšej svetovej vojny na strane agresora, že má na svedomí desaťtisíce ľudských životov, že hned v úvode jeho vlády bol v Maďarsku prijatý prvý protižidovský zákon (1920) a že vlastne ustanovil prvý fašistický režim v Európe. A dával priame príkazy na vraždenie! Mussolini (1922) a Hitler (1933) boli v tomto zmysle iba Horthyho žiakmi a nasledovníkmi. Andrej Ferko opodstatnené označil Horthyho za maďar-

ského Hitlera. Maďarský ultranacionalistický systém vzdelávania a médiá, ktoré sú väčšinou rovnakého razenia, však prezentujú Horthyho celkom inak...

Miklós Horthy de Nagybánya (1868 – 1957), pôvodom zo sedmohradskej rodiny, sa z námorného dôstojníka vyšvihol na pobočníka starého a už značne senilného cisára Františka Jozefa. Ten Horthyho vymenoval za admirála a roku 1918 aj za vrchného veliteľa rakúsko-uhorského vojnového loďstva. „V tejto funkcií mal do značnej miery podiel na nelútostnom potlačení vzbury kotorských námorníkov“ (J. Gunther). Vodcovia vzbury v Boke Kotorskej (Čierna Hora, február 1918) na čele s Čechom Františkom Rašom boli popravení.

Rok 1919 – armáda pod Horthyho velením (bol ministrom vojny v kontrarevolučnej vláde potláčajúcej komunistickú Maďarskú republiku rád Bélu Kuny) organizovala a vykonávala v Budapešti a v Zadunajskej (v západnej polovici Maďarska) masové represálie nielen voči „červeným“, ale aj voči Židom. Horthyho dôstojníci a vojaci ich pritom umučili a zavraždili asi 6 tisíc, „ideoovo“ podporovaní oficiálnou Budapeštou (instrukcie, plagáty, vozidlá...). Najmasovejším prípadom boli udalosti v meste Kecskemét a jeho okolí v zime 1919 – známe ako Orgovánsky masaker. Aj na nátlak Západu sa sice začalo vyšetrovanie, ale „zveľaďovateľ národa“ M. Horthy ho zastavil a roku 1920 dokonca udelil väčšine realizátorov krvavého „bieleho teroru“ amnestiu. Podrobnejšie sa o tom možno dočítať napríklad v knihách maďarského autora J. Halmiho Fekete Könyv Kecskemétről (Čierna kniha o Kecskeméte) alebo Rajzok a Horthy-pokolból (Črty z Horthyho pekla). Dnes podsúvané „vysvetlenie“, že represálie vykonával „rozhorčený ľud“, je obyčajnou lžou. Dobové svedectvá i spomenuté knihy J. Halmiho jednoznačne dokazujú, že Horthyho dôstojníci, regrutovaní väčšinou z meštianskych kruhov (advokáti, učitelia) a deklasovaných živlov, sa na mučení a vraždení zúčastňovali ako iniciátori i priami aktéri. Svoje obete a ich rodiny okrádali a vdrvivej väčšine prípadov ich pred smrťou podrobovali beštialnému mučeniu (vypichnutie očí, strčenie bagandží do rozpáraného bručia, odrezanie pohlavných orgánov...).

Horthy za tieto beštiality nielenže niesol plnú zodpovednosť, ale ich aj priamo podnecoval. John Gunther vo svojej slávnej knihe Európa aká je (1938) píše: „10. augusta 1919 boli jeho (Horthyho – pozn. autora) oddiely v Siófoku v Zadunajskej. Niekoľko opitých a rozjarených dôstojníkov hovorilo s lačnosťou po krvi o ukrutnostiach bolševikov. Horthy poznamenal: „Slová, vždy len slová! A nikdy žiadny čin!“ Dôstojníci teda, medzi ktorími boli ľudia preslávení neskôr ako sadisti vo veľkom, sa vypravili a povraždili šesťdesiat Židov a komunistov. To bol začiatok bieleho teroru. Keď sa členovia britskej delegácie labouristov, ktorá vyšetrovala ukrutnosti, sťažovali Horthymu, že tí dôstojníci neboli potrestaní, admirál odpovedal s naivným údivom: „Vedť to sú moji najlepší ľudia!“

Ešte rok 1919 – Horthyho veľmi pobúril článok novinára Bélu Somogyiho.

Tvrdému jadru svojich „najlepších ľudí“ – dôstojníkov – v kasíne jedného z budapeštianskych hotelov pri slovách, že „niekto by sa mal kúpať v Dunaji“, čo znamenalo zastrelí a hodí do Dunaja, dal „hlavný veliteľ“ – podobne ako v Siófoku – priamy pokyn: „Tu netreba tárať, ale konať!“ A jeho verní hned konali a novinára spolu s jeho spoločníkom Bélon Bacsóom odvliekli k Dunaju, kde ich zastrelili a hodili do vody. Zločin sa neskôr vyšetroval (polícia spočiatku netušila, kam vedú stopy) a konal sa aj súd – rozhľahlý článok o tom priniesli noviny Az Ujság 31. mája 1925. Najrukopalnejším výsledkom procesu bolo, že dvaja z obžalovaných spáchali samovraždu a korunný svedok Edmund Beniczky (ktorý v čase vraždy zastával funkciu ministra vnútra) si za vyslovenú pravdu vykoledoval – dva roky väzenia.

„Zveľaďovateľ vlasti“, veľkoadmirál bez loďstva a kráľovský regent Horthy, ktorý legitímneho kráľa (bývalého cisára Karola Habsburga) už nikdy nepriprustil k moci, nastolil režim, ktorý J. Gunther charakterizoval takto: „Maďarsko tej doby bolo najhoršou diktatúrou v Európe. Boli v nej maďarské črty všetkých fašistických tendencií, ktoré poznáme z dneška (Gunther to písal roku 1938 – pozn. autora): násilný hospodársky nacionalizmus, nenávisť k Židom, potlačovanie liberálov, pacifistov, socialistov... V Maďarsku je najsilnejší a najprenikavejší nacionalizmus v celej Európe.“

Rok 1938 – M. Horthy je tiež zosobnením utrpenia ľudí v súvislosti s maďarskou okupáciou južného Slovenska na základe Viedenského diktátu (oficiálne nazývaného Viedenská arbitráž). Vyše stotisíc obyvateľov, prevažne Slovákov a Čechov, muselo z južného Slovenska ujsť len s tým, čo si vládali odniesť, viac im nedovolili. Množstvo ľudí oraboval najmä predvoj maďarskej armády, tzv. otrhanci (rongyos gárda), čo bola väčšinou nahukaná spodina z maďarských miest. Vyskytli sa aj prípady mučenia a obete na životoch. Z približne 27 tisíc Židov z južného Slovenska neprežil horthyovský režim takmer nikto. Pamätné tabule, ktoré tragickej osude týchto Židov pripomínajú (napríklad na pomníku v Senci alebo na budove hotela Európa v Komárne), zamlčiavajú fakt, že v tom čase bolo toto územie okupované Maďarskom.

Svoje najväčšie zločiny regent Horthy spáchal počas druhej svetovej vojny, do ktorej v nádeji na „veľkú revíziu“ potrianonských hraníc zavliekol Maďarsko po boku nacistického Nemecka. Tradiční spojenci z čias prvej svetovej vojny rýchlo našli spoločnú reč. Práve horthyovské Maďarsko pomohlo hitlerovskému Nemecku prekonáť medzinárodnopolitickú izoláciu – bol to Horthyho ministerský predseda Gyula Gömbös, ktorý ako prvý premiér cudzieho štátu oficiálne navštívil Adolfa Hitlera.

Rok 1941 – na Horthyho priamy (písomný!) príkaz maďarská armáda v juhoslovanskom Novom Sade zavraždila približne 6 tisíc civilistov (Srbov, Židov, Rómov) – v zime po niekoľko dní hnali ľudí, vyzlečených donaha, k prierubám vysekaným v ľade, kde ich strieľali. Niektorým ženám pred popravou odrezali prsníky. Pán Ladislav Molnár, ktorý za vojny študoval v Budapešti, mi porozprával, ako nasledujúcej jari prišiel do Nového Sadu na

stáž. Videl tam, ako maďarskí vojaci z člnov s dlhými žrdami zakončenými železnými hákmi odťahovali množstvo ľudských tiel, ktoré uviazli na ohybe Dunaja, do hlavného prúdu. Z mosta ich pomocou megafónu usmerňoval dôstojník, ktorý mal z vyvýšeného miesta lepší výhľad...

Masaker v Novom Sade bol zrejme hlavnou príčinou, prečo Juhoslávia a Maďarsko po skončení vojny žiadali vydať Horthyho ako vojnového zločinca. „Veľmoci však z im známych politických príčin nesúhlásili s vydaním Horthyho na súd a potrestanie, hoci oba štáty o to žiadali,“ píše A. Ferko, a pritom sa zamýšla, či sa medzitým verejná mienka a medzinárodné právo humanizovali do takej miery, že takého istého diktátora Augusta Pinocheta bude môcť koncom najkrvavejšieho storočia v dejinách ľudstva ohodnotiť nezávislý súd podľa platných zákonov. Pravdepodobne sa tak nestane – veľmoci a iní mocní tohto sveta majú pridlhé prsty.

Goebbelsovský budovaná povest Horthyho ako demokrata a poriadkotvorcu neobстоji pred historickými faktmi. Maďarská armáda, ktorej bol vrchným veliteľom, z povolaných brancov neschopných ozbrojenej služby formovala osobitné pracovné prápory, ktoré pod velením maďarských dôstojníckych kádrov nasadzovala na východnom fronte do prvej linie alebo na mínové polia s neskrývaným cieľom zlikvidovať – celé! – mužstvo. Maďarskí dôstojníci sa pritom neštítili ani priamej fyzickej likvidácie, boli náležite motivovaní – dovolenku dostali len po kompletnej likvidácii svojho mužstva. Po takto „zaslúženej“ dovolenke „vyfasovali“ nový oddiel.

„Na jeseň roku 1941 Maďarsko deportovalo ako ‚pomocné oddiely‘ 20 000 Židov do oblasti ohybu Donu,“ píše historik Milan Augustín a konštatuje, že tamojšie pomery „sa rovnali takmer likvidácii“. Horthyho 2. maďarská armáda takto „nasadila“ asi 50 tisíc mužov, väčšinou Židov a ťavicovo orientovaných občanov, z ktorých týmto spôsobom zlikvidovala 42 tisíc. Stalo sa to do marca 1944, Horthy bol zosený až v októbri 1944, čiže za to nenesú zodpovednosť zli szálasiovci. Podrobnosti o tom možno nájsť nielen v poznámkovom aparáte ku knihe maďarského duchovného „titana“, v skutočnosti pravoverného revanšista Istvána Bibóa Bieda východoeurópskych malých štátov (Kalligram, Bratislava 1996), ale aj v knihe Od Dunaja po Don od Istvána Kossu (Práca, Bratislava 1951). Podobnú metódu zbavovania sa Nemádarov použila Budapešť aj pri Stalingrade, kde väčšinu zlikvidovanej armády netvorili Maďari, ale príslušníci národnostných menšíň.

Maďarskí čitatelia tejto knihy určite ocenia, že som pri dokresľovaní Horthyho portrétu spracoval odkazy na informačné zdroje prevažne maďarského pôvodu. Súčasné systematické očisťovanie M. Horthyho, pri ktorom sa tisíce jeho obetí musia obracať v hrobe, je totiž takisto výhradne maďarského pôvodu. Nadväzuje na Horthyho kult osobnosti, ktorý sa stupňoval najmä koncom tridsiatych rokov až do vyslovene komických polôh. Napríklad mestský poslanec Turcsány v Nových Zámkoch „na slávnostnom zasadnutí mestského zastupiteľstva roku 1939 označil Miklósa Horthyho za najväčšieho hrdinu ľudstva všetkých čias“ (J. Zadolan). V podobnom duchu sa niesli aj

Miklós Horthy, fašistický diktátor a vojnový zločinec, 11. novembra 1938 v Košiciach. Rád prichádzal ako víťaz na bielom koni (Budapešť 1919 a pod.). Hlavná ulica v Košiciach bola zahádzaná kvetmi...

pätolizačské prejavy poslancov parlamentu i články prevažnej väčšiny budapeštianskej tlače.

Horthy dnes nachádza svojich apologetov aj u Maďarov žijúcich mimo Maďarsko. Vraj neboli fašisti a dokonca bol údajne mierumilovný! Stará pesnička maďarskej propagandy – dobrý Horthy a zlý Szálasi (ktorý odstavil Horthyho v októbri 1944). K Horthyho údajnej mierumilovnosti azda stačí pripomenúť jeho telegram Hitlerovi z marca 1939, že maďarská armáda je vo výbornej nálade pripravená na boj (proti Slovensku). Títo goebbelsovskí propagandisti by si mali prečítať knihu Tajné dokumenty M. Horthyho, azda by pochopili, ako klamú sami seba.

Sotva by rozvíjali otrepanú rozprávku maďarského historického alibizmu o dobrom takmerdemokratovi Horthyho, po ktorom (v októbri roku 1944 odozval moc ultraradikálnym kruhom) prišli zli fašisti – Szálasiho nyilašovci. Horthyho povest ako ochrancu Židov je falosná – „prejavil záujem zachrániť len ekonomicky zaujímané židovské rodiny sústredené v Budapešti“ (Milan Augustín, Hľadanie vzťahov II, Bratislava 1997). „Celkom inak pochodili mimobudapeštianski Židia, Rómovia, Slováci a ďalší nememberi (Tót nem

ember), podľudia, nečloveci, občania druhej kategórie“ (A. Farko). Údajne práve niektorí z vplyvných zachránených Židov pomohli po vojne Horthymu uniknúť z rúk spravodlivosti – za to, že ich za úplatu pomohol zachrániť pred krutosťou vlastného režimu...

Aby nikto nepochyboval, čo by Horthyho čakalo pred súdom napríklad v Norimbergu, Budapešti či Belehrade, stačí pripomenúť, čo „vyfasovali“ jeho spolupáchatelia, kolegovia vojnoví zločinci nižšieho rangu. János Esterházy – trest smrti, zmenený neskôr Gottwaldovou milosťou na doživotie. Ďalší vodca-zvodca juhoslovenského maďarstva Andor Jaross – popravený. Premiér Béla Imrédy – popravený. Premiér László Bárdossy – popravený atď. atď.

Horthyho oneskorená žiadosť Hitlerovi zastaviť deportácie (začali sa v júni 1943, keď už bolo známe, že Židia idú na smrť) prišla až v júli 1944, čo už bolo pre vtedy približne 400 tisíc maďarských Židov osudovo neskoro. Navyše nešlo o akt Horthyho ľudomilnosti, ale o súčasť jeho špekulácie o uzavretí separátneho mieru so západnými mocnosťami.

Horthy teda vedel, že stájisice občanov Maďarska idú na smrť, a je osobne a priamo zodpovedný aj za smrť ďalších približne 50 tisíc ľudí (ide najmä o masaker v Zadunajskej a v Novom Sade a likvidovanie Nemaďarov už spomenutým spôsobom na východnom fronte). Horthy za to nesie zodpovednosť nielen v politicko-morálnom, ale aj priamo v trestnoprávnom zmysle.

Preto nemožno akceptovať, že k Horthymu, ktorý vedome posielal na smrť tisíce ľudí, sa väčšina maďarského národa stavia nekriticky, až obdivne.

So spomienkou na Horthyho druhý pohreb si možno pozrieť v encyklopédiách, koho to vlastne pochovávali s takou pompou do rodnej hrudy. „Maďarský fašistický politik. Roku 1920 vytvoril v Maďarsku jeden z prvých fašistických režimov v Európe (1922 Benito Mussolini v Taliansku). Úzko spolupracoval s fašistickými režimami v Taliansku a Nemecku. Jeho hlavným cieľom bolo obnoviť Veľké Maďarsko“ – informuje Encyklopédia Slovenska (Bratislava 1978). Podobne Horthyho hodnotí aj Malá československá encyklopédia (Praha 1985): „Maďarský fašistický diktátor 1920 – 1944, zodpovedný za pripojenie sa k fašistickej agresii za druhej svetovej vojny.“

Smutnou spomienkou je aj fakt, že dožívajúci vojnový zločinec ešte pri protikomunistickom povstaní roku 1956 (rok pred smrťou) chcel obetavo „pomôcť“ maďarskej politike.

Vojnový zločinec Miklós Horthy symbolizuje krvavý biely teror a jeho ukrutnosti, maďarský fašizmus, násilnú maďarizáciu, okupáciu časti cudzích štátov, deportácie a vraždenie Židov, plánovitú a beštialnu likvidáciu Nemaďarov na východnom fronte. Symbolizuje totalitu a vojenskú expanziu. Symbolizuje násilie a neľudskosť, šovinizmus a politický rasizmus. Horthy je symbolom tých najtemnejších stránok dejín tohto najkrvavejšieho storočia. Symbolom prakticky všetkého, čo je v priamom protiklade s európskym civilizačným snažením v duchu kresťanstva a humanity.

V očiach primnochých Maďarov to však nie je podstatné. Čo tam po morálnych zásadách a zničených ľudských životoch – hlavné je, že v ich očiach sa Horthy pokúsil opäť posadiť Maďarov v strednej Európe na koňa. A tak sa opäť účelovo gumujú dejiny a z trasoviska historického alibizmu, podľa ktorého za všetko vlastne môžu len tí druhí, sa vynára nepoškvrnená podobizeň veľkého „zveľaďovateľa maďarskej vlasti“.

Udržiavanie Horthyho kultu je v maďarskej spoločnosti súčasťou živenia nebezpečných nádejí na „veľkú revíziu“ hraníc v strednej Európe. Len aby nemuseli priznať, že veľkú revíziu potrebuje niečo iné – maďarská duša, neschopná vlastnými silami rázne sa zbaviť revanšistických tieňov minulosti.

Vedľ raz príde deň a Maďar sa opäť pokúsi vyšvihnúť do sedla v strednej Európe. Es kommt der Tag! Európa, už si zabudla na koniec tridsiatych rokov?

LÁSZLÓ BÁRDOSSY – ZLOČINEC, ČI MUČENÍK?

Pred časom jeden z poslancov Csurskovej strany s názvom (Strana maďarskej pravdy a života – MIÉP) adresoval generálnej prokuratúre žiadosť o obnovenie procesu, vlastne o súdnu rehabilitáciu Lászlóa Bárdossyho, ktorý bol roku 1946 popravený ako vojnový zločinec.

Bárdossy bol kariérnym diplomatom a od aprila 1941 do marca 1942 predsedom maďarskej vlády. Slovenskí študenti vtedy v budapeštianskom univerzitnom archíve vypátrali, že jeho rodina pochádzala z Oravy a jej pôvodné meno bolo Bardielčík. Keď Nemecko 22. júna 1941 vierolomne zaútočilo na Sovietsky zväz (Hitler so Stalinom roku 1939 podpísali zmluvu o desaťročnom mieri), požiadalo o vojenskú spoluprácu aj Maďarsko. Bárdossy obratom (už dva dni po útoku) tlmočil nemeckému velvyslancovi, že maďarská vláda ochotne preskúma možnosť účasti maďarských jednotiek na tažení proti Rusku. Budapešť totiž bola Hitlerovi zaviazaná najmä za to, že umožnil Maďarsku (po Viedenskej arbitráži 2. novembra 1938) okupovať južné Slovensko.

V snahe ospravedlniť v očiach maďarskej verejnosti pripojenie k nemeckej agresii hľadala sa vhodná zámienka na vypovedanie vojny ZSSR. A tak sa vymyslela provokácia s bombardovaním Košíc. Nad východoslovenskou metropolou, okupovanou vtedy Maďarskom, sa 26. júna napoludnie objavili tri lietadlá a zhodili na mesto 27 bômb. Lietadlá nemali výsostné znaky a poplach trval až do 13.45. Ešte pred skončením náletu prišlo do generálneho štábu v Budapešti hlásenie, že Košice bombardovali – sovietske lietadlá. Táto dezinformácia bola o to absurdnejšia, že Červená armáda bola v prvých dňoch vojny v defenzíve, Nemci ju hnali na východ a hned v prvých hodinách agresie dokázali zničiť priamo na letiskách väčšinu sovietskeho frontového letectva.

Už o niekoľko minút, ako prišlo do Budapešti falošné hlásenie, sa konalo

zasadnutie maďarskej vlády (o 14.30), na ktorom premiér Bárdossy napriek odporu niektorých ministrov presadil vyhlásenie vojnového stavu so ZSSR. Vzápäť zástupcovi nemeckého velvyslanca Werkmeistrovi povedal, že ho teší, že „sovietsky“ útok pomohol Maďarsku vstúpiť do vojny po boku Nemecka. Na druhý deň v skorých ranných hodinách už maďarské lietadlá bombardovali sovietske mestá a dediny...

M. Stehlík o celom prípade píše: „Na norimberskom procese s vojnovými zločincami vyšlo najavo, že nápad bombardovať Košice pochádzal od nemeckého generála Füllerera a od šéfa jedného z oddelení maďarského generálneho štábmu Lászlóa. Generál Ujszászy v tejto súvislosti vypovedal, že tito dvaja navrhli bombardovať pohraničné oblasti Maďarska lietadlami so sovietskymi výsostnými znakmi, čiže nemeckými lietadlami maskovanými za sovietske.“

Veliteľ košického letiska Ádám Krudy, ktorý sledoval priebeh bombardovania ďalekohľadom, bezpečne zistil, že ide o nemecké vojenské lietadlá. Okamžite poslal správu generálnemu štábmu, odkiaľ prišla krátka odpoveď, že Krudyho hlásenie je nesprávne... Keď sa Krudy dozvedel o rozhodnutí ministerskej rady, poslal list ministerskému predsedovi, odvolával sa na svoje vojenské svedomie a česť a opäťovne zdôraznil, že Košice nebombardovali ruské, ale nemecké lietadlá. Bárdossy odpovedal na tento list o dva týždne: „Tvoj list som dostal. Radím Ti mlčať a otázku, čie boli bombardovacie lietadlá, nerozvírať, lebo to môže mať pre Teba neblahé následky.“

Kým horthyovské Maďarsko sa k Hitlerovej vojenskej agresii na východ priidal už na šiesty deň útoku a s oficiálnou „radosťou“ tlmočenou premiérom Bárdossem, Tisovo Slovensko tak urobilo krajne neochotne, po hrubom nemeckom nátlaku, aj to len skôr v symbolickej miere (nasadená jedna slovenská Rýchla divízia). Jedným z dozvukov neochoty Bratislavu bojovať po boku agresora bol neúspešný atentát na prezidenta J. Tisa pri jeho inšpekčnej ceste na východný front. Nečakane sa zdržal a oproti oficiálnemu programu prišiel do kostola o pol hodiny neskôr. Pred jeho príchodom, v čase, keď sa tam mala konať bohoslužba, v chráme vybuchla bomba. Nemci zakrátko „zatkli“ dvoch „podozrivých“ a hneď ich popravili, tvrdiac, že išlo o vinníkov. Mŕtvi bývajú ideálnymi hrdinami i vinníkmi...

Zákerné bombardovanie Košíc (čiže „vlastného“ obyvateľstva) nie je jediným zločinom L. Bárdossyho. Jeho vláda vypracovala tzv. tretí protižidovský zákon, zakazujúci manželstvo medzi kresťanmi a Židmi. Nesie spoluzodpovednosť za známy masaker v Novom Sade i za odvelenie 2. armády na východný front.

Podobne ako pri bombardovaní Košíc s väčšinou slovenského obyvateľstva aj na východnom fronte Budapešť nasadila do prvej linie predovšetkým nemáďarskú krv. „Druhá maďarská armáda v sile 600 tisíc mužov, do ktorej regrutovali ako druhoradých, a teda vhodných na smrť, predovšetkým vojakov z obsadených území, teda aj veľa Slovákov, beznádejne vykrvácala pod Stalingradom a na donských stepiach. Jej zvyšky v podobe malých jednotiek

pomáhali okupovať Slovensko po potlačení SNP,“ píše M. Stehlík a ďalej spomína epizódy zo smutného konca tejto armády v Spišskej Novej Vsi. Ako mali demoralizovaní vojaci na svojich biednych vozíkoch nápis „Viťazstvo alebo Sibír“, ako v Spišskej Novej Vsi spáchal maďarský major samovraždu a ako napokon raz za súmraku postrieľali 27 vojakov guľometmi z budovy Poľnohospodárskej školy technickej ich nemeckí spojenci a spolubojovníci...

Regent M. Horthy 7. marca 1942 odvolal L. Bárdossyho z funkcie premiéra, lebo aj na jeho vkus až príliš horlivo prisluhoval hitlerovskému Nemecku. Bude zaujímavé sledovať, ako sa skončí pokus o rehabilitáciu vojnového zločinca L. Bárdossyho, ktorý je súčasťou takmer celoplošnej snahy niektorých maďarských kruhov o gumovanie historickej pamäti a revidovania výsledkov druhej svetovej vojny, zaplatených životmi vyše 50 miliónov ľudí z celého sveta.

Zločin by mal aj po polstoročí ostať zločinom a zo zločincov by sa nemali vyrábať uctievani mučeníci. Ak by sa tak stalo, pomáhalo by to otvárať cestu k novým reprízam historických údesností.

VODCA-ZVODCA JÁNOS ESTERHÁZY

Plazivá ideologická diverzia voči princípom občianskej spoločnosti má veľa podôb. Jej súčasťou je aj retušovanie skutočného obrazu osobnosti, ktoré sa koncom tridsiatych rokov priamo podieľali na henleinistickej kampani proti Československu. S touto fintou historického alibizmu vyrukoval v denníku Slovenská Republika (11. apríla 2000) istý budovateľ Horthyho kultu. Popri okiadzani diktátora Horthyho nezabudol ani na vylepšovanie profilu a pamiatky Jánosa Esterházyho, predsedu Zjednotenej maďarskej strany. Podľa autora Esterházy vrazil „nebol velezradcom, nepracoval na rozbití republiky a nebol agentom maďarskej vlády. Bol antifašista, zachraňoval Židov, hlboko kresťanský a humanistický mysliteľ, ktorý hlásal bratstvo medzi Maďarmi a Slovákm (...) a nikdy nezišiel z cesty zákona“.

Naozaj dojemný obrázok. Treba k nemu však dodať, že „kresťan a humanista“, inak veľkostatkár a gróf J. Esterházy bol maďarským agentom s číslom 221 s krycími menami napríklad Tamás alebo Mátyás, ktorému Budapešť na jeho protištátnu činnosť v čase druhej svetovej vojny ročne posielala (podľa jeho vlastnej výpovede) asi 2,5 milióna slovenských korún (pozri napríklad knihu L. Deák, Politický profil Jánosa Esterházyho, Bratislava 1996). Nepochybne teda išlo o velezradu. Vzorom a spolupracovníkom tohto „antifašistu“ bol hitlerovec a vojnový zločinec Konrád Henlein. Bratstvu medzi Slovákm a Maďarmi určite nepomohol svojím podielom na príprave maďarskej okupácie južného Slovenska, ktorá mala pre príslušníkov oboch národom žijúcich na tomto území tragicke dôsledky.

Zrnkom pravdy v lavíne klamstiev tohto autora je iba to, že J. Esterházy sa ako jediný poslanec Slovenského snemu postavil proti prijatiu protižidovského zákona, pričom sa iba zdržal hlasovania. A ako to sám komentoval vo

svojej správe pre maďarskú vládu: „Od útleho veku som vždy stál na protižidovskej pozícii a na nej aj ostanem...“ Možno nazvať humanistom niekoho, kto pevne zastáva „protižidovskú pozíciu“? Znalec židovskej história na Slovensku Ivan Kamenec konštatoval, že Esterházy pri tomto hlasovaní „prejavil politickú prezieravosť a riadil sa už alibistickými pohnútkami. Vedľa v predchádzajúcich rokoch aj on niekoľkokrát na pôde snemu zaútočil na židovských občanov, verejne schvaľoval ich diskrimináciu a izoláciu, lebo podľa neho aj „maďarský národ trpel od nich stáročia“. I. Kamenec v jednej svojej štúdii (1983) k tomu dodáva, že „aj ďalší poslanci sa vyhli hlasovaniu v tejto chúlostivej otázke tým spôsobom, že v čase aktu hlasovania vyšli údajne zo snemovej siene do bočných kuloárových miestností“.

Esterházyho postoj k hlasovaniu ani zdaleka nevyváži jeho zídenie z „cesty zákona“, keď sa dobrovoľne a za mastný groš dal do služieb veľkomáďarského expanzionizmu a antihumánnej revanšistickej mašinérie štartujúcej svetovú vojnu. Keby bola pravda, že J. Esterházyho odsúdili preto, „lebo bol Maďar“ a „bez žiadnych dôkazov“, uspela by jeho dcéra so svojím ponovembrovým pokusom o jeho rehabilitáciu. Slovenský súd už za demokratického režimu po roku 1989 však žiadosť Esterházyho dcéry s náležitým odôvodnením zamietol a potvrdil pôvodný rozsudok.

János Esterházy je teda právoplatne odsúdeným vojnovým zločincom. Je smutné a nebezpečné – a bolo by načas, aby si to konečne všimla aj Generálna prokuratúra – že jedna maďarská nadácia na slovenskom juhu každoročne udeľuje pamätné medaily s portrétom tohto vojnového zločinca – napríklad aj poslancom Národnej rady SR za SMK. Nebolo by zaujímavé zisťiť, ktorí z nich boli už takto „krásne“ dekorovaní? Naozaj ukážková úcta k právnemu štátu, naozaj pestovanie ďalšej „skvelej“ maďarskej tradície s kultom ďalšieho vojnového zločinca. Aj osveteným a demokraticky zmýšľajúcim Maďarom sa musia takéto hanebnosti hnusiť.

Autor sa dopustil aj ďalšej nehoráznosti – ak vraj bol Esterházy odsúdený spravodivo, „tak potom boli spravodivo odsúdení aj biskupi Buzalka, Gojdič a Vojtaššák“. Nechajú takýto jedovatý pluvanec príbuzní či katolícka cirkev bez akejkoľvek reakcie? Dokedy budeme „tolerantní“ k oživovaniu kultu vojnových zločincov a dokonca k ich nehoráznemu stotožňovaniu so skutočnými humanistami a mučeníkmi?

Ako vidno, henleinizmus má stále svojich falošných prorokov a tolerantnosť voči nim by bola nielen zneuctením pamiatky tisícov obetí, ale i osudou chybou.

Jánosa Esterházyho príznačne charakterizuje aj postreh českého publicistu M. Hübla: „Maďarská menšina často doplácala na to, že jej vodcovia boli skôr politickými zvodcami než rozumnými predstaviteľmi ich záujmov, ktorí by dokázali budovať mosty k slovenskému národu, s ktorým na jednom území a v jednom štáte žili.“

Po vojne bol maďarský vodca-zvodca J. Esterházy ako vojnový zločinec odsúdený na trest smrti. Hoci išlo o československého štátneho občana, jeho

zahraniční priaznivci a rodina zaňho v Prahe orodovali a K. Gottwald mu milosťou zmenil trest na doživotie. Medzitým si však Esterházyho vyžiadala sovietska NKVD, odviezla ho do ZSSR, a tam ho dlhé mesiace podrobovala výsluchom. Po návrate do ČSR Esterházy dožil do roku 1957 vo väzení v českom Mirove. Roku 1998 bola na tamojšom cintoríne odhalená pamätná tabuľa. Na pietnom akte slúbil vtedajší podpredseda Svetového zväzu Maďarov (SZM) Miklós Patrubány, že sa zasadí o Esterházyho rehabilitáciu. V lete 2000 bol Patrubány zvolený za predsedu SZM a svoj sľub zopakoval. Po akcii Esterházyho dcéry to teda bude už druhý pokus o súdnu rehabilitáciu človeka, ktorého mnohí Maďari dodnes považujú za mučeníka „svätej veci maďarstva“.

Prípadná (naďalej len veľmi nepravdepodobná) rehabilitácia Jánosa Esterházyho by bola bezprecedentným aktom revízie výsledkov druhej svetovej vojny, zneuctením jej obetí a ospravedlňovaním činov jej podnecovateľov, medzi ktorých nesporne patrí aj vojnový zločinec Esterházy.

APOŠTOL SLEPEJ ULIČKY ISTVÁN BIBÓ

„Existuje príslovie Každý maďarský intelektuál je predovšetkým maďarský nacionalista. A od Georgea Orwella vieme, že nacionalista kvôli záujmu „svojho“ národa na rozdiel od intelektuála klame. Nemožno súhlasiť s takýmto zjednodušovaním, z ktorého ihneď vyplýva, že v Maďarsku niesu intelektuálov. Žiaľ, na druhej strane je veľa príkladov použitia lži u maďarských intelektuálov, menovite u ich „kráľa“, ktorým je... – István Bibó“ (A. Farko).

Na obale slovenského prekladu najvýznamnejšej knihy Istvána Bibóa Bieda východoeurópskych malých štátov (Bratislava, Kalligram 1996) sa možno dočítať, že autor je „jeden z najvýznamnejších maďarských mysliteľov 20. storočia, ba možno celých maďarských duchovných dejín“. Tento maďarský duchovný titan je pritom preukázateľne apoštolom slepej uličky.

István Bibó (1911 – 1979) bol za Horthyho vysokopostaveným súdnym úradníkom a po vojne ministrom vo vláde, ktorú roku 1956 zvrhli sovietske tanky. Svoj zjavne pozitívny vzťah k spiatočníckemu horthyovskému režimu rieši mlčaním a obchádzaním neprijemných momentov, hoci iné fakty a súvislosti rozpitváva do najmenších podrobností. Bibóova príznačná „uvravenosť“ opäť pripomína hypotézu, podľa ktorej názov maďarského národa (Magyar) súvisí so slovom magyarázni – vysvetľovať. Bibóov autorský záber je naozaj impozantný a jeden z recenzentov spomínamej knihy P. Kende dokonca konštatuje, že štúdium história Maďarska 20. storočia je bez poznania autorových myšlienok takmer nepredstaviteľné. Áno, kto si preštuduje Bibóa, naozaj sa mnohé dozvie a azda aj lepšie pochopí, prečo je 20. storočie právom označované ako „storočie maďarských prehier“ (Gy. Horn).

A popredný maďarský mysliteľ 20. storočia naozaj vysvetľuje zo všetkých

sil a na všetky strany. Okrem toho z maďarskej strany je čo vysvetľovať, najmä o morálnych aspektoch maďarských dejín. Lenže morálkou sa Bibó vôbec nezafraňuje. „Nastolenie otázky vojnového zločinu je zbytočné a škodlivé už i preto, lebo problém celej vojny zbytočne a nebezpečne moralizuje. Demokracie sú veľmi náchylné na takúto prehnanú moralizáciu...“ Bibó povyšuje nad morálku iné hodnoty, hodnoty bezohľadného a povýšeneckého maďarského nacionalizmu.

Od ospravedlňovania vojnových zločinov a historického alibizmu, ktorý je už pevnou súčasťou maďarskej „klasiky“, ide Bibó ešte ďalej, až po priame vojnové štváčstvo. Pravá tvár údajného „demokrata a humanistu“, za akého ho dodnes vydávajú určité kruhy, sa objavuje aj vtedy, keď tvrdo nastoľuje etnickú požiadavku jazykových hraníc. Dokonca – ak je nejaké mesto inojačné ako jeho okolie – prichádza s návrhom, aby hranica mesto obkolesila. Ide pritom skôr o ultimátum. V prípade, že sa nesplní, maďarský mysliteľ otvorené slibuje vojnu. Hlásia nielen etnickú separáciu, ale aj vyslovený revanšizmus.

„Filigránsky hľadá každý argument i pseudoargument na ospravedlnenie nahradenia trianonských hraníc hranicami etnickými, respektíve jazykovými. Bibó teda v podstate argumentuje proti dvom mierom po dvoch svetových vojnách i proti zmierovaciemu helsinskému procesu, menovite proti mierovým hraniciam a proti zásade ich uchovania, za Veľké Uhorsko či aspoň za väčšie Maďarsko, proti národnoslobodzovaciemu hnutiu v modernej Európe 20. storočia, proti právu na sebaurčenie. Táto kniha pašuje predstavy z minulého storočia do budúceho. Kniha Istvána Bibóa je bibliou súčasnej etapy maďarskej iredenty, humanizmus tu slúži ako rétorická dymová clona jednému posvätnému cieľu – preč s Trianonom!“ – píše A. Ferko. Zároveň na Bibóovu adresu konstatuje, že „tento pozoruhodný autor nie je intelektuálom, za akého ho vydávajú. Nezaujima ho pravda. Naopak. Je to politik, ktorého celý život a takmer celú túto knihu vášnivo zaujíma(lo) jedno jediné – likvidácia trianonských hraníc.“

Tomuto cieľu, čiže duchovnému podmínovávaniu mierového usporiadania strednej Európy Bibó venoval desaťročia usilovného písania. Svoje tézy formuluje opatrne, aby boli ako-tak stráviteľné aj pre západného intelektuála, do priazonej ktorého sa snaží všemožne votrieť a ktorému sa snaží lichotiť. Napríklad nemeckému intelektuálovi slibuje Rakúsko – pritom rozdáva z cudzieho a z budúcnosti... Nepripomína nám to niečo? Jeden z dvoch maďarských únikových kanálov z reality – duchovné kŕmenie sa nereálnymi víziami. Bibó lichotí aj šľachte a z jeho spisov trčí zle skrývaná nostalzia za monarchiou a koloniálnym panstvom svojho etnika. Pri tom všetkom sa údajnou maďarskou krivdou snaží morálne vydierať iných.

Pozoruhodný autor s naozaj pozoruhodnou duchovnou výbavou – prvolíniový ideológ maďarského „panského národa“. Pomocou jeho myšlienok sa určité kruhy snažia do integrovanej Európy prepašovať politickú mŕtvolu panhungarizmu, revanšizmu a etnickej separácie. Ide o duchovnú líniu,

ktorá môže smerovať iba k jedinému bodu – etnickému a medzištátneemu konfliktu. Práve tam smeruje Maďarov ich duchovný titan.

„... najčastejším obrazom v Bibóovej obraznosti je slepá ulička“ (A. Ferko). Pomýlená interpretácia dejín a nacionalistické bežmo nemohli tohto maďarského mysliteľa priviesť nikam inam. István Bibó je duchovným zástavníkom chronickej maďarskej nespokojnosti a apoštolom slepej uličky.

Bibóa dodnes považujú v maďarských intelektuálnych kruhoch za autoričtu prvého rangu, pričom jeho spomínaná hrubizná kniha ostáva bibliou modernej iredenty. Z Bibóovho diela hojne čerpajú viacerí maďarskí autori – spomeniem vo Francúzsku žijúceho Françoisa Fejtőa, ktorý nedávno knižne vydal revanšisticky ladenú jednostrannosť pod veľavravným názvom Rekviem za mŕtvou ríšou (ide o Rakúsko-Uhorsko).

Stačí dodať, že knihu vybraných esejí Istvána Bibóa (Bieda východoeurópskych malých štátov) roku 1996 vydali v slovenskom preklade s prispením jedného maďarského ministerstva...

Najvýznamnejší mysliteľ maďarských duchovných dejín viedie svoj národ do slepej uličky.

OSVIETENÍ MAĎARI

Pri skúmaní slovensko-maďarských vzťahov, hoci nie často, predsa len natrafíme i na prejavy rýdzeho priateľstva, veľkorysosti, politickej jasnozrievosti alebo aspoň hlbokej humánnosti – u niektorých osobnosti zo strany našich južných susedov.

Gróf Mihály Károlyi (1875 – 1955) sice neboli naším priateľom, ale ako predseda budapeštianskej vlády vo chvíli, keď uznal politickú porážku, s noblesou šľachtického a šľachetného politika poslal Slovenskej národnej rade do Turčianskeho Svätého Martina roku 1918 blahoprajný telegram, v ktorom priznal „hriešnu politiku urputného panstva“.

V maďarskom panteóne nájdeme viacerých, ktorí sa radšej držali svojho srdca a rozumu namiesto slepého a bezohľadného presadzovania maďarskej štátnej idey. Vyžadovalo to, pravdaže, značnú dávku odvahy a občianskej statočnosti, veď styky s tzv. panslavmi, nieto ešte priateľstvo s nimi, boli nanajvýš nebezpečné vo feudálno-policajnom štáte, presiaknutom špicľovaním rakovinovo rozbújeneného byrokratického a policajného aparátu. Zhodou okolností sa úradník v starej maďarskej nazýva nádor.

Uvedme v tomto kontexte aspoň niekoľko svetlých príkladov, či skôr výnimiek.

Hudobný pedagóg Vladislav Füredi (1794 – 1850) odborne spolupracoval s Jánom Kollárom, vydal Národní nápěvy (výber 25 piesní) a do druhého zväzku Kollárových Zpievaniek napísal prvú štúdiu o hudobnej stránke slovenských ľudových piesní.

Maďarský hudobný skladateľ Béla Bartók (1881 – 1945), etnomuzikológ,

klavirista a pedagóg európskeho formátu mal po praslici, podobne ako Kossuth, turčianske korene, jeho matka pochádzala z Martina. Životné cesty Kossutha i Bartóka sa však absolútne líšili vo vzťahu k slovenskej kultúre. Béla Bartók študoval päť rokov v Bratislave a v rokoch 1907 – 1934 pôsobil ako profesor hry na klavír na bratislavskej Hudobnej akadémii. V jeho vzťahu k Slovensku nachádzame dve dominanty – vzťah k mestu svojej mladosťi, keď sa formovali jeho umelecké sklonky, a jeho obdiv k ľudovej piesni. A práve v tejto oblasti uvidel svoje poslanie a vykonal obrovskú prácu hodnu uznania a pocty. Slovenčinu, na rozdiel od Kossutha, nevnímal ako reč kočišov a sedliakov, ako ju vtedy prezentovala aj oficiálna politika. Nikdy nehládol na Slovensko a jeho ľud cez šovinistické okuliare príslušníka tzv. panského národa. Naopak, jeho cesta umelca ho viedla ku komunikácii a inšpirácii. Prvé ľudové piesne zaznamenal v roku 1904 v gemerskej obci Hrlica. V rokoch 1904 – 1908 zapísal 3409 piesní a asi štyritisíc textov, ktoré analyzoval, systematizoval a porovnal s piesňami iných autorov. Aj v neskoršom období, až do začiatku prvej svetovej vojny, zbieran piesne na južnom Slovensku, v Nitrianskej stolici, Honte a na Pohroní.

Bohatstvo svojho folklórneho výskumu ponúkol v roku 1910 na vydanie v Turčianskom Svätom Martine – Matici slovenskej.

Zbierka Bélu Bartóka spolu so Slovenskými spevmi patrí do zlatého fondu európskej kultúry. Tisíce piesní tvorivého génia slovenského ľudu vďačia za záchranu práve mnohoročnej obetavosti „najväčšieho maďarského skladateľa“.

V životnom príbehu veľkostatkára, politika a publicistu Lajosa Mocsáryho (1826 – 1916) sa naozaj ako v povestnej kvapke vody odráža celé (uhorské) slnko. Bol to jasnozrivý politik, ktorý ako prvý pochopil, že dosiahnutie úplnej štátnej samostatnosti Uhorska vyžaduje partnerskú dohodu s nemáďarskými národmi a národnosťami, ktoré tvorili väčšinu uhorského obyvateľstva. Svoje názory vášnivo presadzoval, hoci si uvedomoval, že ide hlavou proti múru. Naplno sa zasadzoval proti násilnej maďarizácii, pranieroval odnárodňovaciu školskú politiku, zdvihol svoj hlas proti zákazu Matice slovenskej, ale i proti zločinným spolkom typu FEMKE, proti perzekúcii predstaviteľov národných hnutí.

Ked' roku 1879 ako jediný maďarský poslanec hlasoval proti schváleniu návrhu zákona o povinnom vyučovaní maďarčiny na všetkých školách v Uhorsku, rozpútali proti nemu rozsiahlu špinavú mediálnu kampaň a napokon ho zbavili funkcie predsedu strany. Z jeho publicistickej činnosti pripomeňme spoluprácu s parížskym žurnálom *Le Courrier Européen*, ktorého spoluredaktorom bol i nám naklonený svetoznámy nórsky humanistický mysliteľ a spisovateľ Björnstjerne Björnson (1823 – 1910).

Protišovinistické parlamentné a publicistické Mocsáryho pôsobenie so sympatiami sledovali predstaviteľia slovenského národného hnutia. Vkladali doňho isté nádeje na pokrok v riešení slovenskej otázky. Priatelia sa s Andrejom Kmeťom a spolupracoval s ním aj Viljam Pauliny-Tóth. Roku

1895 sa Mocsáry, zas ako jediný muž maďarskej politickej elity, zasadzoval za znovuotvorenie Matice slovenskej. Jeho kondolenčný prejav nad odchodom Andreja Kmeťa, publikovaný 27. 2. 1908 v Národných novinách, vyjadroval úctu a obdiv k veľkej osobnosti slovenského národného života. Mocsáry bol schopný pochopiť i to, prečo Andrej Kmeť odmietol poslať do múzea v Pešti kostru mamuta, ktorého vykopal v Beši, aby ho uchoval pre Slovenské národné múzeum.

Vládnuce kruhy hodnotili Mocsáryho názory jednoznačne šovinisticky – ako politiku národnej zrady. Nasledovala odplata. Dokonale mu pristrihli krídla. Roku 1887 ho dohnali k tomu, aby vystúpil zo strany, ktorú sám založil. Potom ho zbavili aj poslaneckého mandátu a napokon ho celkom z politickej scény vyšachovali.

Pri skúmaní slovensko-maďarských vzťahov, hoci nie často, predsa len natrafime i na prejavy rýdzeho priateľstva, veľkorysosti, politickej jasnozrievosti, alebo aspoň hľbokej humánnosti – u niektorých osobností zo strany našich južných susedov. Existuje teda v našom doteraz problematickom spolužití aj zárodok nádejnejšej kultúrnej a politickej tradície.

MAĎARI, ŽIDIA, NEMCI

MAĎARI, ŽIDIA, NEMCI

MAĎARI VAZALMI CHAZAROV

KTO BOL PÁNOM UHORSKA?

DOSLUHUJÚCA ŠĽAHTA

OSUDOVOSŤ MAĎARSKO-ŽIDOVSKÉJ VÄZBY

SMUTNÉ PRVENSTVO

MAĎARI, ŽIDIA, NEMCI

MAĎARI, ŽIDIA, NEMCI ...

Viacerí autori – aj maďarskí – uvádzali Maďarov ako príklad miešaniny národov. Maďari dobrovoľne podstúpili svoje pretavenie v genetickom kotle Európy. Už len ojedinele medzi nimi nájdeme mužov a ženy výzorovo pripomínajúcich ich najbližších príbuzných Mansiov (Vogulov) a Chantov (Osťakov), ázijské minority dosiaľ žijúce za Uralom, hoci ešte v 19. storočí boli podľa dobovej tlače dobre rozlíšiteľní „bieli“ (asimilovaní) a „čierni“ (originálni) Uhri. „Maďarský národ sa teda asimiloval so všeljakým balastom sveta...“ (I. Bibó). Zábavne to kontrastuje s opakovanými výzvami niektorých maďarských činiteľov na zachovanie „čistej rasy“ – naposledy sa tak predviedol M. Duray. Miešanina národov znamená i miešaninu kultúr a mentalít. Najvýraznejšie sa takto do maďarského národa (potomkov Staromaďarov, Turkov, Kumánov, Pečenehov, Sikulov...) vpísali Slovania, najmä Slováci, ďalej Nemci a Židia. Výraznú slovanskú (slovenskú) stopu dokazuje jednak mohutná génová príbuznosť a jednak to, že značná časť slovnej zásoby modernej maďarčiny má slovanský (slovenský) pôvod.

„Jediný národ převzal mnoho ze své kulturní, hlavně hospodářské terminologie od Slovanů – Maďari, a to hned po svém příchodu do Uher, které nalezli naplněné Slovany všech větví, na západě od Iplu po Blatno Slováky (Moravany), na jihu Slovinci a Chorvaty, na východě Bulhary... Jakkoliv pak v jednotlivostech nedovedeme pověděti, převzali-li vedle výrazu i věc, zdali věc tu předtím neznali a neměli, přece celková suma dvanácti set slovních kulturních výpůjček, jak je kdysi předvedl Franjo Miklošič (1813 – 1891, slovinský slavista světového významu), je příliš veliká a ukazuje nesporně nejen úzký styk Maďarů se Slovany, nýbrž i jejich kulturní závislost na Slovanech“, konstatauje Lubor Niederle (1865 – 1944), archeolog, antropolog a etnograf, autor základného diela pre dejiny Slovanstva – Slovanské starožitnosti (Praha 1925).

Kým Slovania hráli v živote Maďarov najvýznamnejšiu úlohu v prvých storočiach po ich príchode, Židia výraznejšie nastúpili na scénu najmä v 19. storočí, v poslednom storočí uhorských dejín, keď sa asimilovalo (pomaďarčilo) približne milión Židov. Vzájomná väzba maďarstva a židovstva bola a je o to osudovejšia, že Židia sa stali rozhodujúcim ekonomickým činiteľom a vedúcou zložkou maďarskej vládnucej špičky, skutočného „panského národa“. Židia neposilnili maďarský národ len početne. Popri finančníkoch a živnostníkoch mu dodali silnú „národotvornú“ vrstvu inteligencie – vedcov, umelcov, spisovateľov, novinárov. „Keby sme vymenovali všetkých Židov a hodnoty, ktoré vytvorili, a keby sme ich vyňali z Maďarska, z maďarskej kultúry, okrem širokých gati a barackovice by neostalo nič,“ znala vynútená odpoveď Gy. Landeszmanna, hlavného rabiňa Budapešti, na dobový spor, uverejnená v apríli 1993 v časopise IGEN. Odvetou za tento výrok bolo jeho nahradenie iným rabiňom.

Židia prinášali nielen kapitál finančný, ale aj ideologický, a významnou mierou

ovplyvnili, doslova sofistikovali ideologickej „softvér“ maďarského panského národa. (Sofistika je vedomé používanie nesprávnych argumentov v spore, využívanie logických klamov a úskokov, maskovaných vonkajškovou formálnou správnosťou.) Najlepšie možno tento ideologickej rukopis čítať na Budapešťou dodnes tak účinne využívaných princípoch vyvolenosťi (nadradenosťi, historického poslania) a ukriadenosti. Azda netreba dodávať, že práve spomenuté princípy už celé stáročia tvoria nosné prvky židovskej ideológie. Obidve etniká majú spoločné aj niečo iné – značný problém vyrovnať sa s vlastnými dejinami.

Maďari ako vnútorné slabé a voči susedom hospodársky a kultúrne zaostávajúce etnikum nevyhnutne potrebovali na svoje prežitie účinnú ochrannú bariéru. Na jednej strane to bol maďarský jazyk a jeho výrazná odlišnosť, nepríbuznosť s jazykmi prevažne slovanských susedov, na druhej strane ideológia s výraznými prvkami odstupu až intolerancie voči okoliu. Niečo podobné zohralo významnú úlohu aj v prežití Židov a ich rozvoji do podoby silnej kultúry. Len si všimnime, ako tento ochranný mechanizmus dodnes funguje u značnej časti Židov i Maďarov. Ortodoxní Židia napríklad nie sú ochotní ani len obliecť si iný ako tradičný čierny odev a mnohí menšinoví Maďari zas len s veľkou nechuťou použijú jazyk susedného národa, napriek tomu, že ho neraz veľmi dobre ovládajú (a hoci ide o štátny jazyk ich vlasti, označujú ho striktne za cudzí). Za istú pozoruhodnosť možno považovať aj to, že časť Židov i Maďarov dodnes chápe príslušnosť k svojmu etniku ako niečo nie nepodobné príslušnosti k sekete, služba ktorej je nadradená nad iné civilizačné hodnoty a pravidlá. Aj preto sa medzi Maďarmi tak masovo ujala kalvínska viera (kalvinista hit – magyar hit, kalvínska viera – maďarská viera), „... pretože duch episkopalistickej cirkevného zriadenia kalvinov lepšie zodpovedá maďarskej povahе, vyžívajúcej sa v kastovných rozdieloch“ (I. Hrušovský, Naše Slovensko, 1908. Ide o publicistu a poslanca Igora Hrušovského, 1879 – 1937).

Ked' už hovoríme o rokoch – zatial čo Židia mali na formovanie, kultiváciu a aplikáciu svojej ochrannej kultúrno-ideologickej bariéry dostatočne dlhý čas (približne 4 tisíc rokov), čas Maďarov bol podstatne kratší. Tým viac sa museli „ponáhlať“, tým intenzívnejšie uplatňovali ochrannú clonu, tým výraznejšie sú v nej prevzaté prvky vyvolenosťi (až šovinizmu a rasizmu), ukriadenosti a intolerancie voči okoliu. Možno práve v mnohonásobne vyššej intenzite uplatňovania tejto ochrannej bariéry spočíva tajomstvo prežitia Maďarov ako etnika (na rozdiel napríklad od Hunov a Avarov) v silnom prúdení okolitých vyspelejších národných živlov.

MAĎARI VAZALMI CHAZAROV

Kontakty Maďarov so Židmi ako aj ich kontakty so Slovanmi sú dátva dátva. Začali sa najneskôr v 8. storočí, po prichode staromaďarských kočovníkov do ríše chazarských Turkov v juhoukrajinskej Lebediji. Takmer v tom istom čase (roku 740) chazarský vládca chán Bulan rozhodol, že štátnym náboženstvom bude židovská viera. Starí Uhri-Maďari pobudli u Chazarov ako ich vazali viac ako celé storočie, pričom na čelo jednotlivých kočovných kmeňov

boli dosadení príslušníci chazarskej vládnej vrstvy – turecká vojenská šľachta vyznávajúca oficiálne, teda židovské náboženstvo. (Staromaďarskí otcovia-zakladatelia Almoš a jeho syn Arpád teda smerovali do strednej Európy ako manželia slovanských manželičiek a najpravdepodobnejšie aj ako vyznávači židovskej viery.

Jan van Helsing vo svojej knihe Geheime Gesellschaften (Tajné spoločenstvá), v Nemecku údajne na indexe, uvádza, že Chazari totálne infiltrovali genetických Židov. Chazarská ríša by podľa toho bola zaujímavým objektom analýzy vzájomných väzieb chazarských Turkov, Židov a (staro)Maďarov.

Kým vodcovia starých Uhrov-Maďarov boli pravdepodobne vyznavačmi židovského náboženstva, v ich „mužstve“ sa zrejme praktizovala zmes náboženstiev s prevahou pohanstva (animizmus a šamanizmus, kulty, ktoré až do začiatku 20. storočia uctievali spomínani, jazykovo najbližší príbuzní Maďarov – Mansiovia a Chanti). Ako je však známe, do Karpatskej kotliny neprišlo sedem, ale osiem kmeňov. K pôvodným siedmim staromaďarským kmeňom „sa v druhej polovici 9. storočia pridali tri kabarské kmene, pozostávajúce z karaitov (židovská sekta), mohamedánov a pohanov, ktoré neskôr splynuli do jedného kmeňa. Pri vojenských výpravách tvorili Kabari (alebo Kozari) vždy predný voj (! – pozn. aut.)“ (J. Tibenský).

Od tejto pozoruhodnosti sa môže odvíjať celá reťaz zaujímavých súvislostí. Vládcovia viacerých dobyvateľských národov (či skôr kmeňových zväzov – Džingischán, Batuchán, tureckí sultáni a vojvodenia, napokon aj Stalin) mali niečo ako elitný útvar, ktorý plnil nielen úlohu osobnej gardy najvyššieho vodcu, ale ako oddiel s mimoriadne vysokými bojovými kvalitami bol pri bitkách nasadzovaný na najnebezpečnejšie úseky, napríklad keď išlo o čelný priestrom. Bojové kvality tejto gardy boli umocňované najmä dobrým výcvikom a náboženským fanatizmom – bojovníci verili, že ak padnú v boji, čaká ich odmena v podobe raja. A ešte jeden spoločný znak – elitné zložky takmer vždy pozostávali z iných etnických skupín než druhá väčšina bojovníkov. Bolo to tak aj v starom Ríme (pretoriáni prevažne z tzv. barbarov) a u Turkov (elitných janičiarov vychovávali v špeciálnych školách z detí ukradnutých pri lúpežných výpravách).

Elitná garda teda slúžila aj ako ochrana pred zrejme nie príliš vernými „vlastnými“. Aj o Arpádovom vnukovi veľkokniežafovi Gejzovi sa zachovala zmienka, že bol „tvrdý k svojim a mierny k cudzím“ a svoju fažkú jazdu budoval práve na „hosťoch“. Cudzincov pred vlastnými preferoval, a bezpečnejšie sa s nimi cítil aj jeho syn Vajk-Štefan I. Možno to vyplývalo aj z toho, že „cudzí“ nepociťovali dosť istoty, a tak boli závislejší, ovládateľnejší, poslušnejší. Ak starým Maďarom už v Chazarskej ríši vládli dosadení náčelníci-Turci (Arpádovci), museli mať na zvládnutie divých a nespútaných kočovníkov aj poriadne účinný mocenský korbáč. Očividne ním bol práve spomínaný záhadný ôsmy kmeň Kabarov (Chazarov), ktorého dve zložky – židovská sekta a mohamedáni – mali zrejme blízko aj k spomínanému náboženskému fanatizmu, ktorý z nich robil takých obávaných bojovníkov. „Podľa Anonyma dostali dvaja ich vodcovia – Ed a Edomen – majetky v okolí Matry“ (Kniha kráľov,

Bratislava 1998). Oprávnené možno predpokladať, že práve tento ôsmy kmeň mohol byť hlavným mocenským pilierom tureckých vodcov najsilnejšieho stárohorského-maďarského kmeňa Nyék – Arpádovcov. O významnom postavení kabarského kmeňa svedčí aj to, že Samuel Aba, druhý nástupca na uhorský trón po smrti Štefana I. – a manžel jeho sestry – pochádzal z náčelnického klanu tohto kmeňa a pokrstiť sa nechal až ako dospelý.

Karaiti (sekta karaimov) zas boli pravdepodobne vedúcou zložkou spomínaného ôsmeho kmeňa (vedľ išlo o štátne náboženstvo rozšírené najmä medzi vládnucou elitou). Táto judaistická sekta sa rozšírila okrem iného práve v Chazarskej ríši a jej učenie sa až po súčasnosť udržalo u časti obyvateľstva tureckého pôvodu. Zvyšky karaimov (Karaitov) dodnes žijú na Kryme (asi 12 tisíc osôb), v Turecku a – v Poľsku! Staromaďarskí cháni teda nielenže vyznávali židovskú vieru (možno práve v karaitskej podobe), ale príslušníci tejto židovskej sekty boli zrejme aj chrabtovou košľou ich osobnej gardy.

Po vpáde do Karpatskej kotliny prišli starí Uhri-Maďari do kontaktu s ďalšou skupinou Židov, ktorí sa tu spolu s izmaelitskými (arabskými, mohamedánskymi) kupcami už po niekoľko storočí zaoberali obchodovaním, osobitne s otrokmi. Tomuto druhu obchodu sa príležitostne venovali aj predkovia Slovákov, ale nikdy si z neho neurobili hlavnú živnosť. Na rozdiel od Židov. L. Niederle vo svojej knihe *Život starých Slovanov II.* sa o tom zmieňuje takto: „Obchodovali so všetkým, ale v prvom rade dostali do svojich rúk obchod s otrokmi. To bola ich špecialita – obchod s ľuďmi.“ Uľahčoval im to Talmud, podľa ktorého Nežidia (gójovia) sú niečim menejcenným ako židovský „vyvolený národ“.

Trh s otrokmi bol lukratívny najmä smerom na juh. V početných háremoch okolo Stredomoria takto končili tisíce otrokých-panien a množstvo najmä mladých Slovanov, ktorí boli – po vykastrovani – využívaní ako eunusi. Dokonca aj časť Metodových učeníkov (po vyhnani Metoda z Veľkej Moravy) predali do otroctva – benátskym Židom. Židovskí obchodníci boli teda priamo zainteresovaní na lúpežných výpravách, v čom s vodcami starých Maďarov (navyše židovskej viery) našli spoločnú reč. Renesancia temnej tradície „kšeftovania“ s ľuďmi znova nastala o päť storočí neskôr pri tureckých nájazdoch. Židovskí obchodníci znova začali kolaborovať s dobyvateľmi a v čase osmanskej moci pokračovali v obchode s ľuďmi, ako vysvitá aj z dokumentov generálnych kongregácií (na Slovensku) zo 17. storočia: „Židia sprostredkovali predaj zajatých kresťanov...“

„Naši predkovia cudzincov nazvali (nemými) Nemcami, nie psami, ako starí Izraeliti nazývali všetkých cudzincov. Ani arabsko-židovský cestovateľ a spisovateľ Ibráhím ibn Jakúb nenašiel v našich zemepisných šírkach prejavu xenofóbie, ktorými Starý zákon priam srší, toľko je v ňom násilia, puncovaného rasizmu a predovšetkým – nadradenosťi, základného zdroja rasizmu. Táto stározákonná dogma, ale i dobové praktiky spôsobovali, že prvé kontakty oboch etník neboli priam idylické. Obchodníci z radov „vyvoleného“ národa sa k Slovanom (a nielen k nim) správali ako otrokári. To je naša prvá historická skúsenosť,“ píše o vzťahu Židov a našich staroslovenských predkov V. Ferko (Zákon smotany, Bratislava 2000). Zdrojom napäťia vo vzťahoch teda bola už

vtedy „specifická sociálna skúsenosť“ (J. Števček) domáceho obyvateľstva so židovskými obchodníkmi, ktorá sa neskôr v najrôznejších dobách, podobách a intenzite reprízovala. A tvorila akýsi kontrastný protipôl v porovnaní so vzájomne výhodnou kooperáciou medzi špičkami (neskoršieho) „panského národa“, ktorý dodával otrokov na „kšeft“ príslušníkom „vyvoleného národa“. Židovskí obchodníci už vtedy, v 9. a 10. storočí, pravdepodobne začali poskytovať aj úvery a vystupovať ako financmajstri mocných tohto sveta.

Koncom 11. storočia, v čase príprav na I. križiacku výpravu, prepukli v Nemecku a Čechách protižidovské pogromy. Križiaci obrátili svoje zbrane proti Židom, ktorých obvinili, že ukrižovali Krista (ide o výčitku, ktorá najmä v stretnoveku mala značnú váhu). Predovšetkým však išlo o vidinu bohatej koristi – židovské zlato a cennosti v značnej miere získané úžerou. V Kolíne nad Rýnom, Wormse, Speyeri a Mohuči zavraždili tisíce Židov. Početný križiacky oddiel, tzv. Volkmarov voj 30. júna 1096 vyplienil Židov v Prahe a pri presune na Slovensko páčhal rovnaké násilnosti. Pri Nitre približne dvanásťtisícový Volkmarov oddiel na hlavu porazila miestna domobrana, tvorená nitrianskou posádkou a miestnymi obyvateľmi. Tento príklad svedčí o už vtedy existujúcom latentnom napäti obyvateľstva vo vzťahu k židovským komunitám, ale aj o tom, že toto napätie nebolo celoplošné.

Jedným z trvalých a azda najsilnejších zdrojov napäťia medzi Židmi a ostatným obyvateľstvom bolo úžernictvo (u kresťanského kráľa Žigmunda, 1368 – 1437, si vymohli povolenie až na 104-percentný úrok). Túto tradičnú a odsúdeniahodnú stránku pôsobenia Židov mnohí autori radšej obchádzajú – napríklad i Paul Johnson vo svojom monumentálnom diele *Dejiny židovského národa*. Úžernictvo pritom nesporne predstavovalo nemorálny negatívny protispoločenský faktor – stačí si všimnúť, čo ešte i dnes spôsobuje úžera „v malom“ v rómskej komunite. Európske dejiny sú prešpikované královskými ediktmi bojujúcimi proti tomuto nešváru.

KTO BOL PÁNOM UHORSKA?

Židia na druhej strane predstavovali pozoruhodný motor hospodárskych, najmä obchodných aktivít. Menej pozitívne stránky ich činnosti (bezohľadné sociálne koristníctvo), navyše umocňované náboženskými predsudkami okolia, neraz ústili do protižidovských nálad a represálií. Židia boli svojho času vykázaní z Francúzska, Nemecka a napokon aj z Uhorska. Ich odchod však natoľko skomplikoval hospodársku situáciu, že kráľ Žigmund ich zakrátko povolal späť. K spolužitiu s miestnym obyvateľstvom neprispievali ani také epizódy, ako bolo odmietnutie prešporských (bratislavských) Židov zúčastniť sa na obrane mesta proti Turkom a ich kolektívny útek na druhý breh Dunaja. Ostatných obyvateľov vrátane radničných pánov to náležite dohrialo a dezerterom zhabali majetok. Tento príklad názorne ilustruje jav pretrvávajúci do súčasnosti – časť Židov aj po viacerých generáciách ostáva cudzincami v krajinе svojho pobytu. Po novembri 1989 to bolo možné pozorovať na množstve

negatívnych výrokov viacerých slovenských intelektuálov židovského pôvodu na adresu Slovenska a na ich postojoch voči Slovákom, ktoré nemali ďaleko od politického rasizmu.

Veľký prílev Židov do Uhorska nastal po revolúcii 1848 - 1849, lebo na rozdiel od mnohých iných európskych štátov tu nachádzali priaznivé podmienky na podnikanie a relativne tolerantné prostredie.

„Židia prichádzali na stá z Haliče, vábení ľahkým vykorisťovaním pôdy, podporovaní byrokraciou, ktorá mala v nich otrockých agentov, hotových na najnižšie úsluhy a úplne ľahostajných k slovenským požiadavkám. Dostávali výhradné právo na krčmy a obchody, pijanom dávali veľký úver, do zálohy berúc ich gazdovstvá“ (E. Denis, francúzsky historik).

Židia využili stredoveké feudálne pomery a v historicky krátkom čase dosiahli v Uhorsku rozhodujúci hospodársky, kultúrny a politický vplyv. Český spisovateľ Karel Kálal, ktorý roku 1907 spolu s básnikom Adolfom Heydukom a E. Ledererom informovali B. Björnsena a jeho prostredníctvom európsku verejnú mienku o národnostnom útlaku Slovákov Maďarmi, konštatoval: „V Uhrách je 846.000 Židů čili 4.99 proc. - z nich 609.000 hlásí se k Maďarům. Židé slouží maďarisaci obrovským kapitálem i důvtipem. Mají hostince po dědinách, městech i lázních, mají statky, pily, vodní i parní mlýny, palírny, velké továrny, ohromný obchod drevařský a velkoobchod vůbec je bezmála všecek v rukou židovských. Oni platí netoliko velké daně, ale naplňují též dispoziční fond. Vláda je dosazuje na četné úřady, jsouce zámožní, zasedají jako virilisté v obecních i stoličních výborech, zasedají hojným počtem v porotách, vrhli se i na literaturu a umění. V Uhrách vychází 1000 novin, z kterých 835 je židovských (83.5 proc.). A na každém místě Židé slouží maďarisaci, ovšem za cenu velikou: za svobodu skoro neobmezenou, při níž nepočitivým způsobem bohatnou, ozebračujíce rodiny i celé obce. Notář, služný, žandár zavírají oči, aby neviděli řádění Židů, kteří se vyhoupli nad samou vládu a drží ji v kleštích, takže Židé jsou pány Uher“ (Slovákofílské spisy).

Katastrofálny dopad mali tieto pomery na Slovensku.

„Židé drží v Uhrách 70 percent vší pôdy, a to buď vlastní nebo najaté...

Obchod s dřívím mají Židé. Po Váhu a Hronu plují plté, jedna za druhou, všecko to majetek Židů. Vůbec všecek obchod a velký průmysl jakoby byli výsadou Židů...

V Uhrách podle zákona smí býť nejvyšší úrok 8 percent. Jisto je, že Židé na Slovensku lichvaří, až to do nebe volá. Rádi pújčují menší sumy a na krátke čas, takže nevzdelený lid výšku úroků tak snadno nepostrehne. Deset zlatých na mesiac a za úrok 1 zlatý, což je úrok 120 percent. Z jara pújčí Žid sedlákovi dve míry obilí k setí a vymíni si za ně po žnich tři. Také berou od peněžních pújček obilí neb víno, neb ovoce, což jsou veliká procenta. Lid slovenský tuze nerad vydává z ruky peníze, ale s lehkostí vyhazuje plodiny. Říkává „Ved vždy nám to Pán Boh požehnal, ved sme za to peniaze nedali“, a Židé umějí této slabosti dobре vykořistiť.“

„Na Slovensku je 21 peněžních ústavů slovenských a 133 židovsko-maďa-

orských, jež Slováci obecně židovskými nazývají, protože je ponejvíce řídí Židé...“ (Karel Kálal).

Iba dve „nácie“ v Uhorsku sa neprotivili maďarizácii, naopak, asimilovali sa dobrovoľne a dokonca ju aktívne pomáhali urýchlovať - Nemci a Židia. Obidve menšiny, ktoré sa stotožnili ako na povel s maďarskou štátnej ideou, zašli v tejto dobrovoľnosti až k dovtedy nevidanej krajnosti, keď si húfne pomádarcovali mená. V tom čase sa aj z Nemca Lieba, ktorý namaľoval „slávny snemový obraz“, stal Maďar Munkácsy.

Národné noviny zo 6. júla 1889 písia: „Z tých, čo sa za otcovské meno hanbia, zas dostali sme (štastní!) niekoľko novopečených Maďarov, a sice: Rebeka Kohn premenila si meno na Kovári, Jozef Löwy na Lévay, Samuel Rosenspitz na Rónai, Aron Knoblovič na Volócza pre seba a pre svoje deti na Kemény, a tak v jeho rodine existujú tri priezviská. Pekná vec! Móric Schlesinger na Mocsáry, Alexander Spitz na Szöke, David Kohn na Kertész, F. Hay na Szénási. Takej krajiny niet na svete, kde by sa s menami robila taká nešplecha...“

Čo o tejto nehumánnej kampani hovorí v Slovákofílských spisoch ďalší dobový svedok, český spisovateľ Karel Kálal?

„V nezrízeném úsili odrozovacím připadli madarisátoři na myšlenku pomádařit příjmení všem těm uherským občanům, kteří mají příjmení, cize znějící, t. j. nemadarská. Pomádařstění jmen děje se zvlášte od r. 1848: toho roku povolilo ministerstvo pomádařstění 526 jmen. Od vyrovnání 1867 do r. 1880 pomádařstěno 2677 jmen. R. 1880 založen byl „Ústřední spolek k madářstění jmen“. Ten vymohl, že na žádost za pomádařstění jména dává se kolek toliko 1 K, kdežto předtím musil být 10 K. Za korunu může se každý uherský občan státi Maďarem. Působením tohoto spolku přibývá maďarských jmen houfně. Tak na př. r. 1896 pomádařstilo si jména 1589 a r. 1897 1814, r. 1906 2955 uherských občanů. Pomádařstění jmen neděje se ovšem bez nátlaku: inspektor doléhají na učitele, vyšší úředníci na nižší a zejména železnice hrubě zneužívají úřední moci donucujíce úředníky a zřízence příjmení si pomádařstít.

Někdy si pomádařstí jméno žena, muž nikoli: syn si je pomádařstí též, ale jinak než matka. Z takové smíšeniny vyjde potom úmrtní list (udávám skutečný případ): Otec Háček a syn Heltal oznamují, že zemřela žena (matka) Pénťeky, rozená Pipiška. V jedné rodině jmenoval se otec Puc, jeden jeho syn Körtösi, druhý Fényves, třetí Petényi. Prosím, aby si čtenáři nemyslili, že žertují: maďarisace, jako každý fanatismus, má mnoho příznaků šílenství.

V madářstění jmen pokročili Maďari ještě dále.

Zákony článek IV. z r. 1898 pomádařstuje jména veškerých nemadarských obcí v Uhrách. V paragrafu 1. praví se doslovně: Každá obec může mít jen jedno úřední jméno. Čtenářům už je známo, že úřední - maďarské. Dle paragrafu 2. dává takové jméno ministr vnitra a zároveň pravopis úředních jmen ustáli.

Zveřín, Roztoky, Rujana, Štětín, Lipsko, Drážďany, Sála, Nisa - to jsou svědci navěky, že v krajích baltických a polabských žili Slované. Maďari touží vyhla-

dit takovéto svědky a doufají, až vymizejí jazyky nemadarské, že také již maďarská jména měst, dědin, honů, lesů, pastvišť, hor, strání, pust, řek, potokův a rybníkův úplně se vžijí. Vyhlašením zemepisných jmen, těchto nejtrvalejších památek vyhynulého národa, má se dovršit maďarská státní idea: národní maďarský stát každým zvukem, každou hrstí země. Kriváň, úředním jménem pokřtený, Choč, Kráľova Hoľa, Ďumbier, Sitno, Váh, Hron, Slaná, Teplá budou jednou dokazovati – tak doufají tvůrcové onoho zákona – že na té půdě od věků žijí Maďaři, zakladatelé slavného státu maďarského!"

Národné noviny Svetozára Hurbana Vajanského zaznamenali aj ďalší rozmer maďarizácie poukázaním na celý rad prípadov, keď miestna vrchnosť svojou horlivosťou beztrestne prekračovala svoje právomoci. Hoci podľa paragrafu IV. zákona z roku 1898 právomoc premenúvať miestne názvy mal minister vnútra, často si túto právomoc prisvojovali slúžni na okresnej úrovni. Tak prišla Špania Dolina k názvu Urvölgy. Aj slúžny Baross ministruval, ako vládal, jeden príklad za všetky – Vrtižer (prastarý názov dediny pri Považskej Bystrici) premenoval na Farkasd.

Štvrtého júla 1889 priniesli Národné noviny túto správu:

„Maďarizácia v Tekove“

Po tieto dni odbývalo sa stoličné zhromaždenie v Tekove. Na zhromaždení bol prečítaný aj celý rad slovenských obcí, ktorých mená s povolením ministeriským prekrstili na maďarské mená. Na koštovek z tejto maďarskej „civilizácie“ podáme len daktoré: Zlatno napozatým bude sa volať Kis-Aranyos, Klačany – Határ-Kelecsény, Klak – Madarasalja, Nevoľno – Tormáskert, Pila – Dóczyfüresze, Slaská – Nogorómál, Trubín – Garamkürtos, Vieska – Garammindszent, Podlužany – Dobóberekajla, Veterník – Körmöczliget. Nech sa teraz páči porovnať ten rozdiel medzi tou „kočiškou“ slovenčinou a tou „ľubozvučnou“ maďarčinou!

J. Šalgovič píše, že bez dobrovoľnej asimilácie Židov, ktorí tvorili asi 5 percent uhorského obyvateľstva, „Maďari by zostali menšinou vo vlastnom štáte“ (treba uviesť na pravú mieru, že menšinou aj zostali a neboli to len ich štát). Ďalej je už J. Šalgovič pri charakterizovaní úlohy Židov v Uhorsku oveľa presnejší: „Židia mali jedinečnú dvojfunkciu (...) boli hnacou silou modernizácie a maďarizácie. Toto je dôvodom, prečo až do konca monarchie vydržal pakt medzi politickou elitou liberálnej maďarskej šľachty (liberálnej len podľa názvu – pozn. autora) a úspešnými židovskými predstaviteľmi, ktorí boli vždy lojalní voči uhorskej štátnej idei.“

Z toho času sa traduje budapeštianska anekdota: Kto je námestníkom ministra na tom a tom ministerstve? Tiež Žid, ale v nižšej funkcií.

DOSLUHUJÚCA ŠĽACHTA

„Panstvá kniežaťa Esterházyho, markgrófa Pallaviciniho, rodín Károlyi, Andrássy, Batthyány atď. sú malé kniežatstvá. To neznamená, že títo magnáti sú nesmierne bohatí, ich majitelia sú obťažení dlžobami, vysávaní úžerou,

vyžieraní Židmi. Udržali si predsa veľký vplyv, ktorý zdedili od minulosti, ale ktorý by ľahko zmizol, keby neboli podporovaný dvorom a vládou. Milujú politiku z atavizmu, následkom svojej výchovy, zo zvyku, zo zisku. Mnohí účastníci sa priemyselných podnikov, finančných spoločností, ktoré kráľovsky odmeňujú služby preukazované im u ministrov. Nikde nie sú obchod a politika tak úzko späté, a nie menej z potreby než pýchy vysoká maďarská aristokracia nemôže ponechať iným správu krajiny“ (E. Denis).

Po vojenskej porážke roku 1918 však bola krajina v takej mizérii, že premiér Károlyi (trochu aj z trudu, že výfazné mocnosti Dohody sa chystali „okýptiť“ krajinu) vypustil z väzenia „červené živly“ a vlastne im prenechal vládu. Komunisti pod vedením Bélu Kuny (Kuhna) nelenili a podľa Leninovho strihu vytvorili „diktatúru proletariátu“, Maďarskú republiku rád, a nastolili krutovládny červený teror, pričom nezabudli zaútočiť na južné Slovensko. „Antipatie voči Židom vyvolalo v konzervatívnych kruhoch aj to, že politickí predáci Republiky rád boli takmer bez výnimky židovského pôvodu“ (P. Rubovszky). Mimochodom, to isté platilo aj o zložení Leninovho politbyra...

A záverečný komentár Pétera Rubovszkého v jeho učebnici dejepisu k židovskej otázke: „Dnes (1993 – pozn. autora) odsudzujeme všetky formy rasovej neznášanlivosti, keďže takýto prístup namiesto riešenia napäť situáciu ešte väčšmi komplikuje.“ Ani slova o (ne)ľudskosti či morálke, iba tvrdо pragmatický prístup.

„V Maďarsku, ktoré na porážku doplatilo najviac, národné rozladenie nenačravil údajný komunistický štát, ktorý založil v marci 1919 Leninov žiak Béla Kun. V auguste sa zrútil v ohni a krvi a zriadenie, ktoré nasledovalo, nieslo čím ďalej zjavnejšie znaky antisemitského zmýšľania Gy. Gömbösa, ktorý sa nazýval nacionálnym socialistom a vášnivo sa dovolával spravodlivosti, pomsty a očistenia od „cudzích živlov“ (P. Johnson). Ako ďalej uvádzá P. Johnson, generál Gy. Gömbös de Jágfa patril k najmenej oblúbeným štátnikom v Európe. Jeho pôvodné meno bolo Gelb a jeho matka „nehovorí správne po maďarsky ani dnes“. Mal ešte väčší podiel na bielom terore ako Horthy a niekoľko rokov ukrýval na svojom majetku v Nagy-Teteny vrahov nemeckého ministra zahraničia Rathenaua, prestrojených za záhradníkov. Tomuto „apoštolovi maďarského nacionálizmu“, ktorého duchovnými otcami boli nemeckí nacisti, však silný antižidizmus nebránil, aby za svoju druhú manželku nepojal paní Alžbetu Ungerovú, rodenu Szilágyiovú, ktorej bohatí pestúni, obchodníci so šampanským, boli židovského pôvodu.

Budapešť svojho času volali dokonca Judapešť, lebo hoci celoštátne Židia tvorili 6 percent obyvateľstva, v hlavnom meste predstavovali (1920) skoro štvrtinu obyvateľov, pričom takmer celé finančnéctvo a duchovný život boli v ich rukách. Čiže materiálne i duchovne vládnucej elity – maďarského „panského národa“ – v značnej miere ovládli práve Židia. „Spomedzi hercov bolo 28 % Židov, spomedzi lekárnikov 36 %, spomedzi redaktorov a samostatných technických pracovníkov 40 %, lekárov 48 %, samostatných obchodníkov 53 %, advokátov 57 % a samostatných pracovníkov báň a poisťovní 81 percent“ (P. Rubovszky, 1993).

V dôsledku zhoršovania situácie silneho ľavicové hnutie, premiér K. Tisza mu však novelizáciou zákonov o miestnej samospráve z roku 1886 zasadil nový úder, „a to celkom v duchu svojich kalvínskych predkov“. Novelizácia „poskytla veľmi významné (...) ústupy vzmáhajúcej sa židovskej buržoázii, ktorá, aby sa presadila na finančnom úseku, v obchode a mestských zastupiteľstvách, si šikovne nasadila masku maďarského šovinizmu (...) aj celé župy sa čoraz väčšimi dostávali do židovských rúk. Bolo by nespravodlivé Kolomanovi Tiszovi pripisovať úpadok maďarskej šľachty – vedľa on bol najvernejším reprezentantom tejto vrstvy, je však nepochybné, že spôsoby, ktoré používal na podporu maďarizácie, poskytli šancu Židom, ktorí sa jej chopili, a nakoniec im vydal na milosť a nemilosť svoju vlastnú triedu“ (Scotus Viator). Zo židovstva, hlavného maďarského nástroja hospodárskej a politickej kolonizácie Nemáďarov, sa tak stal hlavný nástroj aj kolonizácie Maďarov, dokonca aj ich „panskej“ zložky.

Židia boli financmajstrami a spolutvorcami ideológie, šľachta zas dodávateľkou zvučných mien a titulov. Až po uši zadlžení magnáti totiž začali so svojimi veriteľmi a financmajstrami nadvážovať pribuzenské zväzky, čím maďarsko-židovské strategické súručenstvo nadobudlo ešte „vyššiu“ kvalitu. Takzvané maďarské Uhorsko (od rokov 1848 – 1849, ale najmä od roku 1867) je teda vo výraznej miere aj židovským dielom. Zlatý vek maďarstva (1867 – 1918) bol zároveň zlatým vekom početného uhorského židovstva. Maďari nemali dostať vlastných sôl na kolonizovanie rozsiahleho Uhorska, preto boli nútene siahnuť k „totálnemu nasadeniu“ Židov. Ti svoju úlohu hlavných kolonizátorov úspešne zvládli, pričom najviac skolonizovali práve tých civilizačne najslabších – Maďarov. Neskôr za to postihol Židov krutý revanš. Ešte roku 1918 maďarsko-židovské gardy spoločne terorizovali obyvateľstvo Slovenska, ale už o rok došlo k údesným horthyovským represáliam aj voči Židom v Zadunajskej, vzápäť (1920) sa v Maďarsku objavil prvý protižidovský zákon v Európe a po dlhých rokoch diskriminácie v júni 1943 sa začali deportácie maďarských Židov do koncentračných táborov na likvidáciu, ktorá sa neskôr za Szálasího účasti diala aj priamo na území Maďarska. Americký historik holokaustu Randolph L. Brabham píše: „Komandá SS boli v skutočnosti veľmi prekvapené, s akým nadšením ich maďarskí bratia v zbrani boli ochotní „riešiť“ židovskú otázku. Kým bol Horthy, ako šéf štátu, ešte vždy symbolom národnej suverenity, zúčastňovala sa maďarská polícia, žandárstvo a štátni úradníci na kampani SS s takou rutinou a tak efektívne, že to Nemcov až udívalo.“

Opäť sa tak potvrdila vnútorná slabosť maďarského spoločenstva ústiaca do takmer trvalej tradície cudzích vodcov. Tu kdesi možno hľadať aj korene silnej nostalgie početných židovských kruhov za poloseudálnym a spriatočníckym Uhorskrom, a naopak, korene ich zjavného odporu a averzie voči vzniku demokratického Československa (1918) a neskôr i oboch Slovenských republík (1939 aj 1993), ktoré vznikli na princípe sebaurčovacieho práva národov.

Počas existencie prvej ČSR (1918 – 1938) boli Židia na Slovensku najmasovejšími odberateľmi maďarskej (väčšinou revizionistickej) tlače domáceho i zadunajského pôvodu a prevažne boli vernými voličmi maďarských politických strán. Ešte roku 1938 po Mnichovskom diktáte 15 tisíc bratislavských

Židov podpísalo žiadosť o pripojenie Bratislavu k Maďarsku, dokonca za túto požiadavku aj masovo demonstrovali na uliciach mesta. Netušiac, že sa pýtajú do vlastného hrobu. Práve Maďarsko totiž v nasledujúcich rokoch uskutočnilo rasistické totálne „konečné riešenie“ a nemilosrdne zlikvidovalo takmer všetkých Židov na okupovanom južnom Slovensku.

Čo spôsobilo taký náhly obrat po roku 1918, resp. 1920? Aj P. Lendvai píše, že po Trianone sa spojenectvo medzi Maďarmi a Židmi rozpadlo. „Zrazu pre Maďarov nejestvovali veľké národnostné menšiny, ale konkurenční židovský stredný stav. Strašidlo nemaďarských národností nahradilo strašidlo židovského konkurenta“ (J. Šalgovič).

Dobovú atmosféru dokresluje aj správa, ktorú priniesol pražský Polední list (1. 9. 1933): „Pri moste Fr. Jozefa v Budapešti uvideli na Dunaji plávajúcu rakvu. Na vrchnáku boli namaľované tri hakenkrajce a pod nimi nápis: ‘Tu odpočívajú synovia Izraela. Vy, Židia, budete všetci, jeden po druhom, zničení.’“

OSUDOVOSŤ MAĎARSKO-ŽIDOVSKÉJ VÄZBY

Postreh z vtedajšieho Slovenska (Národné noviny, 1933): „Na Slovensku je antisemitizmus veľmi slabý, skoro by sme povedali, že ho ani nesme, hoci by príčina pre antisemitizmus bola daná aj ich predprevratovým pomerom k slovenskému národu, aj ich verejno-politicou činnosťou poprevratovou. Pred prevratom Židia boli najoddanejším a najúčinnejším nástrojom maďarizácie a po prevrate ich vidíme vo všetkých zložkách protinárodných. Po slovenských mestách najviac maďarčia Židia ešte i dnes, najoddanejšimi odberateľmi maďarských časopisov sú Židia a socialisticko-komunistická politika má najväčšiu oporu v nich. Čokoľvek rozkladného a škodlivého hrozí slovenskému národu, Židov pri tom vidíme húfne.“

Osudovosť maďarsko-židovskej väzby sa završuje. Maďarská panská elita, ktorá kedysi umocnila svoj tradičný historický alibizmus známou židovskou úchylkou, podľa ktorej za všetko môžu len tí druhí, teraz s pomocou voči moci vždy dosť servilnej väčšiny budapeštianskej tlače obrátila „hnev ľudu“ proti svojim dovtedajším spojencom Židom. Trianon zmenšil ich spoločné pôsobenie o dve tretiny plochy bývalého Uhorska a spod nadvlády „panského národa“ oslobodil asi 10 miliónov ľudí. Na takto dramaticky zmenšenom priestore sa už Maďari a Židia nezniesli. Výnimku predstavovala židovská zložka vládnucej elity, ktorá čiastočne nemohla a čiastočne sa ani nesnažila zabrániť represáliám najmä voči židovským súkmeňovcom z vidieka.

Zoltán Bosnyak-Felsö-Pataky, autor viacerých divadelných hier, vydal aj protižidovské spisy (Židovská otázka – Zsidókérdés, Židovská otázka v Uhorsku – Zsidókérdés Magyarországon), ktoré spomína vo svojich pamätiach poslanec Slovenského snemu František Bošňák (1894 – 1968), veľký priaznivec Židov. Podľa F. Bošňáka Zoltán Bosnyak vo svojich knihách ostro, ale oprávnenne napáda uhorské židovstvo, „lebo početnosťou a ešte viac neprimeraným vplyvom ohrozuje národný a ľudový charakter maďarského ľudu“. A zároveň aj

Z. Bosnyak-Felsö-Pataky konkretizuje, „kto je pánom veľkobánk a cez ne aj pánom celého maďarského hospodárskeho života: v galérii peštianskych báň je Weiss Fülöp, Kornfeld Móric, Domonyi Móric, Kornfeld Pál, Chorin Ferenc“ – všetko členovia navzájom rodinne aj hospodársky úzko previazaných dvoch hlavných židovských klanov Weissovcov a Kornfeldovcov. Toto boli za Uhorska i po Trianone hlavní vládcvia maďarského finančníctva a zbrojárskeho priemyslu. Patrila im aj známa budapeštianska zbrojovka Csepelka (na ostrove so slovanským názvom Csepel, podľa svojho čepelovitého tvaru).

Po pritvrdení pomerov a nástupe nyilašovcov k moci sa na jeseň 1944 príslušníci spomenutých židovských klanov, údajne so súhlasom Hitlera a prostredníctvom jeho emisára, vykúpili z vraždeného pekla budapeštianskych protižidovských pogromov za jeden milión švajčiarskych frankov. Dostali k dispozícii osobný železničný vozeň, ktorým 44 členov týchto rodín mohlo odísť do Švajčiarska (a neskôr cez Portugalsko do USA) a v osobitnom nákladnom vagóne si mohli odviezť to najcennejšie zo svojho majetku. S touto udalosťou zrejme súvisí aj sila súčasnej promaďarskej židovskej loby v USA.

Židia sa v Uhorsku dokázali dravo zmocniť nielen rozhodujúcich báň, priemyselných podnikov, páleníc a krčmárskych koncesií, ale aj množstva lesov, píl, pôdy, majerov a ďalších poľnohospodárskych majetkov. Druhou stránkou ich dravosti bola schopnosť uviesť mnohé spravované majetky do poriadku, najmä väčšina ich poľnohospodárskych majetkov fungovala skutočne dobre. Jedným z takýchto majetkov bolo priam vzorové hospodárstvo v Rakoviciach. Jeho majiteľ Kornfeld (aj na radu F. Bošňáka) neváhal uskutočňovať voči svojim zamestnancom na tie časy naozaj nezvyčajne veľkorysú sociálnu politiku – deňom chudobných birešov umožnil študovať a stavať si vlastné domy. Takýto pozitívny sociálny prístup zo strany židovských majiteľov bol však skôr výnimcočný ako typický.

„Člen Kongresu USA maďarského pôvodu Tom Lantos opakovane a ochotne šíri dezinformácie maďarskej loby, v roku 1999 napríklad o prvej SR, ktorá bola údajne fašistickým štátom, ,který sa podieľal na masových vraždách nevinných ľudí a nadšene spolupracoval s Hitlerovými vojnovými snahami“ (V. Fábry). O týchto tvrdeniach by sa dalo objektivizujúco diskutovať a možno by bol pán kongresman Lantos prekvapený, keby mu niekto osviežil základné vedomosti z histórie. Ak totiž hľadá príklad nadšenej spolupráce s Hitlerom a masového vraždenia Židov, v strednej (i celej) Európe nenájde lepší, než akým bolo horthyovské a neskôr szálasiovské Maďarsko.

Na jednom z mnohých podujatí proti tzv. Rothermereovej akcii (Rothermere bol anglický lord, ktorého Maďari získali pre svoju revizionistickú propagandu) roku 1929 v mene slovenských Židov prehovoril Dr. Mojžiš Strauss, advokát z Turč. Sv. Martina. „Poukázal na postavenie Židov v Maďarsku, kde terajší režim uviedol protižidovský numerus clausus a kde Židov prenasledujú i na poli hospodárskom. Odkazuje Maďarom Horácove slová: ‚Qui terras alio calentes sole mutatis‘ (vy, ktorí horúce kraje meníte pod iným slnkom – prel. red.) a Rothermereovi: ‚Hands off!‘ (ruk'y preč)“ (Slovensko proti revíziu Trianonskej smluvy, 1929).

Bolo to práve Maďarsko, ktoré prvé prelomilo medzinárodnú izoláciu Hitlera – prvým vrcholným predstaviteľom iného štátu, ktorý nemeckého diktátora navštívil, bol roku 1935 maďarský premiér Gömbös. A práve protižidovské represálie v Maďarsku patrili k najkrutejším a najmasovejším v Európe. V. Fábry to komentuje: „Podľa údajov z publikácie Sárga könyv (Žltá kniha) roku 1940 žilo v Maďarsku 930 000 Židov. Z nich zahynulo v tábore v poľskom Kamenci-Podolskom 20 000, v Novom Sade 1000, na Podkarpatskej Rusi 30 000, v Bore 2000, v gete severne od Margitinho ostrova v Budapešti a na popravisku na brehu Dunaja oproti hotelu Dunapalota (Ritz) 30 000 a po deportáciách na iné miesta likvidácie 589 000 Židov. Spolu teda v čase fašistického Horthyho a Szálasího režimu zahynulo úhrnom asi 564 000 maďarských Židov... (z nich 297 000 priamo z ‚trianonského‘ Maďarska – pozn. autora), že by toto kongresman Lantos nevedel? On to isto vie, ale vie aj to, že kongresmani to nevedia...“

Smutných maďarských protižidovských prvenstiev je viacero – roku 1919 príslušníci Maďarskej národnej armády „zveľadovateľa vlasti“ Miklósa Horthyho podnecovali a spolu s miestnym obyvateľstvom pod zámienkou revanshu za Maďarskú republiku rád v takmer celom Zadunajskej uskutočňovali rozsiahle protižidovské pogromy, pri ktorých olúpili a s mimoriadnou brutaličou mučili a zavraždili stovky Židov. Existuje o tom viacero svedectiev maďarských autorov, napríklad J. Halmiho. Spontánne výbuchy hnevú z frontu sa vracajúcich vojakov roku 1918 na území Slovenska sa s tým nedajú ani porovnať, pretože nešlo o akcie iniciované žiadnou organizovanou zložkou, ale najmä o pomstu za sociálne zderstvo niektorých Židov, týkajúce sa rodín vojakov. Väčšina týchto prípadov sa zaobišla bez mučenia – tobôž vraždenia – išlo skôr o bitie, rabovanie, prípadne vyhnanie z obce, navyše nie na princípe rasovej kolektívnej viny, ako sa to robilo pod patronátom Horthyho o rok neskôr v Zadunajskej. Okrem toho je zaregistrovaných veľa prípadov, keď miestni Židia v roku skončenia vojny spolu s maďarskými ozbrojencami terorizovali a postreľali na Slovensku stovky civilistov.

SMUTNÉ PRVENSTVO

Ďalším protižidovským primátom je, že v Maďarsku prijali numerus clausus, vôbec prvý protižidovský zákon v Európe – už roku 1920, čiže o celých dvadsať rokoch skôr ako na Slovensku (1940). O principiálne inom vzťahu k Židom na Slovensku sviedčí aj to, že Tisov režim Židov nevražil, hoci sa to neustále podáva. Slovenské štátne orgány začali s deportáciami slovenských Židov v marci 1942 a po prvých overenejších informáciách, že Židov vraždia v táboroch smrti (mimo územia Slovenska), sa transporty okamžite zastavili – ešte v októbri toho istého roku, napriek naliehaniu a odporu vtedy takmer všemocných nemeckých emisárov. Americký historik holokaustu Randolph L. Brabham dokonca označil nekompromisné zastavenie transportov „za prvy úder hitlerovskej konцепcie tzv. konečného riešenia“ – ako nacisti nazvali vyvražďovanie Židov.

Tu treba dodať, že o vraždení Židov v koncentračných táboroch nevedeli ešte na jar nasledujúceho roku (1943) ani tajné služby západných mocností. Nemci boli totiž majstrami propagandistickej kamufláže, a ak aj niektoré správy prenikli, nikto nechcel veriť, že v tom čase najvzdelanejší národ sveta – Nemci, národ Schillera, Goetheho či Mozarta – by bol schopný takejto beštiality.

Od zastavenia transportov v októbri 1942 až do začiatku nemeckej okupácie a vypuknutia SNP v auguste 1944 bolo Slovensko pre Židov jednou z najbezpečnejších krajín v Európe – utekali sem aj Židia z Maďarska. Navyše Slovensko v tom čase (október 1942 – august 1944) zriadilo pracovné – v pravom zmysle slova však ochranné – tábory pre Židov, v ktorých vládol mimořiadne mierny režim s veľkou slobodou pohybu a dobrou zdravotníckou starostlivosťou. Nehovoriac o tom, že Slovensko sa môže pochváliť už spomenným slovenským Schindlerom, poslancom Slovenského snemu Františkom Bošňákom, ktorý sám zachránil – aj podľa potvrdených dokladov Židovskej ústredne – okolo 2000 Židov, čiže o 500 viac ako svetoznámy a Spielbergom sfilmovaný Schindler. Na Slovensku boli stovky takýchto humanistických „Schindlerov“. Podľa mnohých autorov a svedectiev má Slovensko jednoznačne európske prvenstvo v zachraňovaní Židov. Európa o tom však dodnes nevie a akosi jej to nemá kto pripomenúť, ani zachránení či ich potomkovia sa napríklad nezmohli ani len na postavenie malého pamätníka F. Bošňákovi, hoci v podobe krátkeho dokumentárneho filmu...

Hannah Arendtová v knihe Eichmann in Jerusalem napísala: „... postoj k židovským obyvateľom za Slovenského štátu sa odlišoval tak čo do spôsobov, ako čo do obsahu od rasizmu Hitlerovho.“ Podľa nej najväčšou výčitkou Židom nebolo to, že patrili k inej rase, ale to, že boli bohatí, že na 4 percentá z počtu obyvateľov vlastnili 38 percent národného majetku.

Vytrvalé naliepanie protižidovskej nálepky Slovensku zo strany maďarskej propagandy má všetky príznaky prehlušovania vlastného zlého historického svedomia.

Za antisemitov (presnejšie, antižidov) puncovali aj mnohých našich národných dejatelia, štúrovcov nevynímajúc, „svoje“ dostali aj takí velikáni ako A. Hlinka a V. Mináč. Riaditeľ Židovského dokumentačného strediska vo Viedni, „lovec“ nacistických vojnových zločincov Simon Wiesenthal sa prejavil ako povestný slon v porceláne, keď v marci 1993 protestoval proti vyhláseniu prezidenta SR Michala Kováča v inauguračnom prejave, že Andrej Hlinka je slovenský národný hrdina. Pravdepodobne nevie nič o jeho významnej úlohe v dejinách Slovenska, ani o tom, že keď roku 1909 Ružomberčania poslali panovníkovi žiadosť, aby oslobodil v Segedíne väzneného Hlinku, boli na žiadosti i podpisy všetkých ružomberských Židov.

Antisemitskú nálepku si za vyslovenie pravdy vyslúžil aj Martin Rázus, zrejme za svoj román Krčmársky kráľ, v ktorom opísal nekalé praktiky niektorých židovských krčmárov, ktorí mali také vysoké styky v Budapešti, že u ministerstva predsedu K. Tisu si dokonca vymohli zákaz spolkov miernosti, bojujúcich proti pliage alkoholizmu nivočiacej pospolitý lud. Kto sa ozval proti tomu-

to barbarstvu, stal sa automaticky antisemitom. Nálepkanie antisemitizmom sa dodnes používa ako účinný zastrašovací prostriedok na umľčanie akejkoľvek diskusie o Židoch a ich minulosti. Hovoriť o „vyvolenom“ národe je zrejme dovolené len vyvoleným...

Podľa účelového metra bol „antisemitom“ každý, kto sa bránil rozpínavosti a koristnickej agresii už len tým, že ju pomenoval alebo na ňu poukázal. Pre tých, čo vysielajú na protislovenskej vlne, je „genetický antisemitizmus“ vrodený, čiže endemický. Ale to, čo zaň vyhlasujú, nemá podľa nich nijakú príčinnú súvislosť so židovskou hospodárskou a obchodnou rozpínavosťou. Žiada sa zdôrazniť, že tento zjednodušujúci a účelový názor nezdieľajú tí židovskí autori, ktorí sa snažia dopátrať objektívnej pravdy a neprijímajú predžuté propagandistické klišé.

Profesor Ján Števček v Sliačskych meditáciách (1994) píše: „Pokiaľ ide o Slovákov, nie je oprávnené hovoriť o endemickej nenávisti voči Židom zo strany slovenského obyvateľstva, a to rovnako v minulosti ako teraz. Nie je to nenávisť, a vonkoncom už nie endemická, vrodená. Je to len určitá špecifická sociálna skúsenosť.“

Podľa prospektorov xenofobie „antisemitizmus“ ako jediný jav na svete vzniká bez podnetu, bez akejkoľvek príčiny z druhej strany, na presne vymedzených miestach sveta. Nevzniká iba na zemských póloch, v Palestíne a Izraeli, hoci práve tam tečie semitská krv na oboch stranach v zaujímavom (tabuizovanom) skóre. A stále v intenciách rasistického Starého zákona a utajovaného Talmudu, ktorý Židov učí, že voči Nežidom nemajú mravnú zodpovednosť. Tento fakt vysvetluje, prečo sa na Slovensku ešte nestalo, aby Žid na veľký sviatok odpúšťania – Jom Kippur – odprosil gója, ktorému ublížil.

Cím si ostro protižidovské Maďarsko získalo priazeň vplyvných židovských kruhov a prečo Slovensko so svojimi mnohými pozitívmi je, naopak, tak vytrvalo zatracované? Časť odpovede môže byť v tom, že práve tie najvplyvnejšie židovské kruhy v Uhorsku a neskôr v Maďarsku ostali pred represáliami uchránené – svojím postavením, príbuzenskými zväzkami a peniazmi.

Napriek desaťročiam protižidovských búrok teda vplyvných Židov k maďarstvu nadalej viažu silné príbuzenské a citové väzby – spomienky na zlaté časy „maďarského“ Uhorska. A spoločná ideológia v jej fažiskových momentoch – vyvolenosť a pestovaný pocit krivdy, šikovne využívaný v propagande a politike i ako jeden z integračných princípov národnej filozofie pomáhajúcich prežiť.

Stačí si pripomenúť výroky židovských autorít: „Miznutie antisemitizmu v jeho klasickej podobe, ktorá je dobrá pre materiálnu a politickú situáciu Židov a židovských obcí, má veľmi negatívny dopad na náš vnútorný život“ (Nahum Goldmann).

„Takáto diskriminácia môže byť dobre i požehnaním. Je možné, že nejaký antisemitizmus je nevyhnutný, aby bolo zabezpečené židovské prežitie“ (Leo Pfeffer). Aj Maďari si vytrvalo pestujú pocit krivdy, pomáha im stmeľovať „svojich“, pomáha im prežiť. Mimochodom, slovo „antisemitizmus“ som použil len v citátoch, lebo je to nevedecký a účelový pojem. Semitmi sú totiž nielen Židia,

ale aj stámlíony Arabov, Amharov a Tigrejcov. Pojem antisemitizmus predstavuje typickú sofistickú fintu, rovnakú, ako keby sa slovo antislovakizmus nahradilo pojmom antislovanizmus.

Židia vtlačili maďarskému duchovnu nezmazateľnému, azda i rozhodujúcemu pečať. Mnohé z popredných maďarských osobností umenia a vedy boli židovského pôvodu. Začiatkom tridsiatych rokov európski Židia, ktorí pociťovali čoraz silnejšie hrozby, publikovali viacero sebaobranných spisov, dokazujúcich, že práve oni tvoria duchovné jadro európskych národov vrátane maďarského, s množstvom faktov a podrobností. Žiaľ, nacisti a im podobní tieto spisy vo veľkom likvidovali a dnes sú pre bežného smrteľníka prakticky nedostupné. Panská časť maďarstva a židovstva spolu zažili svoj zlatý uhorský vek – spojený s násilím, štátnym terorizmom, klientelizmom najhrubšieho zrna a zbedačovaním nielen Nemaďarov, ale aj väčsiny Maďarov. Vysoká šľachta, finančníci, právniči a im posluhujúci novinári so zázemím v zbedačenej, ale nacionálne sfanatizovanej nižšej šľachte – džentry, pôsobili doslova ako príživnícka mafia, vyciciavajúca krajinu a udržiavajúca ju na chvoste európskeho vývoja, dokonca aj za inými balkánskymi štátmi. To spôsobilo, že ovocie maďarského hnevú po rozpade monarchie dozrelo do trpkej podoby hrôz bolševizmu (paradoxne vedeného práve Židmi), červeného a bieleho teroru, horthyovského šovinizmu a antižidizmu i do desaťročí potrianonskej hospodárskej a spoločenskej misérie, na ktorú „panský národ“ prefikane ponúkal Maďarom jediný liek – revíziu trianonských hraníc. Opäť sa tým zafixoval nekonštruktívny a (seba)klamný pocit maďarskej spoločnosti, že za všetko zlé môžu len tí druhí a že medicíny na maďarské boľačky treba hľadať za hranicami.

Maďari a Židia – naozaj osudové spojenectvo. Tieto dva národy pochádzajúce z Ázie našli v mnohom spoločnú reč, ale ako spolu dokázali žiť v dobrom (pre panskú triedu), tak spolu nedokázali žiť v zlom. Pri každom historickom zlome 20. storočia sa Židia stali v Maďarsku jedným z prvých obetných baránkov. Z nástroja maďarskej kolonizácie sa Židia stali hlavnými kapitálovými a ideologickými kolonizátormi Maďarov a určujúcou zložkou maďarského tzv. panského národa. V budapeštianskej vládnucej élite sa tak spolu s ďalšími početnými národnosťami zmiešali dva národy, ktoré mali nielen spoločný ázijský pôvod, ale aj rovnaký chronický a do súčasnosti pretrvávajúci problém vysporiadať sa s vlastnou historiou.

Ak sa roku 1907, čiže aj po štyridsiatich rokoch takmer totálnej nadvlády nad miliónmi uhorských Nemaďarov označilo 800 maďarských intelektuálov, z nich nesporne mnohí židovského pôvodu, za „synov ukriveného národa“ (v otvorenom liste B. Björnsonovi, ktorý demaskoval budapeštiansku politiku pred tvárou Európy), to o voľačom svedčí. Duchovný vplyv Židov, ktorí si takisto nesú z dejín pocit ukrivenosti, naučil Maďarov využívať tento ukradnutý a autosugerovaný pocit krivdy nielen v propagande, ale aj ako politický argument a nástroj vydierania svojich susedov i celej Európy. Zásadný rozdiel v ukrivenosti židovskej a maďarskej spočíva v historickej oprávnenosti, v tom, že dejiny jedného etnika boli naozaj po stáročia a mnohokrát príbehmi utrpe-

nia, kým v druhom prípade ide predovšetkým o „krivdu“ feudálneho utláčateľa, ktorý v procese globálnej demokratizácie prehral dve svetové vojny a stratil moc, aby sa v strednej Európe nastolil mier. Preto tento pocit a jeho školskú a propagandistickú inštrumentáciu možno právom označiť za ukradnuté. Maďarská a židovská propaganda má aj v tomto smere spoločný nosný prvok – masívnym medializovaním svojich krív自动icky blokuje akúkoľvek diskusiu o vlastných historických hriechoch. V prípade Židov je táto mediálna clona mimoriadne účinná – každý odvážlivec s kritickejšími postrehmi riskuje exkomunikáciu z tzv. slušnej spoločnosti onálepkováním za znesväčovateľa pamiatky židovských obetí a antisemitu.

Úlohu židovstva v maďarských dejinách netreba démonizovať, treba ju však poznať vo všetkých jej pozitívnych i negatívnych parametroch. Navyše je potrebné výrazne diferencovať medzi jednotlivými vrstvami židovstva, ich spôsobom života a spoločenskou angažovanosťou. Židia v obrovskej miere prispeali k integrovaniu sa Maďarov do vyspej Európy, nesmierne pozdvihli maďarské hospodárstvo a pomohli nabrať dych maďarskej kultúre a vede. Zároveň však nielenže nezmenšili, ale naopak, umocnili maďarskú chorobu z vlastných dejín a pomohli ju transformovať do podoby vysoko sofistikovanej ideológie založenej na viacerých židovských princípoch. Nejde o náhodu, ak presadzovaniu tejto európsky neštandardnej budapeštianskej ideológie s prvkami agresie voči susedom najviac napomáha vplyvná maďarsko-židovská loba v USA a západnej Európe. Neblahý osud druhej väčsiny židovskej a nemeckej komunity pod maďarskou nadvládou teda ostro kontrastuje so spojenectvami v najvyššej politike, ktoré „vyvrcholili“ všeobecne známou úlohou Maďarska v druhej svetovej vojne.

Rozporuplné spojenectvo „ukrivených“ a „vyvolených“ tak v nových podmienkach pokračuje ďalším dejstvom – tentoraz pod maskovacou rétorikou hesiel ľudských práv a občianskej spoločnosti.

POSLEDNÍ OTROKÁRI V EURÓPE

Násilná maďarizácia mala mnoho obľudných podôb. Jednou z nich bolo odvážanie chudobných slovenských sŕôt na Dolnú zem, aby sa tam pomadarčili a pomohli tak uhorskému „najväčšiemu priemyselnému odvetviu“, ktorým bola umelá výroba Maďarov.

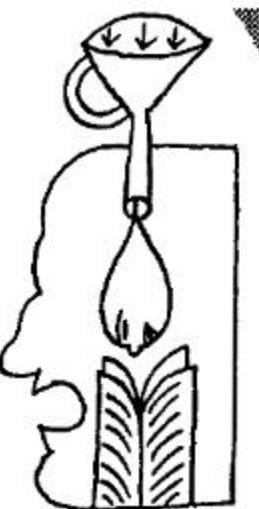
Maďarskí organizátori si na svoj zámer zvolili vhodnú dobu. Rok 1873 bol mimoriadne neúrodný a navyše v slovenských stoliciach šarapatila cholera, ktorá mnoho detí pripravila o rodičov. Pod zámienkou dobročinnosti začali po obciach chodiť agitátori a presvedčať dedinskú chudobu, aby niektoré deti, najmä sŕoty, ktoré ostali na starosť príbuzným, poslali na Dolnú zem. Širokým priehtím pritom rozdávali všemožné sľuby, že deti sa tam vraj budú mať veľmi dobre, budú riadne zaopatrené a vychovávané v dostatku u bohatých gádzov. Stanú sa z nich „fajnovejší“ ľudia, ktorí sa potom vrátia, aby sa postarali, aby doopatrovali svojich rodných tu doma.

Tlak psoty bol taký silný, že sľuby padali na úrodnú pôdu. Predstava menšieho počtu hladných krkov a vidina pokojnej staroby pri defoch či vnúčatách-pánoch lákali, a tak mnohí upísali svoje deti tomuto plánu. Netušiac, že je šity na čertovom kopyte krutého podvodu. Netušiac, že za horizontom sladkých rečí čaká na ich ratolesti osud novodobých otrokov.

A kým vo väčšine Európy možno 19. storočie oprávnene nazvať osvieteným, v „maďarskom“ Uhorsku – dokonca v poslednej štvrtine tohto storočia! – prebehla Budapeštou aktívne podporovaná otrokárska kampaň, akej už aj v Amerike odzvonila známa občianska vojna priemyselného Severu proti plantážnickému Juhu (1861 – 1865).

Medzi hlavných organizátorov otrokárskeho lovu na slovenské deti patril župan Trenčianskej stolice Kubicza, nositeľ mena očividne slovenského pôvodu. Dostal dokonca usmerňujúci list od budapeštianskeho ministra vnútra, v ktorom pán minister túto akciu schvaľoval „aj z ohľadu národnostného“ (nemzetiségi szempontból is). V podobnom zmysle povzbudil župana Kubiczu aj kapitán Kumánskeho dištriktu.

Ambro Pietor v Národných novinách z 24. októbra 1874 opísal, ako akcia prebiehala: „Prišiel čas odvodu, rodičia zdráhali sa vydáť svoje milé poklady. Patričné úradné orgány sa im vyhrážali, že to už teraz musí byť, keď podpisali, bože ináč budú pokutovaní a žalárovani. Krik, nárek rodičov a detí, a čo nepoutekalo, alebo sa inak neukrylo, to zohnali pomocou bandúrov a odviedli v hromadách ta – na trh „milosrdenstva a dobročinnosti“! Rodič objal si ešte raz svoje milé dieťa, vyrnil horkú slzu, požehnal a oddal ho, keď oddať musel, ta „do školy života“, aby ho azda už nikdy viac neuvidel. Odviedli ich ta, do ďalekých krajov, v rovnošate ako otrokov, ciachovaných (odkiaľ je, ako sa volá a kedy sa narodil) ako otrokov, len nie sputnaných ako otrokov, a tam podelili

VII MAĎARSKÁ POLITICKÁ FILOZOFIA A TECHNOLÓGIA

POSLEDNÍ OTROKÁRI V EURÓPE

MAĎARSKÉ KLUČKOSLOVIA

MAĎARSKÁ POLITICKÁ FILOZOFIA A TECHNOLÓGIA

PRÍPAD CLEMENTIS

MEDZI DVOMI SVETMI

SPEV SMUTNÝCH A UKRIVDENÝCH

ich potom po mestách a dedinách podľa toho, koľko si kto z nich „objednal“!
Či možno naznačiť do dejín škandalóznejší výtvor konštitucionálneho života?“

Nešlo len o siroty, ale aj o deti, ktoré mali rodičov. Na Dolnú zem, v ústrety väčšinou krutému údelu, ich odvážali v špinavých vagónoch-dobytiakoch ako do koncentračných táborov – s identifikačnými papierovými ceduľami zavesenými na krku. Putovali zväčša do maďarských gazdovstiev, kde museli rýchlo zabudnúť na materinskú slovenčinu, svoju pôvodnú vieru (Maďari boli prevažne kalvíni) a najmä na predstavu dobrej opatery a výchovy. Smutná aziatiska tradícia vierolomného nedodržiavania sľubov „zafungovala“ aj tentoraz. Už zakrátko po odvoze prvej várky sa niektorým deťom podarilo poslať domov správy, ako tvrdo s nimi zaobchádzajú a ako musia bez akejkolvek pláce hrdlačiť iba za biednu stravu.

Ambro Pietor zúfalo volá: „Ó, ty novoveká konštitucionálna Uhorská dobročinnosť! Bodajžeby sa jej Slováci nikdy viac účastnými nestali! Inde neušli by takéto veci zaslúženému trestu, u nás vykonávajú sa pod záštitou úradných orgánov a dostáva sa im pochvaly a odmeny. Hrozné veci! – a my vraj žijeme v osvietenom 19. storočí! Či v Uhorsku a či v Turecku?“

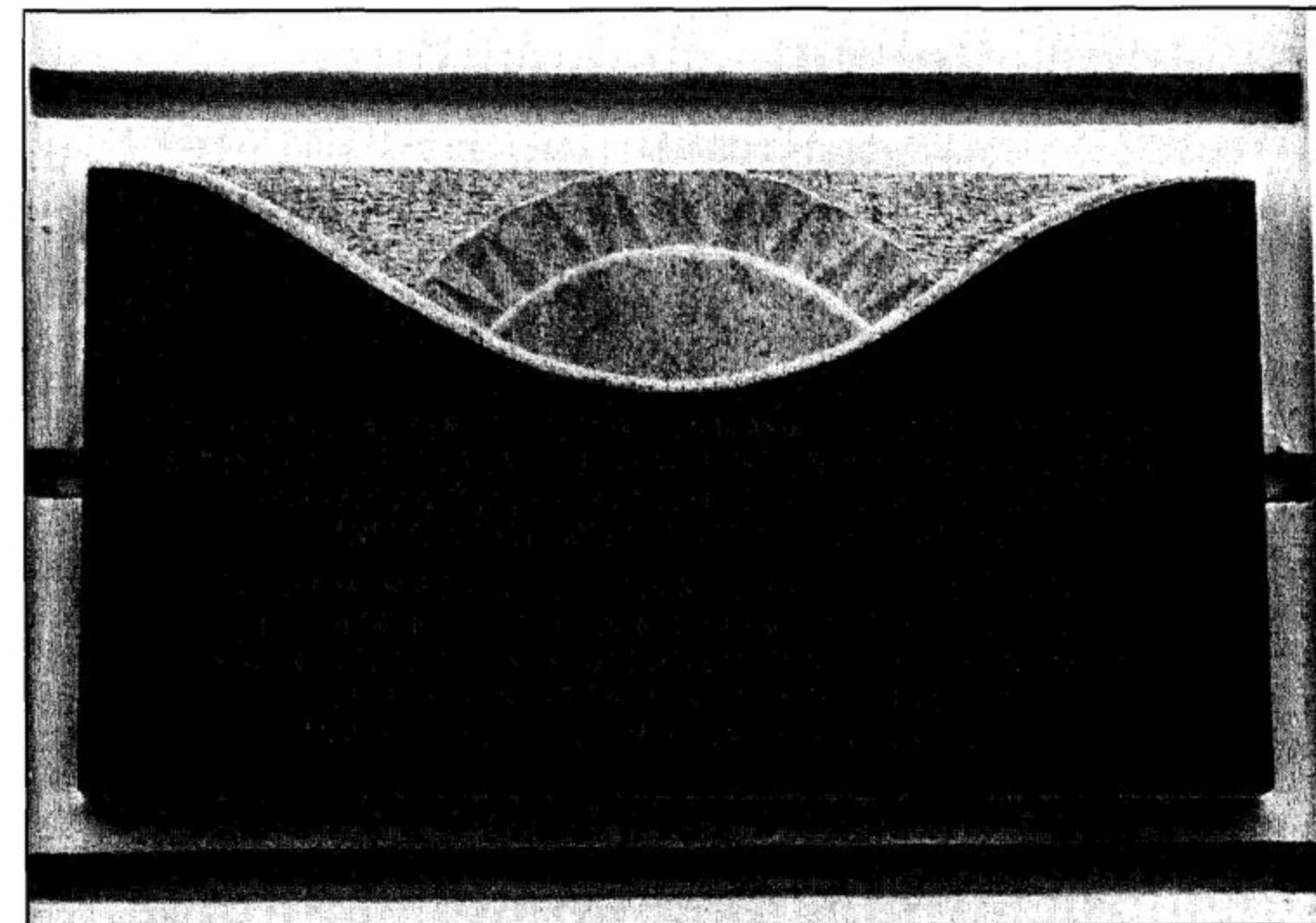
Dobové svedectvo o deportovaných slovenských deťoch – azda posledných otrokoch v Európe – zanechal aj Svetozár Hurban Vajanský vo svojej dojímavo burcujúcej básni Herodes, ktorá pred nástupom socializmu a proletárskeho internacionalizmu patrila k povinnému čítaniu slovenskej mládeže:

*Gazdov bič denne útlučké
chrábalky pruhami zdobi,
líčka vám denne pocítia
špinavú dlaň jeho roby.*

...
*Nie sú to ovce zajaté,
slovenské deti to biedne:
svoju krv majú odovzdať
tým, ktorým hnije a redne...*

...
*Slovenskej reči zunenie,
slovenská piesenka, kde si?
Kde si, ty vieska trenčianska,
kde ste vy, manínske lesy?
Srdienka vädnu túžením,
očičká slepnú už v placi –
Ako to očko maľunké
toľko slz vytocíť stačí!*

„Svoju krv majú odovzdať tým, ktorým hnije a redne...“ Keď istý obyvateľ Žiliny pán Keresztessy, rodený Maďar, uvidel početný zástup sirôt, prejavil záujem osvojiť si dve z nich – dostał zápornú odpoved. „Neomylne preto, že tie deti

Pamätná tabuľa na budove Bibiany v Bratislave pripomína odvlečenie 1462 slovenských detí na pomádačenie.

povolané boli maďarské kraje obydlieť a nie slovenské, a že ich zaopatrenie ta smerovalo, aby slovenský národ pozbavený bol pilných pracovníkov.“ Aj to dokazuje, že naozaj nešlo o dobročinnosť, ale o násilnú transfúziu pre menej vitálny maďarský národný organizmus – veď kde by už boli deti zaopatrené lepšie ako na dohľad svojich rodísk? To však bolo očividne nežiaduce, tu by sa deti jednak nepodarilo tak dokonale pomádačiť a jednak by existovala aspoň aká-taká kontrola, ako sa s nimi zaobchádza.

Martinské Národné noviny sa po poldruha roku (15. februára 1876) k prípadu opäť vrátili, ale tentoraz pre istotu nepodpísaným článkom, pretože: „Naše vtedajšie správy narobili mnoho hluku, nielen u nás, ale aj v zahraničí, natoľko, že daktorým „interessovaným“ pánom bolo sa zachcelo zavesiť nám na krk tlačovú pravotu.“

Noviny ale takýmto „interessovaným“ urobili škrt cez rozpočet: „Abi nám ale dakto nevytýkal, že sú naše správy snáď tendenciálne a tak nespoľahlivé, budeme tak smelí odvolať sa v tomto ohľade na žriedla také, ktoré v sdeľovaní podobných správ nemôžu mať národného záujmu, na žriedla maďarské.“ A odcitovali článok istého farára z vacovského biskupstva uverejnený 11. februára 1876 v maďarských novinách Magyar Állam. Článok mal príznačný názov – Otroci v našej vlasti.

.... z úbohých opustených sirôt, ktoré odtrhli od otčiny a ktorým kresťanská

láska bola by mala dať zabudnúť pamiatku rodičov a domoviny, medzi cudzincami stali sa otroci (rabszolgák). Úbohé slovenské siroty poskladali v dolnozemských mestách, ktoré sa boli o ich prijatie hlásili, kde ako gazdu nemajúce junce (gazdátlan tulkek) zverené boli rukám tých, ktorí potrebujúc bezplatných sluhov, ich prijali. Lebo veru klame sa, kto verí, že sŕôt ujala sa útrpnosť a kresťanská láska. ... čo zdá sa byť dobrým, deje sa z vypočítavosti, z takto umiestnených sŕôt stali sa otroci, ktorí u svojich gázdov za kúsok chleba, ako učni a sluhovia všetko vo všetkom (mindenesek) veľmi sa odsluhujú. Sluhmi stali sa medzi cudzími, na ktorých od ich umiestnenia nikto nedáva pozor a ktorí proti sem i tam zakúsenému zlému zaobchádzaniu ani sa nemôžu požalovať, lebo sa nemajú komu. (...) V okrese ktorého škôldozorcu sú (...) nech dokáže, že siroty v zmysle zákona navštievujú školu, potom uverím, že zákon z roku 1868 nie je satirou. ... neboli braný ohľad, aby siroty boli zverené starostlivosti rodín takého náboženstva, akého boli ony... Tak ostávajú katolícke siroty z dôb cholery otrokmi svojich gázdov, tak vyrastajú bez školy a náboženskej výchovy (...) lebo niet nikoho, kto by sa o ne staral...“ A autor-farár ďalej apeluje na „pána ministra kultu a osvety“, aby porobil poriadky a rietyl, „aby v našej vlasti boli otroci“.

Samozrejme – márne. Ciele oficiálnej maďarskej politiky boli predsa „vznesenejšie“ a dokonale povznesené i nad základné ľudské práva. Koniec-koncov aj najvyšší budapeštianski predstaviteľ vtedy verejne (prirodzene, len „pro domo“ – aby to nebolo počuť v zahraničí, pred ktorým sa tvári ako hlásatelia slobody a rovnosti) razili rasistické heslo „Tót nem ember“ – teda Slovák (navyše nazvaný iba hanlivou prezývkou) nie je človek, čiže ani nemá nárok na ochranu a dodržiavanie ľudských práv.

Maďarizačná otrokárska kampaň neostala bez európskeho ohlasu. Veľký muž nórskeho národa Björnstjerne Björnson napísal: „Veľkomáďari sa usilovali zmocniť čo najväčšieho počtu slovenských detí. Urobili zákon, podľa ktorého deti bez rodičov, alebo deti, ktoré stratili otca či matku, alebo tým či oným spôsobom nezabezpečené boli odvedené na územie obývané Maďarmi, a tam sa dali do výchovy pestúnom. Tieto deti si hrozne vytrpeli! Mnohé zomreli, mnohé utiekli, ich žalostné výkriky boli také veľké, že ich bolo počuť v Rusku a v Čechách a zákon musel byť aspoň čiastočne pozastavený. Potom však Veľkomáďari prišli na nápad, že sa zriadia maďarské škôlky, do ktorých naženú slovenské deti už vo veku od troch rokov. A teraz musia rodičia platiť pokuty, ak svoje deti nedajú do tých škôlok. Ak tieto pokuty neuhradia (je to univerzálny prostriedok vyhľadovaných Maďarov), nasleduje exekúcia. A pritom sa dejú tie najneslýchanejšie veci.“ Akcia s opatrovňami (ovodami) malých detí, v ktorých „ovodáška“ mala prísne zakázané čo i len osloviť deti po slovensky, nadvázovala na deportácie malých otrokov, ktoré vyvolali „privela hluku“.

Medzi dolnozemskými gázdami sa určite našli aj dobrí ľudia, ktorí sa o deti naozaj starali. Dobové svedectvá však zachytávajú množstvo prípadov nelútoftného vykorisťovania, týrания a tragédií. Viaceré deti nemohli vydržať toto kruté zaobchádzanie a pokúsili sa o útek. Popri železničných tratiach, ktorý-

mi ich dovezli, sa snažili dostať z neznámej krajiny na sever, domov. Mnohé cestou zahynuli od hladu, pretože sa báli priblížiť k ľudským obydliam a pýtať jedlo, mnohé pri úteku chytili ich gázdovia a žandári s pomocou stopovacích psov... Presne takto voľkedy naháňali svojich čiernych otrokov na úteku plan-tážnici z amerického Juhu. Niektorým deťom sa podarilo dostať domov, boli však „duševne i telesne zapustlé“ a – už sa nevedeli dohovoriť so svojimi blízkymi po slovensky.

Osudy a útesy slovenských detí z maďarského otroctva sú námetom, ktorý priam volá po filmovom spracovaní. Aby sa pripomenulo slovenskej, maďarskej i svetovej verejnosti, predstaviteľa ktorého európskeho národa ešte aj na sklonku osvieteného 19. storočia organizovali bezcitnú otrokársku kampaň a deti ktorého európskeho národa patrili v tomto storočí v Európe medzi posledných otrokov.

V roku 1998 inštalovalo Ministerstvo kultúry SR na budove Bibiany, Medzinárodného domu umenia pre deti, pamätnú tabuľu, pripomínajúcu maďarizačné deportácie slovenských detí, a roku 1999 niekto tabuľu postriekal sprejovou farbou a zneuctil tak pamiatku týraných detí. V tom istom roku sa na mohyle generála M. R. Štefánika na Bradle objavil nasprejovaný nápis Tót nem ember. Komu si tu zjavne stále nevonia normálna človečina slovenskosti a pokúša sa torpédovať vynárajúcu sa dejinnú pravdu. Násilnícky duch intoleranta Koppánya má v strednej Európe stále aktívnych pohrobkov, ktorí sa nehanbia za smutné delikty rasistickej tradície niektorých svojich predkov. Tvária sa, že nič také neexistovalo a niet najmenšieho dôvodu pokorne skloniť vzdorovitú hlavu. A poučí sa.

MAĎARSKÉ KĽUČKOSLOVIA

„AKO SKAZENÁ KRV PRETEKAJÚ IDEOLOGICKÉ NIČIVÉ LÁVY STOROČIAMI.“

VLADIMÍR MINÁČ, slovenský mysliteľ

Únikovosť z reality sa prejavuje aj chronickým sklonom maďarských politikov k používaniu politologicky nestandardných pojmov, ktoré znejasňujú každú diskusiu.

Prvým takýmto pojmom je slovo „maďarstvo“ (magyarság). Pri jeho dešifrovaní nám pomôže V. Mináč: „Maďarstvo (...) je len otrockým prekladom nemeckého Deutschtum – tak ako prekladom tohto nešťastného agresívneho slova je aj „česství“, ba aj slovanstvo. Tieto slová nás uvádzajú do priestorov nadnárodnnej pova-hy, všetky tieto slová sú rozpinavé... Z dnešného hľadiska (...) jasne vidíme pohromy, ktoré ono povýšenie národa nad iné národy spôsobilo... No ak hovoríme o ideológii nadradenosťi, ideológii vyvolených národov, vidíme na dejinách (...) ako sa táto ideológia rasistického zafarbenia vie premeniť na energiu ekonomickú, politickú i vojenskú... Pánboh nás uchráň od takejto energie! Takáto energia sa vyrába z nepriateľa a vybija sa tým, že sa na nepriateľovi vrási...“

Pojem maďarstvo pritom neznamená len súhrn všetkých Maďarov, ale aj kvalitu, pevnosť národného postoja. V roku 1993 vtedajší maďarský premiér J. Antall v rozhovore pre Pesti Hírlap kriticky komentoval výrok extrémistického politika Istvána Csurku, ktorý vyhlásil: „Každého preskúšame z ozajstného maďarstva, prv než preňho čokoľvek urobíme...“ Kým roku 1993 bol Csurka so svojou stranou v opozícii, neskôr sa stal súčasťou Orbánovej vládnej koalície.

Maďarský spisovateľ a historik Csaba Gy. Kiss vo svojej knihe Maďarsko tu zostane (Magyarország itt marad) upozorňuje, že „Maďara treba chrániť pred maďarstvom, inými slovami – žiadnou apriori koncipovanou kolektivitou neokupujme individuum“ (cituje R. Chmel Kiss). Práve v maďarskom národnom spoločenstve je takáto okupácia silná a citeľná dodnes, až do tej miery, že isté názory a postoje sú okamžite biľagované nálepkou „zradcu národa, zradcu maďarstva“, a tým dokonale umlčiavané. Žiadny významnejší maďarský intelektuál si po novembri 1989 napríklad neutrúfol nahlas povedať, že práva menší, teda aj Maďarov, sú na Slovensku európsky nadstandardné, hoci mnohí to veľmi dobre vedia. Ale keďže „línia“ maďarstva je iná, radšej čušia. Názorne to ilustruje aj príklad Gy. Gyimesiho a jeho Maďarského ľudového hnutia za zmierenie a prosperitu, ktoré pozitívne hodnotilo slovenskú menšinovú politiku a hlásilo sa ku konštruktívnej spolupráci pri budovaní novovzniknutej SR. Gyimesi sa za to dočkal zo strany ostatných maďarských politikov a maďarských médií mediálneho bičovania a prakticky exkomunikácie z „maďarstva“, ktorého diktát u Maďarov ešte stále tak výrazne potláča racionalitu a slobodu uvažovania.

Kým slová česstvo a nemectvo v modernej Európe už príliš nepočuť, pojem maďarstvo z budapeštianskeho ideologického suterénu patrí aj dnes k často frekventovaným slovám maďarskej žurnalistiky i politiky. Tento pojem podsúva stuchlinu rasistickej nadradenosťi, podľa ktorej maďarstvo musí držať „spolu“ – a jeho úlohou sú „vyššie ciele“.

Perlu z fondu maďarského klučkoslovia predstavuje pojem „personálna autonómia“. Autonómia je definovaná ako: 1. samospráva v rámci väčšieho celku, 2. samobytnosť, nezávislosť. Zjavne sa viaže na spoločenstvo ľudí, teda na určitý početnejší kolektív. Ako vlastne súvisí prílastok personálny, teda týkajúci sa jednotlivcov, so spôsobom samosprávy určitého kolektívu, to by určite nedokázal rozlúštiť žiadny politológ. Vedia to azda iba tí, ktorí dávali nováorský pojem do obehu, len aby nemuseli povedať na rovinu, že im ide o autonómiu...

Predchádzajúci pojem pripomína rovnako logicky defektný výraz „socialistická demokracia“, teda výraz, v ktorom sa obe slová vzájomne negujú a vylučujú. Podobný nelogický výraz prenikol dokonca do oficiálneho názvu jednej z etnických politických strán združených v Strane maďarskej koalície. Ide o Maďarskú občiansku stranu (MOS). Ani jej podpredseda L. Gyurovszky mi nedokázal vysvetliť, či ide o stranu maďarskú, alebo občiansku – teda etnickú, alebo univerzálnu. Z jeho zmätených slov i z aktivít strany vyplýva jediné – je to strana maďarská, nie občianska.

Ďalším slovom zo zlatého fondu maďarského klučkoslovia je „národná menšina“, teda nie národnostná – hoci maďarčina tieto odtiene hravo zvláda: nemzeti, nemzetiségi. „Nenecháme sa ďalej nálepovať urážlivým označením národnostná menšina!“ vyhlásil pred niekoľkými rokmi za búrlivého potlesku na celoštátnom kongrese hnutia Spolužitie-Együttélés jeho vtedajší predseda M. Duray. „My sme národ!“

Čomu to vlastne tak nadšene tlieskali asi tri stovky predstaviteľov juhoslovenských Maďarov? Veď pojem národnostná menšina akceptuje a bez problémov používa celý civilizovaný svet. Naopak, pojem národná menšina je politologicky nedefinovateľný a nedešifrovateľný. Predstavitelia maďarských etnickej strán ho niekedy zaobalujú do trochu menej nápadného obalu: národné spoločenstvo alebo národný spoločník. Za týmto klučkovánim sa skrývajú obyčajné, a treba hneď dodať, že i podľa medzinárodného práva neprijateľné a krajne nebezpečné ambície. Použitím prílastku národný(á) sa automaticky nastoľuje kvalitatívny posun od menšiny k národu. Figeľ je v tom, že kým menšina v zmysle medzinárodných dohovorov nemá právo na sebaurčenie, národ už takéto právo má. Nejde o náhodu, ak práve M. Duray a jeho politickí súkmeňovci opakovane zdôrazňujú, že postavenie maďarskej menšiny na Slovensku „sa musí riešiť na princípe práva na sebaurčenie“. Ak teda národná (a nie národnostná) menšina, potom aj právo na sebaurčenie – a to je zároveň i právo na vlastný štát, ktoré maďarský národ realizuje existenciou svojho národného štátu, Maďarskej republiky.

Ozaj, koľko maďarských národov vlastne v Európe existuje? M. Duray je sice geológ, a nie politológ, ale určite pozná odpoveď aj na túto prečudesnú otázkou... Ak by niekto napríklad v Nemecku nastolil požiadavku práva na sebaurčenie pre niektorú menšinu, a navyše by to bol poslanec zákonodarného zboru krajinu, k slovu by sa určite dostal Úrad na ochranu ústavy a s takýmto protiústavným štváčom by urobil krátky proces. V rámci slovenskej exotiky a pomýleného chápania tolerancie sa však nedeje nič a durayovci nadalej tahajú – aj s pomocou podobných pojmov – svoj „hrkotajúci voz maďarstva“ (V. Mináč).

Ak by vznikol taký nehorázny precedens, že by sa maďarskej menšine na Slovensku priznal štatút osobitného národa či národného spoločníka (za čo by sa nám Európa naozaj pekne podakovala, IRA a ETA by určite poslali ozdobné gratulačné telegramy), potom by už mohli nastať nehatené orgie etnického separatizmu. Národu totiž patrí vymedzené územie, osobitné školstvo, a čo je hlavné – vlastný parlament. Komu sa zdá takáto úvaha scestná, nech si spomenie na známe, vyše trojtisícové komárňanské zhromaždenie primátorov, starostov a poslancov miestnych zastupiteľstiev a Národnej rady SR, ktoré sa konalo 9. januára 1994. Zhromaždení sa zhodli na tom, že tam, kde Maďari tvoria väčšinu, má byť popri slovenčine úradným jazykom aj maďarčina, aby zastúpenie Maďarov v štátnych orgánoch a verejných inštitúciách zodpovedalo ich početnosti, aby dostali príslušný podiel zo štátneho rozpočtu, ale hlavne na území, kde žijú vo významnom počte, „je potrebné vytvorenie osobitnej pro-

vincie s vlastnou samosprávou a verejnou správou, s osobitným právnym postavením". Podobná požiadavka – na vytvorenie Komárňanskej župy (v ktorej by mali Maďari väčšinu) – sa objavila aj roku 2000. Zbohom, občianska spoločnosť! Pojem „národná menšina“ je ideologickou predohrou na jej pochovanie politikou založenou na etnocentrických ilúziách, zaváňajúcich maďarizátorov a panhungaristickou stuchlinou 19. storočia. Už vtedy maďarské klučkoslovie veselo fungovalo, ako spomína na budapeštiansky parlament po roku 1848 francúzsky diplomat E. Denis: „Debaty, v ktorých sa rozpútali vášne, je ešte i dnes zaujímavé prečítať si, lebo v nich živo zachytíme myslenie maďarských šovínov a sofistiky zmätku, o ktorý opierali svoje nároky.“

O sofistiky zmätku opierajú svoje nároky aj súčasní maďarskí politici. Keď sú pri šermovaní zámerne hmlistými pojмami svojho klučkoslovia protiargumentmi pritlačení k stene, ich klasickou obranou je vyhovávanie sa na údajne zlý preklad z maďarčiny. Ak sa kritika niektoréj z konkrétnych perál ich klučkoslovia opakuje, prestanú daný výraz istý čas používať, ale neskôr sa k nemu obvykle, hoci i v pozmenenej podobe vrátia. Intenzita používania klučkoslovia sice mierne slabne, ale tento zlatý fond neurčitosti a maskovaného nátlaku zatiaľ vôbec nejaví príznaky definitívneho odsunu do starého železa. Klučkoslovie totiž priamo súvisí s maďarskou politickou mentalitou, trpiacou chronickým sklonom k zákulisnému manévrovaniu. Ako to postrehol začiatkom tohto storočia aj Scotus Viator (Seton-Watson), ktorého z pôvodného obdivu k Maďarom vyliečil krátky pobyt v Budapešti: „Žiadnemu národu v Európe nie je princíp otvorenej hry taký vzdialený ako Maďarom.“

Potvrdil to v júni 2000 aj Svetový kongres Maďarov, ktorý vo svojom uznesení volá po „morálnej revízi Trianonu“. Čiže Európa by sa vlastne mala pred Maďarmi kajať za to, že si dovolila potrestať ich agresivitu, nastoliť mier a osloboďila viaceré národy a národnosti spod kolonialistického príživníctva Budapešti. Čiže za morálnych revízorov medzi ovcami treba ustanoviť vlkov...

Podobne ako za ďalšími výrazmi z maďarského politického klučkoslovia aj za volaním po „morálnej revízi Trianonu“ sa skrýva hlbšia sofistická finta. Sústavné mohutné medializovanie údajných vlastných krívd totiž dokonale blokuje akúkoľvek diskusiu a sebareflexiu týkajúcu sa zodpovednosti Maďarov za vlastné dejiny, vlastnú politiku a jej kolosalne chyby a zločiny. Aj do hláv ďalších maďarských generácií sa tak fixuje absolutórium historického alibizmu, ktoré je jednou z najzávažnejších súčasti maďarskej duchovnej tragédie.

Národná menšina, národný spoločník, právo na sebaurčenie pre menšinu, personálna autonómia, maďarská občianskosť, morálna revízia – to všetko sú nejasné a v praxi nerealizovateľné pojmy, ktoré slúžia ako nástroje trvalého nátlaku a vydierania okolia svojimi údajnými krivdami a údajnou diskrimináciou. Sú to stavebné prvky ultimát, ktoré sledujú líniu plazivých maďarských snáh o revíziu súčasnosti podľa vlastných projektov postavených na ďeravých ilúziach. Jedným z hlavných motívov uplatňovania tohto nátlakového ideologickeho haraburdia je trvalý maďarský strach o vlastné prežitie, neviera vo vlastné sily a vlastnú budúcnosť, z čoho potom plynne sústavné vymáhanie príľahostí a záruk pre Maďarov od ich európskeho okolia.

Robert William Seton-Watson (pseudonym Scotus Viator) (1879 – 1951), britský historik a publicista. Zaoberal sa slavistikou a slovakistikou. Propagátor práva na sebaurčenie potláčaných národov v rakúsko-uhorskej monarchii. Znalec pomerov a postavenia Slovákov v Rakúsko-Uhorsku, spolupracovník československého odboja. Vďaka nemu prenikala slovenská problematika do povedomia Európy.

Björnstjerne Björnson (1832 – 1910), nórsky mysliteľ, spisovateľ a publicista, ktorý bojoval za rovnoprávnosť národov a ktorý významne prispel k odhaleniu zločinov maďarského pred civilizovaným svetom.

Ilúzie môžu pomáhať prekonávať tento strach, sú však liekom, ktorý lieči iba následky, nie príčiny. Aj preto má maďarská duchovná tragédia charakter chronickej diagnózy.

Pri maďarskom klučkosloví nemožno nespomenúť, ako budapeštianska propaganda označovala Uhorsko – nazývala tento žalár národov ostrovom slobody, dokonca s nasadením značných, aj finančných prostriedkov (Rothermereova akcia, časopisy, podujatia atď.) sa snažila tomuto režimu, založenému na nehorázných volebných podvodoch a štátnom terorizme, budovať na západe liberálny imidž, až kým pravú tvár budapeštianskeho režimu pred svetom neodhalili takí velikáni ako Björnsterne Björnson a Seton-Watson (Scotus Viator). Pred slobodou na maďarský spôsob len Slovákov ušlo približne 700 tisíc – väčšinou do Ameriky. Tradícia nemiestne vyzdvihovala vlastnú krajinu, bez ohľadu na historické pozadie a reálnu situáciu, pokračuje

dodnes – označovaním Maďarska za ostrov mieru v strednej Európe. Rozumej, nechápavec! Toho Maďarska, ktoré sústavne znepokojuje svojich susedov vymáhaním ďalších a ďalších práv pre maďarské menšiny a objektívne predstavuje potenciálne najsilnejší faktor destabilizácie.

MAĎARSKÁ POLITICKÁ FILOZOFIA A TECHNOLÓGIA

Maďarská politická filozofia vychádza z maďarskej interpretácie dejín, silne poznačenej (seba)klamami a ilúziami. Každý národ si svoje dejiny viac-menej prikrášľuje, ale Maďari v tomto smere predstavujú hádam svetovú špičku. Svoje dejiny dokonale prispôsobili ideológii expanzívneho panhungarizmu, ktorú sice v súčasnosti uplatňujú v mäkších formách, ale na takéto brdo zideologizovaná interpretácia dejín ostala v tvrdej, prakticky nezmenenej podobe a cez výchovu a médiá sa prenáša na ďalšie generácie Maďarov. Tým sa do budúcnosti reprodukuje aj problém určitých neštandardných prejavov maďarskej politiky, prekonávanie ktorých začína najmä s Maďarskom bezprostredne susediacimi štátmi.

Historická chvíľa na Dunaji, keď zaznel príkaz: Sypte! Prehradenie Dunaja sa uskutočnilo pod vedením Ing. Júlia Bindera.

Mnohí naši politici ešte nedokázali postrehnúť, že na juhu susedíme s národom, ktorý v dôsledku silnej etnickej heterogénnosti, prežitých historických tráum, komplexov, ilúzií a nesprávneho zorientovania sa v dejinách má celkom inú mentalitu, ústiacu aj do odlišnej politickej filozofie. Ide o filozofiu silne poznačenú balkánsko-ázijskými prvkami, ako je napríklad sklon k vieroľnosti, k posudzovaniu rovnakých vecí dvojakým metrom, sklon k expanzii a zároveň únikovosti z reality či priveľa emocií a ilúzií na úkor racionality. Hodnotový rebríček Maďarov je vo viacerých bodech odlišný od nášho, európskeho, a aj logika ich politického uvažovania sa často ubera na nebezpečnými mimoeurópskymi chodníčkami, na ktorých pocity či ilúzie majú dôležitejšiu úlohu ako uznávané princípy alebo fakty.

Najlepšou cestou k susedskému prialstvu a porozumeniu je dobré vzájomné poznanie a pochopenie. Preto popri maďarskej politickej filozofii nezaškodi poznať aj niektoré sklony či modelové situácie maďarskej politickej technológie. Jedným z jej základných prvkov je silná napojenosť na veľmoci. Viaceré z cieľov, ktoré maďarská politika tradične sleduje, sa totiž nedajú dosiahnuť iba maďarskými silami. Po Trianone to bola vytrvalá snaha o revíziu pomerov v strednej Európe, a táto tendencia v mäkšej forme pretrváva dodnes – redu-

kovaná na pokusy o „rozpúšťanie hraníc“ a autonómiu pre okolité maďarské menšiny. Napojenosť Budapešti na veľmoci vyplýva aj z dlhodobého pocitu, že Maďarsko je obklúčené nepriateľsky naladenými susedmi.

S napojenosťou na silnejších úzko súvisí jedna z často používaných metód maďarskej politiky. Ak veľmoci donútia Budapešť k určitým záväzkom voči maďarským susedom, maďarskí politici sa zaprisahajú, že „več“ doriešia na dvojstrannej úrovni. Čiže rýchlo sa ponáhľajú uniknúť „o poschodie“ nižšie, a tam, už mimo bdelých očí veľmoci, zahrajú záležitosť do stratena. Maďarskí politici majú tendenciu ultimativne vymáhať vlastné „pohľadávky“ štýlom „už včera bolo neskoro“, ale vlastné dlhy a záväzky odsúvať čo najďalej do budúcnosti.

Opačný postup ako presúvanie záväzkov na „dvojstranné doriešenie“ aplikujú budapeštianski i maďarskí menšinoví politici vtedy, keď sa snažia donútiť druhú stranu k plneniu ich vlastných požiadaviek. Vtedy okamžite „štartujú“ o poschodie vyššie, a hoci sa ešte len rokuje, už sa objavujú maďarskou loby zorganizované podporné stanoviská z Rady Európy, Európskeho parlamentu, amerického Kongresu atď. Maďarské lobistické skupiny dodávajú v zahraničí žijúcim Maďarom pripravené texty s rozsiahlym zoznamom adres, ktoré treba intenzívne bombardovať maďarskými požiadavkami, napríklad efektívnym využitím internetu a e-mailu. Keby raz niekto cielene preskúmal archívy bývalej Spoločnosti národov i viacerých súčasných medzinárodných orgánov a inštitúcií, sotva by našiel väčšie množstvo sťažností a ultimát ako práve od predstaviteľov Maďarov.

Stačí si pripomenúť ponovembrové aktivity reprezentantov maďarskej menšiny na Slovensku, ktorí „odvysielali“ do sveta desiatky podaní plných poloprávd i vyslovených lží a zavádzania.

Práve od týchto politikov opozícia, najmä počas Mečiarovej vlády v rokoch 1994 – 1998, prevzala zložky všemožne zaťahovať zahraničie do prania domácej špinavej bielizne. Výsledok – imidž Slovenskej republiky, ostreľovaný hneď pri svojom vzniku roku 1993 „gabčíkovským“ a „menšinovým“ torpédom, utrpel väzne škrabance.

Dalšou zložkou maďarskej politickej technológie je predkladanie požiadaviek ultimativnym spôsobom. Často totiž ide o požiadavky ľažko splniteľné alebo vyslovene nereálne a nesplniteľné – napríklad hnutie Spolužitie-Együttélés požadovalo ustanoviť maďarčinu ako druhý úradný jazyk aj v písomnom styku, aj na odvolacích orgánoch. (Stačí si domyslieť, čo by to znamenalo pri aplikácii na všetkých jedenásť národnostných menšín žijúcich v SR...) Komárňanské zhromaždenie roku 1994 požadovalo vytvorenie „maďarskej“ provincie a vlastný „juhoslovenský“ parlament. Ďalším ultimátom roku 2000 bola požiadavka SMK na vytvorenie takej (hoci Komárňanskej) župy, kde by všetky odborné kritériá išli bokom a na prvom mieste by bolo, aby v takomto vyššom samosprávnom celku mali väčšinu Maďari. V prípade, že sa taká župa nevytvorí, SMK ultimativne hrozilo, že neposkytne potrebné hlasy na novelizáciu ústavy a dokonca že vystúpi z vládnej koalície. Nervy už povolili nielen predsedovi strany Smer R. Ficovi, ktorý to nazval vydieračskou politikou, ale

Z vlasteneckých aktivít na našom juhu.

aj predsedovi parlamentu J. Migašovi: „Takéto metódy SMK sa mi nepáčia.“ Treba pripomenúť, že ide o tradičné metódy nielen našich maďarských politikov, ale aj ich zadunajských súkmeňovcov. Bohatú škálu nátlakových prostriedkov už roky rozohráva Budapešť pri otázke menšinových práv pre juho-slovenských Maďarov a pri spore o vodné dielo Gabčíkovo-Nagymaros.

Kedže „záasadná revízia“ strednej Európy je nereálna, Budapešť pri politickej navigovaní maďarských menšín v okolitých štátoch postupuje cestou „tichej revízie“, uplatňovaním tzv. salámovej taktiky, postupným odkrajovaním. Znamená to neustále predkladanie nových požiadaviek, z ktorých sa napokon vždy aspoň časť splní. Maďari tak získajú ďalšiu pozičnú výhodu, ďalšie právo či privilégium, ale málokedy v rozsahu väčšinou značne nadšadených, až nereálnych požiadaviek, preto výsledkom každého takéhoto „cyklu“ je nielen získanie novej výhody, ale aj utuženie sa v pocite ukrivenosti: Zas nám nedali všet-

ko, robia z nás druhoradých občanov... Maďari tak vlastne zabíjajú viac mŕtch jednou ranou – utužia v maďarstve dištanc od okolia a zároveň posilňia zomknutosť svojich radov novým právom, novou výhodou. Menšinová politika (výlučne vo vzťahu k maďarským menšinám) ostáva základným kameňom budapeštianskej zahraničnej politiky, čo postrehol počas viacročného pobytu na poste velvyslanca v MR aj R. Chmel. Zameriava sa predovšetkým na to, aby bolo výhodné byť menšinovým Maďarom, aby počet Maďarov v tomto hlavnom rezervoári maďarskej budúcnosti, napájanom populačnou vitalitou susedov, neklesal. Aby nezanikla maďarská nádej na obnovenie nasávania zdrojov od okolia ako za starých zlatých čias Uhorska. Keď sa okolité štáty týmto snahám prirodzene vzpierajú, Maďari majú ďalší dôvod na ukrivdenosť. Zo susedov Maďarska tvoria akú-takú výnimku z tejto technológie len Rakúsko (Západu predsa nemôže Budapešť ukázať pravú tvár svojej politiky) a Ukrajina, ktorá je priveľká, aby sa s ňou dalo ťahať za prsty, a navyše dosť ústretová voči tendenciám maďarskej politiky. Ukrajina je jediný európsky štát, ktorý podporuje snahy maďarskej diplomacie o zavedenie principu kolektívnych práv pre menšiny, a azda jediný zo susedných štátov, ktorý dosiahol od Budapešti dvojstranný záväzok nemennosti hraníc (čo maďarský parlament schválil až po veľmi búrlivej rozprave).

Medzi klasické pirovety maďarskej politiky patrí aj umenie vyvolávať dojem, že loptička je na strane partnera, že on je na ťahu, aby sa napríklad zamasovalo, že po haagskom rozsudku v kauze Gabčíkovo-Nagymaros je jednoznačne na ťahu maďarská strana a chtiac-nechtiac, v zmysle súdom potvrdenej zmluvy z roku 1977, je povinná vybudovať dolný stupeň vodného diela. Budapešť však – za pasívneho ministrovania Dzurindovej vlády – opäť predvádzala, ako majstrovsky vie nafahovať čas, keď je loptička na maďarskej strane.

Maďarskí politici si na rozdiel od väčšiny našich veľmi dobre uvedomujú svoju odlišnú politickú mentalitu a dokážu z tohto posunu náležite ťažiť. Náš európsky i slovenský politik totiž v princípe nepredpokladá, že by svoje záväzky nesplnil... Smerom na juh však často funguje iná logika – čo prospeje „maďarstvu“, stojí nad všetkými záväzkami, zmluvami i etickými princípmi. Mnohé obojstranne záväzné záležitosti tak Maďari vedia obrátiť vo svoju jednostrannú výhodu – kým Československo po Trianone i Paríži svedomite plnilo svoje menšinové záväzky, Maďarsko naopak – menšiny de facto zlikvidovalo. Kým Slovensko ako jeden z nástupníckych štátov Československa je neustále pod paľbou maďarskej kritiky za – navyše dodnes európsky nadstandardnú – menšinovú politiku, Maďarsko, jeden z najväčších cintorínov národnostných menšíň v Európe, sa svetu prezentuje ako vzorový a nasledovania hodný štát v tejto oblasti.

Podobný osud čaká a už postihuje slovensko-maďarskú zmluvu o dobrom susedstve a spolupráci, ktorá sice zakotvuje vysoký štandard menšinových práv, ale ten akoby platil len na maďarskú menšinu na Slovensku, pretože Slováci v Maďarsku majú dodnes iba niekoľko potemkinovských „slovenských“ škôl, ktorých absolventi ovládajú slovenčinu iba na veľmi biednej úrovni. A to i napriek tomu, že zmluva platí už od roku 1995.

Symbolická plavba troch plní Kriváň, Javorina a Vihorlat z Liptovského Mikuláša do Komárna roku 1995 v rámci akcie Tisíc dní Slovenskej republiky.

Autor knihy Jerguš Ferko na plni Kriváň.

Obľúbenou figúrou maďarskej politiky je záležitosť existujúce len na papieri prezentovať ako vlastné tromfy a argumentovať nimi pri rokovaniach. Ešte za Uhorska tak Budapešť ohlupovala svet svojím „veľkolepým“ národnostným zákonom z roku 1868, ktorý sa nikdy nedostal do praxe. Podobná propaganda funguje i pri dnes platnom, rovnako „úžasnom“ menšinovom zákone, ktorý umožňuje menšinám vytvárať menšinové samosprávy (bez finančných zdrojov) a mať zastúpenie v parlamente, pričom dodnes sa tam zástupcovia menšíni nedostali. Medzinárodný imidž maďarskej menšinovej politiky je však napriek tomu skvelý. Presne v intenciách starej zásady maďarskej politiky zaváňajúcej kočovníckou vierolomnosťou – „My musíme inak do sveta hovoriť a inak doma konať!“ Pomocou tejto jánusovskej dvojtvárnosti maďarski politici už dosiahli množstvo „pozičných“ výhod.

Maďarská politika je dodnes poznačená snahou o zachovanie a rozširovanie práv a privilégií pre menšinových Maďarov, za ktorých vodcu sa otvorené vyhlásil nielen J. Kádár už na XII. zjazde Maďarskej robotníckej strany, ale pred niekoľkými rokmi aj premiér J. Antall. Toto zasahovanie do vnútorných záležostí okolitých štátov dokonca zakotvuje maďarská ústava (z európskych štátov okrem Maďarov majú v ústave takéto škandalózne ustanovenie, ktoré by si už konečne mali kriticky všimnúť európske ustanovizne, iba Srbi a Turci). Maďarsko má tradične značné problémy byť pre menšinových Maďarov po hospodárskej či kultúrnej stránke príťažlivým, preto sa snaží získať pre nich vše- možné práva a nadpráva, privilégiá, aby bolo zaujímateľné byť Maďarom – tak z hľadiska umelo nabľýskaných a v značnej miere od susedov odcudzených dejín, ako aj z hľadiska konkrétnych, každodenných výhod.

Súčasťou panhungaristických sklonov je pretrvávajúci pocit nadradenosťi nad svojím okolím. Maďari dodnes vnútorne neuznali svojich susedov za rovnocenných a zároveň i morálnych partnerov. Svedčia o tom nielen pravidelne sa opakujúce kampane intolerancie voči susedom v maďarských médiách, ale aj zjavná nechuť plniť maďarské zmluvné záväzky a totálna neochota ospravedlniť sa okolitým národom za príkoria, ktoré im Budapešť spôsobila za existencie Uhorska, „žalára národov“. Zámerne pestovaný pocit, že Maďari si v dejinách vytrpeli najviac, predstavuje ospravedlnenosť, priam certifikát historického alibizmu na neplnenie zmlúv a na nedostatočné rešpektovanie partnerov i po stránke morálnej. O morálnom stave maďarskej spoločnosti výrečne svedčí fakt, že ak by si niektorý súčasný maďarský politik dovolil navrhnuť ospravedlnenie sa susedom, čiže morálne vyrovnanie, ktoré im Maďari stále dlhujú, spáchal by tým prinajmenšom politickú samovraždu.

Politické spolužitie s Maďarmi – tými našimi i tými zadunajskými – si z viačierých dôvodov vyžaduje nadštandardné úsilie a nadštandardnú trpeživosť. Sme pritom konfrontovaní s kvalitatívne inou mentalitou, politickou filozofiou a politickou technológiou, než sú tieto fenomény v ostatnej Európe. Na priateľstvo a spoluprácu s Maďarmi sme však odsúdení, a práve demokracia nás učí vciťovať sa do myslenia toho druhého a rešpektovať jeho inakosť. To však neznamená bezvýhradne sa podriaďovať nadštandardným požiadavkám, vie-

rolomnosti, etnocentrizmu, ultimátam a nátlakovým hrám druhej strany. História ako učiteľka života nám v tomto smere poskytuje dostatok lekcií. Každý politik, ktorý si s Maďarmi sadá za rokovací stôl, by ich mal poznať.

PRÍPAD CLEMENTIS

Málokto vie, že Vladimírovi Clementisovi, prominentnému (česko)slovenskému politikovi, pomohla na šibenici Budapešť. V Budapešti však dodnes nevedia, aká epizóda s tým priamo súvisí.

Podľa pekne po poriadku. Po oboch svetových vojnách patrilo Maďarsko medzi porazené štaty, ktoré sa najvytrvalejšie a najintenzívnejšie vzpierali uzavretiu mierovej zmluvy. Na „finálne“ zasadanie Parižskej mierovej konferencie roku 1947 sa Budapešť starostlivo pripravovala. Hlavným tromfom malo byť vystúpenie vtedajšieho maďarského premiéra. Jeho štáb mu v duchu maďarskej diplomatickej klasiky pripravil emotívne ladený prejav plný poloprávd a demagógie. V predvečer odchodu vládnej delegácie bol prejav ako dôverný dokument uložený v trezore ministerského predsedu.

Slovenskí študenti a intelektuáli žijúci v Budapešti podplatili premiérovho tajomníka, ktorý im dokument na čestné slovo na niekoľko hodín požičal. Jeden z organizátorov tejto akcie dodnes žije v Bratislave. Keď mi to rozprával, s úsmevom dodal: „V Maďarsku je každý podplatiteľný.“ Keďže v tom čase ešte neexistovali fotokopíry, Slováci si prejav odpísali a jeden z nich uháňal najskorším možným vlakom do Prahy. Československý minister zahraničia V. Clementis tak mal pri ceste do Pariža v rukách cennú kartu do mocenského pokra – vopred vedel, s akou argumentáciou vyrukuje jeden z najnebezpečnejších protivníkov československej diplomacie.

O to cennejšiu, že Clementis mal hovoriť – aj hovoril – až po maďarskom premiérovi. Špionážne získaná informácia nesporne pomohla československému ministru zostaviť svoj prejav tak, že veľmi účinne vyvrátil argumentáciu maďarského predstaviteľa. Spomínaný Clementisov prejav, nazvaný Medziami a Maďarmi, patrí medzi slávne vystúpenia našich osobností na obranu pred agresivitou maďarskej politiky. Na prejave je pozoruhodné, že mnohé jeho pasáže ani po polstoročí nestratili veľa zo svojej aktuálnosti.

Pod pláštikom internacionálizmu sa neskôr takmer všetko, čo dosiahol Clementis, relativizovalo, ba zvrátilo... Po druhej svetovej vojne český politik Klement Gottwald pri poháriku súdružskej vodky s Jánosom Kádárom odpuštil Maďarsku povinnosť platiť vojnové reparácie patriace Slovensku, ktoré sa mali vzhľadom na tradičnú chudobu Maďarska hradieť osem rokov trvajúcimi dodávkami tovaru.

Pobúrené Slovensko sa chlácholilo, že sa to všetko vykompenzuje – vyššími dodávkami UNRRA (namiesto slúbených 30 percent však dostalo Slovensko len 17), pri náhrade vojnových škôd (ani z Maďarska, ani z Nemecka sme nič nevideli, hoci fažisko vojnových škôd bolo tam, kde sa oveľa menej kolaborovalo

a oveľa viac bojovalo proti fašizmu – teda na Slovensku, a je očividné, že Praha neodpustila Bonnu a Budapešti tieto slovenské pohľadávky len tak...). Opäť jeden nespracovaný „výživný“ námet pre našich historikov.

Koncom tohto príbehu je však koniec Vladimíra Clementisa. Clementisova smrť. Dnes by sme povedali – justičná vražda. Objednala si ju Budapešť a vykonala ju Praha. Objasňujú to dve knihy. Monumentálny 616-stranový spoločný spis anglického historika Ch. Andrewa a ruského špióna-zbeha O. Gordijevského s názvom KGB, dôvberná zpráva o zahraničných operacích od Lenina do Gorbačova (EAAP, Praha 1994) a 160-stranový rukopis Dubčekovho spolubojovníka doc. Jána Uhra Na začiatku rehabilitácií, s. 22: „Proces so ‚slovenskými buržoáznymi nacionalistami‘ sa pripravoval ako prvý, konal sa napokon ako posledný v apríli 1954... Clementisa obviňovali Rákosi a Farkas zrejme už v čase parišskej mierovej konferencie, ktorá rokovala o odsune maďarských obyvateľov... Počas vyšetrovania L. Rajka poslal Mátyás Rákosi Klementovi Gottwaldovi list asi so 60 menami..., ktoré sa ‚vynorili‘ pri vyšetrovaní.“ Tieto skutočnosti potvrdzujú aj Andrew s Gordijevským na s. 331. V Budapešti, krátko pred súdom s Rajkom, gen. Belkin a Rákosi vyvinuli veľký nátlak na šéfa československej bezpečnostnej služby a námestníka ministra vnútra K. Švába, aby aj on okamžite začal so zatýkaním a výsluchmi... Zanedlho pricestovali z Budapešti do Prahy Lichačov a Makarov (oboch neskôr popravili chruščovcovia ako Berijových pomocníkov – pozn. z rukopisu J. Uhra). Nasledovalo „všeobecné zaujatie pre lov československého Rajka“. Spočiatku sa dosť dlho zdalo, že sa ním stane iba minister zahraničia Vlado Clementis, ktorého odvolali z funkcie v marci 1950. Potom nasledovala ostrá útočná kampania aj proti ďalším „slovenským buržoáznym nacionalistom“. O tejto kampani píše omnoho fundovanejšie Ján Uher: „.... obrovská, u nás dovtedy nevídaná ideologická kampaň. Trvala takmer 14 rokov – od roku 1949 až do roku 1963, kým ju rehabilitačná rezolúcia ÚV z decembra 1963 nezniesla zo sveta... Tisíce ľudí sa stalo za tie roky obeťami falošného ľaženia proti ‚buržoáznonacionalistickému nebezpečenstvu‘.“ Vtedajšími oficiálnymi nepriateľmi republiky boli okrem jednej výnimky napospol Nečesi – najprv Židia ako sionisti, potom Slováci ako buržoázni národníci. Tou výnimkou bol rodený Čech, ktorého do stavu buržoáznych národníci „povýsil“ fakt, že bol slovenským politikom – Karol Šmidke.

Spolupáchateľstvo maďarských a českých stalinistov na zavraždení Clementisa spĺňa temnú smernicu z benešovského národnosocialistického Memoranda o Slovensku (1946): „Za všech okolností musí zústat československý rozpor vči vnitrostátní. Slovensko musí byť v očích svetové veřejnosti i západní, na niž Slováci spoléhají, vhodně a nenápadne zdiskreditováno. V tomto napomáhá politice české velmi politika Maďarů.“

V Clementisovom prípade išlo o fyzickú likvidáciu jedného z najschopnejších slovenských politikov, v čom si maďarskí a pražskí kolonialisti dokonale rozmeli. V 50. rokoch z reálnej politiky vypadlo celé slovenské – aj povstalecké aj komunistické – vedenie. Vo funkciách prezili len politické trasorítky a všako-

vakí primitívi typu Viliama Širokého a Karola Bacílka, mnohí z nich evidentne agenti českých a maďarských záujmov.

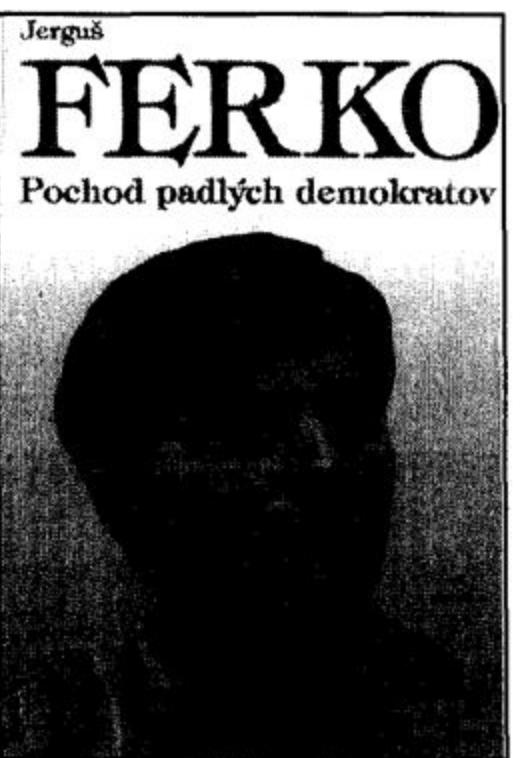
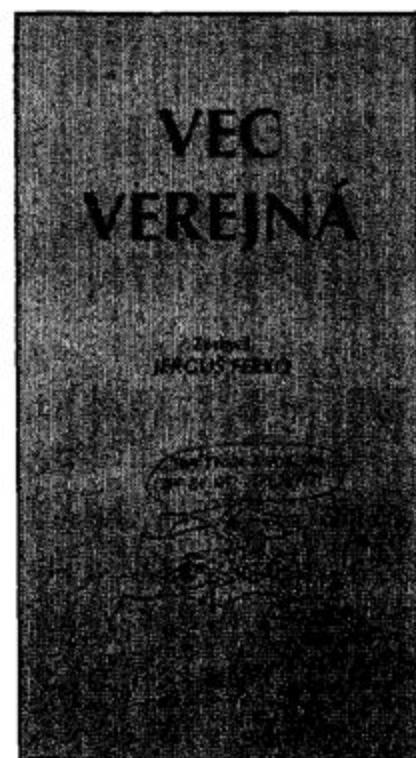
MEDZI DVOMI SVETMI REVÍZIA STREDNEJ EURÓPY, ALEBO MAĎARSKEJ DUŠE?

Duša národa je ľažko opísateľný fenomén. V prípade maďarskej duše to však rozhodne stojí aspoň za pokus. Sami Maďari majú veľké problémy nájsť kľúč k svojej „duši“, kľúč k pochopeniu samých seba. Dokonca sa o to ani veľmi nepokúšajú. Akoby mali strach z pohľadu do zrkadla, strach z odhalenia aj tých temnejších stránok vlastného národného bytia.

Maďarská duša je večný bludár, aj preto treba stopy jej formovania sledovať ďaleko do hĺbky dejín. Aby sa pri večnom blúdení svetom a dejinami nestratiла sama seba, ešte kedysi dávno, pred vynorením sa starých Maďarov na scéne histórie, museli mať ich ugrofínski predkovia pri Urale vo svojich legendách a náboženstve (šamanizmus a animizmus) zakotvené určité silné sebaobranné prvky. Čo by iste stalo za osobitnú analýzu legiend, mýtov, príslovi, vôbec celej dochovanej starosvetskej slovesnosti všetkých súčasných potomkov ugrofínskeho etnika (vetva ugro: Maďari, Chanti a Mansiovia, vetva fínska: Fíni, Estónci).

Mnohé napovedá spôsob života starých Maďarov – boli v neustálom pohybe a v neustálom ohrození zo strany rovnako dravých, rovnako pohyblivých a rovnako nebezpečných kočovníckych susedov. Na jednej strane teda obrovská voľnosť a nespútanosť života na rozľahlých stepiach a na druhej večný pocit akútnej hrozby, večné striedanie útokov a útekov. Večné blúdenie a klučkovanie medzi veľkým strachom a jeho protipóлом – veľkou nespútanosťou a bezuzdenosťou. Súčasťou spôsobu života tohto čiastočne parazitického spoločenstva, neschopného užiť sa vlastnou produkciou, boli lúpežné výpravy. Mimoriadne dobrodružné, vzrušujúce, ale aj mimoriadne riskantné a nebezpečné. Získanie bohatšej koristi muselo pri inak pokojnom pastierstve znamenať pre jednotlivca či rod spoločensky vrcholovú udalosť, ktorej aktéri boli svojím okolím obdivovaní a mohutne oslavovaní. Hrdinom bol ten, kto prežil a priniesol korist, bez ohľadu na morálnu defektnosť jej získania, či už sa to týkalo úskočného spôsobu boja, zabitia alebo mučenia bezbranných... V stredoveku tento model neboli ničím neobvyklým, podobne to fungovalo aj vo vtedajšej Európe, aj u našich staroslovenských predkov (napríklad v časoch Samovej a neskôr Veľkomoravskej ríše).

Pri vývoji mentality (morálky) usadlých a kočovných etník však pôsobil jeden dôležitý faktor ich odlišnosti, ktorý v konečnom dôsledku viedol k ich značnej rozdielnosti. Kým usadlé, budovateľské etníká (napríklad Frankovia alebo starí Slováci) museli po lúpežnej výprave rátať s odvetou olúpeného suseda, ktorý dobre vedel, kde ich nájde, kočovníci (napríklad Huni, Avari či starí Maďari) neboli viazaní hmotným majetkom na určité miesto, a tak mali možnosť pred-

Vec verejná – táto útla knižočka, ktorú zostavil Jerguš Ferkó, je dôstojným pamätníkom národné orientovaného denníka **Republika**, ktorý roku 1993 začala vydávať Tlačová agentúra Slovenskej republiky.

Hviezdna chvíla Slovenska. Výber z autorovej politickej publicistiky 1990 – 1997. Kniha vyšla aj v druhom, rozšírenom vydani roku 1998.

Kniha Pochod padlých demokratov. Výber z článkov a prednášok 1999 – 2000. Vydatstvo Silentium 2001.

zodpovednosťou za svoje činy – jednoducho ujsť. Do značnej miery to platí aj na Cigánov-Rómov. Kým usadlé národy smerovali k poučke „ži a nechaj žiť“, kočovníci mali bližšie k filozofii „ži a nemusíš nechať žiť“. Usadlejšie národy, keďže nemali veľmi kam ujsť pred dôsledkami vlastných činov a vlastnou zodpovednosťou, boli motivované k väčšiemu rešpektu voči susedom, k väčšiemu rešpektu k „pravidlám hry“ a k väčšej zodpovednosti za dané slovo ako kočovníci. Tento zásadný rozdiel medzi morálkou a životnou filozofiou usadlých Európanov a kočovných Ázijcov ešte viac prehľbilo priatie kresťanstva európskymi starousadlíkmi v Podunajskej v 9. storočí.

Zrada a podfuk neboli v surových časoch staromadarského vpádu ničím neobvyklým, ale vierolomnosť kočovníkov bola aj na vtedajšie pomery priam povestná. Stačí spomenúť, ako starí Maďari v 9. storočí vždy nedlho po uzavretí spojenectva neváhali v krátkom sledne za sebou zradiť Byzantincov, Veľkomoravanov, Bavorov... – jednoducho podľa vlastnej aktuálnej potreby, sledujúc vidinu momentálnych výhod, žijúc dnešku, nie zajtrajšku. S pocitom, že zajtrajšok bude iný a inde, bez súvislosti s činmi, zločinmi, zmluvami a zradami včerajška, už s inými susedmi či partnermi. Ak si niekto v tejto súvislosti spomenie aj na celú refaz Maďarskom nedodržaných zmlúv a vierolomných aktov v moderných dejinách, je na správnej stope. Za množstvo príkladov stačí spomenúť nevyprovokovanú agresiu proti prvej Slovenskej republike niekoľko

dní po jej vzniku v marci 1939 alebo slávostné uzavretie paktu o neútočení s Juhosláviou roku 1941, keď dva mesiace nato maďarská armáda po boku nemeckej na túto krajinu zaútočila.

V súčasnej Európe sa však už nedá ujsť na koni niekam dodaleka pred dôsledkami svojich činov a svojimi záväzkami, a tak si maďarská politická duša našla náhradnú, „európsku“ únikovú cestu – útek pred vlastnou zodpovednosťou kamsi do ďalekej budúcnosti...

Významnú úlohu pri formovaní maďarskej politickej mentality zohralo nedobrovoľné uväznenie (staro)Maďarov v strednej Európe.

Aj preto maďarská duša Európu miluje i nenávidí, obdivuje ju i jej závidí, chce i nechce byť sama európskou, chce sa začleniť do európskeho spôsobu materiálneho a duchovného života, ale zároveň chce doň prepašovať celý batoh svojich starých, neživotných ilúzií, predsudkov, komplexov i dvojkoľajného prístupu k pravde a morálke. Maďarská duša je rozorvaná, pretože z jedného miesta fyzicky (od ázijského Uralu) a duchovne (od nespútanosti a pohanstva) odišla, a nové miesto (Európa, kresťanstvo) ešte nedokázala, najmä v duchovnom zmysle, bezvýhradne a plnohodnotne zaujať. Je to trauma večného blúdenia s večne unikajúcimi cieľmi, útek pred zodpovednosťou a naháňanie ilúzií.

Násilným usídlením v nimi samými vyrabovanej časti strednej Európy sa starí Maďari ocitli v pasci dvojakého väzenia, v osudovej pasci vlastných dejín. Ocitali sa uväznení jednak vo svojej európskej budúcnosti, na ktorú boli od fatalnej porážky pri Lechu (955) už definitívne odsúdení, a zároveň im na nohách ostali visieť ľažké okovy vlastnej minulosti (mentalita, náboženstvo, kultúrna úroveň, naučený spôsob života), čo vlastne bolo ich druhým väzením. Jeden (dovtedajší) svet im unikal, a ten druhý (budúci) ešte dlhé stáročia nevládali dobehnuť. Nepovažujem za náhodné, že podpredseda vlády SR, činiteľ Strany maďarskej koalície, jednu zo svojich kníh, mimochodom, plnú názoarového zmätku, pojmovej promiskuity a dokázateľných neprávd, nazval naozaj príznačne – Medzi dvomi svetmi (Két világ között). Aj keď to P. Csáky myslí inak, máločo lepšie vystihuje rozpoltenosť maďarskej duše ako názov tohto jeho diela. Maďarská duša skutočne stále blúdi medzi dvomi svetmi, plná nepokoja, ilúzií, obáv a neistoty. Práve s touto rozpoltenosťou úzko súvisí chronická maďarská tendencia k úletom na dve strany histórie – do sveta budúcnosti (sklon k nereálnym plánom, cieľom a viziám) a do sveta minulosti (všeobecne známa maďarská posadnutosť dejinami).

Po určitom útlme za komunistického režimu sa maďarská mánia pre historiu má opäť čulo k svetu – stačí spomenúť veľkolepé milecentenariálne oslavu roku 1996 (okrem iného v Budapešti pribudol veľký pamätník tohto výročia) a oslavu tisícročia priatia kresťanstva a korunovácie kráľa Štefana I. Popri ústredných oslavách mala vlastné oslavky každá (!) obec v Maďarsku a každá (!) dostala od štátu slávostnú, pompézne zdobenú svätoštěfanskú zástavu.

Oslavovaným božstvom bolo pre ľudí vždy niečo, čomu celkom dobre nerozumeli, čo v sebe skrývalo nepochopiteľné mysterium. Aj pre Maďarov sú dejinami

ny preto takým mocne okiadzaným božtvom, lebo im dostatočne nerozumejú. Nedokážu ich celkom racionálne uchopíť, preto k nim pristupujú skôr emocionálne, ako k niečomu posvätnému, z čoho majú na jednej strane strach a na druhej strane v tom cítia určitú záštitu pre zachovanie svojej identity. Násilná premena z kočovníkov na väzňov Európy posilnila u Maďarov izolacionizmus, znásobovaný jazykovou a charakterovou odlišnosťou, ktorej sa v sebaobrannom reflexe stále podvedome pridržiavajú – aj hlásaním svojej inakosti, kultúrnej a politickej nadradenosťi či dokonca otvoreným rasizmom. Smutne známa je výzva M. Duraya, aby Maďari uzatváraním zmiešaných manželstiev „neriedili“ maďarskú krv. O tom, že ide o viacnásobne nenáležitý príklad vyjadrenia strachu, svedčí, že bol vyslovený na konci 20. storočia a navyše politikom, ktorý v tom čase pevne sedel v kresle ako uznávaný predsedu najsilnejšieho maďarského politického subjektu v SR.

Maďarská duša nesmierne túži po veľkosti a sláve. O jej poradi hodnôt veľa napovedajú vlastnosti „uhorského národa“, ktoré s dôkladnosťou sebe vlastnou zosumarizoval významný slovenský historik Daniel Rapant zo stoličných prejavov (keď porovnávali Uhrov s ostatnými vzdelanými národmi). Z prejavov vyplýva takáto hierarchia „uhorských“ hodnôt: na prvom mieste sú bezkonkurenčne výbojné činy predkov a ďalej – rozsiahlosť nimi podmanených krajín, uhorské šľachtické slobody, nevyskytujúce sa u nijakého iného národa, oheň osobitnej chrabrosti, blčiaci ešte aj teraz v jeho krvi, a len na poslednom mieste schopnosť pre všetky remeslá a vedy. Tieto hodnoty však netreba chápať v herderovskom význame, ale v stavovskom („len rozšírenie maďarskej reči zabezpečí návrat dávnej slávy, lesku, dôstojnosti a zlatých čias uhorskému národu“, cituje Rapant opäť asesora Gemerskej stolice Cházára“ – ako uvádzajú J. Hučko).

Bojová sláva a lesk funkcie či hodnosti – to všetko malo veľkú úlohu už za čias staromaďarských náčelníkov. K nebývalej veľkosti a sláve posunulo maďarstvo rakúsko-maďarské vyrovananie (1867). Obdobie, ktoré po ňom nasledovalo, až do roku 1918, možno oprávnene nazvať zlatým vekom maďarstva, keď vládnucia špička (skutočný „panský národ“) bola na vrchole moci a bohatstva. Podvedomie maďarskej duše si toto polstoročie historického zenitu veľmi dobre zapamätať – i to, že maďarské etnikum sa k nemu nedopracovalo silou vnútornnej vyspelosti, ale skôr vďaka politicky a zemepisne centrálnemu postaveniu v Uhorsku a tútorstvu mohutného nemecko-rakúskeho suseda. Maďarská duša si dobre zapamäta, že svoj historický zenit (1867 – 1918) dosiahla vďaka politike dvojakosti – politike elasticity (voči Rakúsku) a politike násilia a intolerancie (voči uhorským Nemáďarom). Aj preto kult a tradícia politickej elasticity, násilia a intolerancie majú u Maďarov dodnes také silné korene. Väčšine maďarských intelektuálov pritom akoby ani dnes neprekážalo, že historický zenit maďarstva priamo súvisel s masívnym porušovaním základných ľudských a občianskych práv Nemáďarov a s politikou štátneho terorizmu.

Túžba po ešte väčšej sláve a veľkosti sa tiahne celými maďarskými dejinami a je jedným z hlavných dôvodov ich sústavného vylepšovania, čiže falšovania – počnúc sfalšovanou bulou pápeža Silvestra II., ktorá vyfakovala nepravdu

Jerguš Ferko, autor knihy Maďarské (seba)klamy, na stretnutí Slovákov v Šuranoch.

o darovaní tzv. svätoštefanskej koruny Štefanovi I. spomenutým pápežom. Túžba po ešte väčšej sláve a veľkosti dýcha z veľkolepých pamätníkov, výtvarných diel, kníh, pamätných medailí. Toto až chorobné maďarské etnocentrické velikášstvo, za ktorým sa skrýva silný sebaobranný kŕč, komplex a strach z kultúrne vyspelejšieho okolia, je zapísané nielen v ozdobnej kvetnatosti maďarčiny, ale napríklad aj v miestnych názvoch. V predtrianonskom Uhorsku prifarieli Maďari slovo Nagy (veľký) až k 700 názvom miest a obcí (!), čo by sa pokojne mohlo uchádzať (popri množstve ďalších maďarských „prvenstiev“) o zápis do Guinessovej knihy rekordov.

Dagmar Čierna-Lantayová píše, že István Bibó v roku 1946 publikoval pozoruhodnú štúdiu. „V stáročných osudoch a biede malých európskych národov videl prameňe všetkých „politických hystérií“. Poukazoval na hlboké protirečenie úvah o tom, že Európa je stálym dlžníkom maďarského národa“ (Koncepcia československej a maďarskej politiky v otázke povojnových hraníc, 1944 – 1946, Zborník z III. bratislavského sympózia...).

Kruh sa uzatvára. Csáky vo svojej knihe Két világ között (Medzi dvomi svetmi) v celkom nových súvislostiach potvrdzuje, že maďarská duša archetypálne ostala tam, kde predtým – v pradávnej minulosti.

SPEV SMUTNÝCH A UKRIVDENÝCH

Pri etnopsychológií (skúmaní „duše“ národa) je štátnej hymne pozoruhodným prameňom. Predstavitelia každého národa vybrali z množstva básni a piesní text, ktorý podľa nich najlepšie vyjadroval pocity a túžby ich konkrétneho spoločenstva. Text, ktorý sa viazal na zlomové momenty dejín národa a stával sa jeho posvätným, syntetickým historickým sloganom a štátnym symbolom hodným náležitej úcty. Hymnu sa pripomínajú, tlmočia, a tým aj dlhodobo fixujú a upevňujú pocity národnej spolupatričnosti, vlastenectva. Hymna je teda aj syntetickým vyjadrením istej historickej skúsenosti, pocitu z dejín a formou výzvy do budúcnosti.

Maďarská hymna je mimoriadne obsažná a podáva pozoruhodné svedectvo o dejinných pocitoch maďarskej duše. Sú to pocity prevažne pochmúrne, mohla by sa nazovať spevom smutných a ukrivdených, žalospevom hlbokej nespokojnosti s osudem, ktorý akoby stále bol veľkým dlžníkom Maďarov.

Štátnej hymne Maďarskej republiky vychádza z básne v ôsmich slohách, ktorú autor napísal 22. januára 1823 v Cseke. Hymnu tvorí sloha, ktorá je z celého textu najobsažnejšia a najzaujímavejšia.

*Bože, požehnaj Maďara
veselou myslou, hojnou,
drž nad ním ochrannú ruku
v zápase s nepriateľom;
už dávno ho kmáše neblahý osud,
zošli mu štedrý rok,
odpykal si už tento ľud
aj za minulosť, aj za budúcnosť.*

Aké pocity zo svojich dejín tlmočí sebe i svetu v tejto hymne maďarská duša? Pocit „pykania“ a „dávneho kmásania neblahým osudom“, potrebu „ochrannej ruky“ a prosbu o ňu. Prosbu o to, čo maďarskej duši chýba – pýta si od Boha, ktorý je zosobnením dejín a osudu, „veselú mysel, hojnosť“ a „štendrý rok“. Maďarská duša má dokonca pocit, že jej Ľud si už „odpykal aj za minulosť, aj za budúcnosť“, je presvedčená, že ďalšia nepriazeň osudu by bola už krajne nespravodlivá. Zároveň prosí o akýsi generálny odpustok aj za prípadné budúce činy či hriechy.

Hymna vyjadruje pochmúrny pocit nepriazne osudu, nedostatok duševného (deficit optimizmu) i materiálneho (deficit hojnosti), túžbu po ochrane a pomoci i po akomisi bianco šeku na lepšiu budúnosť, vieru, že Maďari by v budúnosti už nemali za nič pykať (lebo už si odpykali aj za budúnosť).

Trúchlivosť hymny čiastočne vysvetľujú historické súvislosti roku 1823, obdobia jej vzniku, keď Maďarmi obývaná krajina bola doráňaná následkami tureckého vpádu (v slohoch 4 až 7 sa objavuje výraz „šíp lúpežného Mongola“, spomienka na mongolský vpád roku 1223, ale najmä na boj s Turkami a na

obete – „more krvi a plameňov“, „otroctvo od Turka“). Štvrtá sloha sa pritom začína sebkritickou zmienkou, obracajúc sa k Bohu: „Hej, ale pre naše hriechy v tvojej hrudi hnev vzbíkol...“, čo môže byť narážkou na maďarskú lúpežnú minulosť, alebo skôr vyjadrením kresťanského pocitu hriescnosti, za ktorou nasleduje Boží trest.

V maďarskej hymne zaujme jedna očividná pozoruhodnosť – niet v nej ani len náznaku nadražovania sa nad svoje okolie, výlučnosti či „historického poslania“. Skôr naopak, je to žalospev smutných a ukrivdených, ktorý vznikol asi sto rokov pred Trianonom, čo jednoznačne dokazuje, že maďarské pocity smútka, ukrivdenosti a natrčenej ruky voči osudu neboli vyvolané iba potriaronskou traumou, ale sú oveľa staršieho dátu – svoje korene majú v 9. a 10. storočí.

Ked Björnson ako významná svetová morálna autorita pozdvihol svoj hlas proti maďarským výčinom – „Björnsonov prípis na mnichovský medziparlamentárny zjazd mieru zapôsobil na Maďarov ako bomba“, napísal v Prahe vydávaný časopis Naše Slovensko. Gróf Apponyi, ktorý nenašiel protiargumenty, sa v odpovedi dokonca znížil k tomu, že poukazoval na Björnsonovu starobu.

„Apponyimu rýchlo prišlo na pomoc 800 (! – pozn. autora) maďarských inteligentov, ktorí poslali Björnsonovi v pekne viazanom albume protest:

‘Nie s trpkým hnevom urazených, ale so zármutkom nad novým príkladom ľudského poblúznenia obraciame sa k Vám, svetoznámemu básnikovi, my, synovia ukrivdeného maďarského národa.

Ked nás urážajú po stáročia na nás útočiaci, požehnanú krajinu nám závidiaci, našim malým počtom osmelení nepriatelia, pomstíme sa na urážkach. Pretože hoci sme len malý, ale zato vyvijajúci sa, silnejúci národ...’“

Pozoruhodné priznanie 800-členného budapeštianskeho intelektuálneho výkvetu. Maďarský národ má ešte roku 1907 pocit malosti a dlhodobej ukrivdenosti – tiež ešte predtrianonskej.

(Autor tento text už nestihol dokončiť.)

SPOLOČNÝ NÁVRAT DO DEJÍN

SPOLOČNÝ NÁVRAT DO DEJÍN

Túto knihu venujem slovenskej a maďarskej mládeži. Pôvodne sa mala volať Maďarská tragédia - kľúč k maďarskej duši, a čitateľovi z nej malo vyplynúť, že touto tragickej zamknutou dušou je duša politická, nie duša maďarského národa.

Pri rozlúčke s knihou, milí čitatelia, zrejme vidíte, že na samom označení natoľko nezáleží, záleží skôr na faktoch a na tom, čo z nich vyplýva.

Morálne vyrovnanie medzi národmi v strednej Európe mešká a pre húževnaté predsudky ostáva úlohou pre nové generácie v lepsích časoch.

Postupné naprávanie pokrivených obrazov a označovanie slepých uličiek v bludiskách tendenčných interpretácií ešte potrvá.

Dúfam, že medzi naše národy už nikdy nevstúpi násilie. Bolo ho dosť, až priveľa.

A ešte dúfam, že po morálnom vyrovnaní naše národy čaká spoločný návrat do dejín – smerom do minulosti i do budúcnosti.

Dopovedal, čo chcel a musel povedať

Sú veci, ktoré človek robí rád nielen preto, že je to jeho povinnosť, na ktorú sa dobrovoľne uviazal a snaží sa ju splniť čo najlepšie, ale robí ich rád aj preto, že sú mu blízke, že sa s nimi ako ľudská osoba počas práce stotožní, žije s nimi. V takých prípadoch, keď prácu dokončí, prežíva dokonca isté potešenie.

Radosť z práce, toto slovné spojenie, tak často brané nadarmo do úst v minulosti, keď práce potrebnej i nepotrebnej, skutočnej i predstieranej bolo dosť a radosti z nej už pomenej, sa zo súčasného slovníka takmer vytratilo. Zato najmä tí, čo sa nám denne akože prihovárajú, no v podstate sa nám vnučujú, najmä cez televiznú obrazovku, veľmi radi hovoria o dôležitosti, zložitosti a veľkej zodpovednosti za problémy, ktoré musia riešiť. Ustavične len riešiť problémy a nič poriadne neurobiť, znamená však vyrábať nové problémy (skutočné alebo iba zdanlivé) a slušovať najradšej „komplexné“ riešenia. Kopa vyrobených problémov a hotová robota nikde!

Mal som v živote šťastie, že som neboli povolaný riešiť spoločenské problémy, a preto viem, čo je radosť z roboty, o ktorej si človek myslí, že sa mu podarila; z dokončenej práce – je jedno či z duševnej alebo fyzickej. Netvrdím, že často, ale bolo, bývalo...

Tento doslov ku knihe Jerguša Ferka som pôvodne zamýšľal začať inakšie – skočil rovno „in medias res“. Ale sa mi to nepodarilo, lebo keď som jej text pred zadáním do tlače dočítal, nedala mi pokoj otázka: Zažil Jerguš Ferko pri jej tvorbe pocit radosti aspoň vtedy, keď niektoré kapitoly z nej videl vytlačené v Slovenských pohľadoch? Alebo pocítil iba istú úľavu, že z ťarchy, ktorú si naložil na plecia, odbudlo zopár balvanov? Teda chvíľkovú úľavu, lebo na uvoľnené miesta sa mu museli okamžite navaliť ďalšie.

Kto túto knihu prečíta, hádam mi uzná, že to nie je celkom nenáležitá otázka. Veď autor sa podujal na niečo nevidané: historicko-psychologicky vystopovať a vysvetliť utváranie a prejavovanie sa „politickej duše“ maďarského národa. Postupne ju objavoval a snažil sa ju pochopiť ako dušu chorú. Chorú strachom, večným pocitom krivdy, ustavičným sebasklamom, a preto zároveň aj vystatovačnosťou a panovačnosťou. Vedome podstúpil veľké riziko, že bude nepochopený, odmietnutý a odsúdený politickými, verejnými a kultúrnymi predstaviteľmi práve toho spoločenstva, ktorému sa celkom úprimne opovážil poradiť podľa neho jedine účinný, pre chronického pacienta Európy však veľmi trpký liek: generálnu sebareflexiu a prehodnotenie vlastnej histórie.

Ale akej histórie? Tá býva dosť často dvojaká. Jedna skutočná – to, čo sa naozaj stalo, ako a prečo sa stalo. Druhá napísaná, presnejšie, prepísaná alebo „dotvorená“, čiže spotvorená tak, aby to vyhovovalo ideológii a politickej praxi práve panujúcej moci. Teda účelová historio-

grafia proti histórii. Dejiny vymyslené, vyretušované, prefarbené proti dejinám skutočným.

Nebolo by spravidlivé povedať, že je to len maďarská špecialita. Nemci, Francúzi, Rusi i iné národy, náslovenský nevynímajúc, poznajú obdobia, keď sa ich dejiny prerábali podľa „spoločenskej objednávky“, a tá sa, teraz opäť myslí aj na nás, dosť často menila. Ale! Ale treba povedať, že vo svete – no, ostaňme v našej Európe – nie je známy iný prípad takého sústavného a nepretržitého, takmer dvestoročného falšovania vlastných dejín, takej cielavedomej indoktrinácie vlastného národa i ustavičných pokusov ovplyvňovať vo svoj prospech svetovú verejnú mienku, najmä politickú mienku veľmoci, ako je prípad maďarský. O tom je táto kniha.

Menili sa panovníci, spoločenské zriadenia, štátne útvary, režimy, hranice, druhy teroru (červený, biely, šípový), dve svetové vojny sa pre maďarský národ skončili katastrofou, socializmus vystriedala demokracia, Európa sa zmenila. Len jedno sa nemenilo a nezmenilo: ideológia a prax maďarskej politiky, založenej na mýte o civilizačnom poslani Maďarov a maďarstva v Karpatkej kotline. Ak sa na tom v súčasnosti predsa len niečo inovovalo, tak iba zastierací slovník: stabilizačný faktor...

Na samozvané pasovanie sa do takejto pózy historického poslania bola predovšetkým potrebná veľká lúpež dejín. Jej prazáklad, takrečeno axiomatický bod, od ktorého sa oná lúpež odvájala a stupňovala, je zvečnený na veľkorozmernom obraze od slávneho maďarského maliara Mihálya Munkácsyho. Ten obraz sa volá Príchod starých Maďarov. Svetozár Hurban Vajanský, ako neuniklo Jergušovi Ferkovi, mu dal výstižný názov: Maľovaná lož. Ako je všeobecne známe, tento Munkácsy, pravým menom Michal Lieb (pôvodom Nemeč), čo si Jerguš Ferko tiež dobre všimol, namaľoval Arpáda uznesene sa nesúceho na bielom koni v sprievode jazdcov, víťazov. No a túto oslnivú hrdú družinu pokorne vítajú akisi domorodci, „odetí v chatrnicích zrebných habitoch“.

Napriek donebavolajúcemu sfalšovaniu dejín visí tento obraz v osobitnej sieni peštianskeho parlamentu, vyhradenej na prijímanie prominentných zahraničných návštev.

Biely kôň sa na tomto obraze neocitol náhodou, zodpovedal „spoločenskej objednávke“. Veď práve on, tento biely kôň, bola cena, za ktorú mal naivný a ľahkárske kráľ Svätopluk predať kniežafu Arpádovi svoje kráľovstvo. Mýtický biely kôň nie že sa nevytratil z legiend, ktorými sa živil kult maďarstva, on sa celkom reálne objavil po vyše tisíc rokoch. Ale to už na ňom nesedel vybájený hrdina, lež úplne živý a zdravý admirál a regent Miklós Horthy, keď roku 1919 vtiahol do Budapešti, aby červený teror nahradil terorom bielym. A o dvadsať rokov neskôr opäť na bielom koni „zavítal“ ako víťaz do Košíc a potom do rumunského mesta Kluž!

Munkácsy dokončil svoj obraz roku 1893, teda tri roky pred „vypuknutím“ oslav milénia (1896). Slovo „vypuknutím“ som ani nemusel dať

do úvodzoviek, lebo v noci z roka 1895 na 1896 v celom Uhorsku museli vyzváňať zvony na oslavu tisíceho výročia „zaujatia vlasti“ kniežaťom Arpádom. V krajinе vztýčili sedem pamätných stĺpov (sedem maďarských kmeňov), jeden priam na našom veľkomoravskom Devíne. Oslavovalo sa celý rok, Budapešť žiarila a hýrila, pýšila sa výstavami úspechov, historickými umeleckými pamiatkami pozvážanými z celého mnohonárodného Uhorska, dodnes väčšinou poskrývanými a utajenými v depozitároch maďarských múzei a galérií. Vieme o tom dobre aj my, Slováci, ale ani za desať rokov existencie vlastného štátu sme neboli schopní urobiť rázny krok: Vráťte nám, čo ste vzali, čo ste si „vypožičali“, lebo... Lebo čo? Lebo inakšie – napríklad – nemôžeme s vami podpísť zmluvu o priateľstve a susedskej spolupráci. Ale kdeže!

Budapešť teda oslavovala a oslavovala, z celej krajinu zvážali ľudí, aby videli tú nádheru. Celkom inakšie ako v slávnostnom háve však videl miléniové Uhorsko a „krásny maďarský národ“ v ňom spisovateľ Zsigmond Móricz. Čítajúc Jerguša Ferka musel som siahnuť po jeho (Móriczovej) knihe Panská lampačka (*Uri muri*), ktorú som čítal a, tuším, aj recenzoval v Kultúrnom živote pred 45 rokmi. Aby nebolo najmenších pochyb, že tento román je umeleckou výpovedou o úplne inej tvári a duši krajinu než tej naleštenej a na obdiv vystavovanej počas miléniových osláv, začal spisovateľ svoj román takto:

„V hostinci U žltej ruže sedel iba Borbiró sám. Sedel pri špriceri a hľadel do práz dna. Vydržal presedieť celé týždne a neprehovoril slova; nič na svete ho nezaujímalо, len sedel a hľadel. Sledoval muchu na stene, kým neodletela a nesadla ta iná mucha, potom sa díval na ňu, kým neodletela aj tá. Potom sa zahľadel na kalendár, čo visel na stene, a vidí: jún. Neskôr si všimol číslicu: 7. Všimol si, ale nič si pritom nemyslel. I tak vedel, že je piatok, ako aj to, že je veľký rok Milénia.“ Cítite tú nedvížnosť života na maďarskej pusti? Akéž tam milénium?

A ďalej: „Páni mlčali... Budúcnosť Maďarska. Tajomný život hŕstky maďarstva v srdci Európy. Podivný a beznádejný život. Človek žije a žije, prezije pol života, je a pije, zabáva sa i žiali, a na osudy vlasti ani nepomyslí, hoci je to jeho každodenný chlieb. Akoby sa svet skončil na hranici krajinu, akoby nás obklopovali vysočizné múry.“

Cítite tú prázdnosť bytia, ktoré nie je skutočným životom, ale živorením bez akéhokoľvek ideálu? A keďže maďarská džentry, lebo o ňu hlavne ide v románe (veľkostatkári, fiškáli, zbohatli a podvodníci), nie je schopná činorodosti, dáva svoju panskosť najavo v divokých lumpo-váčkach so zjavnými znakmi agónie.

Hrdina románu statkár Zoltán Szatmáry sa márne snaží prelomiť bludný kruh tohto nezmyselného života a jediné východisko nájde v tom, že uprostred divokej zábavy podpáli svoj kaštieľ a zastrelí sa. No tesne predtým mu ešte Zsigmond Móricz vloží do úst zvolanie: „To je potom maďarské plemä! Kde na svete také nájdete?“

S takou zničujúcou iróniou sleduje Zoltán zápas dvoch účastníkov

bezuzdného hýrenia, ktorí až do zamdlenia narážajú do seba hlavami ako barany. Jeho posledné výkriky už nikto nevníma:

„Takýto boxerský zápas nech sa naučia černosi... Čože je to pásľou? Krásny národe maďarský, nebojím sa o tvoju budúcnosť!“

Toto vyvrcholenie a zavŕšenie Móriczovho „miléniového“ románu akoby v umeleckom obraze predznamenal kolektívnu samovraždu, do ktorej sa vrhol maďarský národ, keď v lete 1914 s veľkým nadšením (Nech žije vojna! – vykrikovalo sa po námestiacach a v kasínach) privítal rakúsko-uhorské vyhlásenie vojny Srbsku, čo sa nemohlo skončiť inak ako povestným Trianonom. Šokom, z ktorého sa tento národ dosiaľ nespamätał a ktorého revízia sa stala nemennou veličinou maďarskej a národnej štátnej doktríny až do našich dní. Cesty a chodníčky ako aj slová a „kľučkoslová“ smerujúce k tomuto cielu mohli byť a bývali rozličné, ale vôle ostávala rovnaká.

Paul Lendvai (ešte o ňom bude reč) nazval Trianon „rozsudkom smrti nad tisícročnou Štefanovou ríšou“.

Nuž tento rozsudok, ktorý odznel ústami dohodových mocností, bol predovšetkým rozsudkom dejín. Ale nie nad Štefanovou ríšou, lež nad zaslepenou maďarskou hegemonistickou politikou, ktorá z Uhorska urobila žalár a hrob nemaďarských národov. Štefanovo Uhorsko bolo dávno pred Trianonom mŕtve a nad mŕtvou nie je možné vyniesť a vykonať trest smrti. Nezabili ho Slováci ani Rumuni, Srbi, Chorváti či Rusíni. Zabil ho, aby som to spersonifikoval, hned maďarský idol Lajos Kossuth (a mnohí s ním a po ňom), a to práve v onom roku „meruôsmom“, keď revolúcia v Uhorsku nie že prepásla, ale veľkopansky odvrhla príležitosť poskytnúť slobodu všetkým nárom a ich vodcov postavila mimo zákon.

Ako to povedal Jozef Miloslav Hurban? „Keby bol zostal Kossuth pri idei veku, pri vymožení pravých slobôd nárom, pod korunou svätoštefanskou od století žijúcich, vtedy mohol dosiahnuť výšky nebývalej a bol by sa stal zákonodarcom a tvorcом mohutného štátu na Dunaji.“

Bol by sa stal, ale nechcel sa stať. „Slovenský národ neexistuje ani vo sne! Nech rozhodne meč! – Prišiel čas rátania.“ Také boli jeho posolstvá nemaďarským nárom. Namiesto „idey veku“ prišiel čas zatykačov, náhlych súdov a šibeníc. Liace času chytili vysokourodzení maďarskí a pomaďarčení šľachtici. „Od tých dač inšie čakať, znamenalo by s koňmi očenáš sa modliť.“ To sú opäť Hurbanove slová, a ten dobre vedel, čo hovorí a prečo to hovorí. Videl ďaleko do budúcnosti.

Tak nejako to teda bolo s „rozsudkom smrti nad tisícročnou Štefanovou ríšou“. Ale jej mýtus spolu s jej symbolom, svätoštefanskou korunou, je stále živený v jednote s mýtom a pohanským symbolom arpádovského koňa. V retorte veľkomadarskej alchýmie ich zvarili do obruče a v Maďarsku niet nikoho, kto by mal odvahu roztiať ju. „Svätoštefanská koruna,“ piše Jerguš Ferko, „ostáva tým najposvätnejším symbolom maďarstva, ktoré zrejme nebude ochotné priпустiť, že je zároveň sym-

bolom veľkej lúpeže dejín, symbolom ich pozliepanosti a symbolom dosť zvláštneho vzťahu k ideálom kresťanstva.“

Na skutočný pôvod tejto koruny kolujú medzi historikmi rozličné názory. Jerguš Ferko ich pozorne rozoberá, no ani v jednej verzii, keby hneď aj chcel, nenachádza ani najmenší dôkaz o tom, že má niečo spoločné s historickým kráľom Štefanom. Ale teraz nebude od veci dať slovo aj Paulovi Lendvaiovi, rakúskemu historikovi a publicistovi maďarského pôvodu, autorovi knihy *Die Ungarn* (v českom preklade vyšla pod titulom *Tisíc let maďarského národa*).

Paul Lendvai, ktorý reflektuje dejiny Maďarov s veľkým pochopením, o tejto korune píše: „Treba však povedať, že na Štefanovej hlave nikdy nemohla spočínať koruna, ktorá bývala vystavená v Národnom múzeu v Budapešti a nedávno (podľa mňa roku 2000, na tisíce výročie prijatia kresťanstva a korunovácie kráľa Štefana I. – pozn. R. K.) bola prenesená do budovy parlamentu, pretože jej dolná časť, zvaná grécka, bola zhodená až roku 1074, teda bezmála štyri desaťročia po jeho smrti, a jej horná, latinská časť, dokonca až v 13. storočí. Maďarskí historici vytrvale zamlčujú, že cisár Henrich III. po nepokojoch v Maďarsku a po svojom víťazstve nad povstalcami (roku 1044 blízko Györu) korunu (ale akú? – R. K.) ukoristil a poslal ju späť do Ríma. Štefanská koruna je v dnešnej podobe mýtom. Prečo ju však ešte stále tak nazývajú? Na túto otázku odpovedajú autori základného diela *Tisíc rokov štefanskej koruny*, profesori Kálmán Benda a Erik Fugedi s dojimavou otvorenosťou: „Táto viera sa po stáročia upevňovala. Historikovi neostáva nič iné, než na to pristúpiť. V tomto prípade nie je podstatné, či táto koruna ako predmet bola naozaj Štefanovou korunou, podstatná je nezuratná viera všetkých, že bola.“

Nuž v tomto, ako hovoria spomínaní historici, „prípade“ je predsa len dôležité, že táto koruna na hlave uhorského kráľa Štefana nikdy nesedela. Rovnako podstatné je, že túto korunu na Štefanovu hlavu neposadila viera (odkiaľ sa tá viera len tak z ničoho nič uzala?), ale že ju ta položila vytrvalá, do detailov vybrúsená politická propaganda: na hlavu Štefana ako korunovanú hlavu maďarského kráľovstva, štátu jediného – maďarského národa.

Jerguš Ferko práve preto aj v tejto súvislosti oprávnene hovorí o veľkej lúpeži dejín. Pritom však uznáva Štefanovu múdrost a prezieravosť, ktorú, ako sa traduje, prejavil v „náradách“ svojmu synovi Imrichovi, a s rešpektom berie na vedomie, že bol vyhlásený (a po ňom ešte ďalších sedem Arpádovcov) za svätého ako šíritel a obranca kresťanstva. Aj ja to rešpektujem, hoci spôsob, ako zúčtoval so svojimi odporcami a vzbúrencami, aby domestikoval Maďarov v kresťanskej Európe, mal dosť ďaleko od svätosti. Zarazilo ma však, keď Jerguš Ferko napísal: „Prvý a skutočne veľký uhorský kráľ zomrel roku 1038, za svätého bol vyhlásený až roku 1083 spolu so svojím predčasne zosnulým (1031) synom Imrichom.“ Aby nevzniklo nedorozumenie, nie pri celej vete som sa zastavil, len pri časti-

ci „až“. Ak totiž Štefana kanonizovali 45 rokov po jeho smrti, tak ja by som namiesto „až“ rozhodne napísal „už“. Možno sa mylím, možno svätořecenia prebiehali v dejinách naozaj oveľa rýchlejšie po smrti neobyčajne zbožných ľudí, ako si ja predstavujem. Ale keby to aj hneď tak bolo, i tak budem v prípade Štefana kráľa trvať na svojom „už“. Prečo? Lebo od smrti kniežaťa Rastislava, umučeného vo franskom väzení, uplynulo 1132 rokov a slovenský národ ho od Ríma dosiaľ nedostal ako svojho svätého. Ešte dobre, že ho vlasti (2001) za svätého vyhlásila pravoslávna cirkev.

Hádam preto, že nemáme svojho svätého Rastislava, ani štátnej hymny Slovenskej republiky sa v slovenských kostoloch nespieva. Zato maďarská sa spieva, a to nielen v Maďarsku, ale aj v kostoloch na Slovensku. Už som o tom písal, písali aj iní, že by bolo správne a pekné, keby slovenskí biskupi vrele odporučili farnostiam, aby sa na slovenský štátny sviatok v kostoloch hrala a spievala slovenská hymna. Odpoved bola, mierne povedané, čudná: V prípade maďarskej hymny je to iné, lebo ona je modlitbou k Bohu, slovenská nie.

Odbočil som? Myslím, že ani nie. Vedľa Jerguš Ferko práve maďarskú hymnu brillantne preskúmal a vysvetlil z hľadiska etnopsychologického ako spev smutného, večne ukrivduvaného ľudu, ktorý si už odpykal svoje „aj za minulosť, aj za budúcnosť“! To znie ako: Odpusť nám aj tie naše viny, ktorých sa v budúcnosti dopustíme.

„Sme najopustenejším národom na zemi“ – zvolal básnik Sándor Petőfi.

„Môj národ zahynie od pýchy“ – povedal gróf István Széchenyi.

„Nebude dobré byť naším susedom, keď Maďarov bude pätnásť miliónov“ – povedal gróf Gyula Andrássy.

„Stále nie sme spokojní, lebo maďarský národ má trvalé, večné poslanie: riadiť život národov v Karpatkej kotline“ – vyhlásil Béla Imrédy.

V týchto štyroch citátoch sa, myslím, jasne zrkadlí večný nepokoj, strach o prežitie a súčasne jeho zakrývanie a kompenzovanie sebakkľom o zvláštnom poslaní a z toho vyplývajúcim práve panovať nad inými.

Sándor Petőfi bol a ostáva veľkým maďarským básnikom, hoci sa Maďarom stal ako „odrilec“. Odkiaľ som vzal to slovo? Karl Peter Schwarz, z nemeckej a rakúskej tlače (*Die Welt, Die Presse*) známy publicista, vo svojej knihe *Tschechen und Slowaken – Der lange Weg zur friedlichen Trennung* (1993) napísal: „Celý rad vynikajúcich osobnosťí uhorských dejín boli pôvodom Slováci, medzi nimi básnik Sándor Petőfi a revolucionár Lajos Kossuth, ktorý napriek tomu popieral existenciu slovenského národa. Slovenská literatúra reflektouje takýto vývoj vo význame, aký sa pripisuje figúre ‚odrilca‘ – národného renegáta.“ K. P. Schwarz to napísal, prirodzene, po nemecky, ale slovo *odrilec* chcel zachovať v origináli a vyšiel mu z toho *odrilec*, teda po nemecky *Volksrenegat*. Samo Bohdan Hroboň ani Štefan Moravčík by to krajšie „neskomolili“. Ale maďarský národ neostal opostený, ako sa desil jeho básnik, naopak, najmä v súčasnosti sa teší veľkej pozornosti veľmoci.

Opustený zomrel a na Sibíri bol pochovaný Sándor Petőfi ako Alexander S. Petrovič.

Maďarský národ nezahynul od pýchy (v našom svete skôr hrozi úmrtie na skromnosť a utiahnutosť), ako ho vystríhal gróf István Széchenyi. Zato tento veľmi vzdelaný, po Európe rozhladený muž, zakladateľ Maďarskej akadémie vied, ktorého Lajos Kossuth nie neprávom, hoci so žiarlivosťou, označil za najväčšieho Maďara, zomrel tragicky v blázinci.

Béla Imrédy s ukážkovou krutosťou predviedol, ako si predstavuje osobitné poslanie maďarského národa, ktorý označil za panský. V máji roku 1938 sa stal ako Horthyho pravá ruka ministerským predsedom a toho istého roka, rovno na Vianoce, predložil a presadil návrh druhého protižidovského zákona, a odôvodnil ho tak, že „jediná kvapka židovskej krvi“ postačí na otrávenie vlastenectva maďarského človeka. Imrédyho roku 1946 v Maďarsku popravili.

Gróf Gyula Andrássy bol po rakúsko-uhorskom vyrovnanií prvým Maďarom, ktorý sa stal ministrom zahraničných vecí monarchie. Neviem, či sa s jeho výrokom, čo bude znamenať 15 miliónov Maďarov pre ich susedov, oboznámili bývalí maďarski premiéri József Antall a Viktor Orbán. To naozaj nie je dôležité. Nemuseli sa s ním oboznamovať, majú ho, ako sa vraví, v krvi. Majú túto líniu, ako to pri svojej historicko-psychologickej expedícii do dejín dokázal Jerguš Ferko, jednoducho zakódovanú. Od A po A. V tomto prípade od Andrássyho po Antalla, ktorý prvý ako premiér vyhlásil, že sa cíti byť predsedom vlády pre 15 miliónov Maďarov. Viktor Orbán to po ňom zopakoval, ale zašiel aj oveľa ďalej. Začiatkom januára 2002 si mohol dovoliť výrok: „Bolo treba čakať osemdesiat rokov na to, aby sa okrem duchovného zväzku vytvoril aj v právnom zmysle zväzok medzi od seba odtrhnutými časťami maďarského národa.“ Tak vyprevadil do sveta, teda aj do Slovenskej republiky, zákon o Maďaroch žijúcich v susedných štátach, ktorý maďarský parlament odhlasoval v nebývalej zhode vládnych a opozičných poslancov. Desaťtisíce Maďarov, občanov Slovenskej republiky, si už uchováva preukaz zahraničného Maďara, ozdobený „svätoštefanskou“ korunou, o ktorom správa Benátskej komisie okrem iného hovorí: „Tento doklad v takejto podobe (rozumej: s fotografiou a všetkými osobnými údajmi držiteľa) preto vytvára politické puto medzi cudzincami a ich príbuzenským štátom.“

Žiadateľom na Slovensku ho vybavujú úradovne združenia Za spoločné ciele. Jerguš Ferko sa toho už nedožil. Keby bol ešte tu medzi nami a s nami, ktové ako by dešifroval toto najnovšie „kľučkoslovo“. Ja som ho v Literárnom týždenníku rozlúštil ako agentážnu sieť, ako rezidentúru v službách cudzieho štátu.

Na našu národnú a štátne-politickú hanbu Národná rada Slovenskej republiky nebola schopná prijať v apríli 2002 Zákon o zabezpečení zvrchovanosti Slovenskej republiky, ktorý mohol zatrhnúť a stíhať vystrájanie združenia Za spoločné ciele. A tak si mohol Miklós Duray v Pešti

dovoliť z plných plúc zvolať: „Viktor, felvidék ťa pozdravuje, felvidék je s tebou!“

Okrem toho, že na Slovensku vyvolal krátkodobé pobúrenie, u niekoho ozajstné, u niektorých politikov len predstierané znepokojenie, nestalo sa mu celkom nič, ibaže mu jeho maďarská politická strana na Slovensku zostavila zoznam zakázaných slov. Do volieb... Ale to už patrí medzi naše trápne sebaklamy, keď sa súčasná oficiálna slovenská politika ukája klamnou nádejou, že po voľbách dosiahne u Medgyessyho nejaké úľavy pre Slovensko pri uplatňovaní zákona o zahraničných Maďaroch a že preukázaním zmyslu pre kompromis si zlepší svoju povest v zahraničí. U koho, prosím? Sú veci a hodnoty, kde kompromis nie je možný, a Jerguš Ferko to v kapitolách svojej knihy, zasahujúcich až do najnovších dejín, celkom jednoznačne dokázal.

Pracoval na nej priam horúčkovito, ale v pretekú na trati života ho predbehla smrť. Za poslednou vetou šiestej kapitoly je napísané: „Autor tento text už nestihol dokončiť.“ V predtuche bližiaceho sa konca životnej púte však predsa len na koniec svojej knihy pripísal kratučkú kapitolu – posolstvo pod názvom Spoločný návrat do dejín s venovaním slovenskej a maďarskej mládeži. No kniha, i keď useknutá, je myšlienkov a obsahovo uceleným dielom. Nie je to história Uhorska ani dejiny maďarského národa. Autorova osobná a osobnostná výprava do dejín mala iný cieľ, jasne pomenovaný v názve knihy – Maďarské (seba)klamy. Ten cieľ dosiahla. Jerguš Ferko dopovedal, čo chcel a musel povedať.

Nemôžem tento doslov dokončiť inak, než som ho začal – myšlienkovou radosť z práce, z hotovej roboty. Videl som takú radosť, radosť oprávnenú a neskrývanú, žiaľ z Jergušových očí, keď mi odovzdával svoju predchádzajúcu knihu Hviezdná chvíľa Slovenska (vyšla v dvoch vydaniach). A potešenie som zažil aj ja, keď som k nej mohol napísat úvodné slovo, ktorému som nie náhodou dal názov Hviezdne roky Jerguša Ferka. Bože, už sú to štyri roky! Hviezdné chvíle Slovenska sa dávno pominuli a vlni sa pominuli aj Jergušove roky.

Keď sa ma vdova po Jergušovi, paní Eva Ferková, a jeho brat Andrej opýtali, či by som k Jergušovej poslednej knihe napísal doslov, bez zaváhania som súhlasil. Cítil som sa aj poctený, že práve takto môžem splniť svoju povinnosť voči slovenskému publicistovi vysokého rangu a súčasne aj voči svojmu mladšiemu pozornému priateľovi. Ale radosť? Ach, kdeže!

Stretnutie s jeho knihou mi však poskytlo poznanie a utvrdilo ma v presvedčení, že tí, čo ju prečítajú, si opäť uvedomia, ako veľmi nám chýba a dlho bude chýbať muž talentu, formátu a charakteru Jerguša Ferka. Je v tom skrytá útecha, lebo ako povedal básnik: „Kto chýba živým, žije.“

PRAMENE

I. Knihy a zborníky

- AUGUSTÍN, M. 1997. *Hľadanie vzťahov I.* Bratislava: Národné literárne centrum – Dom slovenskej literatúry 1997.
- AUGUSTÍN, M. 1997. *Hľadanie vzťahov II.* Bratislava: SAPAC 1997.
- BARTHOS I. – KURUCZ Gy. – Magyarország történelmi atlasza. Budapest: M. Kir. Honvéd 1939.
- BENŽA, M. Ed. 1999. *Slovakia plus. Zborník príspevkov zo 7. zasadnutia Stálej konferencie slovenskej inteligencie 4. – 5. decembra 1998.* Bratislava: SKSI 1999.
- BIBÓ, I. 1996. *Bieda východoeurópskych malých štátov.* Bratislava: Kalligram 1996.
- BITTMAN, L. 2000. *Mezinárodní dezinformace.* Praha: Mladá fronta 2000.
- BJÖRNSON, B. 1998. *Česť a chvála večnej jari života. Články a prejavy o európskej politike 1880 – 1910.* Bratislava: Naša Európa 1998.
- BÖHM, E. 1994. *V šesťročnom zajati. (Spomienky na roky 1938 – 1945)* Martin: Matica slovenská 1994.
- BOHÚŇ, E. 1960. *Dejiny veselé i neveselé.* Bratislava: Slovenský spisovateľ 1960.
- BOTTO, J. 1923. *Slováci. Vývin ich národného povedomia.* Turčiansky Sv. Martin: Nákladom knihtlačiariskeho účastinárskeho spolku 1923.
- ČAPLOVIČ, D. 1998. *V spore s dejinami.* Bratislava: Print-Servis 1998.
- DEÁK, L. 1991. *Hra o Slovensko.* Bratislava: Veda 1991.
- DEÁK, L. 1995. *Trianon – ilúzie a skutočnosť.* Bratislava: Kubko Goral 1995.
- DEÁK, L. 1995. *Politický profil Jánosa Esterházyho.* Bratislava: Kubko Goral 1995.
- DEÁK, L. 1996. „*Spravodlivosť pre Maďarsko!*“ (*Maďarsko a politika maďarskej menšiny na Slovensku v rokoch 1938 – 1945.*) Bratislava: Kubko Goral 1996.
- DEÁK, L. 1998. *Viedenská arbitráž. 2. novembra 1938.* Bratislava: Nadácia Korene 1998.
- Dokumenty o protiľidové a protinárodní politice T. G. Masaryka. Praha: Orbis 1953.
- DUPUY, R. E. – DUPUY, T. N. 1996. *Vojenské dejiny I., The Harper Encyklopédie.* Praha: Forma 1996.
- ĎURČANSKÝ, F. 1943. *Pohľad na slovenskú politickú minulosť.* Bratislava: Nákladom vlastným 1943.
- ĎURICA, M. S. 1996. *Dejiny Slovenska a Slovákov.* Bratislava: Slovenské pedagogické nakladatelstvo 1996.
- ĎURICA, M. S. 1998. *Priblíží sa k pravde.* Bratislava: Slovenské pedagogické nakladatelstvo 1998.
- FABIAN, J. 1990. *Posledné dni Uhorska.* Bratislava: Smena 1990.
- FEJTÓ, F. 1998. *Rekviem za mrtvou ňosi. O zkáze Rakouska-Uherska.* Praha: Academia 1998.
- FERKO, A. 1998. *O historickom bezvedomí. Stredná Európa: eseje.* Bratislava: Vydatelstvo Spolku slovenských spisovateľov 1998.
- FERKO, J. 1998. *Hviezdna chvíľa Slovenska. Výber z politickej publicistiky 1990 – 1998.* 2., rozšírené vydanie. Bratislava: Merkury 1998.
- FERKO, M. – MARSINA, R. – DEÁK, L. – KRUŽLIAK, I. 1994. *Starý národ, mladý štát.* Bratislava, Litera 1994.
- FERKO, V. 2000. *Zákon smotany.* Bratislava: Vydatelstvo Spolku slovenských spisovateľov 2000.
- GUNTHER, J. 1938. *Europa jaká je.* Praha: Fr. Borový 1938.
- HRONSKÝ, M. 1998. *Boj o Slovensko a Trianon 1918 – 1920.* Bratislava: Národné literárne centrum – Dom slovenskej literatúry 1998.
- HRUŠOVSKÝ, F. 1940. *Slovenské dejiny.* Turčiansky Sv. Martin: Matica slovenská 1940.
- HÜBL, M. 1990. *Češi, Slováci a jejich sousedé. Úvahy, studie a polemiky z let 1979 – 1989.* Praha: Naše vojsko 1990.
- CHMEL, R. 1996. *Moja maďarská otázka.* Bratislava: Kalligram 1996.
- IVANKA, M. 1997. *Slováci a Maďari.* Bratislava: Kubko Goral 1997.

- KALISKÝ, R. 1997. *Na poslednom úseku.* Bratislava: Národné literárne centrum – Dom slovenskej literatúry 1997.
- KÁLAL, K. 1928. *Karla Kálala spisy slovákovilské, zv. 5.* Praha: L. Mazáč 1928.
- KIRSCHBAUM, J. 1994. *Krvácajúca hranica. Dokumenty o utrpení Slovákov v Maďarsku.* Druhé vydanie. Prievidza: Miestny odbor Matice slovenskej 1994.
- Kol. 1929. *Slovensko proti revízií Trianonskej smluvy.* Bratislava: Slovenská odbočka čsl. národnej rady 1929.
- Kol. 1998. *Dokumenty slovenskej národnej identity a štátnosti I.* Bratislava: Národné literárne centrum – Dom slovenskej literatúry 1998.
- KOREC, J. Ch. 1993. *S úctou voči dejinám.* Bratislava: Lúč 1993.
- KOSSA, Š. 1951. *Od Dunaja po Don.* (Z maď. originálu KOSSA István. *Dunától a Donig.* prel. J. Hrušovský) Bratislava: Práca 1951.
- KULHÁNEK, F. 1921. *Prehľad dejín a vzdelanosti všetkých kultúrnych národov.* Praha: 1921.
- LAVOVÁ, M. Ed. 1967. *Československá otázka v diplomatických spisoch horthyovského Maďarska. (1936 – 1938 – DO MNÍCHOVA).* Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied 1967.
- LEJON, E. 1994. *Gabčíkovo-Nagymaros, staré a nové hriechy. Výpoved nórskeho publicistu.* Bratislava: H&H 1994.
- LIPTÁK, L. 1998. *Slovensko v 20. storočí.* Bratislava: Kalligram 1998.
- LIPTÁK, L. a kol. 1999. *Slovensko na začiatku 20. storočia.* Bratislava: Historický ústav SAV 1999.
- LUPAŠ, I. 1993. *Mýtus o „svätej korune“.* Bratislava: 1993.
- MACÚREK, J. 1934. *Dějiny Maďarů a uherského státu.* Praha: Melantrich 1934.
- Magyarok a Kárpátmendencében.* Pallas Lap és Konykiadó Vállalat. 1989.
- MAREČKOVÁ, J. 1921. *Kto vládne na Slovensku?* Bratislava: Slovenské ľudové nakladatelstvo 1921.
- MARKO, A. – MARTINICKÝ, P. 1995. *Slovensko-maďarské vzťahy – história a súčasnosť vo faktoch.* Bratislava: Signum 1995.
- MARKO, A. – MARTINICKÝ, P. 1998. *Výzva signatárom Trianonskej mierovej zmluvy, Parížskej mierovej zmluvy a Helsinského Záverečného aktu Konferencie o bezpečnosti a spolupráci v Európe.* Bratislava: Signum 1998.
- MARSINA, R. a kol. 1996. *Slováci a Maďari.* Martin: Vydatelstvo Matice slovenskej 1996.
- MAŤUGA, V. 1993. *Faetonovo sprisahanie. Eseje.* Bratislava: Pictus 1993.
- MEDVECKÝ, K. A. 1931. *Slovenský prevrat.* Trnava: Spolok sv. Vojtechá 1931.
- MINÁČ, V. 1976. *Súvislosti. 6. zväzok vybraných spisov.* Bratislava: Slovenský spisovateľ 1976.
- MINÁČ, V. 1982. *Texty a kontexty.* Bratislava: Slovenský spisovateľ 1982.
- NIEDERLE, L. 1911. *Život starých Slovanov.* 2. diel. Praha: Nákladom Bursíka a Kohouta 1924.
- NIEDERLE, L. 1925. *Slovenské starozitnosti.* 1. diel. Praha: Nákladom Bursíka a Kohouta 1925.
- Podunajská kronika* 1965. Komárno: OV KSS 1965.
- PAPUČEK, G. *Nezabúdaj, Etníkum Kiadó és Nyomda Kft.* Budapešť: (rok neuvedený).
- RAPANT, D. 1972. *Slovenské povstanie rokov 1848-49.* Bratislava: SAV 1972.
- RAPANT, D. 1927, 1931. *K počiatkom maďarizácie 1. – 2.* Bratislava: Spisy Filozofickej fakulty UK 1927, 1931.
- RATKOŠ, P. 1968. *Pramene k dejinám Veľkej Moravy.* Bratislava: Historický ústav SAV 1968.
- SIDOR, K. 1928. *Slováci v zahraničnom okolí.* Bratislava: Nákladom vlastným 1928.
- SIDOR, K. 1934. *Andrej Hlinka.* Bratislava: Knihtlačiareň Sv. Andreja 1934.
- SLOBODNÍK, D. a kol. 1999. *Zábery iredenty v plnej nahote.* Bratislava: Kubko Goral 1999.
- Slováci, Slovenky! Matica slovenská vás volá.* Turč. Sv. Martin: Matica slovenská 1934.
- SOPKO, J. 1995. *Kroniky stredovekého Uhorska.* Budmerice: Rak 1995.
- STANISLAV, J. 1948. *Slovenský juh v stredoveku I.* Martin: Matica slovenská 1948.
- SZOMOLÁNYI, A. 1931. *Prevrat na južnom Slovensku (1918 – 1919).* Lovasovce: vlastným nákladom 1931.
- TESAŘ, J. 1995. *Sme autentickí dedičia.* Bratislava: Kubko Goral 1995.
- TIBENSKÝ, J. 1965. *Chvály a obrany slovenského národa.* Bratislava: SVKL 1965.

- TIGRID, P. a kol. 1993. *Nacionalismus – novodobá droga*. Praha: Melantrich 1993.
- TILKOVSKY, L. 1996. *K dejinám Slovákov v Maďarsku 1919 – 1945*. Bratislava: SKSI 1996.
- VARSIK, B. 1940. *Národnostná hranica slovensko-maďarská v ostatných dvoch storočiach*. Bratislava: Slovenská učená spoločnosť 1940.
- VIATOR, S. 1994. *Národnostná otázka v Uhorsku*. (Z angl. originálu Scutus VIATOR (R. W. Seton-Watson): *The Racial Problems in Hungary*, London 1908, prel. L. Urbánek, M. Slobodník a K. Babinská.) Doslov J. Mésároš. Bratislava: SKSI 1994.
- VIŠVÁDER, F. a kol. 1998. *Kniha kráľov*. Bratislava: Kleio 1998.
- VNUK, F. 1991. *Mať svoj štát znamená život*. Bratislava: Vydatelstvá Odkaz a Ozveny 1991.
- ZALA, B. 1993. *Cesty k demokracii. Eseje a rozhovory 1990-93*. Bratislava: Printservis 1993.
- ZEMPLINER, A. 2000. *Encyklopédie významných osobností ve víru židovského osudu*. Praha: Lederer Zempliner Consulting 2000.
- ŽITŇAN, P. a kol. 1998. *Mráz prichádza z juhu*. Bratislava: Kubko Goral 1998.

II. Časopisy

NAŠE SLOVENSKO – Měsíčník pro hájení zájmů uherských Slováků, ročník I, 1907/1908.
 SME, literárny a kultúrno-spoločenský štvrtičník Slobodnej organizácie Slovákov.
 Dvojčíslo 14 - 15. Budapešť: Etnikum 1992.

LITERÁRNY TÝŽDENNÍK

- Zrubec Laco – Tóth nem ember, LT 1/96
 Fábry Viliam – Boľavý juh Slovenska, LT 3/96
 Chmelár Eduard – Samovia a ich kultúra, LT 4/96
 Timura Viktor – Národná a slovanská minulosť, LT 27/96
 Marko Augustín – Čítali ste? LT 33/96
 Slobodník Dušan – Záľaha lží neprekričí pravdu, LT 37/96
 Polakovič Štefan – Skrytá logika našich dejín, LT 42/96
 Uhlár Vlado – Odkedy sú Slovania? LT 48/96
 Kružliak Imrich – Preboľené poznávanie dejín, LT 49/96
 Bubelini Ján – Majú národy dušu? LT 5/97
 Čaplovič Dušan – Slovenské dejiny v dejinách Európy, LT 6/97
 Stanko Jozef – Svätoplukov tretí syn? LT 6/97
 Marko Augustín – Dezinformácia číslami, LT 6/97
 Turčany Viliam – Čo chcel Svätopluk, LT 14/97
 Mathé Svatoslav – Pokrivená idea, LT 19/97
 Vércse M. – Mária Valéria – most na juh, LT 20/97
 Rumanovský Igor – Devin máme len jeden, LT 27/97
 Zrubec Laco – Nie Veľkej Morave, LT 27/97
 Čaplovič Dušan – Rozprávky a mýty o počiatkoch našich dejín. LT 33/97

III. Internet a CD

- Webster's World Encyclopedia* 1997. Ransom Publishing 1997
1998 Grolier Multimedia Encyclopedia. ISBN 0-7172-3400-2. Grolier Interactive Inc. 1998
www.sme-l.sk, diskusná skupina SME-L
Encyclopaedia Britannica
www.smk.sk
www.magyarlobby.org
www.europanostra.sk
www.glosiv.de

Menný register

- ABA, S. – 15, 140
 ACSÁDY, I. – 32, 45
 ADELAIDA – 48
 ADEMÁR – 47
 ALMOŠ – 12, 33, 36, 44, 139
 ANDRÁSSY, Gy. – 76, 144
 ANDREW, Ch. – 174
 ANONYMUS – 28, 47, 73, 139
 ANTALL, J. – 80, 162, 172
 APPONYI, A. – 78, 181
 ARENDTOVÁ, H. – 150
 ARPÁD – 21, 23, 33, 36, 37, 44, 48, 106, 139
 ATTILA – 14, 74, 101 – 107
 AUGUSTÍN, M. – 24, 32, 42, 43, 46, 48, 56, 122, 123
 AVENTIN – 47
 BACÍLEK, K. – 175
 BACSÓ, B. – 121
 BAKER, J. – 72
 BÁNFFY, D. – 62, 73
 BÁRDOSSY, L. – 101, 124 – 127
 BAROSS – 144
 BARTÓK, B. – 131, 132
 BARTOŠEK, F. – 195
 BATTHYÁNY, L. – 59, 144
 BATUCHÁN – 34, 139
 BAZOVSKÝ, L. – 78
 BELHÁZY, J. – 95
 BELKIN, gen. – 174
 BELO III. – 47
 BELO IV. – 56
 BEM, J. Z. – 59, 108, 116
 BENCSIK – 106
 BENEŠ, E. – 174
 BENICZKY, E. – 121
 BERIJA, L. P. – 174
 BERLUSCONI, S. – 82
 BETHLEN, G. – 44
 BEUST, F. F. – 60
 BIBÓ, I. – 12, 70, 84, 101, 122, 129 – 131, 137, 179
 BJÖRNSON, B. – 83, 132, 142, 160, 166, 181
 BLEDA – 106
 BOCSKAY, I. – 44
 BOGATRADVANOVCI – 40, 52
 BOŘIVOJ – 25
 BOSNYAK FELSŐ PATAKY, Z. – 146, 148
 BOŠNÁK, F. – 147, 148, 150
 BRABHAM, R. L. – 146, 149
 BREŽNEV, L. I. – 83
 BULAN, chán – 33, 138
 BULCSU – 42, 101, 104, 107 – 108
 BURIAN – 113
 BUZALKA, M. – 128
 CAVALLI-SFORZA L. L. – 29
 CLEMENTIS, V. – 155, 173 – 175
 CSÁKY, P. – 68, 118, 177, 179
 CSÓTI, Gy. – 80
 CSURKA, I. – 125, 162
 CYRIL (KONŠTANTÍN) – 28, 74, 92, 110
 CZÁVOLSZKY, L. – 60
 ČÁK, M. – 43, 95
 ČAPLOVIČ, D. – 52
 ČIERNA-LANTAYOVÁ, D. – 179
 DAMJANICH, gen. – 59
 DEÁK, F. – 51
 DEÁK, L. – 127
 DEMBIŃSKI, gen. – 59
 DENIS, E. – 54, 73, 113, 114, 142, 145, 164
 DÉTMAR – 47
 DOMONYI, M. – 148
 DÓŽA, J. – 56
 DUBČEK, A. – 174
 DUCAS, M. – 47
 DURAY, M. – 28, 59, 137, 163, 178
 ĎURČANSKÝ, F. – 54, 57
 DZURINDA, M. – 170
 DŽINGISCHÁN – 34, 139
 ED – 139
 EDOMEN – 139
 EICHMANN, A. – 150
 EŐTVÖS, J. – 51
 ESTERHÁZY, J. – 71, 84, 101, 124, 127 – 129, 144
 FÁBRY, V. – 89, 148, 149
 FAETON – 19, 51, 60, 63
 FARKAS, M. – 174
 FEJÉRPATAKY – BELOPOTOCKÝ, G. – 111
 FEJTÓ, F. – 70, 131
 FERDINAND I. – 82
 FERKO, A. – 57, 70, 119, 122, 124, 130 – 131
 FERKO, M. – 24
 FERKO, V. – 89, 107, 140
 FICO, R. – 168
 FRANTIŠEK FERDINAND – 30
 FRANTIŠEK JOZEF – 120
 FREDEGAR – 25
 FRIEDRICH I. – 11
 FÜREDY, VL. – 75, 131
 FÜTTERER – 126
 GEJZA – 11, 41, 42, 44, 45, 47, 48, 139
 GEJZA I. – 47
 GIZELA – 47
 GOEBBELS, J. – 37, 122, 123
 GOETHE, J. W. – 150
 GOJDIČ, P. – 128
 GOLDMANN, N. – 151
 GÖMBÖS, Gy. – 83, 121, 145, 149
 GÖNCZ, Á. – 21, 22, 28, 37, 75
 GORBAČOV, M. S. – 174
 GORDIJEVSKIJ, O. – 174
 GÖRGEY, A. – 59, 113
 GOTZWALD, K. – 124, 129, 173, 174
 GREČO, M. – 62
 GREGOR VII., pápež – 47
 GROSSMIDT – 70, 76
 GRÜNWALD, B. – 57
 GUINNESS – 65, 179
 GUNTHER, J. – 120, 121
 GYIMESI, Gy. – 162
 GYÖRFY – 25
 GYULA – 45
 GYULA II. – 45
 GYUROVSZKY, L. – 162
 HADRIÁN II. – 26, 55
 HAIDER, J. – 82

HALLON, P. – 116
HALMI, J. – 120, 149
HALVANY, L. – 115
HARTVIK – 47
HÉJJAS, I. – 83
HELIOS – 51
HELSING, J. van – 139
HENLEIN, K. – 127
HENRIK – 107
HEYDUK, A. – 142
HILDECHUNDA – 107
HITLER, A. – 16, 64, 76,
 83, 94, 98, 119, 121, 123
 – 126, 148 – 150
HLINKA, A. – 150
HODŽA, M. – 103
HODŽA, M. M. – 89
HOLUBEC, P. – 41
HÓMAN, B. – 75
HOMZA, M. – 41, 47, 48
HORÁCIUS – 148
HORN, Gy. – 6, 70, 80, 129
HORTHY, M. – 15, 16, 34,
 66, 71, 76, 83, 84, 95,
 101, 119 – 125, 127, 129,
 145, 146, 149
HRUŠOVSKÝ, F. – 55
HRUŠOVSKÝ, I. – 138
HRÚZOVÁ, M. – 110, 115
HÜBL, M. – 128
HUČKO, J. – 57, 58, 178
HUNT – 40, 43, 45, 52
HURBAN, J. M. – 89
HURDÁDBEH, ibn – 25

CHALOUPECKÝ, V. – 47
CHÁZÁR – 178
CHMEL, R. – 70, 78 – 80,
 162, 170
CHMELÁR, E. – 44, 45
CHORIN, F. – 148

ILDIKÓ – 107
ILLYÉS, Gy. – 31, 108, 115
IMRÉDY, B. – 76, 124
IMRICH, sv. – 44, 47
IVANKA, M. – 15, 46, 78
IZABELA – 82, 83

JAKUB, apoštol – 48
JAKÚB, IBRÁHÍM ibn – 140
JÁN Z EFEZU – 25
JÁN ŽIGMUND – 82
JANOTA, I. – 46
JANŠÁK, Š. – 67
JAROSS, A. – 124

JESZENSKY, G. – 80, 84
JOHNSON, P. – 84, 141, 145
JORDANES – 24
JOZEF II. – 57
JÚDA, apoštol – 48

KÁDÁR, J. – 83, 172, 173
KÁLAL, K. – 38, 42, 75, 142,
 143
KAMENEC, I. – 128
KAPLI, L. – 116
KAROL HABSBURG – 121
KAROL RÓBERT – 15, 44, 56
KÁROLYI, M. – 64, 131, 144,
 145
KÁSZONI, F. – 24
KÁVASSY, S. – 64, 98
KENDE, P. – 129
KERESZTESSY – 158
KERIM, A. – 56
KISS CSABA, Gy. – 162
KISZELY, I. – 117
KLAPKA, Gy. – 59, 101, 104,
 108 – 110, 118
KLIMITS, L. – 79
KMEŤ, A. – 132, 133
KNIHOMOL, K. – 41
KOKOŠOVÁ, M. – 94
KOLLÁR, J. – 22, 111, 115, 131
KONŠTANTÍN – p. CYRIL
KONŠTANTÍN VII. – 24
KOPPÁNY – 40 – 42, 44, 46,
 50, 52, 161
KORNFELD, M. – 148
KORNFELD, P. – 148
KORVÍN, M. – 15, 56
KOSSA, I. – 34, 84, 122
KOSSUTH, L. – 15, 28, 45,
 59, 62, 101, 110 – 114,
 116, 132
KOŠÚT, J. – 111
KOŠÚT, L. – p. KOSSUTH, L.
KOVÁČ, M. – 150
KOZMA, M. – 76, 83
KRÁL, J. – 111
KRISTUS – 48, 141
KRUDY, Á. – 126
KUBICZA, P. – 157
KUČERA, M. – 37
KULHÁNEK, F. – 58
KUN, B. – 63, 95, 120, 145

LADISLAV I. – 43, 47, 52
LAMPERT – 43
LANDESZMANN, Gy. – 75,
 137
LANTOS, T. – 148, 149
LÁSZLÓ – 126
LEDERER, E. – 142
LEJON, E. – 17
LÉL – 42, 107
LENDVAI, P. – 147
LENIN, V. I. – 145, 174
LEV MÚDRY – 33
LIEB, M. – 21, 28, 143
LICHÁČOV – 174
LIPTÁK, B. – 80
LIUDPRAND – 31
LUKAČKA, J. – 41

MACÚREK, J. – 41, 47, 59
MADÁCH, I. – 117
MACHÁČEK, P. – 46, 52
MAKAROV – 174
MÁRAI, S. – 70, 76
MARKO, A. – 94
MARTINICKÝ, P. – 94
MATEJKO, Q. – 52, 54, 57,
 75, 76
MAŤUGA, V. – 51
MATÚŠ, apoštol – 48
MATÚŠKA, J. – 111
MEČIAR, V. – 168
MEDVECKÝ, K. A. – 84
MENANDROS – 24
MÉSZÁROS, L. – 109
METOD – 26, 28, 48, 74,
 110, 140
MIGAŠ, J. – 169
MIHÁLIKOVÁ, K. – 94
MICHAL – 42
MICHAL III. – 28
MIKLOŠIČ, F. – 137
MIKULÁŠ I. – 59
MINÁČ, V. – 150, 161, 163
MIŠKOVCI – 40, 52
MOCSÁRY, L. – 132, 133
MOLDEN, O. – 30
MOLNÁR, L. – 121
MOÓR, Gy. – 28
MORAVČÍK, Š. – 27, 92
MORVAI, F. – 116
MOZART, W. A. – 150
MUNKÁCSY, M. – 21, 28,
 39, 143
MUSSOLINI, B. – 119, 124

NAVRÁTIL, L. – 36
NERUDA, J. – 118
NEUGEBAUER, E. – 51
NIEDERLE, L. – 137, 140
NIMROD – 106

ONDŘUŠ, Š. – 26
ORBÁN, V. – 80, 82, 162
ORWELL, G. – 129
OSUSKÝ, Š. – 64
OTO I. – 107
OTO III. – 41, 46, 47
OTTO Z FREISINGU – 11

PALLAVICINI – 144
PAPUČEK, G. – 195
PASKEVIČ, I. F. – 59
PATRUBÁNY, M. – 129
PAULINY-TÓTH, V. – 132
PAULUS, gen. – 36
PETŐFI, S. – 15, 45, 59,
 74, 81, 101, 108 – 110,
 114 – 119
PETROVIČ, A. – PETŐFI, S.
PETROVIČ, L. – 117
PETROVIČ, Š. – 115, 117
PFEFFER, L. – 151
PIETOR, A. – 157, 158
PIKA, G. – 56
PINOCHE, A. – 122
PODRACKÁ, D. – 75
POLIT – 60
POPOWSKA-TABORSKA –
 22
PORFYROGENET, K. – 24
POTEMRA, M. – 77
POZNAN – 40, 43, 45, 52
PRIBINA – 24, 26
PROKOPIOS – 24
PROKUJ – 45, 46
PSEUDO-MAURIKIOS – 24
PTOLEMAIOS, K. – 24
PÜSPÖKI NAGY, P. – 24

RAJK, L. – 174
RÁKÓCZI, Fr. I. – 44
RÁKÓCZI, Fr. II. – 44, 62
RÁKOSI, M. – 174
RAPANT, D. – 57, 58, 70,
 83, 178
RAŠ, F. – 120
RATHENAU – 145
RÁZUS, M. – 150
REGINO – 24, 30
ROOTHERMERE, H. S. –
 148, 166
RUAS – 106
RUBOVSKY, P. – 145
RUSTA, ibn – 24

SALAMON F. – 36, 57

SALAN – p. SVÄTOPLUK II.
SALAZAR, A. – 119
SAMO – 23, 175
SEDLÁK, V. – 25
SENNYEY – 60
SETON-WATSON, R. W. – p.
 VIATOR, S.
SCHILLER, F. – 150
SCHINDLER, O. – 150
SILVESTER II. – 14, 46, 47,
 73, 178
SIMEON II. – 33
SIPOS, A. – 76
SLÁVIK, J. – 68
SOBIESKI, J. – 56
SOLIVAJSOVÁ, Z. – 92
SOMOGYI, B. – 120
SPIELBERG, S. – 150
STALIN, J. V. – 125, 139
STANISLAV, J. – 26, 28
STEHLÍK, M. – 126, 127
STRAUSS, M. – 148
SVÄTOPLUK – 23, 24, 26,
 37, 44, 48
SVÄTOPLUK II. – 12, 37
SVIATOSLAV I. – 32
SZABOLCS VAJAY de – 42
SZÁLASI, F. – 48, 123, 146,
 149
SZÉCHENYI, I. – 15, 24,
 58, 62, 64 77
SZEMERE, M. – 59, 64
SZENDRYOVÁ, J. – 115
SZILÁGYIOVÁ, A. – 145
SZÖLLÖSI, B. – 75

ŠAFÁRIK, P. J. – 22
ŠALAMÚN – 46
ŠALGOVIČ, J. – 144, 147
ŠARLOTA – 45, 48
ŠIMON Z KÉZU – 106, 107
ŠIMON, apoštol – 48
ŠIROKÝ, V. – 175
ŠKULTÉTY, J. – 57
ŠKVARNA, D. – 62
ŠMIDKE, K. – 174
ŠTEFAN I. – 14, 16, 17, 19,
 40, 42 – 48, 50, 52, 58,
 71, 73, 106, 140, 177
ŠTEFÁNIK, M. R. – 110, 161
ŠTEVČEK, J. – 141, 151
ŠTÚR, L. – 89, 111
ŠULÁK, F. – 94
ŠULEK, L. – 108
ŠVÁB, K. – 174

TAKSONY – 44, 45
TAMÁS, G. – 82
TARSCHYS, D. – 16
THEODOSIUS – 106
THIETMAR – 45
TIBENSKÝ, J. – 24, 33, 36,
 43, 44, 106, 139
TIMON, S. – 106
TIMURA, V. – 22
TISO, J. – 126, 149
TISZA, K. – 28, 62, 146,
 150
TKÁČ, M. – 54
TÖKÖLI, I. – 44
TORMÁS – 107
TRUBAČOV, O. – 22
TURCSÁNY – 122

UHER, J. – 174
UHLÁR, V. – 22
UJSZÁSZY, gen. – 126
UNGEROVÁ, A. – 145

VÁCLAV – 45
VAJANSKÝ, S. H. – 21, 144,
 158
VAJK-ŠTEFAN – 11, 13, 41
 – 46, 50, 52, 139
VÁMBÉRY, H. – 32
VÁROŠ, M. – 96
VAZUL-VASIL – 41, 42
VENDELÍN – 43, 52
VIATOR, S. – 6, 56, 57, 60,
 62, 76, 78, 79, 83, 146,
 164, 166
VOJTAŠŠÁK, J. – 128
VOJTECH, sv. – 47
VOLKMAR – 141

WATSON – p. VIATOR, S.
WEISS, F. – 148
WERKMEISTER – 126
WIESENTHAL, S. – 150
WILSON, T. W. – 65

ZADOLAN, J. – 108, 110,
 122
ZÁPOLSKÝ, J. – 56, 82
ZRUBEC, L. – 115, 116

ŽIGMUND – 56, 141
ŽIGMUND, J. – 82
ŽITŇAN, P. – 29, 34, 37,
 38
ŽOFIA – 43

OBSAH

- (6) Slovo autora
- (9) **I. Bože, požehnaj Maďara!**
- (19) **II. Učni Slovanov (maď)arizujú dejiny – sedem maďarských (seba)klamov**
 (21) „Ludoprázdná“ Karpatská kotlina – maľovaná lož
 (30) „Zaujatie vlastí“ – útek do karpatskej pasce
 (40) Štefan I. – sfalšovaná vizitka
 (51) Faetonovo sprisahanie
 (64) Trianon ako výhovorka
 (72) Na útek pred vlastnou minulosťou alebo Vzbura kópii
 (81) Privilegované obete
- (87) **III. Kult násilia a násilníkov**
 (89) Sused-agresor
 (92) Bilancia agresie
 (98) Bludný let turula
- (101) **IV. Z maďarského panteónu**
 (103) Prisvojený Attila
 (107) Krvavý chán Bulcsu
 (108) Hrubý generál Klapka
 (110) Démonický tieň Lajosa Kossutha
 (114) Dva skony Sándora Petőfího
 (119) Maďarský führer Miklós Horthy
 (125) László Bárdossy – zločinec, či mučeník?
 (127) Vodca-zvodca János Esterházy
 (129) Apoštol slepej uličky István Bibó
 (131) Osvietení Maďari
- (135) **V. Maďari, Židia, Nemci**
 (137) Maďari, Židia, Nemci
 (138) Maďari vazali Chazarov
 (141) Kto bol pánom Uhorska?
 (144) Dosluhujúca šľachta
 (147) Osudovosť maďarsko-židovskej väzby
 (149) Smutné prvenstvo
- (155) **VI. Maďarská politická filozofia a technológia**
 (157) Poslední otrokári v Európe
 (161) Maďarské kľučkoslovia
 (166) Maďarská politická filozofia a technológia
 (173) Prípad Clementis
 (175) Medzi dvomi svetmi
 (180) Spev smutných a ukrivdených
- (183) **VII. Spoločný návrat do dejín**
- (186) Roman Kaliský: Dopovedal, čo chcel a musel povedať (doslov)
 (194) Pramene
 (197) Menný register